Paul Berben Bernard Iselin

Remagen
podul șansei

Paul Berben Bernard Iselin

REMAGEN
podul şansei

7 martie 1945

Editura Militară 1974

PAUL BERBEN et BERNARD ISELIN
REMAGEN
le pont de la chance
7 mars 1945

CUVÎNT ÎNAINTE

Nu e nevoie de reamintit amploarea cîştigată de literatura istorică consacrată celei de-a doua conflagraţii mondiale. În lipsa unei bibliografii generale – dealtfel prin ea însăşi mai mult decît dificil de realizat –, dacă apelăm la datele cunoscuţilor istorici americani Janet Ziegler şi prof. Arthur Funk, numai în limba engleză apăruseră pînă în 1970 aproape 5 500 de cărţi. Iar volumelor li se adaugă masa imensă a articolelor de periodice, studiilor, comunicărilor, recenziilor. Dar tratarea celui de-al doilea război mondial este impresionantă nu numai prin cantitatea absolută. Anume, acest capitol fundamental al trecutului apropiat al omenirii, al multora dintre noi, cei de azi, îşi găseşte reflectarea pe plan ştiinţific printr-o uriaşă diversitate de maniere: tratate întinse în multe tomuri, monografii surprinzînd războiul ca fenomen global, mondial, lucrări consacrate unor „segmente" ale lui (teatre de război, ţări), unor perioade, unor laturi distincte (diplomaţie, bătălii,. forţe armate, arme, economie de război, confruntarea politica-ideologică-psihologică etc.), medii de desfăşurare (uscat, aer, apă), lucrări de sinteză şi analiză, de reconstituire a laturii evenimenţiale, cronologii generale, parţiale sau naţionale – cu greu poate fi rezumată şi deloc epuizată această multiplicitate a modalităţilor de descriere şi apreciere a conflictului din 1939-1945.

Într-un cuvînt, există puţin risc de a greşi afirmînd că intervalul cronologic de mai sus continuă să fie cea mai „umblată" alee a istoriografiei contemporane şi, poate, a întregii istorii ca ramură de ştiinţă. Nu este locul de a încerca să se discearnă sau să se resemnaleze cauzele acestei „fidele" afecţiuni a publicului cititor sau cercetătorului istoric faţă de tema uriaşului zbucium, răscolitoarei drame şi salvatoarei uşurări finale încercate de omenire în acei şase ani „cei mai lungi". Dar existenţa acestei abundenţe şi frecvenţe de tratare sugerează, măcar parţial, antidotul ei: cel puţin pentru amatorul care a avut timp să se „rodeze" sau, după caz, pentru

specialistul istoric nu poate prezenta interes decît cartea care aduce cît de cît ceva în plus zugrăvirii a ceea ce a fost ultima înfruntare belică mondială.

Proiectată pe acest fundal, ce reprezintă cartea „Remagen – podul şansei – 7 martie 1945“ pe care Editura militară o pune la dispoziția cititorilor români?

Originalul ei francez, apărut în cunoscuta editură pariziană R. Laffont, s-a inserat într-o colecție de largă răspîndire, „Ce jour-là“, consacrată, aşa cum o arată şi denumirea, fixării semnificației cîte uneia – mai bine zis cîtorva – din cele 2 194 de zile care s-au înşiruit pe salba cronologică a celui de-al doilea război mondial. Ideea este fără doar şi poate valabilă nu numai publicistic ci şi ştiințific. Întîi, pentru că orice unghi de vedere aduce în scrutarea unui fenomen cîte ceva în plus. În al doilea rînd, pentru că efectiv, ca şi în cazul altor numeroase desfăşurări sociale pline de tensiune şi încărcătură istorică, al doilea război mondial a înregistrat inegalități de ritm şi amploare, a cunoscut puncte „nodale“, intervale de start sau deznodămînt parțial, unele putînd fi reduse mai mult sau mai puțin la anume zile. Şi, fără îndoială, 7 martie 1945 a fost ceva mai mult decît o zi oarecare pe răbojul încleştării în curs: pe frontul din vestul Europei forțele coaliției antihitleriste – în speță cele americane – au depăşit pentru prima oară Rinul. Multiplicat imediat, acest succes de importanță strategică avea să se dezvolte prin pătrunderea masivă operată de trupele americane, engleze şi franceze în cîmpiile centrale ale Germaniei, spre marea întîlnire de pe Elba, din patrulaterul boem, din Austria şi Alpii sud-estici cu forțele sovietice, poloneze, cehoslovace, române, bulgare şi iugoslave, care forfecaseră dinspre est spațiul ținut sub control de Wehrmachtul hitlerist. 7 martie 1945 era deci unul din momentele ce marcau apropiatul sfirşit al întreprinderii de groază şi banditism internațional pornită de imperialismul german în 1939, cu prologuri deschise din 1933, cel puțin.

Nefiind în cazul traducerii române vorba de un serial de lucrări de acest gen, rămîne fără obiect cerința unei alegeri

judicioase, obiectiv fundamentate, a zilelor socotite atît de notabile încît să constituie subiectul unor volume distincte. Şi poate că soluția editorială adoptată la noi este deocamdată preferabilă. Căci, să zicem, ar fi inechitabil – văzînd mereu lucrurile la scara celui de-al doilea război mondial – să existe prezentă într-o colecție de acest gen data de 7 decembrie 1941 (implicarea S.U.A. în război) şi să lipsească, de exemplu, 4 iunie 1940 (sfîrşitul relativ reuşitei şi surprinzătoarei evacuări britanice de la Dunkerque), să fie reținută ziua de 23 octombrie 1942 (începutul bătăliei victorioase pentru englezi de la El Alamein) şi să fie omisă simbolica reafirmare făcută de Franța pe primul plan al operațiilor militare la Bir El Hakeim la 11 iunie 1942, să fie tratat episodul, desigur semnificativ, al încheierii victorioase a campaniilor americano-anglo-franceze din Africa de Nord prin capitularea impusă germano-italienilor în Tunisia (13 mai 1943) şi să se lase la o parte capitalul eveniment mondial de la 19 noiembrie 1942 (declanşarea marii operații ofensive sovietice de la Stalingrad), să se consemneze, de pildă, 15 februarie 1942 (căderea Singaporelui) şi să se uite de 23 august 1944 (începerea insurecției române avînd impact de valoare continentală în Europa) etc., etc.

Într-un anumit sens apariția lucrării „Podul şansei“ se înscrie la noi printre singularități editoriale, ca una care aduce cititorului român acest unghi de abordare, al unei zile a marelui război. Volumul istoricilor francezi, privit sub aspectul apartenenței sale ferme la „genul“ tratării de istorie profesionalizată şi al materiei analizate, înfățişează evoluția unui episod funciarmente militar din complexul unor operații de acelaşi caracter.

Lucrarea lui Berben şi Iselin se impune din primul loc printr-un anumit simț al proporțiilor reale. Anume, supunînd cu lupa istoricului un detaliu dintr-un ansamblu nemăsurat de mare, autorii nu uită să semnaleze cînd şi cînd fundalul, evită judicios primejdia hipertrofierii obiectului tratării, nu sacrifică pe „altarul“ exagerării dimensiunilor şi valorii faptului prezentat – şi este ştiut că deformarea proporțiilor este un

păcat uneori întîlnit într-o anumită literatură istorică, mai ales cînd se plăteşte tribut şi unor interese comerciale. Dimpotrivă, se consemnează inserarea episodului de la Remagen în contextul său strategic: ofensiva generală desfăşurată de aliații occidentali din februarie, după ce izbutiseră să oprească şi să recupereze daunele pe care le-au înregistrat datorită ultimei zvîcniri ofensive de amploare germane din vest – marcată de năvala din Ardeni de la sfîrşitul lui 1944 şi atacul generalizat din estul Franței (Alsacia) de la începutul lui 1945. Dar nu numai atît: deşi fără dezvoltări documentare, este de cîteva ori amintită lovitura gigantică ce se abătea în acest timp asupra Reichului nazist dinspre est – aplicată în primul rînd de forțele armate ale URSS, care continuau să dețină ponderea principală în dezarticularea structurilor militare ale hitlerismului. În acelaşi cadru autorii remarcă grava accentuare a degarnisirii frontului german determinată de ampla ofensivă generală sovietică declanşată la începutul anului 1945. În această privință sînt menționate 16 divizii pe care comandamentul suprem german le-a transferat în februarie de pe frontul de vest pe cel de est.

Într-un cuvînt, chiar sumară şi generică, schițarea ambianței strategice în care se găsea Germania la începutul lui 1945 datorită cumulării loviturilor căpătate din vest ca şi din est permite să se înțeleagă de ce în martie 1945, ajungînd la Rin în dreptul localității Remagen, vîrfuri blindate şi motorizate americane au avut surpriza de a găsi intact marele pod feroviar de acolo. Şi surpriza ca o trecere de valoare operativă, după criteriile eşalonate ale artei militare, să nu fie practic apărată de germani (exista într-un total haos o jalnică grupă de vreo 20 de militari, în timp ce sectorul ar fi trebuit să revină unei divizii sau cel puțin brigăzi).

* * *

Tratarea materiei conduce pe autori să abordeze două aspecte, dacă nu colaterale, cel puțin unul de ordinul premizelor evenimentului înfățişat, iar altul de ordinul consecințelor.

E vorba, în primul rînd, de natura şi evoluția relațiilor existente la nivelul suprem al conducerii statale a Germaniei naziste, mai precis de faimoasa problemă a relațiilor dintre Hitler şi generali. Se ştie că în literatura istorică occidentală a avut un curs intens teza unei opoziții ireductibile a generalilor germani față de instanțele supreme politice ale țării lor. Cu variații, uneori duse la absurd sau ridicol, această orientare era vădit impulsionată de considerente pragmatice decurgînd din relațiile internaționale dominate de „războiul rece" cît şi din evoluția impusă realităților germane de acest context. Dealtfel, nu numai că presupusa fisură dintre Wehrmacht şi partidul nazist n-a fost general afirmată în Occident, dar într-o țară ca Franța cele mai serioase şcoli şi lucrări de istorie contemporană, inclusiv de orientare burgheză, n-au acceptat-o de regulă în nici un moment, au demontat argumentarea în cauză, inclusiv aceea că „darul" lui Hitler de a-şi „hipnotiza" colaboratorii ar fi făcut din şefii Wehrmachtului nişte victime ale violului psihic săvîrşit de dictatorul fascist. Adăugăm că chiar în țara de origină a acestei teze, R.F. Germania, istoricii de profunzime, tot mai proeminenți în ultima vreme, se departajează de ea.

Aprecierea lipsei de fundament a modalității de interpretare amintite nu înseamnă acceptarea simplificării opuse, tăgăduirea cotei de instrumentar psihologic din arsenalul conducerii naziste, notoria aptitudine de bluf şi mascaradă din practica politică a lui Adolf Hitler şi, pe un plan mai larg, locul trucurilor psihologice empirice, dar de multe ori abile, din recuzita fascismelor. În cazul dat însă, cînd eficientă şi predominantă în tot cursul războiului a fost comunitatea de concepție, soartă şi acțiune dintre liderii naziști şi şefii militari germani, este neplauzibil a atribui „iradierii" psihologice a lui Hitler rolul unui antidot care a împiedicat să se manifeste concret deosebirile de vederi (prezentate hiperbolic într-o anumită literatură ca divergențe ireductibile permanente) dintre Hitler şi generali (să remarcăm că, la proporțiile reale, aceste deosebiri, cînd şi unde s-au exacerbat, au afectat nu corpul de

comandă al Wehrmachtului în ansamblu, ci persoane izolate ale lui).

Un element component al acestei dispute – mai mult istoriografice –, față de care de asemenea cititorul dornic de adevăr este în drept să manifeste prudență, este cea a valabilității soluțiilor strategice opuse pe care le-ar fi avansat Hitler, pe de o parte, şi generalii săi, pe de alta. Anume, chiar cînd această idee se degajă implicit, este vorba de tendința de a atribui dezastrele finale ale puterii militare a Reichului hitlerist faptului că Hitler n-ar „mai" fi „ascultat" pe generali, a impus o strategie irealistă, determinată de diletantismul său etc., etc. Nu este locul să analizăm trăsăturile teoriei şi practicii militare hitleriste, decurgînd din sensul mai mult decît reacționar, antiuman şi odios al curentului şi sistemului politic care le-a generat. Analizînd însă conținutul concret al conducerii strategice naziste exercitate în cel de-al doilea război mondial se poate vădi că din punctul de vedere al logicii imperialismului german unele soluții militare patronate de Hitler erau mai realiste decît cele opuse, pe care se pretinde, fără să existe totdeauna dovezi, că le-ar fi susținut în diverse momente generalii. De pildă contestata strategie şi tactică a lui Hitler de a menține cu orice preț unele aliniamente, refuzul său de a accepta propunerile diverşilor comandanți superiori de a se efectua vaste retrageri. În speță, poate că era mai realist în vest de a se încerca o rezistență pe linia fortificată Siegfried (cu toată aproximația tăriei sau continuității ei) decît pe un obstacol ca Rinul. Apoi, cel puțin din momentul în care armatele coaliției antihitleriste abordaseră teritoriul Reichului, era clar că orice nouă vastă retragere însemna în fond pierderea ultimelor spații de pe care mai putea fi alimentată maşina de război germană. Dar şi aici să nu uităm că aceste divergențe dintre Hitler şi generali sînt mai mult un produs postfactum, după clasica rețetă a mortului care e de vină…

Al doilea aspect care comportă precizări este cel al „contenciosului" juridic iscat de episodul de la Remagen, creionat în ultimele pagini ale volumului. Încercînd să nu

repetăm sau rezumăm expunerea – atît de colorată – a autorilor, ne mărginim să semnalăm că: a) Rudele ofițerilor germani exterminați din ordinul căpeteniilor naziste ca urmare a dezastrului de la Remagen s-au plasat practic în acțiunea lor judiciară postbelică pe terenul legitimității ordinei de stat naziste, au tins să dovedească în fața instanțelor justiției vestgermane că ofițerii condamnați şi executați expeditiv pentru că nu asiguraseră aruncarea în aer a podului nu erau de fapt „vinovați“ nici din punctul de vedere al lealității lor față de nazism. Un efort care poate părea bizar cititorului român, permeabil mai curînd la argumente de alt ordin, anume cele ținînd de ilegitimitatea istorică şi morală globală a hitlerismului; b) Obținînd recunoaşterea „nevinovăției“ celor în cauză, urmaşii lor nu au izbutit să capete din partea justiției din RFG sancționarea – cît de cît – a generalilor şi altor ofițeri naziști care au săvîrşit acel simulacru de judecată. De asemenea, ar fi fost de dorit ca această disparitate în rezultatele intervenției „reparatoare“ postbelice să fi găsit analiză şi explicație…

* * *

Privită în ansamblu, lucrarea lui Berben şi Iselin este interesantă nu numai ca versiune românească, aducînd un episod neprezentat la noi în această amploare şi cadru, ci şi pe planul tratării generale a temei în istoriografia internațională. Autorii au despuiat cele mai diverse surse, de la cărți de popularizare şi reportaje care vizează special sau marginal întîmplarea de la Remagen, la studii inedite ale serviciilor americane de istorie militară, inclusiv acelea compuse pentru ele imediat după capitularea Reichului de ofițeri şi generali germani, plus documente de arhivă; apoi, au fost strînse sau confruntate zeci şi sute de relatări de la participanți direcți ai evenimentului, atît americani cît şi germani (iar în istoria militară ideal este ca prezentarea ulterioară să se bucure de o cunoaştere cît de cît egală a ambelor părți în conflict). Prin

aceasta, cu toată cantitatea de materie care e „preluată“ sau sintetizată, volumul „Remagen – podul şansei“ comportă şi o neîndoioasă doză de cercetare şi analiză istorică.

Interesant este că această certă trăsătură a lucrării se îmbină neforțat cu „ştiința“ unei foarte vii prezentări a desfăşurării faptelor, cu o manieră aproape cinematografică de expunere – pe parcurs parcă îi vezi pe protagonişti, locurile, dinamica acțiunilor militare şi extramilitare. Şi, pe parcursul aceleiaşi comparații de gen, parcă uneori prezentarea trece izbutit, ca prin „transfocator“, de la panoramic la detaliu şi viceversa. În plus, toate acestea lasă să se întrevadă girul seriozității, nu avem adică de-a face cu „romanțare“ (care poate fi serioasă şi valabilă în beletristică), păstrînd ferm lucrarea în cadrele scrierii de istorie, dînd acoperire ştiințifică pitorescului, detaliului, vioiciunii zugrăvirii secvențelor.

Calități care, laolaltă, vădesc temeiul editării acestei atrăgătoare relatări a unei pagini din desfăşurarea „marii conflagrații a secolului XX“.

decembrie 1973

General-maior EUGEN BANTEA
directorul Centrului de studii şi cercetări de istorie şi teorie militară, membru corespondent al Academiei de ştiințe sociale şi politice

Războiul este dus întotdeauna prea metodic, prea cu socoteală; ar trebui dus într-un ritm viu şi cutezător, ar trebui să i se imprime un caracter impetuos şi uneori chiar îndrăzneț.

General baron HENRI JOMINI

Atacul prin surprindere lansat de americani împotriva podului nedistrus de la Remagen, precum şi măsurile luate de Hitler ca urmare a acestui atac (zadarnice încercări de a lichida capul de pod prin aducerea de la Grupul de armate „B" a tuturor trupelor disponibile, prin curți marțiale şi condamnări la moarte, printr-o nouă schimbare a comandantului suprem în vest) au înlesnit mai mult decît se prevăzuse forțarea Rinului de către aliați la 23 martie.

General WARLIMONT

ABREVIERI

OKW	Oberkommando der Wehrmacht (Înaltul comandament al tuturor forțelor armate germane)
OKH	Oberkommando des Heeres (Comandamentul suprem a1 armatei de uscat germane)
Fr.	Front
Gr. A.	Grup de armate
A.	Armată
C. A.	Corp de armată
D. I.	Divizie de infanterie
D. Bl. Tc.	Divizie blindată de tancuri
D. Tc.	Divizie de tancuri
Gr. L.	Grup de luptă
Grp. T.	Grupare tactică
B.	Batalion
Cp.	Companie
Pl.	Pluton
Dtş.	Detaşament

PARTEA ÎNTÎI

Din Ardeni pînă la Rin

„Doamne, ia te uită!”

Pădurile din Renania par dese, întunecate, nostalgice, datorită numeroaselor soiuri de conifere amestecate cu foioase. La sud de Bonn, în apropierea Rinului, asprimea peisajului se îndulceşte oarecum, deşi colinele dinspre nord ale masivului Eifel, prelungire naturală a Ardenilor, se înalță pînă în preajma marelui fluviu. O fişie mai mult sau mai puțin lată de pădure acoperă pe alocuri dealurile de primprejur, dintre care unele păstrează înfățişarea de foişor, imagine caracteristică pentru meleagurile romantice din amonte de fluviu.

Ici-colo drumeaguri înguste şi întortocheate brăzdează pădurea, ieşind pe neaşteptate deasupra văii şi coborînd rîpa spre tîrgurile ghemuite la poalele povîrnişului. Contrastul dintre potecile de pădure şi regiunea aproape bucolică de vii şi livezi, pe care o descoperi ieşind din desiş, este întotdeauna prilej de uimire. Niciodată nimeni din detaşamentul înaintat al Diviziei 9 blindate de tancuri americane, şi mai cu seamă sergentul Carmine Sabia, nu aveau să uite priveliştea ce li s-a înfățişat ochilor în acea ploioasă zi de miercuri, 7 martie 1945!

Drumeagul pe care se înşiră grupa din capul companiei A a Batalionului 27 infanterie duce de la Birresdorf la Remagen. Pentru Sabia şi oamenii săi, războiul înseamnă frig, noroi, ploaie, zloată, mine-surpriză şi rezistența încăpățînată a unui duşman care-şi apără terenul palmă cu palmă; toate capcanele şi obstacolele la care se poate aştepta zilnic un infanterist. În pădurea destul de deasă, înaintarea s-a efectuat încet. Se ghiceşte totuşi capătul ei, după un luminiş ivit la o cotitură a drumului. Sabia a oprit transportorul blindat în care se afla. La ordinul său, nouă oameni au sărit din maşină, spre a străbate pe jos ultimele sute de metri. Armele sînt îndreptate spre tufişuri, gata să tragă, căci desişurile, destul de stufoase încă, sînt locuri admirabile

pentru o ambuscadă. Grupa se apropie cu băgare de seamă de cotul drumului. Deşi cerul este plumburiu, pădurea pare că se luminează dintr-o dată. Bolta alcătuită din arborii cei mai înalți se dă la o parte şi, numaidecît, cedează locul livezilor. Pe o pajişte cu iarbă apar nişte barăci, o tabără părăsită pesemne. Drumul o coteşte apoi la dreapta, coboară şi se pierde printre grădini şi vii.

De rîndul acesta, în fața oamenilor încîntați după drumul lung, nesfîrşit, prin pădure, se deschide o vastă perspectivă. Este aproape de necrezut. Privirea bate la o distanță de cîțiva kilometri. Printre colinele albastre şerpuieşte o fîşie de argint: Rinul!...

— Doamne, ia te uită! exclamă Sabia.

În jurul lui oamenii tac. În cele din urmă sergentul rupe tăcerea. Întorcîndu-se spre ostaşul cel mai apropiat, îl întreabă:

— Ştii ce rîu e ăsta?...

Omul dă din cap, în semn că nu. La poalele povîrnişului, dincolo de livezi, se ghiceşte o mică aşezare. Nimeni din grupă nu ştie numele ei: Remagen. Ceva mai departe, rîul este tăiat de masa cenuşie a unui pod metalic, a cărui formă a deschiderii centrale indică dimensiunea lui impunătoare. Altă surpriză, lucrarea pare neatinsă, deoarece se observă limpede circulația de pe şosea. Trec soldați, vehicule, pînă şi cai!

Este ora 12.56. Oamenii detaşamentului înaintat al Diviziei 9 blindate de tancuri descoperă malul stîng al Rinului, obiectivul misiunii unității lor pentru ziua respectivă şi totodată malul opus care, potrivit planurilor comandamentului suprem aliat, avea să permită mai tîrziu începerea ofensivei hotărîtoare spre inima Reichului. Fără să ştie, infanteriştii admiră două dintre cele trei obiective principale stabilite în urmă cu o lună şi jumătate de generalul Eisenhower, cu prilejul definitivării planului ofensivei finale pe frontul de vest...

Goana spre Berlin

20 ianuarie 1944. În vastul său birou din palatul Trianon, la Versailles, care i-a servit drept cartier general în timpul ofensivei germane din Ardeni, Eisenhower pregăteşte o nouă bătălie. Pentru omul care condusese coaliția militară occidentală din Africa de nord pînă în Sicilia, apoi din Italia de sud pînă în Normandia, avea să fie ultima operație, cea care urma să se încheie în inima Reichului.

În acea perioadă lucrurile nu se aflau totuşi decît în stadiul unui proiect, alcătuit pe un termen mai lung sau mai scurt. În arhivele S.H.A.E.F. [1], proiectul nu purta decît mențiunea S-75871 (SCA F 180), cea a unei scrisori adresate chiar în ziua respectivă comitetului interaliat al şefilor de state majore de la Washington. Cu obişnuita prudență şi concizie Ike se mulțumea să enunțe nişte idei, limitîndu-le la trei: să declanşeze în primul rînd o serie de ofensive de-a lungul frontului Renaniei, în aşa fel încît să scoată din luptă cît mai multe forțe germane la vest de Rin, apoi să forțeze Rinul şi, în sfîrşit, să distrugă potențialul Wehrmachtului prin acțiuni energice dincolo de fluviu. Asta era tot!

E drept că în acea a doua jumătate a lunii ianuarie realizarea acestei ipoteze din urmă părea foarte îndepărtată, ba chiar tot atît de nesigură ca şi planurile de forțare a marelui fluviu elaborate în euforia urmăririi din vara precedentă. La comanda Grupului 21 de armate anglo-canadian, Montgomery întrevedea pe atunci această înaintare glorioasă în Țările de Jos, de pildă în împrejurimile vechii cetăți Nimègue. În centrul dispozitivului aliat, Omar Bradley distribuise, începînd de la 10 septembrie, comandanților săi de divizie din Grupul 12 de armate o directivă în care era menționată apropierea de oraşele Köln, Bonn şi Koblenz. În toate statele majore se schițau planuri şi manevre, în înfrigurarea obişnuită din ajunul marilor evenimente. Încordarea colectivă netezea dificultățile.

Dar pe neaşteptate, poarta Reichului s-a închis cu brutalitate la Arnhem, în ziua de 17 septembrie. Fortificaţiile „liniei Siegfried“, Zidul de vest al germanilor, reocupate în grabă după ce fuseseră părăsite în 1940, au stăvilit diviziile Armatei 1 americane comandată de Courtney Hodges, tot atît de incontestabil, după cum întinderea căilor de comunicaţii şi lipsa de carburanţi au stopat blindatele impetuosului Patton în Luxemburg şi pe Moselle, în faţa Metzului. Odată cu venirea toamnei, cele două valuri aliate ridicate din Normandia şi din Provence s-au spart. Octombrie e vremea iluziilor risipite. Dosarele operaţiei „Rin“ s-au închis înainte de sosirea iernii, cu alaiul ei de dezamăgiri.

Wehrmachtul care trebuia nimicit e încă în putere, pare-se; ofensiva din Ardeni o dovedeşte într-un mod usturător. În 1918 fusese de ajuns o retragere de circa 200 km şi epuizarea rezervelor armatei germane pentru a-l convinge pe Hindenburg de inutilitatea luptei. Dar, la începutul anului 1945, realismul mareşalului nu mai e de actualitate. De rîndul acesta cuvîntul hotărîtor îl are o fiară turbată...

Cu uimire şi totodată cu dezamăgire, Occidentul descoperă că Reichul rănit, zdrobit de bombardamente, prins între focurile a două formidabile coaliţii, ridică încă un ultim zid de apărare împotriva aliaţilor. Căci chiar dacă „Fortăreaţa Europa“, scumpă lui Goebbels, a îmbrăcat în a şasea iarnă de război forma *Heimatlandului*[2], să nu uităm că dominaţia germană se întinde încă asupra întregii Norvegii, asupra Danemarcei, Olandei (de unde pornesc în continuare rachetele V_1 şi V_2 în direcţia Londrei şi a Anversului), asupra cîmpiei Padului, Croaţiei, asupra jumătăţii de vest a Ungariei, asupra muntoasei Slovacii şi a şesului polonez, urmînd cursul Vistulei.

Garnizoane însemnate rămîn literalmente agăţate de litoralul leton, unde asprul general Schörner îi îmboldeşte pe luptătorii de pe acest îndepărtat front al Curlandei, aidoma nu mai puţin temutului general Rendulic, care s-a menţinut

în Finlanda, la nord de cercul polar, în pofida clauzelor armistițiului ruso-finlandez din luna septembrie a anului precedent.

Printre ruinele oraşelor sale bombardate zi şi noapte, pradă foamei şi spaimei, populația germană aşteaptă. Ar fi greu de spus dacă această atitudine este dictată exclusiv de fanatism, de un patriotism exacerbat, de resemnare, de speranța într-o răsturnare a situației militare în urma unei eventuale discordii între aliați sau a utilizării unor arme miraculoase, în privința cărora Goebbels şi serviciile sale nu mai contenesc cu laudele. Probabil că toate la un loc.

În fața acestei încăpățînări, optimiştii din vară, cei care în occident profețeau bucuros încheierea ostilităților de Crăciun, par acum cufundați în cel mai adînc pesimism. Trebuie să te pleci în fața evidenței, neamțul luptă cu o îndîrjire turbată pentru fiecare palmă de pămînt.

Ministrul armamentului, dibaciul şi dinamicul Albert Speer, stoarce maximum de randament din uzine, în pofida bombardamentelor care stînjenesc şi comunicațiile. Armele noi sînt de îndată distribuite unităților înjghebate din nou, sau celor formate din elemente ale Volkssturmului[3], ba şi formațiilor de adolescenți de 16 ani şi chiar sub această vîrstă.

Oricine e în stare să poarte o armă a fost îmbrăcat în uniformă. Drept care, peste 200 de divizii sînt prezente pe diversele fronturi! Totuşi, în această zi de 20 ianuarie, ipoteza lui Eisenhower se bizuie pe aprecieri realiste. De o săptămînă, ofensiva sovietică de iarnă provoacă o primă spărtură în acest aparent monolit.

Ianuarie: Jukov lovește

La cererea insistentă a lui Churchill, care nu-şi revenise încă de pe urma celor întîmplate în Ardeni, Stalin devansase

începutul ofensivei de la 20 la 12 ianuarie. Cu toate avertismentele lui Guderian, şeful statului major al armatei de uscat, Hitler n-a vrut să deplaseze diviziile dislocate în Norvegia, în nordul Finlandei şi mai cu seamă în țările baltice, pentru a întări sectorul de mare importanță al Vistulei.

Mai rău, el ignoră avertismentele generalului, refuză să creadă într-o ofensivă sovietică de amploare şi respinge cu furie şi dispreț concluziile serviciilor sale de informații, care semnalează prezența a 192 divizii şi 16 corpuri de tancuri inamice între Prusia Orientală şi Carpați.

Aşadar, în zorii zilei de 12 ianuarie un torent de foc se abate asupra avanposturilor Armatei 4 de tancuri germane la sud de Varşovia. Pe alocuri concentrarea artileriei sovietice atinge proporția fantastică de un tun la fiecare cinci metri! Măcinată, zdrobită, apărarea germană, deşi constituită dintr-o linie triplă de fortificații, este dată peste cap. Jukov aruncă în spărtură mii de tancuri şi de autotunuri. La stînga sa, Konev profită de situație pentru a lărgi capul de pod de la Baranov, pe cursul superior al Vistulei, creat în timpul ofensivei sale din luna august, şi propulsează în Galiția de vest diviziile Frontului 1 ucrainean.

La nord de Varşovia, Rokossovski, la rîndul său, forțează Narevul, afluent pe partea dreaptă al Vistulei, în direcția cursului ei mijlociu, de-a lungul căreia germanii mențin legătura între acest sector al fluviului şi cel al Prusiei Orientale. Înaintarea îi permite să atingă vechiul coridor al Danzigului şi să amenințe dinspre sud-est vechea cetate hanseatică. Vecinul său din dreapta, impetuosul Cerneahovski, se năpusteşte la rîndul său spre Königsberg, bastion secular al cavalerilor teutoni.

De data aceasta, de la Niemen pînă la granițele Slovaciei, întregul front e în mişcare. Nimic nu poate stăvili acest val ridicat din adîncuri, amplu, bubuitor, nimicitor, care în rostogolirea sa înghite rămăşițele Armatei 4 de tancuri şi transformă replierea Armatei 9 germane în derută.

Pierderea Varşoviei la 17 ianuarie îl cufundă pe führer într-una din furiile sale, care vor ajunge de acum încolo clasice. Înfierează laşitatea unora şi trădarea altora. Guderian îi propune să numească în fruntea grupului de armate de pe Vistula un şef priceput, pe mareşalul von Weichs de exemplu, care şi-a dovedit iscusința pe Don, în 1943, după dezastrul de la Stalingrad. În zadar. Îl alege, dimpotrivă, pe Himmler, căci în mintea sa obsedată de trădare omul „cu mînă de fier" valorează mai mult decît un strateg. Degeaba însă. Temutul şef al SS-ului este inapt pentru a regrupa armatele angajate în campanie şi, prin incapacitatea sa şi ignorarea realităților, grăbeşte deznodămîntul unei situații dintre cele mai compromise. În pofida distanțelor din ce în ce mai mari pe care le au de străbătut atacatorii, a pămîntului înghețat şi acoperit de zăpadă, a sacrificării multor unități în timpul retragerii, „tăvălugul" îşi justifică din ce în ce mai mult denumirea.

În două săptămîni sovieticii ajung astfel pe Warthe şi în Poznania, fostă provincie poloneză, anexată la Reich în septembrie 1939. Telegramele reamintesc nume adesea citate în primele comunicate ale războiului germano-polonez de acum cinci ani şi jumătate: Lodz, Kutno, Kalisz, Kulm, Torun şi bineînțeles Danzig (Gdansk), unde Rokossovski se apropie de litoralul Mării Baltice.

La sud, în Galiția, Konev pătrunde spre Cracovia, dezvăluie în fața lumii înmărmurite existența unui lagăr de exterminare purtînd numele de Auschwitz, descoperit în amurgul zilei de 27 ianuarie, cucereşte bazinul industrial al Sileziei superioare, trece granițele Reichului dinainte de război şi ajunge în sfîrşit pe cursul superior al Oderului, în timp ce Jukov înaintează pînă la Kustrin, veche fortăreață medievală, la vreo sută de kilometri est de Berlin. Din fața lor fug pe viscol, pe un ger siberian nesfîrşite coloane de bărbați, femei, copii, maşini, animale într-o goană dezordonată. De rîndul acesta monolitul este zdravăn ştirbit.

Februarie: Ike îl imită pe Jukov

Nimeni în Occident nu e mai nerăbdător ca Dwight D. Eisenhower să dezlănțuie ofensiva împotriva celor ce apără „linia Siegfried“. Sub obişnuitul lui calm aparent, comandantul suprem urmăreşte şi el cu atenție înaintarea fulgerătoare a Armatei Roşii. Conştient de ironiile ce s-ar abate asupra lui (în special din partea englezilor care nu-l menajaseră cu prilejul eşecului din Ardeni) dacă sovieticii ar ajunge la Berlin, ba chiar pe Elba şi Weser, în timp ce trupele sale ar bate pasul pe loc în fața tranşeelor din Renania, Ike îşi ascute armele.

O face după sistemul său: metodic. Pățania din decembrie l-a îndemnat pe Marshall, şeful statului major general, să aducă de urgență de peste Atlantic întăririle cerute necontenit încă din toamnă. Unități întregi sînt în curs de refacere. Dornic de revanşă, după greaua lovitură primită în Ardeni, Bradley îşi îmboldeşte armatele angajate de la Crăciun într-un lent contraatac. Avangărzile lui Hodges, pornite din valea rîului Amblève au făcut joncțiunea la 16 ianuarie cu cele ale lui Patton, lîngă Houffalize, la 17 km nord de Bastogne. La sfîrşitul lunii, Rundstedt şi-a readus ultimele eşaloane în fortificațiile Zidului de vest, baza lui de plecare.

Unde va lovi Eisenhower în primul rînd? Deoarece Bradley are nevoie de o perioadă de răgaz, atacul va fi dezlănțuit oare în Olanda, sau în nordul Renaniei, pentru a-i da satisfacție lui Montgomery, sau pe Moselle, în Luxemburg, unde Patton îşi muşcă zăbala? Nu, lovitura va fi dată în Alsacia, unde Armata 1 franceză tocmai stopase, în cooperare cu Corpul 6 armată american comandat de Brooks, operația ofensivă „Nordwind“, ultimul atac al Wehrmachtului, de o parte şi de cealaltă a Strasbourgului.

„Punga de la Colmar“, cum a fost denumit ieşindul realizat în cîmpia alsaciană de Armata 19 germană comandată de generalul Wiese, a reprezentat în cursul iernii şi mai cu

seamă în timpul ofensivei din Ardeni o permanentă sursă de necazuri pentru Ike. Era un ghimpe supărător. Hotărăşte aşadar să-l lichideze în primul rînd: „Menținerea acestei poziții germane într-un punct nevralgic al liniilor noastre, avea să scrie el mai tîrziu, m-a sîcîit într-una, aşa că am decis s-o lichidez fără zăbavă. Armata 1 franceză a început s-o atace la 20 ianuarie, dar hotărît să mă descotorosesc rapid şi pentru totdeauna de această sursă de preocupări, am suplimentat forțele lui Devers [4] pentru ca să poată sprijini trupele franceze cu un corp de armată american compus din patru divizii.

El desemnă pentru această treabă Corpul 21 armată, comandat de generalul-maior Frank. W. Milburn, în cooperare cu diviziile 3, 28 şi 75 infanterie, precum şi cu Divizia 5 tancuri franceză. Mai tîrziu, diviziile 12 şi 2 tancuri franceze au fost şi ele întrebuințate în fîşia Corpului 21 armată. Cele două corpuri de armată franceze şi corpul de armată american au atacat simultan...“ [5]

Cu acest sprijin, veteranii francezi din Africa, Italia, veteranii campaniilor din Corsica, din Provence, ai ofensivei de vară prin Bourgogne şi Franche-Comté aveau să vadă în sfîrşit înfăptuindu-se visul întrezărit la 19 noiembrie anul trecut, cu prilejul pătrunderii blindatelor Diviziei 1 tancuri a generalului du Vigier pe Rin, în apropiere de Kembs, la sud-est de Mulhouse.

În ciuda gerului, ceței, viscolului, pămîntului înghețat presărat cu nenumărate mine, cîmpiei brăzdate de o sumedenie de cursuri de apă, apărate cu înverşunare, diviziile corpului de armată al lui Béthouart la sud, al lui Monsabert şi al lui Milburn la nord rod marginile pungii. În a douăsprezecea zi de luptă, o parte cedează la nord de Colmar, sub presiunea Diviziei 28 infanterie americane şi a Diviziei 5 tancuri franceze. La porțile oraşului, în dimineața zilei de 2 februarie, colonelul James E. Rudder „cu o delicatețe demnă de tradițiile cavalerismului“, avea să scrie mai tîrziu de Lattre

de Tassigny[6], opreşte Regimentul 109 infanterie comandat de el, pentru a lăsa tancurilor lui Schlesser cinstea de a pătrunde primele în Colmar.

Este preludiul lichidării totale a pungii. La 9 februarie, Armata 19 sau cel puțin rămăşițele ei trec Rinul pe podul de la Chalampé, înainte de a-l arunca în aer. Crîncenul general Rasp lasă în urma lui peste 20 000 de prizonieri, aproape tot atîția morți şi răniți şi o mare cantitate de materiale distruse, semn al luptelor înverşunate şi neîntrerupte din aceste trei săptămîni.

Impulsul e dat. De abia se sting ecourile vibrantei proclamații adresate de De Lattre de Tassigny ostaşilor săi şi tovarăşilor lor de arme, cînd Eisenhower, după pilda lui Foch în urmă cu 26 de ani, loveşte la cealaltă extremitate a dispozitivului său. La Yalta află Churchill, care discută cu ceilalți doi mari conducători, că de rîndul acesta laurii îi sînt rezervați lui Montgomery şi generalilor săi de divizie din Grupul 21 de armate anglo-canadian, căruia i-a fost alăturată Armata 9 americană a generalului de divizie William H. Simpson.

De cînd aşteaptă „Monty“ această clipă! După părerea lui, hotărîrea luată reprezintă dreptatea care i se face într-un tîrziu. De la debarcarea din Normandia, el consideră grupul său de armate ca un vîrf de lance al coaliției occidentale. Dar aidoma forțelor britanice din Italia, comandate de Alexander, care n-au eliberat nici Neapole, nici Roma şi au trebuit să se mulțumească cu o intrare simbolică în Florența, el consideră că a fost ținut prea mult la corvoadă şi prea puțin la loc de cinste.

În cursul bătăliei din Normandia a atras asupra sa, în cîmpia de la Caen, grosul forțelor blindate ale lui Rommel. Totuşi Bradley, Hodges şi Patton au figurat pe primul loc în comunicate pentru fulgerătoarea lor înaintare în nordul Franței. Dacă Bruxelles i-a acordat uralele sale, lovitura de măciucă în direcția Ruhrului, după părerea lui, hotărîtoare, i-

a fost refuzată. Atacul eliberator trebuia, după concepția lui Ike, să fie repartizat între cele trei grupuri de armate, de la Marea Nordului pînă în munții Jura.

Feldmareşalul păstrase în urma tuturor acestor întîmplări un resentiment destul de viu. După povestea din Ardeni, în cursul căreia coordonase dispozitivul aliat la nord de pungă Montgomery a provocat un incident care a făcut vîlvă, criticînd comportarea anumitor unități americane şi atribuindu-şi meritul stăvilirii ofensivei germane. Rezultatul a fost o indispoziție pe care numai simțul diplomatic al lui Eisenhower reuşise s-o atenueze.

Hotărîrea de a-i încredința executarea operației ofensive „Veritable“ reprezintă aşadar dorința de a-l împăca şi totodată o dovadă de considerație. Termenul desemnează în limbaj codificat cucerirea malului stîng al Rinului pe cursul său inferior, între Nimègue şi Wesel, la nord-vest de bazinul Ruhr. Cu cele trei armate ale sale mareşalul englez dispune de forțe importante. O dovedeşte începînd din 8 februarie, cînd lansează cu hotărîre spre Clèves Corpul 2 armată canadian al generalului Simonds şi Corpul 30 armată englez al lui Horrocks, care se află într-una pe baricade începînd de la El-Alamein.

Plecînd din regiunea Nimègue, între Meuse şi Rin, anglo-canadienii îşi fixează ca obiectiv cetățile Xanten şi Geldern. Dar, din pricină că Ruhrul e pe aproape, Rundstedt a dislocat în această parte Armata 1 de paraşutişti, o mare unitate, socotită dintre cele mai bune pe frontul de vest, şi pe care o întăreşte prin completări succesive efectuate la nord de Aachen. Din această cauză, înaintarea se desfăşoară încet, fiind în plus stînjenită de ploi continue.

Noroiul, minele presărate cu duiumul vin în sprijinul germanilor care se cramponează de teren cu o încăpățînare egală cu cea a camarazilor lor din cîmpia alsaciană. Se înregistrează puține cîştiguri şi acestea obținute într-un ritm lent. Scopul operației „Veritable“ este totuşi atins, cînd

canadienii răzbesc în apropiere de Clèves la 21 februarie. Îi întîmpină însă nu mai puțin de 11 divizii germane.

Acesta e prilejul pe care-l aşteaptă Montgomery pentru a dezlănțui două zile mai tîrziu operația „Grenade“. De data aceasta operația implică şi intervenția Armatei 9 americane concentrate la vest de Roer şi la nord de Aachen. Acțiunile încep în cele mai grele condiții atmosferice: zloată, frig, ploaie, pe drumuri desfundate şi minate. Pentru a opri trecerea Roerului, germanii aruncă în aer barajele de pe cursul superior al rîului, provocînd creşterea nivelului apelor. Aripa stîngă a Armatei 1 trebuie să intervină la rîndul ei pentru a cuceri aceste baraje, la est de Aachen. Loviturile succesive macină în cele din urmă fortificațiile amenajate în calea lui Simpson. Sub presiunea atacului canadian, frontul german cedează. Juliers cade. La sfîrşitul lui februarie se ajunge la marea cetate industrială München-Gladbach. Avangărzile Armatei 9 realizează joncțiunea cu anglo-canadienii la 3 martie, la est de Venlo. De acum încolo Montgomery controlează malul stîng al Rinului, de la confluența cu rîul Erft, lîngă Neuss, în fața Düsseldorfului şi pînă la Nimègue.

Martie: Rundstedt la strîmtoare

După eşecurile din Ardeni şi din Alsacia, pierderea Renaniei de nord nu constituie pentru mareşalul von Rundstedt o prea mare surpriză. De la 5 septembrie 1944, de cînd Hitler, dînd uitării perioada de scurtă disgrație în care-l ținuse, îi propusese să reia comanda celor două grupuri de armate de pe frontul de vest, bătrînul ostaş era departe de a încuviința toate directivele primite. De pildă, se temuse întotdeauna pentru poziția Grupului de armate „B” al lui Walter Model, întins de la frontiera Luxemburgului pînă la Zelanda, şi pentru cea a Grupului de armate „G“ al generalului Blaskowitz, între Moselle şi Cîmpia Alsaciei.

După părerea lui, apărarea exagerată a fortificațiilor Zidului de vest expunea trupele dinlăuntrul lor la surprize foarte neplăcute în cazul cînd aliații ar fi realizat o străpungere în direcția Rinului. Această hotărîre presupunea aşadar o apărare puternică în adîncime, folosindu-se cît mai bine admirabilul şanț natural format de marele fluviu – barieră seculară a Germaniei, frontieră de care nu s-au putut atinge legionarii romani –, sălbatic ca aspect, de temut din cauza debitului său aproape torențial pînă la Mainz, săpîndu-şi albia între două maluri înalte pînă la Koblenz, larg şi impresionant mai jos de Köln.

Hitler respinsese însă orice planuri de apărare, în afară de cele care prevedeau protejarea teritoriului Reichului începînd chiar din preajma granițelor. După părerea sa, orice dare înapoi ar determina efecte psihologice dezastruoase asupra moralului soldaților şi al populației şi, dealtfel, în Renania de nord aliații s-ar apropia în felul acesta prea mult de Ruhr. Rămînea deci credincios concepției sale fundamentale de apărare a fiecărei palme din teritoriul național. Neavînd încotro, Rundstedt coordonase cît mai bine apărarea Zidului de vest, temîndu-se în special de efectele nefaste ale ofensivei din Ardeni, din pricina pierderilor în oameni şi materiale, prea mari față de mijloacele de care dispunea.

În acest început de martie evenimentele îi dau dreptate. De la nord de Strasbourg, în dreptul Düsseldorfului, el nu mai dispune decît de o pungă a cărei adîncime medie atinge aproximativ 70 km. În epoca armatelor motorizate şi a aviației, această distanță, apreciabilă acum un sfert de veac, e într-adevăr derizorie. Or, pentru a ține acest front, efectivele sînt acum reduse la minimum, iar trupa, oglindă fidelă a materialului de care dispune, este sleită.

Mareşalul nu face parte din categoria acelor ofițeri care, ca Rommel sau Model, se aflau la vremea lor tot timpul în inspecție. El este prin firea sa şi din cauza vîrstei un sedentar. Rapoartele care ajung la biroul său confirmă totuşi

informațiile furnizate de ofițerii statului său major. Toate părerile concordă: diviziile sînt la capătul puterilor.

Şi cum să fie altfel cînd multe dintre aceste unități nu mai primesc întăriri, nu mai sînt completate, duc lipsă de carburanți şi muniții, depind de transporturile hipo şi dispun de un sprijin redus de tancuri şi artilerie. E drept că bătălia din Ardeni a costat scump grupul de armate: 103 000 de oameni scoşi din luptă, peste 600 de tancuri pierdute, fără a obține în cele din urmă nici un avantaj teritorial. Peste 40 000 de combatanți au fost abandonați în Alsacia în februarie, iar pierderile din Renania de nord trec de dublul acestei cifre.

Ofensiva sovietică pe Vistula şi pe Oder l-a făcut pe führer să retragă de pe frontul de vest alte 4 divizii blindate, vreo zece divizii de infanterie, artileria de la două corpuri de armată, trei brigăzi de mortiere şi aruncătoare de mine precum şi elemente constitutive ale statelor majore de la trei corpuri de armată! Aceasta nu-l împiedică totuşi pe Hitler să-şi mențină directivele rigide privind sistemul de apărare atît în Pfalz, pe Moselle, în Eifel, cît şi la est de Aachen. Fortificațiile Zidului de vest trebuie apărate pretutindeni, fără gînd de retragere. Nici un infanterist, nici un vehicul, nici o armă nu are voie să treacă Rinul fără o autorizație specială din partea OKH-ului!

Pe teren, rezultatul e clar. Unele formații poartă numai numele de divizie. Dar cine l-ar putea lămuri pe cancelar, din moment ce el manifestă față de frontul de vest aceeaşi miopie ca cea din ianuarie față de frontul de pe Vistula? Dacă ar fi totuşi să i se dea un exemplu între multe altele, ar putea fi citată Divizia 272 infanterie. Marea unitate face parte din Corpul 67 al Armatei 15 comandată de generalul Gustav von Zangen. Ea luptă pas cu pas în bazinul superior al Roerului, după ce a dus acțiuni de luptă pentru apărarea lucrărilor hidrotehnice de la Urft, Kesternich şi Schwammenaul, unde unul dintre batalioanele ei a fost complet nimicit.

În februarie, Divizia 272 infanterie germană a trebuit să se retragă în direcția Euskirchen, la mai puțin de 40 km sud-

vest de Köln: „Unitățile noastre erau atunci complet istovite, scria un ofițer de artilerie. Dintr-un efectiv teoretic de 500 de oameni, batalioanele numărau cel mult 200 şi adesea chiar mai puțin. Lucrările de apărare antitanc erau sumare şi puținele piese de artilerie trebuiau trase de cai.

Şi totuşi trupa trebuia să apere sectoare de la 10 pînă la 15 km. Împotriva ei înaintau unități americane pe de-a-ntregul motorizate şi admirabil înzestrate cu carburanți, muniții şi vehicule blindate. După părerea statului major, raportul de forțe era probabil de un tanc german contra 10 americane şi un batalion contra unei divizii!…“

Lucrul acesta e valabil şi pentru majoritatea celorlalte unități ale Armatei 15, care se întinde de la vest de Bonn pînă la sud de Nürburgring. Rundstedt cunoaşte situația. El ştie că toți aceşti oameni sînt istoviți, resemnați, dar nu se lasă doborîți de descurajare şi îşi păstrează voința de a lupta. Oare n-ar fi aceasta mai bine utilizată pe malul drept al Rinului?

În Renania de nord, ordinele de a rezista pe loc au determinat nimicirea unor batalioane întregi, ba chiar a unor regimente. Replierile de ultimă oră nu s-au putut efectua decît cu prețul unor pierderi grele în efective şi materiale. În fîşia Armatei 15, ordinele categorice de a rezista cît mai la vest posibil creează un gol primejdios între linia frontului şi Rin. În spațiul respectiv nu există nimic, sau aproape nimic. Din această cauză, apărarea diferitelor poduri este foarte slabă. Ea constă în mici capete de pod ocupate de elemente din rezervă ale Volkssturmului şi cîțiva pionieri. Fiecare dintre aceste formații a fost desigur ridicată la rangul de „unitate de luptă“, avînd în frunte un căpitan, sau un comandant. Dar armamentul este constituit din arme uşoare, de regulă puşti şi cîteva arme automate. Ce s-ar putea face cu ele împotriva unui atac cu tancuri?

Aceasta constituie, desigur, una dintre preocupările generalului von Zangen, în afară de teama de a-şi vedea dreapta împresurată dinspre Köln. Căci iată că Armata 1 americană presează tocmai în această direcție. Este o operație

cum nu se poate mai logică, după joncțiunea lui Simpson cu anglo-canadienii. Aripa stîngă a lui Hodges, în speță Corpul 7 armată comandat de Lawton Collins, învingătorul de la Cherbourg, a acoperit flancul drept al lui Simpson. În fața lui, terenul relativ neted se pretează la atacul cu tancuri. El se întinde pe vreo 50 km, pînă la Rin. Singurul obstacol este cursul Roerului, care taie drumul de la Köln la Düren, apoi rîul Erft, al cărui curs abia brăzdează cîmpia la vreo 12 km spre vest de marele oraş.

Bradley întrezăreşte deodată ocazia pe care o aşteaptă cu nerăbdare. El îi cere lui Hodges să transforme misiunea de flancgardă a lui Collins într-o ofensivă în toată regula. Alegerea e bine făcută. Comandantul Corpului 7 armată e un om care ştie să „dea buzna“ şi porecla lui, „Lightning Joe“ (Joe Trăznetul), nu e gratuită. Se pricepe de minune să-şi îmboldească oamenii la luptă, iar energica lui înaintare, în iunie 1944, la baza peninsulei Cotentin, apoi spre Cherbourg, i-a asigurat faima. De la Düren înaintează impetuos spre Köln, în care pătrunde la 5 martie, grăbind astfel şi înaintarea celor doi vecini din dreapta ai săi, Corpul 3 armată comandat de Millikin, care înaintează spre Euskirchen şi Bonn, şi Corpul 5 armată de sub comanda lui Gerrow, angajat în direcția Adenau şi Nürnburgring, avînd drept obiectiv mai îndepărtat Koblenz.

Amplasat între direcțiile de înaintare spre Köln şi Koblenz, generalul-maior John Millikin şi Corpul 3 armată pe care-l comandă par a avea misiunea cea mai puțin importantă. Mai sus de Bonn, Rinul se furişează între maluri mai întortocheate decît în aval, unde se întinde cîmpia. Apărarea este în aparență mai lesnicioasă şi, prin urmare, pericolul de atac, mai redus. Cu cele trei divizii ale sale – Divizia 1 infanterie comandată de Andrus, Divizia 9 infanterie comandată de Craig (două mari unități de veterani care au luptat în Africa de nord de la 8 noiembrie 1942) şi Divizia 9 blindată de tancuri de sub comanda lui Leonard – Millikin se va mulțumi aşadar să-şi abată înaintarea spre sud-est, să se

desfăşoare de-a lungul Rinului la sud de Bonn, să ajungă la rîul Ahr, micul afluent al acestuia de pe stînga şi, eventual, să asigure legătura cu flancul stîng al lui Patton, care atacă în acest moment spre valea Mosellei în direcția Koblenz.

De la Euskirchen încolo, direcția de înaintare a Corpului 3 armată străbate zone de cultură, alternînd cu porțiuni împădurite şi deluroase şi răzbeşte la Rin, în regiunea oraşului Remagen şi în valea viticolă a Ahrului la sud. Millikin ar schimba bucuros această misiune de rutină cu cea a vecinului său din flancul stîng, Collins. Într-adevăr şi el e un brav ostaş, dealtfel ca şi şeful său de stat major, colonelul James H. Philips, ca şi şeful secției operații, colonelul Harry Mewshaw. Cu prilejul bătăliei din Ardeni, în cursul contraatacului în direcția Bastogne, Millikin a luptat sub ordinele lui Patton şi s-au înțeles de minune. Corpul 3 armată a trecut din nou, în februarie, sub ordinele Armatei 1, iar Millikin a înlocuit la sud de Aachen Corpul 18 aeropurtat de sub comanda lui Ridgway. De curînd, cînd Hodges i-a precizat misiunea de a înainta pînă la Rin în direcția Bonn, comandantul Corpului 3 nu pregetă să-i pună o întrebare care, pe moment, stîrni vîlvă:

— Şi ce se va întîmpla cu podurile de pe Rin?

— Nu vă faceți probleme, replică un ofițer din statul major al lui Hodges, o să aibă grijă germanii să le arunce în aer!

Podurile de pe Rin…

În afară de cele de la Köln, podul cel mai important din sectorul Armatei 1 este desigur cel de la Bonn. Vechea cetate universitară reprezintă obiectivul Diviziei 1 infanterie. Comandantul ei, Clift Andrus, se gîndeşte şi el la pod şi-i pusese deja aceeaşi întrebare lui Millikin. Acesta, primind la 4 martie vizita lui Hodges la punctul său de comandă din Zülpich, raportează convorbirea avută cu ofițerul din subordinea sa. Cum avangărzile acestuia din urmă se află încă la o distanță de vreo 30 km, comandantul Armatei 1 evită să se pronunțe.

A doua zi ordinele prevăd apropierea cît mai mult de fluviu. Se pune din nou problema podurilor. La punctul de comandă al Corpului 3, colonelul Mewshaw pregăteşte împreună cu unul dintre locțiitorii săi, locotenent-colonelul Norman E. Edwards, directivele către comandanții de divizii. Ambii studiază ultima etapă a apropierii de fluviu. Arătînd două linii mai întunecate care indică podurile de la Bonn şi Remagen, Edwards lasă şi el frîu liber fanteziei sale şi propune un atac cu paraşutişti:

— Pe vremea asta?... o întoarce şeful operațiilor, arătînd către cerul plumburiu, acoperit de nori. Mai bine ar fi în cazul de față să trimitem o grupă de cercetare-diversiune...

Oricum, nu erau decît vise, căci asemenea proiecte ar fi zdruncinat prea din cale-afară toate planurile în curs de înfăptuire şi care preconizau atingerea unui simplu aliniament de-a lungul malului stîng.

Totuşi artileriştii redeschid curînd discuția, propunînd să tragă asupra tuturor podurilor spre a împiedica astfel pe germani să-şi evacueze trupele, tancurile şi materialul pe malul drept! Şefului de stat major al lui Hodges, care e consultat, nu-i convine să-şi asume un asemenea risc, gîndindu-se că ulterior s-ar putea ca vreunul din poduri să fie efectiv de folos. Artileriştii susțin că, în acest caz, germanii sînt avantajați. În sfîrşit, se cade la o învoială: se va trage la nevoie asupra podurilor, dar cu proiectile fuzante, astfel încît să provoace pierderi în oameni şi numai uşoare stricăciuni podurilor. Cîți totuşi dintre ofițerii statului major al Corpului 3 sînt convinşi de eficiența unui asemenea procedeu?...

Cu un realism egal cu cel al inamicilor săi, generalul von Zangen se gîndeşte şi el în acel moment la poduri, a căror apărare revine de acum încolo, de cînd regiunea Bonn e amenințată, Armatei 15 pe care o comandă. Pînă la 1 martie, comandanților de mari unități li se interzisese categoric să se intereseze de aceste puncte de trecere. Înainte, apărarea lor revenea comandanților regiunilor militare, în colaborare cu serviciile de geniu locale. De abia atunci cînd forțele lui

Montgomery au ajuns pe malul stîng al fluviului, în fața oraşelor Wesel şi Düsseldorf, au fost constituite în grabă state majore speciale. Cel din regiunea Köln-Bonn se află sub ordinele generalului von Kortzfleisch. El nu dispune efectiv decît de cîteva detaşamente din rezervă, de mici unități dispersate ale Volkssturmului şi de foarte puține subunități de pionieri şi de apărare antiaeriană.

Lucrul acesta îl îngrijorează în mod deosebit pe comandantul Armatei 15. De cînd diviziile de pe dreapta s-au retras spre Köln, flancul său i se pare cu atît mai vulnerabil cu cît, executînd ordinele, unitățile sale se cramponează de colinele din regiunea Eifel, la cîteva zeci de kilometri spre vest. El îi împărtăşeşte teama de această primejdie lui Walter Model, comandantul Grupului de armate „B“ de care depinde, şi solicită o repliere în direcția Bonn, Remagen şi Sinzig. Dar comandantul Grupului „B“ refuză, invocînd recomandările lui Hitler: să nu se cedeze nici o palmă de teren!

— Cum am putea justifica față de OKW o asemenea repliere? continuă Model, zdruncinat totuşi de neliniştea ofițerului din subordinea lui, al cărui curaj îl cunoaşte.

— Prin faptul că spațiul acela gol mă îngrijorează, răspunde Zangen, cumpănind lipsurile de care suferă trupele sale…

Dialogul acesta dezvăluie situația unei armate istovite după şase luni de lupte necontenite, ai cărei comandanți sînt obligați să execute nişte ordine nerealiste şi deci inaplicabile. În acest început de martie, termenul de „realism“ nu mai are, dealtfel, nici un sens. De sus pînă jos pe scara ierarhică fiecare factor de răspundere transmite directivele primite. Procedînd astfel, el îşi redobîndeşte „liniştea“ conştiinței. N-au decît să se adapteze cei din subordine. N-are decît să se descurce cadrul inferior de la baza ierarhiei, infanteristul din prima linie fiind bineînțeles ultimul care pătimea din pricina acestei harababuri. Totuşi asupra lui, sau asupra şefilor săi direcți, camarazii săi de luptă, s-ar fi abătut în caz de greşeală trăznetele consiliului de război sau ale legii marțiale…

La eşalonul de comandă sancțiunea e disgrația. Rundstedt o simte pe pielea lui. Se pregăteşte a treia sa demitere. Prima a avut loc în Rusia. De la sfîrşitul anului 1941, el semnalase primejdia de a se aventura dincolo de Ucraina răsăriteană, spre cursul inferior al Donului, cîtă vreme iarna avea să favorizeze acțiunile inamicului. Nu i-a fost iertată perspicacitatea. A doua a avut loc în iulie 1944, în toiul bătăliei din Normandia, pe care a purtat-o într-o constantă inferioritate materială. Acum, primul semnal l-a constituit convocarea din partea lui Keitel, care cerea ca un reprezentant competent al cartierului general din vest să vină la 6 martie la Berlin, pentru a da lămuriri „în legătură cu permanentele înfrîngeri de pe acest front".

Mareşalul l-a desemnat pe şeful său de stat major, vechi camarad de arme al lui Rommel în Libia, singurul după părerea sa a cărui competență şi prestigiu pot să-l facă pe cancelar să înțeleagă la urma urmelor adevărul. Westphal este introdus în acel submarin de beton şi oțel ancorat la 16 m sub pămînt, dedesubtul Cancelariei Reichului, înconjurată de ruine. De la întoarcerea sa din Prusia orientală, Hitler a transformat acest adăpost în birou de lucru, sală de şedințe, sală de mese, salon, dormitor şi corp de gardă. Lumina electrică este în permanență aprinsă. Aerul e umed, în pofida ventilatoarelor care zbîrnîie continuu.

Gîrbovit, cărunt, îmbătrînit, cu mîna stîngă scuturată de un tremur convulsiv, surd de-o ureche de cînd cu atentatul din 20 iulie anul trecut a cărui victimă fusese, stăpînul Reichului e mai refractar ca oricînd la orice logică şi la realismul cel mai elementar. Întrevederea avea să dureze totuşi aproape cinci ore. Degeaba prezenta Westphal inferioritatea numerică şi materială a diviziilor din Renania, sleirea lor permanentă de la venirea toamnei şi a iernii. Convorbirea lua aspectul unui dialog între surzi:

„Înainte de toate, avea să scrie mai tîrziu şeful de stat major al lui Rundstedt, Hitler nu vru nicidecum să admită că diviziile de infanterie, cu un efectiv mediu de 5 000 de

oameni, nu erau în stare să apere fiecare un front de 15 km şi în plus să mai furnizeze şi rezerve. Ceea ce l-a înfuriat cel mai tare, a fost afirmația, repetată de nenumărate ori de Rundstedt, în legătură cu valoarea reală a Zidului de vest. El califică această afirmație drept ruşinoasă. După părerea lui, duşmanul tremura în fața acestei capodopere a tehnicii germane!...

Am încercat atunci, continuă el, să-l conving pe führer că lipsa efectivelor impunea scurtarea la maximum a frontului, altfel exista pericolul permanent al unei străpungeri. Prin urmare, mareşalul cerea din nou permisiunea de a replia elementele prea avansate şi de a abandona, în funcție de necesitățile locale, lucrări de fortificație sau sectoare care necesitau detaşamente prea numeroase pentru apărarea lor.

Atunci m-a întrebat ce forțe ar fi economisite astfel. I-am răspuns că nu se punea cîtuşi de puțin problema „economisirii", întrucît diversele sectoare erau deja mult prea largi. Linia frontului putea fi deci ruptă în orice clipă. Hitler, care într-o discuție nu rămînea niciodată dator, replică de îndată că, dacă vom ocupa de acum înainte un front mai îngust, inamicul era în măsură să facă acelaşi lucru, putînd astfel trage tot atîtea foloase de pe urma superiorității sale şi pe un front scurtat...

În plus, continuă generalul, i se părură deosebit de dezagreabile considerentele mele în legătură cu suferințele populației care, în disperarea ei, începuse să nu mai privească trupele germane ca pe nişte elemente ocrotitoare, ci dimpotrivă, ca pe o primejdie în plus, din cauza liniei atît de apropiate a frontului...

...Pînă la urmă însă, Hitler nu se întinse prea mult asupra acestui subiect deşi, ascultînd unul din reproşurile sale privitor la starea garnizoanelor din oraşele Renaniei, i-am răspuns că, avînd în vedere mizeria care domnea acolo, nu putea fi vorba de linişte şi de trai tihnit. Dealtfel, am adăugat în chip de concluzie, nimeni nu putea să-şi dea seama cît de

mari erau mizeria şi lipsurile, decît ducîndu-se la fața locului“...[7]

Generalul Westphal nu putea înregistra un succes în această misiune imposibilă, cum nu putuseră, înaintea lui, Brauchitsch, Guderian, Rommel, Manstein şi mulți alți generali. Nici de rîndul acesta nu putea ieşi nimic bun dintr-o întrevedere cu un om acrit, îndărătnic, pentru care cuvîntul dialog era sinonim cu încăpățînare... şi cu monolog! De fapt convocarea şefului de stat major constituie în primul rînd, preludiul la punerea în disponibilitate a lui Rundstedt, pe care eşecul final al operației din Ardeni şi permanentele sale critici aduse strategiei OKW-ului, şi prin urmare lui Hitler însuşi, îl fac de acum încolo de nesuportat. Înlocuirea sa cu mareşalul Kesselring, pe vremea aceea comandant suprem în nordul Italiei, este virtual hotărîtă.

Din toată această vorbărie care a durat cîteva ore, Westphal are în cele din urmă impresia că a reuşit totuşi să oglindească situația din Renania printr-o figură de stil:

— Din cauza lipsurilor materiale ale trupelor noastre, a spus el, perdeaua prea subțire de apărători se poate rupe ca o fîşie de cauciuc supusă unei presiuni prea mari...

Dar cîți dintre cei din jurul cancelarului au acordat atenție acestor spuse, dacă însuşi cancelarul n-o făcea? Nu era totuşi o simplă constatare, era şi o prevestire...

PARTEA A DOUA

Podul

În primul rînd materialul, apoi oamenii

Pentru generalul-maior John W. Leonard, comandantul Diviziei 9 blindate de tancuri americane, ziua aceasta de 7 martie trebuie să constituie, în principiu, ultima etapă a înaintării sale. Rinul e aproape. Hărțile întinse pe biroul său dezvăluie într-adevăr că cel mult vreo 20 km despart avangarda sa, stabilită la Meckenheim, de Remagen şi de Sinzig, localități aflate pe malul stîng al marelui fluviu.

După cele confirmate de Millikin, comandantul Corpului 3, în seara din ajun, misiunea sa constă în primul rînd în a captura cît mai multe trupe germane la vest de valea Rinului, apoi în a ocupa poziții pe malul stîng, aşteptînd declanşarea operației următoare: forțarea fluviului. Dar lucrul acesta nu ar putea fi înfăptuit fără o pregătire temeinică cu ajutorul unor întăriri şi a unor mijloace materiale corespunzătoare, şi, bineînțeles, fără el, cel puțin în etapa inițială.

Leonard nu-şi face, ce-i drept, nici o iluzie că o asemenea încercare ar putea fi efectuată în sectorul care îi revine lui. Dispusă între Köln şi Bonn la stînga şi valea Ahrului şi Koblenz la dreapta, Divizia 9 blindată americană se găseşte într-un sector de importanță secundară, urmînd, fără îndoială, ca marile oraşe să atragă, în cazul unui atac de amploare, grosul forțelor lui Hodges şi Patton.

Porțiunile haşurate şi cenuşii de pe hărți confirmă ceea ce putuse observa generalul de cînd divizia sa trecuse Roerul, la sud-est de Aachen, spre a se îndrepta spre Zülpich şi Euskirchen. De acolo încep să se înalțe colinele nordice ale Eifelului, ale căror povîrnişuri, mai mult sau mai puțin line, coboară pînă la valea Rinului, conferind acesteia un aspect romantic şi zbuciumat pe măsură ce se apropie de Koblenz. O fîşie de pădure cînd mai lată, cînd mai îngustă, peticeşte din loc în loc colinele ce domină fluviul. Între costişele unora, acoperite de livezi şi de vii, şi mal abia dacă mai rămîne o fîşie de pămînt pe unde şerpuieşte drumul şi calea ferată de la Bonn la Koblenz. Localitatea Remagen – vechea cetate romană Ricomagnus, loc de pelerinaj secular la mormîntul sfîntului Apolinariu, martirizat în Italia în anul 79 – unul dintre

obiectivele misiunii din ziua respectivă, e aşezată într-o asemenea regiune. Din interiorul țării, puține drumuri, înguste şi întortocheate, duc spre orăşel.

În față, pe malul drept, de la Honnef la Linz haşurile sînt identice. La nord de Remagen tonul de pe hartă se întunecă din cauza înălțimii Erpeler Ley, adevărată faleză, a cărei cotă de 191 m, scoasă în evidență de cartograf, îi conferă o privelişte impunătoare.

Spre nord-est, un drumeag îngust şi cotit porneşte din cătunul Erpel spre Orsberg. El se pierde apoi printre povîrnişurile Westerwaldului, masiv care se întinde din valea Lahnului pînă în apropiere de Bonn, prelungire firească a munților Taunus. Aici se află regiunea Siebengebirge, cu prea vestitul şi întunecosul loc Drachenfels, unde legenda spune că Siegfried ar fi doborît balaurul. Zona care marchează capătul porțiunii romantice a văii Rinului este aşadar foarte prielnică apărării. Leonard nu se îndoieşte că aşa stau lucrurile şi, în oarecare măsură, constatarea nu-i displace, din moment ce, o dată ajuns la malul Rinului, misiunea lui avea să ia un caracter defensiv.

Generalul ştie că oamenii săi de abia aşteaptă acest repaos forțat. Şi la eşalonul superior se cunoaşte acest lucru. Chiar în dimineața respectivă Millikin, în convorbirea telefonică avută cu Hodges la cartierul general al acestuia din Spa, atrăsese atenția comandantului Armatei 1 asupra gradului de oboseală a trupei, în urma neîncetatelor lupte de pe „linia Siegfried“ şi de-a lungul cursului superior al Roerului. Hodges vorbise pe un ton liniştitor:

— În curînd vom face joncțiunea cu Patton în apropiere de Koblenz, a spus el. Atunci ne vom putea odihni puțin cu toții. O dată ajunşi la malul Rinului, a adăugat, va fi de ajuns să lăsăm în apărare cîte un grup de luptă de fiecare divizie, celelalte două grupuri urmînd să fie dispuse în spatele frontului…

Aşadar comandantul Diviziei 9 blindate este convins că linia albăstruie a Rinului trasată pe hartă pe direcția nord-

sud reprezintă o etapă binevenită pentru soldații săi. Împărtăşeşte strădaniile lor şi încercările prin care trecuseră de cînd ca tînăr general-maior fusese numit în fruntea lor, în octombrie 1942. Marea sa unitate fusese constituită cu trei luni înainte, la Fort Riley, în Kansas. Pentru el, lucrul acesta era suficient ca să-şi dea seama că trebuia să ia totul de la capăt! Bun organizator, instructor excelent, John W. Leonard, vechi camarad de arme al lui Hodges pe frontul din Franța în 1918, are ambiția să modeleze toate aceste elemente disparate şi să creeze o unitate valoroasă.

Instrucția se efectuează în special la Camp Young, în California, în apropierea unei zone aride şi pustii, unde au loc primele trageri reale şi manevre complexe cu blindate. La sfîrşitul anului 1943, aplicațiile de amploare din Louisiana demonstrează progresele realizate sub conducerea generalului şi, după o ultimă verificare, numele Diviziei 9 blindate de tancuri americane este înscris pe lista marilor unități în stare să acționeze dincolo de ocean.

În sfîrşit, 20 august 1944 este ziua consacrării. Divizia, cu efectivul complet, se îmbarcă la New York pe Queen Mary, cu destinația Scoția. Este perioada fulgerătoarei eliberări a Franței, a Belgiei, a Luxemburgului şi a Olandei, la sud de Meuse. În cantonamentele lor din Anglia, oamenii din divizie ajung chiar să se întrebe dacă vor mai apuca să lupte, atît de impresionant e ritmul înaintării. Mulți vorbesc despre terminarea războiului, la Crăciun, sau poate chiar mai curînd. Luna septembrie a trecut totuşi, pînă ce ostaşii să-şi desăvîrşească instrucția şi să se familiarizeze cu materialul, armamentul şi în special cu tancurile *Sherman* care constituiau armamentul principal al celor trei grupuri de luptă [8]
organice ale fiecărei divizii blindate.

La 30 septembrie, primul contact cu vechiul continent are loc pe plaja Utah, în peninsula Cotentin, loc devenit celebru, printre altele, în istorica zi de 6 iunie. De la Sainte-Marie-du-

Mont lungi convoaie de camioane îi duc apoi pe oamenii din divizie pînă în Luxemburg, unde urmează să intre în compunerea Corpului 8 armată, comandat de generalul Middleton, eliberatorul nordului Bretaniei în august anul trecut.

Neavînd experiență de luptă, Divizia 9 blindată americană nu primeşte deocamdată misiuni operative, fiind ținută în rezervă. Ostaşii ei vor trebui să se obişnuiască cu asprele realități ale războiului de apărare de-a lungul liniei Siegfried, oferind în acelaşi timp posibilitatea de a-i înlocui pe veteranii care luptau în linia întîi de mai bine de patru luni. Pentru a roda cît mai repede efectivele diviziei, diversele sale unități sînt repartizate la cele trei divizii (2, 8 şi 83 infanterie) care formează Corpul 8 armată. Primele elemente intră în foc la 23 octombrie, în apropiere de valea rîului Our, care constituie granița dintre Germania şi Luxemburg. În principiu, pentru cîteva săptămîni. De fapt, acțiunea se va prelungi pînă la sfîrşitul lui ianuarie!

Ofensiva germană din Ardeni suprinde într-adevăr diversele detaşamente în această situație de dispersare. Astfel, cu începere de la 16 decembrie, blindatele din Grupul de luptă B apără cu îndîrjire împrejurimile localității Saint-Vith, în apropiere de granița germano-belgiană, împotriva asalturilor combinate ale Diviziei 62 infanterie sprijinite de Divizia 1 blindată SS. De rîndul acesta, botezul focului este dintre cele mai serioase!

În schimb, Grupul de luptă A se află tocmai la vest de Neufchâteau, la mai bine de 80 km distanță. În sfîrşit, al treilea grup de luptă, aflat în rezervă, primeşte de la Middleton ordinul să se dispună în jurul localităților Bastogne şi să aştepte sosirea paraşutiştilor din Divizia 101 aeropurtată. Capturarea unor elemente din aceste grupuri de luptă dispuse la mare distanță unul de celălalt determină comandamentul german să anunțe în comunicatele sale, în două rînduri, nimicirea Diviziei 9 blindate de tancuri americane. Şi totuşi, subunitățile grupului de luptă din

rezervă sînt cele care pătrund în Bastogne la 28 decembrie. Astfel, divizia comandată de Leonard, dată drept dispărută şi apoi reînviată, capătă curînd porecla de „divizia fantomă“!

Totuşi ea a pierdut în cursul luptelor 2 265 de oameni, morți, răniți, prizonieri, dispăruți, ceea ce necesită completări serioase. Acestea se efectuează la începutul lui februarie şi chiar din a doua jumătate a acestei luni „divizia fantomă“ îşi reia locul pe front, de astă dată în sectorul apărat de Corpul 3 armată comandat de Millikin, pe cursul superior al Roerului.

Sosirea diviziei coincide cu succesul ofensivei lui Montgomery între Meuse şi Rin şi cu înaintarea lui Simpson spre cursul inferior al Rinului. Hodges însuşi îşi împinge diviziile la est de Aachen, pe drumul spre Köln. Urmînd manevra Corpului 3, Leonard schimbă direcția spre Zülpich. Se înaintează anevoie, atît din pricina împotrivirii germanilor care apără această parte a frontului Renaniei, cît şi a condițiilor atmosferice neprielnice. După lapoviță, urmează grindină şi ploaie. Infanteriştii se împotmolesc în noroi. Situația este identică cu cea din toamna precedentă, la granița Luxemburgului. Progresiunea este cu totul neînsemnată. O înaintare de cîțiva kilometri devine o adevărată faptă de vitejie. Germanii se agață de orice obstacol natural. Trebuie să bagi de seamă la toate – la mina ascunsă în iarbă, ca şi la lunetistul pitit în pădure. În condițiile acestea tensiunea nervoasă macină organismul ca şi vremea rea. Luptele sporadice uzează oamenii şi materialul tot atît de mult ca cea mai crîncenă bătălie. Întăririle nu sosesc, sau vin în număr atît de mic, încît nu poate fi vorba de permisii în oraşele Ia care oamenii visează: Londra şi mai ales Bruxelles şi Paris.

Adăposturi se găsesc greu şi sînt destul de proaste. Majoritatea satelor cucerite sînt în ruine. Noaptea trebuie să fii mulțumit să găseşti un hambar, sau o pivniță rece şi umedă unde să te aciuezi. Hrana caldă e de domeniul amintirilor. Rația zilnică constă mereu din cutii gata preparate model „K“ – masa ostaşului în campanie – sau din

conserve, pe care le mănînci direct din cutie. Cu toată înaintarea, moralul e scăzut. Nu se doarme destul, domneşte o oboseală generală. Hainele sînt murdare, mînjite de noroi, îngrijirea corporală, foarte sumară, cel puțin pentru cei din avangardă. Scurtele popasuri sînt consacrate întotdeauna reparațiilor, întreținerii armamentului şi vehiculelor, completării stocului de muniție şi a plinului de carburanți. Omul trece pe planul al doilea.

Cu Grupul de luptă B

Pentru a-şi însufleți luptătorii osteniți, Leonard dispune de un ofițer prețios în subordinea lui, generalul de brigadă William M. Hoge, de fel din Lexington, comandantul Grupului de luptă B. El a devenit fierul de lance al diviziei. Hoge îmboldeşte oamenii, aleargă încoace şi încolo, se află întotdeauna în punctele nevralgice, ştie tot, rezolvă tot. E un veteran al bătăliei pentru Normandia, care s-a distins la 6 iunie pe plaja Omaha. Numit ulterior la divizia respectivă, şi-a dovedit încă o dată hotărîrea de luptă în decembrie, la Saint-Vith. Fost cadet la West Point [9], vechi combatant pe frontul din Franța în 1918, ceea ce l-a făcut să capete, în ciuda părului său negru tuns scurt şi a înfățişării sale tinereşti, porecla paradoxală de „Old Man“ (Bătrînul), Hoge este iubit şi respectat de toată lumea. Se ştie că nu pretinde nimic ce n-ar putea înfăptui el însuşi. Nu aleargă după popularitate, ci urmăreşte în primul rînd să obțină rezultate.

Aflîndu-se la comanda Grupului de luptă B, el acționează la flancul stîng al diviziei. La şedința fulger din ajun, Leonard i-a precizat obiectivul misiunii pe timpul apropierii de Rin şi ocupării malului stîng: „Divizia 9 blindată americană înaintează spre sud-est, cu misiunea de a nimici orice rezistență la vest de fluviu. Grupul de luptă B va controla

zonele Remagen şi Sinzig pînă la valea Ahrului şi va cuceri puncte de trecere peste rîu între Sinzig şi Bad-Neuenahr…“

Hoge va schimba aşadar direcția de înaintare a unității sale spre Remagen, în timp ce vecinul din dreapta, Grupul de luptă A, va ocupa valea Ahrului propriu-zisă. Pentru generalul de brigadă această misiune constituie rezultatul logic al înaintării lui din zilele trecute. Ziua de 6 a fost chiar foarte satisfăcătoare, întrucît inamicul a fost dat înapoi cu vreo 15 km. Un record! De cîteva zile comandantul Grupului de luptă B simte că neamțul dă semne de oboseală. Detaşamentul său înaintat, Batalionul 14 tancuri comandat de locotenent-colonelul Leonard Engeman, a ajuns seara la Meckenheim, la vreo 20 km de fluviu. Să mai „tragem“ nițel, gîndeşte Hoge şi vom vedea Rinul!

Cu această perspectivă în față, „Bătrînul“ nu mai poate sta locului. E atît de nerăbdător, încît înainte de ivirea zorilor a luat hotărîrea de a reorganiza dispozitivul grupului de luptă constituind două grupări tactice formate fiecare din subunități de infanterie moto, o grupă de geniu, o baterie antitanc şi o companie de tancuri. Gruparea din dreapta va înainta spre Sinzig, cea din stînga spre Remagen. În gruparea din stînga infanteriştii provin din Batalionul 27 infanterie, de sub comanda maiorului Murray Deevers, grupa de geniu este luată de la compania B a Batalionului 9 geniu, iar tancurile de la Batalionul 14 tancuri. Engeman, comandantul acestei din urmă unități, avea să preia comanda întregii grupări.

De la ora 5 locotenent-colonelul cunoaşte misiunea sa în amănunțime. Hoge îl chemase la punctul său de comandă. Extrem de activ în mod obişnuit, generalul de brigadă manifestă acum o înfrigurare molipsitoare. Niciodată Engeman nu-l văzuse atît de entuziast şi de convingător. Ordinele sale sînt clare, precise, laconice ca de obicei. Trebuie înaintat cît se poate de repede, sub protecția tancurilor, pe timpul traversării localităților trebuie evitată orice ciocnire cu grupuri de germani fanatizați, dimpotrivă, aceştia trebuie ocoliți:

— Săriți peste ei, repetă el de cîteva zile ofițerilor din subordinea sa.

I-o spune şi lui Engeman şi-i cere să sprijine infanteria cu noile sale tancuri *Pershing M 26*, cu care fusese înzestrat unul din plutoanele sale. Sînt maşini mai grele, mai robuste şi mai puternice decît tancul *Sherman*, datorită tunului de 90 mm, mai redutabil chiar decît cel al tancurilor germane *Tigru*.

— Dacă întîmpinați vreo rezistență, continuă Hoge, nimiciți-o… Ocoliți localitățile. Ajutați-vă cu tancurile cum puteți. Vă voi fixa obiective noi în funcție de situație. Trebuie acționat repede!

Înapoindu-se la punctul său de comandă, bucătăria unei locuințe din Meckenheim pe jumătate distrusă în ajun, în timpul luptelor pentru cucerirea localității, Engeman convoacă la rîndul său pe ofițerii subalterni din Batalionul 14 tancuri şi Batalionul 27 infanterie moto. Le face cunoscut că preia comanda unei grupări tactice, constituite din cele trei companii ale Batalionului 27 infanterie, comandat de Murray Deevers, şi plutonul de tancuri comandat de locotenentul John Grimball. Direcția de înaintare va fi drumul de la Meckenheim la Remagen, prin Arzdorf şi Birresdorf. Înaintarea va fi acoperită la dreapta de către o altă grupare tactică a diviziei, sub ordinele locotenent-colonelului William R. Prince, formată dintr-o companie de tancuri şi Batalionul 52 infanterie. Obiectivul acestei grupări este localitatea Gelsdorf, care trebuie cucerită înainte de a se ajunge la confluența Ahrului cu Rinul.

Engeman fixează plecarea la ora 7. Cerul e cenuşiu, plafonul de nori, jos. Nu trebuie să se aştepte la nici un sprijin de aviație. În lumina lividă a zorilor, companiile se adună pe plutoane în fața pivnițelor care le-au slujit drept adăpost în cursul nopții geroase. După luptele din ajun, Meckenheim are o înfățişare sinistră. Nici un acoperiş n-a rămas întreg. Zidurile sînt crăpate şi ciuruite, semne ale proiectilelor trase de tancuri care au nimicit ultimele focare de rezistență.

Distrugerile sînt atît de mari, încît trebuie să se recurgă la buldozere pentru a degaja ieşirea pe drumul spre Arzdorf, acoperit cu un morman de moloz provenind de la zidurile năruite ale clădirilor. Înştiințat de această întîrziere, Engeman se neliniştește. Ghiceşte prezența lui Hoge în spatele său. Acesta nu i-a ascuns intenția, care de acum încolo va fi ceva obişnuit, de a urmări de aproape înaintarea. Comandantul grupării tactice ştie că generalul se va ține de cuvînt. Cunoaşte vitejia şi energia sa, dar şi exigența, flerul său care-l conduce întotdeauna la locul cel mai necesar, fie pentru a da exemplu, fie pentru a lua o hotărîre.

Dar poate că şi mai mult se teme Engeman de o împotrivire desperată a inamicului în apropierea Rinului, fluviul simbolic al Germaniei. De aceea se enervează la ideea că va pierde mai bine de o oră în fața acestor obstacole neprevăzute, pe care lamele buldozerelor le împing pe marginea şoselei cu un duduit infernal. În sfîrşit, după ora 9, genistii înlătură ultimele obstacole, permițînd jepurilor şi transportoarelor blindate să țîşnească pe drumul spre Arzdorf şi să-i ajungă din urmă pe infanterişti, care plecaseră înainte să cerceteze drumul.

Misiunea de cercetare a fost încredințată companiei A, comandată de locotenentul secund Karl H. Timmermann de la West Point (Nebraska), un tînăr ofițer de 23 de ani, înalt, blond, cu înfățişare serioasă şi care se bucură de totala încredere a lui Engeman. Această misiune este pentru Timmermann prima pe care o execută în fruntea companiei A, a cărei comandă o preluase abia în seara din ajun.

Locotenentul este al treilea ofițer care comandă de cîteva zile încoace subunitatea, semn neîndoielnic că în zilele precedente, pe cursul superior al Roerului şi dincolo de el se dăduseră lupte înverşunate. Titularul, locotenentul Edwards, fusese scos din luptă lîngă Euskirchen, la 4 martie. Serviciul de personal al diviziei îl trimisese pe căpitanul Frederick F. Kriner pentru a-l înlocui. Dar acesta, la rîndul său, fusese rănit în seara din ajun, pe cînd pătrundea în Meckenheim.

Cum nu se punea problema de a aştepta un alt înlocuitor sau noi întăriri, maiorul Murray Deevers desemnase la comanda companiei A pe cel mai vechi comandant de pluton: Timmermann.

Alegerea era bine chibzuită, căci, deşi tînăr, acest ofițer valoros dăduse întotdeauna dovadă de curaj şi de inițiativă în fruntea plutonului său. E un comandant prudent, priceput şi totodată ştie să-şi însufleţească admirabil ostaşii, deşi datorită caracterului integru şi înfățişării cam posace dă impresia că ar fi morocănos şi distant. E unul dintre oamenii cei mai vechi. Fusese numit în acest batalion în 1943, trei ani după ce intrase în armată. Milităros prin felul său de a fi, Timmermann este respectat de ostaşii săi, pentru că le poartă de grijă şi le vorbeşte fără ocolişuri.

Locotenentul comandase unul dintre plutoanele companiei A timp de un an şi jumătate. Intrase în foc prima oară în octombrie anul trecut, la granița Luxemburgului şi se alesese chiar cu o rană la braț, lîngă Saint-Vith, în cursul bătăliei din Ardeni. Rănirea celor doi predecesori ai săi contribuise la numirea lui în sfîrşit în această funcție de răspundere. Timmermann predă conducerea plutonului său unuia dintre subofițerii săi, sergentul Mike Chinchar, pe care-l stimează pentru caracterul lui hotărît, dîndu-i misiunea să acopere înaintarea pe dreapta drumului spre Arzdorf. Chiar pe drum înaintează plutonul de sub comanda locotenentului secund Burrows, în timp ce pe stînga flancgarda este asigurată de plutonul 3 al sergentului Joe De Lisio, originar din cartierul new-yorkez Bronx.

Poate că, înaintînd spre Arzdorf, Timmermann reflectează la acel capriciu al sorții care avea să-l readucă în regiunea Koblenz, unde tatăl său John, fost luptător în războiul trecut, fusese încartiruit! Chiar în această Renanie lovită de război o cunoscuse tatăl său pe cea care avea să devină soția lui. Karl Timmermann însuşi văzuse lumina zilei la Frankfurt şi poate că, cine ştie prin ce concurs de împrejurări, avea să-şi revadă

oraşul natal părăsit în 1924, la vîrsta de trei ani, cînd plecase în Statele Unite.

„Domnule locotenent, veniți să vedeți!…“

Deocamdată, perspectiva aceasta este totuşi îndepărtată. Drumul spre Arzdorf luceşte sub burnița care estompează în zare cutele terenului. Ostaşii trebuie să bage bine de seamă, căci cel mai mic tufiş, cel mai neînsemnat şanț pot adăposti un lunetist, unul dintre acei trăgători fanatici care, începînd din regiunea Aachen, se sacrifică pentru a încetini înaintarea aliaților. Să cazi atît de aproape de țintă, în pragul unei perioade de odihnă binemeritată, ar fi desigur culmea ghinionului!

Timmermann i-a povățuit aşadar pe oamenii din subordinea lui să fie cît se poate de atenți. El însuşi ar fi neliniştit dacă n-ar auzi îndărătul lui şenilele plutonului antitanc de 57 mm comandat de Dave Gardner, zăngănitul transportoarelor blindate ale companiei şi mai cu seamă huruitul tancurilor plutonului de însoțire comandat de John Grimball.

Totuşi, în față se pare că germanii s-au retras. Nu există nici măcar baraje de mine în apropiere de Arzdorf, unde se ajunge puțin după ora 9.30. Un schimb de focuri cu un detaşament de ariergardă al inamicului permite capturarea primilor prizonieri din ziua respectivă. Locuitorii flutură cearceafuri albe, vădind intenția de a intra în tratative. În satul următor însă, Fritzdorf, un grup de tineri apără împrejurimile localității cu atîta fanatism, încît trebuie împrăştiați cu focul bateriei lui Gardner; infanteriştii comandați de Burrows iau un nou lot de prizonieri.

Ceva mai departe, în fața localității Overich, încă un incident, rezolvat de rîndul acesta prin prompta intervenție a tancurilor lui Grimball. Sînt capturați alți cîțiva germani. Cu

toate aceste ciocniri, înaintarea pare mult mai lesnicioasă decît în ajun. Engeman e pe deplin mulțumit, el care pusese atîta preț pe „rapiditate“. E drept că sînt străbătute regiuni de culturi, care însă nu constituie nici un fel de obstacole naturale. Se poate vedea la o depărtare de cîțiva kilometri şi cel mai mic cuib de rezistență ar fi imediat descoperit pe aceste ogoare şi păşuni. O patrulă de cap străbate localitatea Niedrich. Un grup de germani iese dintr-o casă, cu mîinile ridicate. Printre ei, un ofițer. Deodată, acesta scoate un pistol pe care-l ținea ascuns şi trage asupra oamenilor lui Burrows, fără să-i nimerească. Se prăbuşeşte imediat, ciuruit de gloanțe. A fost singurul incident. Pretutindeni se leagănă cearceafuri albe bătute de vînt. Acelaşi lucru la Leimersdorf şi Birresdorf, următoarele două sate.

După ultima localitate, înaintarea devine totuşi mai lentă. Drumul coteşte brusc la dreapta şi o ia în sus, printre ogoare. Dar, cam la doi kilometri în direcția sud-est, zona cultivată cedează locul arbuştilor, apoi pădurii, care închide complet orizontul. Acum e din nou cazul să fii cu băgare de seamă. Veteranii din Ardeni şi din sectorul Roerului ştiu cît de trădătoare pot fi aceste crînguri şi hățişuri cînd se ascund în ele germani. Drumeagul îngust cu asfaltul jupuit se înfundă printre pîlcurile de arbori, limitînd perspectiva, de fiecare parte, la cel mult cîteva zeci de metri.

Subunitatea lui Burrows se desface în două şiruri, de o parte şi alta a drumului. Cercetaşii sînt cu ochii în patru, gata să dea riposta unui adversar pe care şi-l închipuie pitit în umbra copacilor. Pînă în prezent nu s-a petrecut totuşi nimic. Numai vîntul foşneşte printre crengile stejarilor, ale căror trunchiuri alternează cu catargele întunecate ale coniferelor. Această tihnă aparentă e întreruptă din cînd în cînd de trosnetul unei salve. Provine de la o patrulă de cap comandată de sergentul Carmine Sabia, din plutonul 1, un om din Brooklyn, care-şi descarcă nervii în felul acesta, liniştindu-i totodată pe cei din jurul său.

Cît va mai dura? Drumul prin pădure pare că nu se mai termină. Şi dacă nemții se vor năpusti pe ariergardă? De cîte ori nu s-a gîndit Timmermann la lucrul acesta, el care a cunoscut în decembrie groaza încercuirii lîngă Saint-Vith. Goneşte încoace şi încolo cu jepul său, îmboldind pe unii, încurajînd pe alții. În spate se aud transportoarele blindate ale companiei de infanterie moto şi maşinile plutonului antitanc, iar ceva mai departe, la circa 800 m, răsună pe sub poala pădurii huruitul tancurilor lui Grimball. Numai vuietul acesta ar fi suficient pentru a tăia inamicului pofta să contraatace. Oare din cauza asta pare că s-a dat la fund?

Deodată, în depărtare se distinge o construcție. E o cabană, ca atîtea altele în punctele turistice din Germania. Puştile, carabinele şi pistoalele-mitralieră sînt îndreptate spre clădire. Cercetaşii înaintează încet, gata de ripostă. Din nou teama se vădeşte amăgitoare. Înăuntru nu e nimeni. Timmermann citeşte firma de pe uşă: *Waldschlösschen* (Micul castel din pădure.) E o alcătuire grațioasă, cu un etaj, care slujea probabil drept popas, pe vremuri, celor ce se plimbau duminica pe acolo. Totul e ordonat, curat, dichisit, strălucitor şi înzorzonat. E aproape ora unu fără un sfert. Comandantul companiei A se gîndeşte să-şi stabilească aici punctul de comandă, sau măcar să facă o haltă, căci infanteriştii străbătuseră mai bine de 12 km aproape fără oprire.

Locotenentul e încă dus pe gînduri, cînd, deodată, aude de afară larmă. E chemat. Cineva strigă de pe drum după el:

— Domnule locotenent!… Domnule locotenent!…

Se năpusteşte pe uşă şi zăreşte doi oameni din plutonul lui Burrows care-şi vîntură brațele în direcția lui:

— Veniți, domnule locotenent… Veniți să vedeți!…

Timmermann şi Burrows sar în jeep şi străbat cele cîteva sute de metri care-i despart de marginea pădurii. Curînd zăresc vreo zece ostaşi de-ai lor, răspîndiți de o parte şi de alta a drumului. Printre ei forfotesc sergenții De Lisio şi Sabia.

— Poftim, îi spun aceştia lui Timmermann, arătîndu-i vasta privelişte pe care o descoperiseră.

Comandantul companiei contemplă la rîndul său perspectiva măreaţă, dar ceea ce-i reţine atenţia este podul intact…

Timmermann şi Burrows se uită la pod cu binoclul. Domneşte o mare harababură acolo, trec pe el diferite subunităţi, vehicule, cai şi chiar vite!

— *Krauţii*[10] mai sînt încă pe malul stîng, constată comandantul companiei.

— Tragem asupra lor?… Propune Burrows care se şi gîndeşte să aducă mortierele sau să folosească tunurile de 90 mm de la tancurile lui Grimball.

Timmermann e totuşi de prea puţin timp promovat pentru a-şi permite să facă o boacănă chiar în ziua în care preluase comanda. Preferă să tărăgăneze lucrurile şi să ceară părerea comandantului grupării tactice.

— Nu, răspunde el, mai degrabă să-l prevenim pe Engeman…

Despre podul Ludendorff

Construcţia care stîrneşte o asemenea surpriză în rîndul elementelor înaintate ale Diviziei 9 blindate de tancuri americane poartă numele de podul Ludendorff. El îşi trage obîrşia, după cum arată şi numele lui, din vremea primului război mondial, mai precis din anul 1916, cînd frontul din Franţa necesita din ce în ce mai multe aprovizionări. Capacitatea podurilor de cale ferată de la Düsseldorf, Köln, Koblenz şi Mainz cu greu făcea faţă traficului intens spre frontul central. Această gîtuire s-a făcut simţită mai cu seamă în perioada bătăliei de la Verdun. De aceea comandamentul suprem luase hotărîrea să construiască, de îndată ce va fi posibil, un pod cu dublu fir de circulaţie între Bonn şi

Koblenz. În acest scop a fost aleasă localitatea Remagen, unde fluviul făcea un cot, orientarea nord-sud a construcției înlesnind racordarea ei la calea ferată de pe malul drept. Pe celălalt mal, nu numai că exista o legătură lesnicioasă cu linia ferată ce ducea de la Bonn la Koblenz, dar lărgirea văii la confluența cu Ahrul justifica bifurcarea prevăzută în partea aceea, în vederea întăririi rețelei ce ducea spre Eifel.

Astfel, întreprinderea de lucrări publice M.A.N. din Koblenz-Gustavdorf a ridicat această impunătoare construcție complet metalică, cu lungimea totală de 325 m, înălțimea maximă de 28 m, formată dintr-o deschidere centrală cu ferma în formă de arc cu articulație dublă care se reazemă pe doi piloni din beton, legați de culeele de pe maluri prin două tabliere suplimentare. În condițiile unui debit normal, pilonii susțineau tablierele la înălțimea de 16 m deasupra oglinzii apei, ceea ce era suficient pentru a nu întrerupe navigația chiar în perioada creşterii apelor.

Curbura fermei principale îndulcea aparența de austeritate a masei metalice. Ea conferea ansamblului o notă de grație, iar unii nu pregetau să califice construcția ca o admirabilă reuşită tehnică. Fără îndoială, printre celelalte poduri din amonte şi din aval, cel de la Remagen se distingea în avantajul său. Dar poate că impresia aceasta era creată de cele patru turnuri masive de piatră, cîte două pe fiecare mal, care păreau desprinse din zidurile crenelate ale vechilor burguri romantice de pe colinele din amonte de fluviu. Asemenea unor foişoare de observare, legate între ele printr-un fel de terasă acoperită, turnurile din piatră înnegrită, prevăzute cu ambrazuri aidoma celor ale castelelor medievale, erau înzestrate din belşug cu galerii interioare, pivnițe-adăposturi şi diverse săli. O scară în spirală ducea la o platformă superioară, un fel de terasă la nivelul cel mai înalt, de unde se deschidea o privelişte largă. Fiecare turn constituia aşadar un admirabil punct de observare, un adăpost ce putea să înfrunte orice încercări, destul de încăpător pentru a cuprinde cel puțin o sută de oameni. Pe

malul stîng a fost suficient să se înalțe un rambleu, pentru a aduce calea ferată cu terasament dublu la nivelul podului, peste drumeagul care ducea, de-a lungul malului, de la Remagen la comuna învecinată, Kripp, situată la cîțiva kilometri în amonte. Pe malul drept însă constructorii s-au ciocnit de masivul Erpeler Ley, adevărată faleză stîncoasă, prin care a trebuit să se sape un tunel de 383 m, pentru a ieşi, printr-un debleu destul de lung, în direcția satului Erpel. În partea aceea podul încăleca drumeagul de pe mal şi calea ferată paralelă cu el, în timp ce o curbură de 60 de grade a tunelului îngăduia noii linii să coboare în pantă lină spre micuța gară Erpel, la distanță de circa un kilometru, unde se făcea legătura cu linia principală.

Planurile construcției nu prevăzuseră decît utilizarea acesteia ca pod de cale ferată, ce-i drept, modul principal de transport la vremea cînd fusese ridicat. Numai două trotuare din panouri late de un metru permiteau circulația pietonilor în fiecare sens. Dar constructorii nu uitaseră să amenajeze camere de mină, în caz că podul ar fi trebuit distrus.

Pe moment, ar fi putut părea nesăbuit să prevezi o asemenea eventualitate. Din Flandra belgiană pînă în Picardia, din Champagne pînă în Vosgi, frontul îl menținea pe inamic departe de Rin. Granița cea mai apropiată, în speță cea belgiană-olandeză din regiunea Aachen, se afla la o distanță de mai bine de o sută de kilometri. Dar, după armistițiul din 1918, trupele franceze de ocupație care au succedat celor americane au luat efectiv în stăpînire zona Remagen şi s-au grăbit să obtureze imediat camerele de mină, cu excepția celei din aval de pilonul de la sud.

Din această cauză, după evacuarea definitivă a Renaniei în 1930, serviciile de geniu ale Reichswehrului au trebuit să conceapă un nou dispozitiv de distrugere. Totuşi acesta nu a căpătat adevărata sa semnificație decît în urma remilitarizării regiunii de către Hitler, la 7 martie 1936 şi, mai cu seamă, trei ani şi jumătate mai tîrziu, cu prilejul intrării în război a francezilor şi englezilor.

Atunci a putut primul *Brückenmeister*[11], comandant al podului, să aprecieze spiritul de prevedere al celor care au lucrat în taina birourilor. Comandantul podului este plutonierul Jakob Kleebach, dulgher din împrejurimi. El a deprins tehnica pionierilor în cursul războiului trecut. E un subofițer cu experiență, în vîrstă de 41 de ani, care nutreşte o admirație sinceră față de numeroasele măsuri luate.

Pentru a înlocui vechile camere de mină care fuseseră astupate, de rîndul acesta se prevăzuse un număr sporit de camere de mină, mai precis 24. Încărcăturile de exploziv sînt calculate cu precizie şi introduse în nişte containere de zinc, ambalate la rîndul lor în cutii etanşe. Ansamblul conține 400 kg de trotil, plus o încărcătură concentrată de 200 kg în pilonul de la sud, adică în total 600 kg de exploziv. Încărcăturile de exploziv sînt dispuse în proporție egală spre a distruge cele trei tabliere; dar, potrivit calculelor efectuate de specialişti, ferma deschiderii centrale, lungă de 157 m, trebuie să se prăbuşească în aval printr-o abatere de 45 de grade față de axa longitudinală.

Explodarea se efectuează după procedeul clasic de dublare, adică cu ajutorul unui sistem electric de declanşare instantanee, dublat de un aprinzător cu întîrziere, prevăzut cu fitil detonant şi o încărcătură de rezervă. În primul sistem, încărcăturile de exploziv standard sînt înmănuncheate şi prevăzute cu capse detonante. Un cablu special cu mai multe circuite, furnizat de firma Siemens, şi protejat de un tub de oțel, este amplasat de-a lungul grinzilor inferioare. Explozorul electric e instalat în apropiere de intrarea în tunel, spre a-i feri pe pionieri de pericolele exploziei şi de materialele care ar putea cădea peste ei, precum şi de focul unui eventual atacator. Kleebach admiră minuțiozitatea instalațiilor şi e pătruns de considerație pentru normele de siguranță care pretind Brückenmeisterului să verifice în permanență circuitele. Această obligație îi îngăduie să descopere curînd un prim neajuns. Trepidațiile care se produc pe timpul

trecerii repetate a garniturilor de cale ferată amenință soliditatea dispozitivului de aprindere. Astfel, într-o zi a lunii septembrie 1939, constată o ruptură a tubului. Dacă ar fi trebuit atunci să se arunce podul în aer cu ajutorul acestui dispozitiv, desigur că nu s-ar fi produs decît o explozie limitată, căci în caz de întrerupere a circuitului sau de defecțiune într-un anumit punct, efectul se răsfrînge asupra restului sistemului de distrugere.

Niciodată Brückenmeisterul nu avea să uite acest incident. El nu-şi mai găsi liniştea pînă nu reuşi să atenueze supărătoarele consecințe ale trepidațiilor asupra circuitelor, protejînd, pe cît se putea, părțile cele mai expuse ale podului.

Aceste prime decepții sînt totuşi lipsite de gravitate. Campania din Polonia e scurtă, iar cea întreprinsă în vest, în primăvara anului 1940, împinge limitele teritoriilor controlate de Wehrmacht pînă la Marea Nordului, Marea Mînecii şi Oceanul Atlantic. Podul de la Remagen, ca şi celelalte din vecinătatea sa, nu mai riscă deci mare lucru, decît poate vreun bombardament aerian sau efectele vreunui sabotaj răzleț. În consecință, compania de pionieri de sub ordinele Regiunii 12 militare, cu sediul la Wiesbaden, rămîne pe loc, iar compania de pază formată din puşcaşi pleacă. Curînd, acelaşi lucru se întîmplă cu încărcăturile de exploziv, cu dispozitivele de aprindere şi cu rezervele de exploziv, care sînt transportate la un depozit al serviciului pirotehnic din Darmstadt.

În principiu, aceste materiale trebuiau să rămînă în depozit. Dar, atunci cînd pionierii de sub comanda lui Kleebach s-au dus să le ia, în iunie 1944, după debarcarea din Normandia, containerele nu se mai aflau acolo! Celelalte fronturi, în special cel din răsărit, necesitau mari cantități de exploziv, aşa că încărcăturile de la Remagen, deşi calculate conform normelor, au fost folosite în alte scopuri. Serviciul pirotehnic de la Darmstadt făgăduieşte în locul lor 600 kg de trotil obişnuit. Trebuie aşadar refăcut întregul dispozitiv. Dar, nu-i nimic. Frontul e departe şi vreme, slavă domnului!

Kleebach, care între timp s-a ales cu un superior – un nou comandant de pod, căpitanul de geniu Karl Friesenhahn, un ofițer de vreo cincizeci de ani, gazat la Verdun, rănit în trei rînduri pe frontul din Franța în timpul celuilalt război – dă încă o dată dovada priceperii sale. Reia planurile anterioare, reconstituie locaşurile pentru exploziv şi, cunoscînd pe toți meseriaşii şi antreprenorii din partea locului, îi pune să confecționeze din nou containerele metalice.

Douăzeci şi patru dintre ele îşi reiau aşadar locul pe grinzile inferioare, potrivit dispozitivului dinainte de război. Încărcăturile de exploziv sînt recalculate în funcție de rezistența elementelor metalice. Se restabilesc dispozitivele de aprindere cu sistemul lor de declanşare dublat. Explozivul nu este însă introdus în containere, această măsură fiind apreciată de comandamentul Regiunii 12 militare ca cel puțin prematură. Din punctul lor de vedere, au dreptate. În splendida vară a anului 1944, războiul, văzut de la Remagen, pare foarte îndepărtat. Soarele generos coace fructele din livezile şi viile răspîndite din belşug pe cele două versante ale văii. Pe Rin traficul fluvial e neîntrerupt. Circulația feroviară şi rutieră pe ambele maluri se desfăşoară, de asemenea, normal.

Desigur, au fost luate măsuri de întărire a pazei podului. De la 8 iunie compania de pionieri comandată de căpitanul Friesenhahn a fost întărită cu o companie de pază pusă la dispoziție de Batalionul 80 completări şi instrucție din Koblenz. E vorba, de fapt, de foşti combatanți bolnavi sau răniți, în convalescență, care se restabilesc încetul cu încetul. De altfel cei mai mulți dintre ei trebuie să se ducă aproape zi de zi pînă la centrul de spitalizare de la Linz, pe malul drept, la vreo 15 km în amonte. De cum se consideră că sînt apți pentru serviciul militar, oamenii pleacă la unitățile unde au fost repartizați, astfel încît efectivele variază încontinuu. În luna iunie erau circa 300 oameni, dar în septembrie nu mai rămăseseră decît vreo sută. Armamentul e pe măsura acestei subunități eterogene. În registrele de material sînt menționate

două mitraliere uşoare englezeşti, trei poloneze, de calibru mai mare, un aruncător de grenade rusesc, de calibru mijlociu, alte două aruncătoare de grenade uşoare, tot ruseşti, un tun antitanc italienesc de 45 mm şi chiar două mitraliere nemțeşti.

E drept că această companie de pază, care din punct de vedere tactic este subordonată Regimentului 12 pionieri teritorial de la Koblenz, are o misiune destul de limitată: să supravegheze împrejurimile podului şi să-l apere împotriva unui eventual sabotaj. Chiar atunci cînd, în septembrie, războiul se apropie de granița germano-belgiană şi frontul se stabilizează de-a lungul fortificațiilor Zidului de vest, adică la vreo sută de kilometri spre apus, principala amenințare poate surveni în continuare mai cu seamă pe calea aerului.

Pînă în prezent, desigur, bombele aliate au căzut mai ales în regiunea Köln. Remagen n-a avut parte decît de alarme, îndeosebi începînd din luna septembrie, cînd s-au intensificat raidurile asupra întregii Renanii. Dar de abia la 19 octombrie se înregistrează primul atac împotriva localității, şi anume unul efectuat de 33 de avioane de vînătoare şi bombardament din Grupul 36 tactic din compunerea Armatei 9 aeriene americane. Violența focului tunurilor antiaeriene dă echipajelor de bănuit că bombele au nimerit în plin şi că chiar podul e scos din funcțiune, ba poate că parțial distrus.

În realitate, bombardamentul a pricinuit stricăciuni mai ales căilor de acces de pe malul stîng, îndreptățind părerea lui Eisenhower, care avea să scrie mai tîrziu în legătură cu bombardamentele aeriene: „Pentru a nimeri cu mare precizie anumite obiective, aviația e în general mai puțin eficace decît artileria. În afară de aceasta, bombardamentele aeriene asupra unor obiective vaste pricinuiesc pagube, dar nu distrug totul“ [12].

Imediat pionierii lui Friesenhahn intră în acțiune pe terasament şi muncesc fără preget pentru a reface căile de acces pînă la începutul lui noiembrie. Această atmosferă de

adevărat furnicar o găseşte la 1 noiembrie noul comandant al podului, căpitanul Willi Bratge…

Necazurile căpitanului Bratge

Ca toți ceilalți oameni ai companiei de pază care l-au precedat la Remagen, căpitanul Bratge provine şi el din Batalionul 80 completare şi instrucție din Koblenz. O boală infecțioasă contractată în est l-a făcut să nimerească aici. Nu e încă în stare să-şi reia locul într-o unitate de luptă, dar pînă una-alta, convalescența lui fiind deja înaintată, comandamentul Regiunii 12 militare apreciase că nu avea nici un rost să se lipsească de serviciile unui ofițer foarte bine cotat şi valoros, cînd era atîta nevoie de cadre. Aşa că, în aşteptarea unei numiri definitive, Bratge fusese trimis comandant militar al sectorului Remagen. Nici nu bănuia atunci că acest colțişor romantic avea să fie martor la una dintre cele mai cumplite încercări din viața lui.

La 40 de ani Willi Bratge cunoscuse deja multe din vicisitudinile vieții. Originar din Poznan, fusese nevoit să-şi părăsească oraşul natal la vîrsta de 15 ani, deoarece potrivit tratatului de pace de la Versailles regiunea respectivă revenea noului stat polonez. Familia Bratge s-a stabilit astfel în Silezia superioară, unde spera să înceapă o viață nouă. Totuşi regiunea aceasta de la granița germano-polonă era foarte agitată, din cauza a fel de fel de revendicări legate de frontieră. Înrolat într-o organizație națională, tînărul făcuse parte dintr-o formație de autoapărare, învățînd cu acest prilej meşteşugul armelor şi luptînd în continuare în cadrul unui grup clandestin al Reichswehrului din regiunea Oppeln. Atras totuşi de vocația pedagogică, Bratge s-a străduit să împace această înclinație cu sentimentele lui naționaliste. Licențiat în 1927, tînărul institutor şi-a îndeplinit mai departe sarcina de instructor benevol al unei formațiuni paramilitare a

tineretului silezian, pînă în clipa cînd restabilirea serviciului militar i-a permis să devină elev al unei şcoli militare. Sublocotenent în 1937, Bratge participase ulterior la campania din Polonia în calitate de locțiitor al comandantului de batalion. A fost aghiotant în cursul bătăliei din vest, unde îşi cîştigase gradul de locotenent, apoi de căpitan în răsărit, unde a comandat o companie în Ucraina şi a încheiat campania de vară din 1944 în România, unde fusese doborît de o virozã. Evacuat într-un spital din Germania, ofițerul convalescent fusese apoi mutat în Batalionul 80 completări şi instrucție din Koblenz, iar de acolo, la 1 noiembrie, numit comandant militar la Remagen.

Acum, valea Rinului nu mai are înfățişarea paşnică şi bucolică proprie prin tradiție în această porțiune a marelui fluviu. Dovadă, ultimul bombardament. Alarmele se îndesesc, iar lungimea coloanelor, ca şi numărul lor vădesc că zona aceasta ține de spatele imediat al frontului din Renania. Acesta e şi motivul pentru care veteranul de pe frontul rusesc fusese numit în funcția respectivă. Numirea reprezintă consecința din punct de vedere operativ a unei reorganizări a Comandamentului 12 teritorial, împărțit pînă atunci în sectoarele Mannheim, Mainz şi Koblenz, de care depinde zona Remagen.

De rîndul acesta se înființează în sectorul Koblenz un comandament nou, intitulat Comandamentul 12 teritorial nord, avînd sarcini operative. În fruntea lui este numit generalul Bodsch. Acesta din urmă aprobă toate acțiunile unităților de luptă, în timp ce generalul von Berg, comandantul sectorului Koblenz, îşi păstrează prerogativele tehnice, în special conducerea unităților de pionieri şi de transmisiuni. Astfel, Bratge primeşte ordine de la statul major al generalului Bodsch, în timp ce pionierii de sub comanda lui Friesenhahn, de pildă, depind de statul major al generalului von Berg. Pentru a complica această dublă subordonare, şi aşa supărătoare, între cele două eşaloane se mai interpune şi statul major al Batalionului 3 din Regimentul 12 pionieri

teritorial comandat de maiorul Kraft şi cel al Regimentului 452 pionieri de sub comanda maiorului Strobel.

Bratge îşi dă imediat seama de inconvenientele care ar putea rezulta din asemenea încălecări de atribuții în caz de luptă, cînd trebuie luate hotărîri rapide. Din fericire pentru el, se înțelege foarte bine cu Friesenhahn, astfel încît, în privința podului, nu se pune problema hotărîrilor. În schimb, nu are nici o autoritate asupra detaşamentelor de apărare antiaeriană dislocate lîngă Orsberg, pe malul drept şi în jurul platoului Viktoriaberg, deasupra localității Remagen, această armă ținînd printr-o foarte veche decizie a lui Goering, de Luftwaffe. Deşi învestit de la jumătatea lunii decembrie cu titlul de comandant militar, adică comandant al trupelor combatante (bineînțeles cu excepția pionierilor), căpitanul cumpăneşte limitele şi neajunsurile defensive ale sectorului care cade în sarcina sa.

Diverse detaşări reduseseră pe atunci parțial efectivele companiei de pază, în componența căreia rămăseseră numai cîteva zeci de oameni, cu armament puțin şi de calibru mic. Pentru a remedia această deficiență, căpitanul dispune teoretic de companiile Volkssturmului, adică de 250 de oameni mobilizabili la Remagen, la Kripp, pe malul stîng, şi vreo alți 350 la Erpel, Heister şi Linz, pe malul drept. Dar ofițerul ştie că dintre aceste cadre disponibile majoritatea sînt în vîrstă, prost pregătite pentru luptă şi, practic, dispun de foarte puține arme. Atunci, se întreabă el, ce ar rămîne de făcut în fața unor forțe americane care ar străpunge fortificațiile de apărare ale Zidului de vest şi ar împinge înapoi trupele Armatei 15 prin Eifel? Desigur, prea puțin.

Toate acestea contribuie la starea de nervi a căpitanului Bratge, care uneori îşi iese din fire. Are, ce-i drept, o răspundere mare în comparație cu slabele mijloace umane şi materiale de care dispune. Şi frontul care se apropie întruna! Ostaşii se întorc din Ardeni bolnavi şi istoviți. Cînd trec coloanele, încep să se răspîndească tot felul de ştiri: pierderile sînt grele, iar puterea de foc a americanilor în aer ca şi pe

pămînt e zdrobitoare. Chiar dacă locuitorii Remagenului s-ar îndoi de lucrul acesta, fortărețele zburătoare le aduc aminte că frontul e aproape. Orăşelul şi zona din jurul podului sînt supuse unor bombardamente violente între Crăciun şi Anul Nou, denumite de personal şi de populația civilă „cursa celor 6 zile“.

Într-adevăr, ceața şi vremea rea care favorizaseră începutul ofensivei din Ardeni s-au ridicat. Pe un cer palid de iarnă, formațiile de bombardiere aliate hărțuiesc toate punctele de trecere peste Rin şi, cu acest prilej, Remagen devine un obiectiv principal. Trei valuri se abat asupra văii la 28 decembrie. Remagen şi Erpel suferă pagube mari. Populația se refugiază în pădure; chiar podul e atins de patru bombe, dintre care una cade în apropierea pilonilor de pe malul drept. Terasamentul e grav avariat. În cele trei zile care urmează, precum şi la 1 şi 2 ianuarie 1945, alte raiduri desăvîrşesc aceste ravagii, dar pagubele sînt mai reduse. Totuşi, o arcă a tablierului de pe malul stîng, cea care servea la scurgerea apelor fluviului în caz de creştere a debitului, este aproape complet distrusă.

Acum moralul populației este mai scăzut ca niciodată. Mulți îşi părăsesc casele şi se refugiază în pădurile de pe Viktoriaberg, cu toată vremea rea.

— Of, spun ei, dacă n-am fi avut blestematul ăsta de pod, n-am fi ajuns aici!...

Starea de demoralizare pricinuită de evidentul eşec al ofensivei din Ardeni a luat asemenea proporții, încît unii civili au ajuns să dorească, în mare taină, ocupația americană, care ar pune capăt suferințelor fără număr şi fără sens. Într-adevăr, destinul loveşte, ba ici, ba colo, la întîmplare, după cum cad bombele, atunci cînd nu intervine neprevăzutul sau ghinionul. Într-o zi douăzeci de civili, printre care şi şeful poliției, sînt omorîți dintr-o dată în beciul unei cafenele. În alta, toate vilele din zona rezidențială de pe malul Rinului sînt distruse sau deteriorate, ajungînd în cea mai mare parte de

nelocuit. Acelaşi lucru cu primăria, la sediul căreia dr. Hans Kemnig, primarul, trebuie să renunțe.

Altă dată o bombă nimiceşte un întreg pluton din Detaşamentul 821 apărare antiaeriană uşoară, instalat pe o platformă de cale ferată. Nici un supraviețuitor. În altă zi, în februarie, o bombă distruge un vagon al bateriei 1 din Detaşamentul 535 apărare antiaeriană, la intrarea pe pod. Pe cealaltă linie staționează un tren sanitar, iar răniții care se mai pot deplasa se tîrăsc înnebuniți pe terasamentul acoperit de un strat de zăpadă de vreo cincisprezece centimetri! După încetarea alarmei au fost ridicate mai bine de o sută de victime…

Pe celălalt mal satul Erpel e pustiit. Războiul năvăleşte în valea Rinului sub această formă hidoasă şi o hărțuieşte nemilos aproape zi de zi. În mijlocul doliului, ruinelor şi suferințelor, Bratge şi Friesenhahn consacră slabele lor posibilități singurei misiuni care le stă în putere: să asigure şi să protejeze circulația feroviară. Cu mijloacele de care dispun şi mulțumită priceperii plutonierului Kleebach, pe fiecare mal porțiunile unde circulația este întreruptă sînt reparate. Dar, cum raidurile din 28 ianuarie distruseseră o parte a terasamentului, a fost nevoie să se ia nişte şine din tunel. În partea aceea nu se mai putea circula decît pe o singură linie, în timp ce sub bolta tunelului stăteau blocate de la acea dată, pe tronsonul inutilizabil, trei cisterne cu benzină. Un necaz în plus. Pentru moment însă, existau altele mai mari!

Lucrări de apărare sumare

Cu timpul, trepidațiile provocate de bombardamente într-adevăr amenință să deterioreze sau să zdruncine suprastructurile şi poate chiar să provoace slăbirea unui tablier. Din această cauză, pionierii se străduiesc să asigure maximum de suplețe ansamblului, făcînd ca tablierul central

să fie în mai mică măsură dependent de tablierele de mal. Dar mijloacele materiale de care dispune compania de pionieri sînt atît de reduse, încît lucrările vor putea fi efectuate numai grație intervenției Companiei 103 cale ferată şi a Batalionului 1 tehnic. Totuşi pentru comandantul militar prima grijă rămîne sistemul de apărare pe uscat, care constituie una din principalele sale răspunderi şi pe care nu o poate ignora.

Deşi înălțimea Erpeler Ley reprezintă un obstacol important şi totodată un admirabil punct de observare, malul stîng, de unde urmează să sosească duşmanul, dispune şi el de înălțimi de care nu poți să nu ții seama. Aşezarea Remagen se tupilează la poalele lor, astfel că orice apărare serioasă implică în mod obligatoriu stăpînirea crestelor, fără de care apărătorii ar fi prinşi inevitabil într-o adevărată capcană, dominați din față şi luptînd cu spatele la fluviu...

O asemenea constatare îl îngrijorează în mod deosebit pe Bratge, căci apărarea acestui perimetru necesită efective pe care nu le posedă... decît în teorie! Într-adevăr, de la jumătatea lunii decembrie, dată la care fusese numit comandant militar al capului de pod de la Remagen, căpitanul primise dispoziție să organizeze o zonă amenajată cu lucrări de apărare de campanie care să fie apărată de un regiment. Se prevedea pe atunci ca două batalioane să ocupe un dispozitiv pe malul stîng, iar al treilea, pe malul drept, ca rezervă, avînd şi sprijin de artilerie. O asemenea valoare a forțelor nu era deloc exagerată, avînd în vedere întinderea perimetrului ce urma să fie apărat.

Predecesorul actualului comandant militar, maiorul Höfel, elaborase în toamnă proiectele pentru amenajarea unui sistem de tranşee şi construirea unor adăposturi pe ambele maluri. Bratge reluase la rîndul său proiectele şi le completase. Generalul Bodsch, şeful Comandamentului 12 teritorial nord, îşi dăduse asentimentul în vederea aducerii Batalionului 999 construcții. În afară de lucrările de apărare constînd din baraje antitanc în apropiere de pilonii podului pe malul stîng şi construirea unor amplasamente pentru piesele

de artilerie de cîmp pe malul drept, dincolo de Erpel şi pe drumul spre Orsberg genieştii acordaseră în primul rînd atenție înălțimilor de pe malul stîng, unde era important ca eventualului atacator să nu i se permită accesul la punctele dominante care ofereau o observare directă asupra podului.

Traseul dispozitivului de apărare astfel stabilit pornea de la vila Heimann, pe stînga drumului spre Bonn, la capătul dinspre nord al Remagenului, şi trecea printre grădini, livezi, boschete şi vii spre drumul Birresdorfului, unde, la marginea pădurii, fusese instalat un lagăr de muncă. De acolo, traseul făcea o curbă spre sud, înglobînd platoul Viktoriaberg, apoi cobora spre valea Ahrului, la care ajungea între Sinzig şi Kripp, în apropierea confluenței acestuia cu Rinul.

Astfel conceput, traseul pozițiilor defensive măsura cel puțin 12 km. Fusese chiar extins în februarie, cînd Bratge ceruse, pe bună dreptate, să fie inclusă în el poziția Reisberg, la sud de Remagen, al cărei punct maxim, cota 192, domină toate împrejurimile. Aşadar, pe acest traseu ostaşii din Batalionul 999 sapă tranşee, amenajează locaşuri pentru mitraliere şi amplasamente pentru piese de artilerie, construiesc adăposturi şi puncte de comandă. Este foarte multă treabă, iar vremea proastă nu înlesneşte înaintarea rapidă a lucrărilor. Lipsa de efective şi sarcinile care stau în fața pionierilor, extrem de ocupați să repare veşnicele deteriorări ale terasamentului, îl constrîng pe Bratge să facă apel la cei cîțiva zeci de oameni din compania de pază, transformați în cazul respectiv în lucrători la terasamente, sub conducerea noului lor comandant, locotenentul Wickelmeyer, venit şi el din batalionul de convalescenți din Koblenz.

Greutățile nu se limitează la cele înşirate pînă acum. Lucrările necesită cantități importante de materiale diferite. Dar acum administrația locală începe să pună bețe-n roate. Regiunea Remagen nu ține încă de zona frontului. Autoritățile locale au interzis rechiziționarea de materiale fără o autorizație specială. Nu poți deci să tai lemne din pădure, sau

să foloseşti grinzi provenite de la clădiri distruse de bombardamente, fără să faci în prealabil o cerere la autoritățile civile – izvor de vorbărie, carusel de hîrtii şi considerabilă pierdere de vreme.

Cu toate acestea, în jurul platoului Viktoriaberg şi în regiunea Kripp pozițiile capătă formă, iar în februarie primesc o nouă cantitate de arme automate, precum şi aruncătoare de grenade provenite din capturi. Într-o cazemată pe drumul spre Viktoriaberg s-a amenajat punctul de comandă al unui batalion; un altul e construit la capătul de sud al localității şi se prevede unul auxiliar în vecinătatea uzinei de gaz. Pe malul drept dincolo de Erpel, soseşte chiar de la Koblenz un locotenent de artilerie pentru a stabili pozițiile de tragere pentru bateriile de artilerie date în sprijin.

Astfel conceput, „capul de pod“ de la Remagen ar reprezenta o poziție defensivă cît de cît organizată, dacă Bratge ar putea dispune pe acest perimetru de elemente de valoare. Or, evaluîndu-şi efectivele, căpitanul îşi dă seama cît e de lipsit de posibilități. De fapt, pe ce poate el conta? Pe detaşamentul care păzeşte lagărul de muncă de pe drumul Birresdorfului? Aceşti 150 de oameni nu dispun decît de vreo şaizeci de puşti şi de două mitraliere uşoare, toate provenite din capturi. Şi încă nu e sigur că fiecare armă posedă muniția potrivită! Compania 521 aprovizionare dislocată la Viktoriaberg nu cuprinde decît vreo douăzeci de germani. Restul sînt vreo sută de foşti prizonieri de război sovietici, chipurile trecuți de partea germanilor şi care poartă titlul pompos de „voluntarii din răsărit“. Armamentul se reduce la cîteva zeci de puşti ruseşti şi la două mitraliere uşoare, tot ruseşti. Ansamblul este mediocru, iar Bratge consideră capacitatea sa de luptă ca nulă. Compania de la Bodendorf este în primul rînd o subunitate de transmisiuni, a cărei centrală „Diana“ reprezintă de fapt singura modalitate de legătură a comandantului militar cu Grupul de armate „B“. Acest serviciu are pe lîngă el un post de aprovizionare al Luftwaffe şi un detaşament de pază a prizonierilor. Compania

nu dispune decît de pistoale şi puşti, şi ele de proveniență străină. În caz de alarmă, ea ar trebui să apere gura văii Ahrului, avînd drept singură întărire detaşamentul de Volkssturm din Bodendorf, asupra coeziunii căruia căpitanul o dată mai mult nu-şi face iluzii. Cît despre compania Ministerului Propagandei, aparținînd Grupului de armate „B“, stabilită la Kripp, la sud de Remagen, antrenamentul ei este, desigur, mai bun. Dar ea nu posedă decît puşti şi cîte o mitralieră uşoară de fiecare grupă. S-a convenit ca să fie întărită cu efective luate din rîndurile celor mobilizabili din Volkssturmul din Kripp. Dar lucrul acesta va spori oare capacitatea sa de luptă?

La drept vorbind, cea mai bună formație pe care se poate bizui căpitanul în eventualitatea apărării podului este compania de pază. Dealtfel, compania e mult spus, căci la sfîrşitul lui februarie, cînd englezii ajung pe cursul inferior al Rinului şi cînd se dau bătălii pe Roer, efectivul ei numără cu chiu-cu vai 41 de convalescenți! Armamentul ei se reduce la armele portative ale ostaşilor, la două mitraliere şi trei aruncătoare de grenade. Singurul element pozitiv constă, fără îndoială, în valoarea cadrelor. În afară de locotenentul Wickelmeyer, Bratge mai apreciază şi însuşirile plutonierului-major Gerhard Rothe, fiul unui hotelier din Remagen, fost subofițer în campaniile din Polonia şi din vest, oțelit şi posedînd multă experiență în urma celor trei ani de lupte grele pe frontul de răsărit, unde se alesese cu mai multe răni. Mutat în timpul convalescenței în Batalionul 80 completări şi instrucție din Koblenz, Rothe fusese repartizat pentru apărarea oraşului său natal, ale cărui colțişoare le cunoaşte de minune, începînd cu platoul împădurit de pe Viktoriaberg, unde ia parte activă la amenajarea pozițiilor defensive.

Toate acestea reprezintă însă foarte puțin, iar slabele efective ale apărării antiaeriene nu pot spori capacitatea de luptă a „capului de pod“. Dealtfel, artileria antiaeriană depinde de Luftwaffe, iar comandantul militar nu se bucură de nici o autoritate asupra diverselor ei detaşamente. Chiar

dacă ar putea să şi-o exercite, ar trebui să admită că tunurile antiaeriene nu sînt folosite în lupta terestră decît atunci cînd n-ai încotro. Într-adevăr, piesele aparținînd Grupului 764, dispuse de fiecare parte a fluviului, nu se pot compara cu artileria de cîmp sau cu tunurile antitanc de 88 mm, de exemplu. Cele două piese cu patru țevi instalate la Erpel nu au decît calibrul 20 mm, la fel ca şi cele trei tunuri cu patru țevi amplasate la marginea de est a aşezării, şi cele ale subunității dispuse pe înălțimea Erpeler Ley. Numai bateria de artilerie reactivă comandată de locotenentul Peters, de pe Viktoriaberg, dispune de muniție nouă, proiectile reactive *Föhn*, dar acestea sînt destinate în primul rînd tragerilor împotriva țintelor aeriene.

Bratge ar dori aşadar forțe de apărare mult mai bune, chiar dacă n-ar fi decît ca să se îmbărbăteze el însuşi. Cîteodată, cînd se gîndeşte la situația în care se află, la lipsurile în care se zbate, are impresia că a fost abandonat. Nu încape îndoială că, la eşalonul superior, acest „cap de pod“ este considerat de importanță secundară. Desigur, el nu va necesita efective importante decît în cazul unei retrageri a armatei care apără Eifelul. Pînă una-alta, căpitanul trebuie să se consacre unei misiuni de rutină, să întocmească necesarul în personal şi materiale, să supravegheze lucrările de amenajare genistică a terenului, să asigure folosirea podului şi să controleze modul în care se desfăşoară circulația.

Instrucțiunile pe care le are stabilesc prerogativele, precum şi limitele autorității sale. Ca şi înaintaşii săi, căpitanul îşi exercită autoritatea asupra tuturor celor care-l înconjoară, militari şi civili. Aprovizionarea lor, exercitarea justiției la nevoie intră în atribuțiile sale. Este chiar împuternicit să instituie o curte marțială şi are dreptul să ordone orice măsuri de evacuare a populației pe care le-ar considera necesare pentru îndeplinirea misiunii sale.

În caz de primejdie din afară, poate ordona măsuri preventive, ca de pildă alarma de gradul 1, prin care trupa este consemnată în cantonamentele ei, sau alarma de gradul

2, care înseamnă ocuparea pozițiilor de luptă. La rigoare, în lipsa unor ordine emanînd de la un for superior, comandantul militar trebuie să ordone chiar distrugerea podului, dacă duşmanul va ajunge la Remagen în dreptul drumului Bonn-Koblenz. Dar între aceste împuterniciri teoretice foarte vaste şi realitate, căpitanul ghiceşte întreaga precaritate a situației sale. Nu are decît un locțiitor, locotenentul Siegel, un subofițer, plutonierul-adjutant Keilhöfer, un secretar şi cîțiva curieri. Asta e tot! Nu dispune de nici un mijloc de transport, nici măcar de o bicicletă!

Cît despre transmisiuni, ele sînt pe potriva situației nenorocite. În principiu, postul telefonic al podului este legat cu punctul de comandă al Regimentului 12 geniu din Koblenz, precum şi cu cel de la Comandamentul 12 teritorial nord. Dar legătura trece prin rețeaua civilă şi, ca să poți comunica cu o aşezare situată la vreo 40 km, trebuie să aştepți o jumătate de zi, dacă nu mai mult, în cazul cînd instalația n-a fost deranjată de vreun bombardament…

Aşa încît căpitanul este adesea nevoit să comunice cu Koblenz prin intermediul unor unități care dispun de o stație de radio emisie-recepție, cum sînt de pildă bateriile de apărare antiaeriană. La sfîrşitul lui februarie, Bratge a căpătat totuşi o stație de radio de 5 wați. Dar pentru ca duşmanul să nu intercepteze convorbirile, trebuie să schimbi mereu lungimea de undă şi indicativul – altă sursă de dificultăți. Abia cînd i se transmite de la Koblenz parola cifrată „Lorelei“, la 26 februarie, Bratge îşi dă cu adevărat seama de şubrezenia poziției sale, precum şi de haosul ce domnea în rîndurile Wehrmachtului.

„Lorelei”

„Lorelei“ înseamnă în limbajul codificat apropierea primejdiei. De îndată ce comandantul militar primeşte parola,

ştie că trebuie să deschidă un plic sigilat, depus în seiful de la punctul de comandă aflat la mănăstirea Sfînta Ana, o clădire gotică situată între centrul Remagenului şi pod. Dar conținutul ordinului ar stîrni mirarea oricui. Într-adevăr, textul menționează o subordonare operativă față de Armata 8, care ar trebui să se găsească în sectorul respectiv, de-a lungul malului stîng! Or, cu toată izolarea sa şi cu toate că mijloacele de comunicație de care dispune sînt extrem de reduse, căpitanul ştie că la vest de sectorul său de fapt nu mai acționează Armata 8, ci Armata 5 de tancuri. Deoarece nici un stat major nu cunoştea conținutul acestui plic secret, cînd s-a produs această schimbare nimeni nu s-a îngrijit să anunțe Comandamentul 12 teritorial nord de la Koblenz...

Foarte îngrijorat de izolarea în care se găseşte, Bratge se căzneşte să intre în legătură cu punctul de comandă al Armatei 5 de tancuri. Neputînd obține legătura prin telefon, se adresează centralei telefonice „Diana“, aparținînd Grupului de armate „B“, aflată în localitatea Bodendorf. Răspunsul statului major al Armatei 5 de tancuri e limpede: nu există nici un ordin de subordonare a capului de pod de la Remagen. Prin urmare, Bratge nu are de cerut directive de la această armată! Comandantul militar revine atunci la Comandamentul 12 teritorial nord de la Koblenz. Acesta înaintează cererea direct statului major al Grupului de armate „B“, care afectează în cele din urmă sectorul Remagen Armatei 5 de tancuri! Două zile prețioase fuseseră pierdute...

Cînd statul major al Armatei 5 dă în sfîrşit un semn de viață, Bratge află că sectorul Remagen este subordonat unei grupări speciale, însărcinate să coordoneze apărarea în sectorul Bonn-Remagen. Comandantul acestei grupări este generalul Walter Botsch [13], care anterior comandase Divizia 26 infanterie şi în decembrie participase la asediul localității Bastogne. La 27 februarie el preluase comanda unei grupări constituite din rămăşițele acestei divizii şi cele ale Diviziei 18 infanterie. Două zile mai tîrziu, Grupul de armate „B” îl

numise, împreună cu statul său major, la conducerea sectorului de apărare Bonn-Remagen, constituit la 1 martie. De rîndul acesta misiunea sa constă în a amenaja poziții la vest de Bonn, orientate spre nord şi nord-vest, pentru a opri un eventual atac al americanilor dinspre Köln.

De acum înainte comandantul militar trebuie să țină legătura cu această unitate. În acelaşi timp află că compania de pionieri comandată de Friesenhahn depinde de serviciul tehnic al Armatei 5 de tancuri. Cu toată această importantă disociere a două detaşamente care urmează să acționeze împreună în caz de primejdie, Bratge mai prinde nițel curaj. Se pare că cei de sus încep să se preocupe în sfîrşit de situația sa. Oare nu e chemat la statul major al Armatei 5 de tancuri chiar în ziua de 1 martie? Desigur, din cauza presiunii americanilor dinspre Köln, şeful secției operații nu-l poate primi. Dar căpitanul este îndreptat spre biroul colonelului Bujard, şeful secției de geniu. Acesta pune multe întrebări în legătură cu situația pozițiilor de apărare, cu lucrările de fortificație şi mai ales cu dispozitivul antitanc. Bratge profită de ocazie pentru a atrage atenția interlocutorului său asupra insuficienței efectivelor sale şi numărului redus de mijloace de transmisiuni. Colonelul făgăduieşte să trimită la fața locului un subofițer specialist. Acesta soseşte într-adevăr a doua zi, constată lipsurile, întocmeşte o listă şi declară că imediat ce se va înapoia, va întocmi un raport a cărui concluzie va fi necesitatea unei urgente întăriri materiale.

La o concluzie asemănătoare ajunsese între timp şi un ofițer din statul major al generalului Botsch, sosit în inspecție la Remagen pe cînd Bratge se afla la Armata 5 de tancuri. Îl primise locotenentul Wickelmeyer, care-i expusese în amănunt toate lipsurile poziției. La plecare, acesta făgăduise că va interveni pe lîngă generalul Botsch pentru a da dispoziții să fie trimise de urgență întăriri. Dar ele nu aveau să sosească, deoarece între timp se produce o nouă modificare. Comandamentul 12 teritorial nord anunță că,

începînd de la 2 martie, parola „Lorelei” este anulată, deoarece fusese lansată prematur. Subordonarea față de Armata 5 de tancuri aşadar încetează! Totuşi, atunci cînd Bratge cere confirmarea de la statul major al acestei armate, ofițerul de serviciu declară că nu are habar de o asemenea anulare. Fiind consultat, Grupul de armate „B“ confirmă la 4 martie subordonarea. Alte două zile pierdute cu tratative şi mesaje, fără ca să sosească nici un fel de întăriri. Menținerea subordonării stimulează totuşi statul major al acestei armate să trimită la Remagen alți ofițeri care să se intereseze de starea poziției.

Soseşte în primul rînd maiorul Hill, de la statul major al Regimentului 108 pionieri, împreună cu locotenent-colonelul Müller de la Regimentul 13 pionieri de fortificații. Ambii recunosc la rîndul lor slăbiciunea sistemului de apărare şi numărul redus al efectivelor. După ei urmează colonelul Janusch de la Regimentul 614 artilerie, care stabileşte cele mai bune amplasamente pentru instalarea unor baterii pe malul drept. În sfîrşit, în după-amiaza de 5, soseşte generalul Botsch în persoană...

Cu atît mai mult se îngrijeşte acesta de sectorul respectiv, cu cît propria sa poziție, la Bonn, devine din ce în ce mai precară. Dispozitivul Armatei 5 de tancuri este străpuns, astfel că americanii încercuiesc Köln şi un comunicat anunță pierderea localității Euskircken. Zidul de vest e trecut pretutindeni. La Remagen, primele ordine de evacuare a elementelor necombatante determină o psihoză de repliere pe malul drept. Aceasta a început odată cu rechemarea adolescenților dintr-un grup al organizației Tineretul hitlerist, cantonat într-o clădire de la periferia de nord a localității. Ordinul se referea apoi la grupul de lucrători din lagărul de pe drumul Birresdorfului. Bratge poate cu atît mai uşor să împărtăşească temerile lui Botsch, cu cît apărarea antiaeriană nu e sub ordinele sale şi, după unele zvonuri, tunurile antiaeriene sînt trecute pe malul drept. În sfîrşit, un exercițiu care trebuia să aibă loc în ajun confirmă că

detaşamentele Volkssturmului nu reprezintă decît o ficțiune. Toți membrii mobilizabili ai acestei organizații fuseseră într-adevăr chemați în acea duminică de 4 martie la un exercițiu de apărare. Nu se prezentaseră decît şefii.

Avînd în vedere situația, precum şi întinderea sectorului ce trebuia menținut, generalul admite imediat punctul de vedere al căpitanului, potrivit căruia o apărare corespunzătoare nu este posibilă cu efectivele actuale, compania de pază fiind acum redusă, în urma ultimelor detaşări, la 26 de oameni.

— Voi avea grijă să vi se dea două batalioane de infanterie, îl încredințează el, precum şi un grup de artilerie şi o baterie antiaeriană de 88 mm…

O dată lucrurile puse la punct, Botsch se întoarce spre genişti. Podul trebuie să permită evacuarea unităților de pe malul stîng. În acest scop, generalul transmite ordinul Grupului de armate „B“ de a amenaja un drum carosabil prin aşezarea unor panouri de lemn pe terasamentul de cale ferată. Grupul de armate pretinde ca lucrările să fie gata pînă marți 6 martie, la orele 24. Friesenhahn e de părere că va putea realiza lucrarea în termenul prevăzut, cu condiția să dispună de o cantitate suficientă de carburanți pentru a pune în mişcare ferăstraiele şi să fie autorizat să ia lemnul necesar de la şantierele din împrejurimi. Botsch aprobă.

Generalul cere apoi să i se arate modul de funcționare a dispozitivului de distrugere. În cazul cînd Grupul de armate „B“ sau Armata 5 de tancuri nu vor transmite ordine, comandantul militar ori, în lipsa lui, comandantul companiei de pionieri trebuie să execute distrugerile prevăzute, imediat ce duşmanul se va ivi pe drumul dinspre Koblenz, ce se întinde de-a lungul fluviului la mai puțin de 2 km.

Botsch se interesează de locul de amplasare a explozivului, verifică existența unei încărcături pentru distrugerea căilor de acces la pod, procedează la fel în legătură cu distrugerea tablierului de pe pilonul de nord şi examinează locul rezervat în acest scop. Totul pare în ordine. Dar Friesenhahn apreciază ca indispensabilă o încărcătură de rezervă de

minimum 600 kg. Generalul îşi notează şi făgăduieşte că va face rost de cantitatea necesară de exploziv.

Pînă una-alta, fostul comandant al Diviziei 26 infanterie se gîndeşte să sporească imediat efectivele companiei de pază, chemînd sub arme membrii Volkssturmului din Remagen, Kripp, Linz şi Orsberg, deşi e vorba de formații paramilitare, lipsite de o reală capacitate de luptă. Bizuindu-se pe experiența din ajun, Bratge spulberă imediat iluziile generalului.

— Practic, n-o să vină nimeni, îl încredințează el cu convingere, spre uimirea şi mînia lui Botsch.

Într-adevăr, nu e acum momentul să emiți păreri neconforme, oricît de întemeiate ar fi. Bratge îşi dă numaidecît seama, simțind cum superiorul său îl țintuieşte cu o privire bănuitoare. Se întoarce atunci spre Hauptsturmführerul Möllering, şeful uneia dintre aceste formații, şi-i cere şi lui părerea. Botsch trebuie să se dea bătut, cînd acest național-socialist cu funcție de răspundere recunoaşte el însuşi că va fi efectiv greu să aduni mai mult de 10% dintre cei chemați sub arme.

Cînd generalul se înapoiază la punctul său de comandă, nimeni în această parte a văii nu e mai încredințat decît el de necesitatea de a întări de urgență garnizoana de la Remagen. De cum soseşte, înaintează statului major al Armatei 5 de tancuri un raport, în care insistă asupra urgenței acestei măsuri. Niciodată totuşi Botsch nu avea să ştie dacă s-a dat curs intervenției sale. Chiar în aceeaşi noapte avea să fie mutat pe nepusă masă, împreună cu statul său major, în sectorul Mosellei, la peste 80 km spre sud, pentru a prelua comanda Corpului 53 armată, al cărui stat major fusese capturat în întregime de o unitate americană a Armatei 3 a lui Patton! În sectorul Bonn se înființează alt organ, comandat de generalul conte von Bothmer. Nici de rîndul acesta Bratge nu va fi informat de schimbare, întrucît ofițerul de stat major al generalului, locotenent-colonelul von Poppelreuther, avea să

fie el însuşi făcut prizonier de americani în noaptea de 6 spre 7 martie, tocmai cînd se afla în drum spre Remagen![14]

„S-ar zice că vi-e frică!”

În împrejurimile oraşului încep să se manifeste primele semne ale retragerii serviciilor Armatei 5 de tancuri spre malul drept, ceea ce sporeşte îngrijorarea comandantului militar. Dintr-o dată, pe la începutul după-amiezii, circulația pe drumul care vine din valea Ahrului, pe drumul Bonnului şi pe drumul forestier al Birresdorfului prinde a se intensifica. Spre orele 15.30 un ofițer de legătură în trecere pe pod anunță o evidentă înrăutățire a situației la sud de Euskirchen.

— Sînt trimis să cercetez drumul de acces şi modalitățile de trecere a podului, îi mărturiseşte el lui Bratge, la punctul de comandă al acestuia de la mănăstire. Vin de la Kirchdaun. Americanii presează cu blindatele în direcția Meckenheim. Se pare că există chiar infiltrații spre Kirchdaun şi Ringen. Abia dacă se mai bat; aproape că nu mai există nimic în față!...

La auzul acestor ştiri, Bratge începe să se teamă de tot ce poate fi mai rău, dar se felicită că a apucat să lanseze deja ordinul pentru alarmă de gradul 1, prin care diversele elemente pe care le comandă sînt consemnate în cantonamentele lor. La orele 16 lansează ordinul pentru alarma de gradul 2, prin care se dispune ca fiecare subunitate să ocupe dispozitivele de luptă. Pe pod şi în împrejurimi, pionierii comandați de Friesenhahn forfotesc de-a lungul terasamentului. Mulțumită unui transport de carburanți primit, a devenit posibilă punerea în funcțiune a ferăstraielor, cu ajutorul cărora se taie la dimensiuni potrivite cheresteaua adusă de pe şantierul Becher, aflat la stînga intrării pe pod. De acolo e uşor apoi să transporți scîndurile pe terasament şi să le aşezi astfel încît să permită trecerea vehiculelor pe roți

sau pe şenile, fără să stînjenească trecerea trenurilor, dintre care cîteva sînt anunțate pentru seara respectivă sau pentru a doua zi dimineața.

Friesenhahn şi Kleebach îi zoresc pe pionieri, pentru ca treaba să fie gata cel tîrziu la miezul nopții. Într-adevăr, e imperios necesar ca din zorii zilei următoare vehiculele autorizate să treacă pe malul drept să poată face lucrul acesta fără greutate, căci coloane lungi se îndreaptă deja spre Remagen. Se semnalează chiar o masivă gîtuire de circulație pe drumul de pe malul stîng, la vreo zece kilometri nord de localitate. Lucrul acesta lasă să se întrevadă numeroase dificultăți pentru noaptea respectivă şi dimineața următoare…

Aşa că, în momentul lansării ordinului pentru alarma de gradul 2, Bratge întîmpină cu oarecare uşurare pe locotenentul Jaecks, ofițer de stat major al Armatei 5 de tancuri, şi pe locotenentul Hofinger de la Grupul de armate „B”, ambii însoțiți de un sprijin providențial: o echipă de îndrumare a circulației rutiere! Comandantul militar stabileşte de îndată împreună cu noii veniți locul punctelor de adunare, de unde grupurile vor fi îndreptate ulterior spre pod. E mai bine într-adevăr ca acestea să fie destul de distanțate unele de altele pentru a evita orice învălmăşeală şi a atenua riscurile, de pildă în caz de alarmă aeriană sau de bombardament. Se stabilesc pînă în cele din urmă trei zone de adunare, ținînd seama de direcțiile de retragere. Acestea sînt: drumul spre Bonn, la intrarea dinspre nord în oraş, drumul spre Koblenz, între Ahr şi marginea de sud a oraşului şi, în sfîrşit, capătul drumeagului spre Birresdorf, la nord de Viktoriaberg şi în apropiere de biserica Sfîntul Apolinariu. În aceste puncte urmează să fie instalate baraje. Se vor aduna acolo şoferi dispunînd de autorizații sau de ordine de serviciu, precum şi comandanți de detaşamente pedestre în vederea dirijării lor spre pod. Cît despre soldații răzleți, ei vor fi dimpotrivă reținuți şi îndreptați spre punctul de comandă al

comandantului militar, în apropiere de mănăstirea Sfînta Ana şi puşi la dispoziția lui.

Chiar dacă întăririle promise nu vor sosi, Bratge nădăjduieşte totuşi că o unitate combatantă se va retrage spre Remagen şi se va instala în cele din urmă în perimetrul capului de pod. Aşa că, ordonă chemarea unităților de Volkssturm, oricît de slabe ar fi, şi instalarea barajelor prevăzute de planul de apărare în dreptul pasajului de nivel de la gară, precum şi în apropierea podului. La intrarea pe pod, pe malul stîng, barajul nu mai permite accesul decît pe terasament. În caz de pericol, acesta urmează să fie distrus în prealabil la cîteva zeci de metri în fața turnurilor.

Totul pare deci în ordine. Să însemne oare aceasta că Bratge nu mai are de ce să fie îngrijorat? Ar vrea s-o creadă. Dar degeaba. Era scris probabil că o soartă crudă va zădărnici mereu eforturile cele mai meritorii. Căci într-adevăr, în cursul serii, un mesaj sosit de la Grupul de armate „B“ îi recheamă pe Jaecks şi pe Hofinger şi dă echipei de îndrumare a circulației rutiere o altă misiune, considerată ca fiind mai urgentă!

E o pierdere simțitoare în momentul cînd aici sosesc primele coloane. În fața acestei hotărîri neaşteptate, care confirmă greşelile comandamentului şi faptul că el ignoră realitățile, Bratge e nevoit din nou să improvizeze. Avînd în vedere posibilitățile sale limitate în efective, el reduce posturile de control de la trei la unul şi fixează unicul post la pasajul de nivel de lîngă gara Remagen, unde se încrucişează drumurile de la Bonn şi Birresdorf. Îl plasează acolo pe plutonierul Keilhofer, lăsînd drumul spre Koblenz absolut liber. După părerea sa, nu mai încape şovăială, căci cele mai multe detaşamente sosesc dinspre nord şi nord-vest.

Dar de-abia luase această măsură că alte ştiri proaste sosesc la mănăstirea Sfînta Ana. În primul rînd şeful taberei Tineretului hitlerist prezintă un ordin de retragere pe malul drept şi, în consecință, restituie mitraliera uşoară a postului. Apoi se anunță evacuarea companiei de propagandă

aparținînd Grupului de armate „B“. Detaşamentul Batalionului 521 aprovizionare trebuie să-şi transporte proviziile dincolo de fluviu. Grupul de transmisiuni „Diana“ este rechemat şi el de Grupul de armate şi se pregăteşte să evacueze Bodendorf. Comandantul secției locale a Volkssturmului din Remagen anunță că aproape 90% dintre cei chemați nu se prezintă şi declară că la posturile de observare şi la barajele de pe drumurile spre Birresdorf şi spre Viktoriaberg se află efective reduse!

Dar, lucrul cel mai rău, şi pe care Bratge îl ignoră deocamdată, este fără îndoială hotărîrea comandamentului apărării antiaeriene de a desființa gruparea locală! De la punctul său de comandă de la Dattenberg, la est de Rin, maiorul Holbach, comandantul Grupării 764 a şi dat acest ordin detaşamentelor sale. Aceasta înseamnă plecarea, chiar în acea seară, a celor două piese cu patru țevi de 20 mm, situate pe admirabila poziție de pe Erpeler Ley. Tot pe malul drept trece şi detaşamentul de artilerie reactivă comandat de locotenentul Peters, instalat pe Viktoriaberg, şi cele trei tunuri aflate în poziție la marginea de est a localității!

Desigur, aceste ultime piese sînt în principiu destinate malului drept, spre deosebire de celelalte tunuri care trebuie să se întoarcă la Koblenz. Dar, pentru a deplasa cele trei tunuri de pe malul stîng, tinerii servanți nu dispun decît de două vehicule mici. După ce vor trece podul, mîine, vor trebui să urce piesele grele pînă în vîrful lui Erpeler Ley pe un drumeag strîmt şi abrupt de mai bine de un kilometru. Aceasta înseamnă că tunurile nu vor fi în stare de luptă cel puțin o zi şi probabil chiar mai mult.

În acea seară de 6 martie hotărîrea de a desființa gruparea locală antiaeriană reprezintă aşadar o categorică slăbire a apărării care, practic, nu mai poate aştepta un ajutor imediat decît de la bateria de 20 mm a Detaşamentului 667, stabilit dincolo de Erpel, de la Detaşamentul 715 apărare antiaeriană, instalat în apropiere de Kripp şi, bineînțeles, de la cele 3 tunuri cu o singură țeavă aşezate pe terasele

turnurilor de pe malul drept. Toate acestea nu reprezintă aproape nimic în comparație cu detaşamentul de artilerie de cîmp a cărui prezență fusese recunoscută de Botsch şi de diverşi veniți în inspecție ca imperios necesară!

În plus, din pricina desființării, nu mai există o coordonare între statul major al comandamentului apărării antiaeriene şi comandantul militar, asigurată pînă atunci de locotenentul Dolgner. Această bruscă deficiență se manifestă chiar în seara respectivă. Lipsit de orice rezervă de efective, Bratge cere, cum mai procedase de nenumărate ori pînă atunci, formarea unei unități de alarmă din servanți de la piesele de apărare antiaeriană, în genere recruți foarte tineri. Telefonează la punctul de comandă al lui Holbach, dar maiorul nu e acolo. Telefonistul face atunci căpitanului legătura cu poziția bateriei 5 artilerie uşoară a Detaşamentului 715 de lîngă Erpel. Locotenentul Diedrich, comandantul bateriei, primeşte comunicarea. Acesta, crezînd că Bratge face apel la el pentru a forma acest detaşament de alarmă din efectivele propriei sale unități, cere ordine în consecință de la comandantul Detaşamentului 715. În acel moment, toate serviciile apărării antiaeriene sînt în deplasare. E clipa cînd piesele de pe Erpeler Ley părăsesc pozițiile, îndreptînduse spre Koblenz. Răspunsul este negativ. Pe moment, nimeni nu se gîndeşte să-l înştiințeze pe comandantul militar despre brusca măsură de ansamblu. Căpitanul rămîne astfel pur şi simplu cu impresia unui refuz strict localizat, fără să bănuiască noua şi importanta slăbire a pozițiilor de apărare.

Dacă i s-ar fi adus la cunoştință, ar fi putut solicita de la Halbach să fie accelerată retragerea celor 3 tunuri de pe malul stîng şi să fie deplasate pe înălțimea Erpeler Ley de către „voluntarii din răsărit“ disponibili.

În seara de 6 martie singura notă tonică vine de la compania de pionieri. La ora 21, adică cu trei ceasuri mai devreme de termenul prevăzut, Friesenhahn şi oamenii săi au terminat aşezarea panourilor de lemn, sute de metri de fascine care vor permite coloanelor staționate de-a lungul

malului stîng să treacă în sfîrşit pe partea cealaltă. Dar cînd se va petrece lucrul acesta?

Bratge ar dori ca trecerea să se efectueze imediat. Curierii săi îi aduseseră vestea gîtuirilor de circulaţie pe drumul dinspre Bonn. Sosesc în continuare vehicule. Diverşi mesageri şi alţi agenţi de legătură confirmă ştirile primite după-amiază, potrivit cărora duşmanul se apropie. Circulă zvonurile cele mai felurite. Unii vorbesc de lupte lîngă Meckenheim. Alţii afirmă că avangărzile americane sînt mult mai aproape. Iar alţii pomenesc chiar de regiunea Birresdorf, la 6 km de Remagen!

La drept vorbind, în depărtare se aude un bubuit înăbuşit, care ar putea proveni de la artilerie, sau de la bombardamente. În pofida informaţiilor transmise de statul major al Comandamentului 12 teritorial nord din Koblenz, potrivit cărora inamicul presează în primul rînd spre Düsseldorf, Köln sau Bonn, căpitanul se menţine prevăzător. O patrulă a unui detaşament al Tineretului hitlerist confirmă o primejdie nelămurită din direcţia Birresdorf. Dacă lucrurile stau într-adevăr aşa, comandantul militar ştie că în partea aceea nu dispune decît de un detaşament slab de Volkssturm, gata s-o ia la sănătoasa, şi de compania de pază retrasă pe Viktoriaberg, compusă din numai 26 de oameni mai mult sau mai puţin valizi! O eventuală presiune a inamicului pe timp de noapte nu va însemna oare pentru toate aceste detaşamente necombatante, imobilizate la porţile oraşului, o catastrofă? Iată de ce Bratge e grăbit să vadă trecînd puhoiul. Friesenhahn împărtăşeşte îngrijorarea sa, dar îi domoleşte nerăbdarea cu argumentele unui tehnician şi trebuie recunoscut că acestea au greutate. Oare direcţia căilor ferate nu a anunţat sosirea a cel puţin şase trenuri în cursul nopţii? Poate că panourile nu au fost fixate pretutindeni perfect, din cauza întunericului şi a grabei cu care au lucrat pionierii. Dacă se autorizează trecerea vehiculelor şi se produce un accident, există un mare risc de a se bloca totul, maşini, atelaje şi trenuri. Înseamnă într-adevăr să-ţi asumi o prea

mare răspundere. Aşa că, ar fi mai înțelept, oricît de mare ar fi amenințarea din afară, să se amîne începerea trecerii pentru ora 5 dimineața.

Bratge se înclină în fața evidenței. De altfel, cum ar putea arunca podul în aer, atîta vreme cît partea carosabilă a acestuia este înțesată de oameni, vehicule şi animale? Operațiunile vor fi aşadar începute în zori. În acest scop, căpitanul cere pionierilor să prevadă pentru a doua zi un detaşament de îndrumare a circulației pe pod, la intrare şi la ieşire, să organizeze un serviciu de reparații în caz de defecțiuni mici, în timp ce un ultim grup va supraveghea instalațiile pentru a preveni un eventual sabotaj.

Este tot ce poate face căpitanul în seara acelei zile atît de bogate în decepții. Micul său birou de la mănăstirea Sfînta Ana seamănă cu cabina unui comandant de vas, în preajma unei mari furtuni. Oamenii din jurul lui sînt cu toții devotați, dar numărul lor redus şi puținele mijloace materiale de care dispun îi lasă pradă evenimentelor. Iar Bratge se teme că ele se vor dezlănțui curînd. Aşa că, atunci cînd reuşeşte, printr-o minune, să obțină legătura telefonică cu Grupul de armate „B“ pentru a anunța instalarea panourilor, căpitanul nu se poate abține să nu amintească interlocutorului său, locotenentul May, aghiotant la statul major, cît îl îngrijorează apropierea americanilor, din cauză că compania sa de pază nu posedă decît 26 de puşti şi cîteva arme automate…

May încearcă să-l liniştească. După informațiile sale, principala presiune a americanilor se efectuează spre Düsseldorf şi mai cu seamă spre Köln, unde se dau lupte grele, în special în zona Bonn. May îl încredințează că dinspre Birresdorf şi valea Ahrului, pe care comandantul militar le consideră amenințate, nu poate fi vorba decît de acțiuni secundare din partea inamicului, care să acopere spre nord ofensiva grupării principale.

— Dumneavoastră, ca vechi ostaş, îl încredințează locotenentul, ar trebui să înțelegeți asta!

Totuşi Bratge a cules în timpul zilei prea multe informaţii pentru a se mai îndoi de însemnătatea pericolului şi insistă ca aghiotantul să înainteze mai departe cererile sale de întăriri, ceea ce-l scoate din sărite pe locotenent.

— S-ar zice că vi-e frică! răcneşte el deodată exasperat.

Căpitanul are impresia că vorbeşte cu un surd şi înţelege că izolarea sa nu e decît rodul disprețului şi al celei mai elementare necunoaşteri a realității la eşalonul superior. În consecință, îi cere pur şi simplu lui May să transmită cele spuse şi încheie convorbirea.

Din acel moment începe să încolțească în el bănuiala că nu va mai primi întăriri. Misiunea lui constă de acum încolo de a asigura, a doua zi dimineața, trecerea cît mai multor coloane. Pentru aceasta se bizuie în primul rînd pe noroc, adică pe un cer acoperit şi pe ceață, care ar înlătura pericolul aerian, precum şi pe ultimele forțe de rezistență a detaşamentelor care apără pozițiile la vest de Birresdorf, pe drumul spre Meckenheim. Dar cît va dura oare miracolul acesta?

În vederea încercărilor care-i aşteaptă, Bratge şi-a trimis locțiitorul, pe locotenentul Siegel, să se odihnească puțin. El însuşi va face acelaşi lucru, după ce va sta de vorbă cu maiorul Kraft, superiorul lui Friesenhahn, venit să inspecteze regiunea de la nord de Koblenz şi care a făgăduit să trimită de urgență exploziv pentru încărcătura de rezervă.

Ultimele ordine ale căpitanului se vor adresa unui mic grup de paraşutişti răzleți al căror comandant, un plutonier, nu are documente în ordine pentru trecerea podului. În consecință, Bratge îi ordonă să se instaleze în zori la Bodendorf. Într-adevăr, se teme tot atît de o năvală a inamicului prin valea Ahrului, cît şi din direcția Birresdorf. De asemenea, opreşte un detaşament de lucrători în curs de retragere, spre a-l folosi pe pozițiile de pe malul drept. În sfîrşit, mult după miezul nopții, comandantul militar se retrage în camera alăturată biroului, conştient de a fi depus toate eforturile necesare. Dar avea să fie oare destul?…

O nouă subordonare!

Odihna căpitanului Bratge avea să fie de scurtă durată. Istovit de necontenitele demersuri din ajun şi mai cu seamă sensibilizat de creşterea simptomelor de primejdie, se aruncase aproape îmbrăcat pe patul de campanie din camera alăturată biroului şi se prăbuşise imediat într-un somn adînc.

Are impresia că de-abia a ațipit, cînd deodată tresare, trezit de nişte zornăituri continue care zgîlțîie uşile şi ferestrele vechii mănăstiri. Ce se petrece? Groaza îl strînge de gît. Oare Siegel a uitat să-l scoale la 4.30, aşa cum se înțeleseseră, ca să fie gata, o jumătate de oră mai tîrziu, la intrarea pe pod, pentru a îndruma circulația? Comandantul militar se uită la ceas. Nu e nici măcar ora 3!

Îşi îmbracă în grabă uniforma, trage cizmele, îşi pune centura şi se năpusteşte afară. Din prag o boare de aer proaspăt, umed îl loveşte în obraz. De sus se cerne o ploicică măruntă, făcînd întunericul şi mai de nepătruns. Dar căpitanul nu se sinchiseşte prea mult de asta, căci ceea ce zăreşte pe şosea îl face să-şi piardă cumpătul. La auzul schimbului de vorbe mînioase dintre subordonații săi şi conducătorii unei coloane, începe să se lămurească ce se petrecuse. Neliniştiți ca nişte animale închise într-un țarc şi care simt primejdia, militarii unei subunități oprite în fața barajului de la gară au nesocotit ordinele plutonierului Keilhofer. O coloană se năpustise cu hotărîre pe Strada Veche, înspre pod. Dacă apucă să se angajeze pe pod, gîndeşte Bratge, un accident e oricînd posibil în noaptea asta de păcură. Cîteva trenuri au şi trecut în timp ce dormise. Altele erau anunțate, după cum aflase. Dacă are loc un accident important, adio trecere. Atunci, căpitanul, fără să şovăie, scoate revolverul şi trage două gloanțe în cauciucurile roților din spate ale vehiculului din cap, oprind locului mica coloană.

— Nimeni nu trece înainte de ora 5, răcneşte el către detaşamentul de pază, şi porneşte în goană spre postul de la trecerea de nivel, unde Keilhofer nu-şi mai vede capul de treburi.

În clipa în care comandantul militar îşi exercită astfel autoritatea, e departe de a-şi închipui că de la ora 1.30 nu mai deține oficial titlul de şef al zonei şi că subordonarea sa față de o autoritate superioară suferise din nou o modificare! După ce depinsese pe rînd de Armata 8, de Armata 5 de tancuri, de gruparea generalului Botsch şi în cele din urmă de aceea a generalului von Bothmer, iată acum că de la acea oră a dimineții sectorul Remagen ține de Corpul 67 armată! În nouă zile a fost afectat de cinci ori pe rînd la diverse mari unități. Dacă n-a primit întăriri, în schimb căpitanul a fost înzestrat treptat, dar tot fără să ştie, cu o sumedenie de superiori. Dacă legătura telefonică i-ar fi îngăduit să afle această hotărîre a statului major al Armatei 15, care controlează de acum înainte, din ordinul Grupului de armate „B“, sectorul renan de la Bonn la Koblenz, Bratge s-ar fi bucurat totuşi de această măsură, deoarece Corpul 67 armată era comandat de un militar de valoare, generalul-locotenent Hitzfeld.

Bărbie voluntară, privire pătrunzătoare, Otto Maximilian Hitzfeld reprezintă prototipul comandantului, aşa cum îl concepe tradiția militară germană. Statele sale de serviciu stau de altfel mărturie acestui lucru din moment ce, după ce a căpătat diverse grade şi decorații pe diferitele cîmpuri de bătaie care au purtat Wehrmachtul de la Vistula pînă la Balcani şi stepele Donului, a ajuns la 47 de ani comandant de corp de armată.

Desigur, generalul a cunoscut în trecut destule mari unități de elită, pentru a se mai bucura astăzi de comanda Corpului 67, subțiat, uzat, istovit de necontenitele lupte. Pe hîrtie, marea unitate se compune din două divizii, 89 şi 277. Corpul de armată comandat de Hitzfeld a fost inclus în Armata 15 a generalului Gustav von Zangen. Acesta i-a

încredințat centrul dispozitivului său de la Zidul de vest, amplasînd în dreapta sa Corpul 74 armată comandat de generalul Püchler, în timp ce la stînga se întindea Corpul 66 armată comandat de Lucht.

În cursul lunii februarie ostaşii lui Hitzfeld s-au apărat pe pantele de nord ale masivului Eifel, între Schleiden şi Montjoie, în bazinul superior al Roerului. Unitățile au folosit avantajele terenului accidentat şi condițiile atmosferice grele pentru a compensa inferioritatea lor numerică şi materială față de un inamic prudent şi metodic, care evident se mai afla încă sub impresia surprizei din Ardeni.

Dar, în acest joc, dibăcia şi priceperea nu puteau constitui mult timp un avantaj major. În a doua jumătate a lunii februarie germanii au trebuit să dea înapoi în fața unei presiuni lente, dar stăruitoare. Potrivit ordinelor statului major al Armatei 15, Hitzfeld a opus o rezistență îndîrjită.

La începutul lunii martie comandantul Corpului 67 armată ar fi putut considera că-şi îndeplineşte satisfăcător misiunea, dacă situația Armatei 5 de tancuri nu s-ar fi înrăutățit brusc la flancul drept, între Aachen, Köln şi Bonn. Corpul 74 armată îşi extinde în mod periculos dispozitivul, pentru a se acoperi spre nord. Începînd din ziua de 5, unele dintre elementele sale, antrenate şi ele în retragerea trupelor care se apărau în cîmpia Köln, se revarsă spre Bonn, iar în seara de 6 Hitzfeld pierde contactul cu Püchler, vecinul său din dreapta, al cărui punct de comandă se deplasează necontenit.

Lucrul acesta constituie o gravă amenințare pentru Corpul 67 armată. Hitzfeld începe să presimtă că de rîndul acesta primejdia se va ivi de aici, iar nu dinspre vest sau nord-vest, ca în zilele precedente. Generalul a asistat de prea multe ori la preludii asemănătoare pe frontul din răsărit, pentru a avea cea mai mică îndoială...

E aproximativ ora 19 cînd un ordin telefonic primit de la statul major al Armatei 15 stîrneşte consternare la punctul de comandă stabilit la Falkenberg, o mică localitate din zona accidentată şi împădurită care se întinde la sud de

Münstereifel. Şi pe bună dreptate! În momentul cînd aripa dreaptă a armatei cedează, generalul von Zangen ordonă să se execute imediat, pe centru, o contralovitură de pe aliniamentul Ahrweiler-Kalenborn, pe direcția Fritzdorf şi Gelsdorf.

Hitzfeld va trebui să execute contralovitura cu Divizia 277 din corpul său de armată şi cu Divizia 272 infanterie din Corpul 74 armată, care i-a fost afectată şi care poartă acum grele lupte de apărare între Todenfeld şi Queckenberg. Se presupune că punctul de comandă al Diviziei 272 infanterie se află la Scheuren. Sectorul de apărare al Corpului 67 armată va fi preluat de generalul Lucht, vecinul din stînga, care e anunțat de lucrul acesta... Generalului ca şi ofițerilor săi de la secția operații le e destul să-şi arunce o privire rapidă asupra hărții ca să-şi dea seama că ordinul nu poate fi executat din pricina termenelor acordate şi distanțelor ce urmau să fie străbătute, avînd în vedere lipsa mijloacelor de transport.

Luptele neîncetate din ultimele săptămîni au secerat unitățile. Divizia 89 infanterie, care a avut cele mai multe pierderi, nu mai reprezintă decît efectivul a două batalioane de infanterie şi o grupare de artilerie. Divizia 277 infanterie posedă încă efectivele a aproximativ trei batalioane, precum şi jumătate din artileria ei organică. Cît despre Divizia 272 infanterie din Corpul 74 armată, cea recent afectată, se bănuieşte că mijloacele de care dispune nu sînt mai mari decît cele ale Diviziei 89 infanterie. Toate aceste trupe sînt foarte obosite; manevrarea lor e din ce în ce mai grea din pricina penuriei mijloacelor de transport şi a redusei lor mobilități, consecință a lipsei de carburanți. În sfîrşit, ele operează într-o regiune care prezintă serioase greutăți pentru circulație.

Toate aceste considerente îl îndeamnă pe Hitzfeld să ia urgent legătura telefonică cu generalul von Zangen. El îi raportează că această contralovitură nu ar putea avea drept rezultat decît alte pierderi şi cere insistent să se revină asupra

hotărîrii luate. Dar comandantul Armatei 15 nu se arată dispus să accepte argumentele subordonatului său. Nu are vreme de pierdut, declară el, pur şi simplu îşi menține hotărîrea.

Hitzfeld se resemnează şi din acel moment se consacră misiunii, pe care o ştie dinainte condamnată. Şeful său de stat major, locotenent-colonelul Warning, porneşte spre Scheuren, în căutarea punctului de comandă al Diviziei 272 infanterie. Această mare unitate trebuia să oprească înaintarea inamicului pe aliniamentul Fritzdorf-Gelsdorf, sprijinindu-se totodată pe valea Rinului, în dreptul capului de pod de la Remagen. La rîndul ei, Divizia 277, cedînd sectorul ei de apărare Diviziei 89 infanterie, urma să-şi regrupeze forțele în apropiere de Altenahr, pentru a executa apoi o presiune în direcția Gelsdorfului. Ea se va strădui să atingă cu detaşamentul ei înaintat regiunea Kalenborn în ziua de 7, înainte de amiază.

E vorba de perspective pe care faptele le modifică neîncetat pe teren. Spre seară situația se agravează în sectorul Münstereifel, unde împotrivirea germană pare pe punctul de a se nărui. Hitzfeld a primit aceste informații în cursul unei deplasări la Mahlberg, la punctul de comandă al Diviziei 89 infanterie, care urmează să înlocuiască Divizia 277. Înapoindu-se la Falkenberg, comandantul Corpului 67 hotărăşte să-i atragă din nou atenția lui Zangen asupra situației precare din nordul văii Ahrului. A continua acțiuni ofensive în direcția Gelsdorfului cu mijloacele reduse de care dispune constituie, după părerea lui, o eroare. Dimpotrivă, ar fi mai nimerit să se exercite acest efort în direcția Remagenului şi a văii Rinului, pentru a menține trecerea pe malul drept, stăvilind totodată în acea parte înaintarea care, dacă continuă, amenință să compromită întreaga apărare a fluviului.

Degeaba. Zangen rămîne stană de piatră, ba chiar lărgeşte frontul corpului de armată, dîndu-i dispoziții să asigure legătura între valea Ahrului şi aripa dreaptă a Diviziei 89

infanterie de lîngă Münstereifel, adică să menţină sub control vreo cincizeci de kilometri, contraatacînd totodată a doua zi dimineaţa spre Gelsdorf!

Douăzeci de ani după aceste evenimente, generalul avea să scrie: „A da asemenea ordine însemna «a-ţi uşura conştiinţa»; cu alte cuvinte esenţialul consta în a da aceste ordine, gîndindu-te la tot ce se putea întîmpla. Că nu se puteau executa, aceasta era o chestiune secundară. Îndeplinirea era treaba trupei. În sus aveai acoperire, din moment ce dăduseşi ordinele... Iar cel care nu le executa, era deferit consiliului de război“ [15].

Exasperat, Hitzfeld pune telefonul în furcă. Era nebunie curată să impui slabei Divizii 89 o misiune de apărare pe care nici Divizia 277, ceva mai bine completată totuşi, nu era în stare s-o îndeplinească. Şi ce se cerea de la ea? Ca după un marş de noapte de vreo patruzeci de kilometri pe un teren deosebit de greu, să execute un atac împreună cu altă mare unitate a unui corp de armată vecin, a cărui poziţie nici măcar nu era cunoscută cu certitudine!

Misiunea maiorului Scheller

La miezul nopţii Hitzfeld îşi pierde răbdarea şi cere din nou legătura cu statul major al Armatei 15. Reînnoieşte propunerea de a dirija mai degrabă unele forţe spre valea Rinului, în dreptul Remagenului, decît de a acţiona în direcţia Gelsdorfului. Zangen rămîne neclintit. Ordinele sînt ordine...

Totuşi, spre ora 1 soseşte de la Armata 15 un mesaj. E oare modificarea atît de mult aşteptată a misiunii? Cîtuşi de puţin. Contralovitura spre Gelsdorf rămîne în picioare, dar capul de pod de la Remagen se subordonează Corpului 67 armată!...

În sfîrşit un lucru pozitiv. Dar efectul lui e redus prin menţinerea acţiunii prevăzute spre Gelsdorf. Generalul însă e

sătul de discuții şi nu mai vrea să-l supere pe Zangen. Ar fi desigur simplu pentru el să dea această misiune unuia din generalii săi de divizie de pe dreapta, ştiind bine că nu o va putea îndeplini. Dar nu stă în obiceiurile lui.

I s-a spus că poziția de la Remagen e apărată de un batalion de infanterie sprijinit de subunități din apărarea antiaeriană. În ordinea urgenței, cel mai important lucru e să afle ce se petrece acolo. Cine comandă şi de ce forțe dispune efectiv? E cu neputință totuşi să capete răspuns la aceste diverse întrebări fără să plece la fața locului, căci nu mai există legătură telefonică cu valea Rinului. Dacă ar fi depins numai de el, Hitzfeld ar fi plecat bucuros. Dar nu se poate îndepărta de punctul de comandă de la Falkenberg, cîtă vreme şeful său de stat major nu se întorsese şi trebuia supravegheată pregătirea acțiunii ordonate de comandantul Armatei 15.

Atunci Hitzfeld ia o hotărîre. La ora 1.30 îl cheamă pe maiorul Hans Scheller, aghiotant la statul său major. Un bavarez de 32 de ani, originar din Landshut, Scheller se află de aproximativ o lună în acest post. Întotdeauna bine notat, apreciat în toate unitățile pe unde se perindase, maiorul primise Crucea de Fier clasa I în Rusia, unde fusese rănit. La sfîrşitul anului 1944 se afla în convalescență în urma acestei răni. Tot atît de exigent cu sine ca şi cu obligațiile din cadrul serviciului, n-a vrut să beneficieze de nici un certificat medical pentru a petrece sărbătorile Crăciunului acasă, în apropiere de Köln, deşi avea doi copii mici. Dimpotrivă, a cerut să servească şi, din motive de sănătate, fusese numit la statul major al Corpului 67 armată. Inteligent, punctual, chiar ambițios, ceea ce în situația respectivă nu e un cusur, maiorul a făcut impresie bună în noua sa unitate.

Desigur, Scheller este artilerist prin formație. Hitzfeld ar fi preferat fără îndoială un infanterist pentru misiunea respectivă. Dar dintre toți ofițerii din preajma sa, maiorul e singurul disponibil în acel moment. Are chipul tras al ostaşului deprins cu efortul. Rana căpătată fusese o încercare

grea pentru el, dar de cînd primise noua numire, nu se plînsese niciodată. Prestanța lui, ținuta lui semeață vădesc energie. Lui Hitzfeld i se pare chiar că percepe o undă de satisfacție cînd îl anunță că a fost numit în funcția de comandant al sectorului Remagen.

Cu felul lui de a vorbi concis, măsurat, precis, generalul prezintă repede aghiotantului misiunea sa. Pe harta desfăşurată, mîna lui alunecă din regiunea Münstereifel, la nord-vest, pînă la dunga întunecată a Rinului care face un mic cot în dreptul Remagenului. Într-acolo, pe dreapta, îl va duce misiunea lui. În acest scop, Hitzfeld îi încredințează o maşină prevăzută cu o stație de radio. Urmează ca maiorul să raporteze despre situație de îndată ce va sosi, căci generalul se teme de o amenințare din partea aceea, începînd din regiunea Rheinbach.

Pentru a face față oricărei eventualități, maiorul va trebui să coordoneze apărarea capului de pod de pe malul stîng, cu toate forțele care se găsesc acolo. După informațiile primite la statul major al Corpului 67 armată, acestea trebuie să depăşească efectivul unui batalion, dispunînd şi de un sprijin considerabil din partea comandamentului apărării antiaeriene. Potrivit anumitor aprecieri, unele unități în curs de repliere se îndreaptă fără îndoială spre acea poziție. S-ar cuveni deci ca aceste efective să fie integrate în dispozitivul de apărare, spre a-l întări.

La sfîrşitul expunerii, Scheller e conştient de importanța misiunii sale. Este chiar mai importantă decît şi-o închipuise la început, întrucît Hitzfeld insistase de mai multe ori asupra necesității de a apăra cu hotărîre capul de pod. Dacă va fi posibil, acolo va fixa generalul aripa dreaptă a dispozitivului său de-a lungul Rinului, în aşa fel încît să taie drumul spre Sinzig şi, mai departe, cel spre Andernach şi Koblenz. În caz contrar, va trebui să se procedeze la distrugerea podului.

Pe moment, maiorul nu reține decît prima din aceste perspective.

— E o misiune de pe urma căreia pot să mă aleg cu Crucea de Cavaler, îl aude un planton spunînd unui ofițer pe care-l întîlneşte în momentul cînd iese de la general…

Aşa că, părăsind Falkenbergul la orele 2.45, urmat de un vehicul de transmisiuni cu 8 oameni sub comanda unui subofițer, Scheller pare plin de încredere, o altă trăsătură a caracterului său. Remagen se află numai la vreo 60 km depărtare şi ofițerul trage nădejde să ajungă la destinație în zori.

Dar vai, păcatul lui este excesul de optimism, sau necunoaşterea situației. E foarte greu să conduci o maşină pe o noapte atît de întunecoasă şi ploioasă. Drumul de la Falkenberg pînă în valea Ahrului este îngust şi foarte cotit. El se strecoară printr-o regiune accidentată. Colinele din împrejurimi ating adesea înălțimea de 400 m. Pe alocuri e ceață şi în această zonă de spate a Corpului 67 armată adeseori diverse coloane blochează şoseaua. Greutățile sporesc după Brück şi Altenahr, unde replierea detaşamentelor din regiunea Rheinbach şi Gelsdorf atrage după sine îngrozitoare gîtuiri ale circulației. N-au încotro, trebuie să se oprească. În sfîrşit, cînd pot să se pună din nou în mişcare, ritmul e foarte lent. În zori, maşina lui Scheller şi vehiculul de transmisiuni n-au străbătut decît jumătate de drum. Consumul de carburanți e mai mare decît cel prevăzut şi dis-de-dimineață maiorul trebuie să-şi facă plinul.

Există un post la Dedenbach, la 14 km sud de Bat-Neuenahr. Pentru a nu întîrzia prea mult maşina cu radio, maiorul ordonă subofițerului să pornească direct spre Remagen. Îl va ajunge din urmă, după ce-şi va face plinul. Într-adevăr, la Dedenbach poate să facă rost de carburanți. De acolo şoferul lui Scheller coboară înapoi spre Sinzig. Remagen se află la numai 4 km. Dar e trecut de ora 10 şi jumătate!

Rinul e plumburiu, ca şi vremea. Navigația pe fluviu a încetat. Pe drum se circulă. Întîlneşti grupuri de civili care se îndreaptă spre Andernach şi Koblenz, semn că şi prin părțile

acelea războiul se apropie. Malul drept domină fluviul, în timp ce malul stîng coboară treptat, depărtîndu-se de el. Ahrul şerpuieşte în mijlocul unei lungi cîmpii netede de aproape 2 km înainte de a se vărsa în Rin.

Dincolo de pod valea se îngustează din nou, deşi malul se înfăţişează tot ca o fîşie lungă de teren şes brăzdată de şosea şi de calea ferată printre micile ogoare sau livezi. La mică distanţă, Rinul face un uşor cot pe stînga. Lumina cenuşie accentuează aspectul masiv al înălţimii Erpeler Ley, al cărei contur sumbru vesteşte capătul drumului. Pe dreapta, dincolo de grădini se ghiceşte podul, după turnurile sale rotunde, de piatră înnegrită, patinată ca cea a catedralelor. Schelete de case spulberate de bombardamentele aeriene jalonează ultima parte a traseului, dezvăluind maiorului că pe meleagurile acestea războiul şi-a făcut de mult intrarea.

Toate casele sînt pustii. Dar alt lucru îl frapează pe Scheller: pe drum nu a dat de nici un baraj şi nu observă nici o poziţie de apărare în apropierea localităţii, considerată totuşi la corpul de armată ca un cap de pod. Trebuie să ajungi pe lunga linie dreaptă care duce la cartierul gării şi la pasajul de nivel care permite accesul spre centrul localităţii pentru a zări primele trupe. Acolo apare în faţa ochilor un şuvoi de vehicule dintre cele mai diferite, ba chiar şi animale. Spre a evita ca maşina lui să fie prinsă într-o asemenea învălmăşeală, Scheller spune şoferului să oprească şi coboară. Cei cîţiva paşi pe care-i mai are de străbătut îi va face pe jos. Ordonă în consecinţă şoferului să se înapoieze la Falkenberg, unde maşina lui va fi desigur mai de folos.

Maiorul înaintează spre locul unde trupele trec peste calea ferată. Acolo se află un post de control. E ora 11,15. Scheller zăreşte un ofiţer, un căpitan, se îndreaptă spre el şi se prezintă:

— Maior Scheller, trimis de Corpul 67 armată spre a prelua comanda capului de pod…

De îndată Bratge e sfîşiat între speranţă şi uimire, căci nimeni nu-l prevenise de sosirea ofiţerului. Prima lui reacţie e

cea de speranță:

— Atunci, domnule maior, spune el după ce şi-a declinat la rîndul său numele şi gradul, ne aduceți cele două batalioane făgăduite de atîta timp?...

E rîndul lui Scheller să manifeste uluirea cea mai desăvîrşită:

— Ce batalioane? întreabă el. Sînt singur. Am trimis înapoi maşina care m-a adus de la Falkenberg...

Încurcătura ar putea stîrni rîsul, dacă momentul n-ar fi atît de grav. Deodată, Bratge intră la bănuială. Priveşte stăruitor la acest ofițer care pică din senin, pretinzînd că e comandantul capului de pod! Evident, pare calm şi sigur de el; dar nu e bărbierit şi faptul că e singur nu inspiră încredere. Căpitanul începe să fie chinuit de îndoieli. Cere pretinsului superior să-i prezinte actele de identitate şi ordinul său de serviciu. Scheller se execută. Totul e în regulă. Şi maiorul începe să relateze interminabila sa călătorie de la punctul de comandă al Corpului 67 armată şi pînă în centrul regiunii Eifel, precum şi greutățile întîmpinate pînă să-şi poată face rost de benzină. Evident, aceasta explică înfățişarea lui obosită şi umbra de barbă de obraji...

E trecut de 11.30 cînd cei doi ofițeri se înapoiază la punctul de comandă de la mănăstire. Acolo, după ce studiază documentele de mobilizare, maiorul cere să se ducă la pod, spre a-şi da seama de situație, căci un curier din partea companiei de pază adusese ştirea că de pe Viktoriaberg fuseseră zăriți americani venind pe drumul dinspre Birresdorf. Cei doi ofițeri o pornesc pe strada principală, pe care din zori trec coloane. La ieşirea din orăşel, de o parte şi de alta a drumului, case distruse sau grav deteriorate în urma bombardamentelor. Pe stînga, înspre mal, alte case în mijlocul unor grădini. Ici-colo pîlnii de bombe mai mult sau mai puțin adînci vădesc violența atacurilor. Drumul duce spre cătunul învecinat, Kripp. Ceva mai încolo, acest drum trece pe sub calea ferată care duce la pod. De fiecare parte, două căi de acces brăzdate de urme de roți urcă în pantă lină spre

terasament. În continuare, iată în sfîrşit podul, impunător, cu cele două turnuri rotunde ale sale înfipte de o parte şi de alta a căii ferate, ca nişte cerberi.

Cu Rinul care-şi rostogoleşte jos apele mîloase şi masivul întunecat Erpeler Ley ca fundal de decor, ansamblul e măreț. Impresia e întărită de lucrarea de artă cu suprastructuri puternice. Privite din față, ele se proptesc unele de altele formînd un soi de boltă metalică de un cenuşiu întunecat, care înghite lungi şiruri de oameni, animale şi maşini.

Pentru toți aceşti oameni, urcuşul respectiv înseamnă mîntuirea. Maşinile se înghesuie unele în spatele celorlalte atît cît le îngăduie normele de securitate. Pietonii şi bicicliştii folosesc culoarele laterale. De fiecare parte a căii ferate sînt îngrămădite diverse obstacole, printre care capre cu sîrmă ghimpată şi un morman de mine. La vreo treizeci de metri distanță de turnuri, una din liniile ferate este parțial întreruptă în dreptul unui baraj deversor, distrus într-un bombardament din cursul iernii, astfel că circulația nu se mai efectuează decît pe o singură linie.

Nu există trotil…

Pe pod şi în împrejurimile lui pionierii comandați de Friesenhahn îşi văd în continuare de treabă. Dimineața a fost bogată în necazuri pentru căpitan. Într-adevăr, de abia la ora 11 a fost livrat companiei de pionieri explozivul de rezervă. Această întîrziere, pricină de frămîntare încă din ajun, ar fi fost repede dată uitării dacă ofițerul de geniu n-ar fi constatat imediat două lucruri dintre cele mai îngrijorătoare: nu numai că trotilul făgăduit fusese înlocuit cu donarit, dar încărcătura de 600 kg solicitată fusese redusă la jumătate!

Pentru un infanterist, deosebirea dintre cele două denumiri n-ar avea prea mare însemnătate. Dar pentru un pionier aceasta ar însemna să compari un cal pur sînge cu o

gloabă de povară. Donaritul e, într-adevăr, un exploziv industrial cu putere mai redusă. El provenea evident de la o carieră din vecinătate, unde era folosit în mod obişnuit pentru dislocarea rocilor. Înlocuirea de ultimă oră, oricît de supărătoare ar fi fost, n-ar fi prezentat inconveniente dacă cantitatea ar fi fost mărită de trei sau de patru ori. Friesenhahn ştia că pentru a obține o distrugere sigură, se obişnuia adeseori să se sporească încărcăturile de trotil. În privința donaritului, principiul trebuia aplicat în mod imperios. O circulară a comandamentului trupelor de geniu şi fortificații din cadrul OKH, din 10 februarie anul trecut, reamintise dealtfel tuturor ofițerilor de geniu „să calculeze cantități suplimentare considerabile cînd foloseau exploziv de categoria a doua“.

Încă sub impresia decepției, Friesenhahn repartizase totuşi în grabă încărcăturile în diverse containere, cu ajutorul unui inginer de la calea ferată şi al oamenilor din subordinea lui Kleebach. În mod teoretic deci, dispozitivul este montat. Încărcătura de trotil destinată distrugerii principale, acționată electric din tunel, este plasată lîngă bolta pilonului de la sud. Încărcătura de rezervă, aşadar donaritul, se află lîngă pilonul de la nord. Un fitil detonant trebuia în mod teoretic să înlesnească aruncarea în aer chiar din tunel. Dar în momentul montării, genieştii şi-au dat seama că fitilul trimis era prea scurt. Dorindu-şi în sinea lui să nu fie nevoit să-l folosească, Friesenhahn a rezolvat de bine de rău problema, plasînd punctul de aprindere la ieşirea din tunel, nu prea departe de turnurile de pe malul drept. În acest caz însă, omul însărcinat cu aprinderea fitilului detonant nu avea să fie protejat…

Era oare ultima dificultate pe care o întîmpinau? Nu chiar, deoarece mai rămînea de luat o hotărîre delicată: încărcăturile trebuiau amorsate sau nu? Această întrebare ar putea părea de prisos, dată fiind actuala situație a sectorului Remagen. Nu trebuie să uităm însă că în 1945 în armata germană se înmulțiseră restricțiile impuse de Berlin. Prima

îndatorire a unui infanterist sau tanchist ispitit să se replieze este „să nu cedeze nici o palmă de teren“. Cea a unui comandant de pod este „să nu amorseze prea devreme încărcăturile“. De ce? Din cauza pățaniei pionierilor de la Köln, la sfîrşitul anului 1944. Podul de la Mühlheim avea încărcăturile amorsate cînd un violent bombardament s-a abătut asupra oraşului. Podul ar fi rămas fără îndoială intact, cu toată violența raidului, dacă o bombă n-ar fi căzut din întîmplare în apropierea unuia din piloni, nimerind peste locul unde era amplasată o încărcătură amorsată şi pricinuind imediat distrugerea totală. Aflînd de această pierdere, Hitler a avut o criză de furie. Temîndu-se ca întîmplarea să nu se repete, sau temîndu-se ca pur şi simplu să nu se declanşeze din greşeală vreun dispozitiv, de pildă în urma unui scurtcircuit sau a unui trăsnet, el a dat serviciilor de geniu ordine categorice ca amorsarea să nu se efectueze decît în ultimul moment. Ordinele ulterioare ale comandamentului trupelor de geniu al OKH-ului specificaseră că, dacă frontul se afla la o distanță de mai puțin de 7 km, comandantul respectiv putea la rigoare să recurgă la pregătiri preliminare, dar măsurile de distrugere nu trebuiau ordonate decît în caz de amenințare directă şi numai în scris. Contravenienții, încredința textul, erau pasibili de a fi deferiți consiliului de război!...

În sectorul Remagen ordinul fusese transmis de generalul Wirtz, comandantul trupelor de geniu din Grupul de armate „B“ şi confirmat lui Friesenhahn de către generalul Janowski, comandantul trupelor de geniu din sectorul respectiv. Împotriva voinței lui, căci se temea de tot ce putea fi mai rău, Bratge a acceptat să mai amîne aruncarea în aer. Dar cînd a aflat că inamicul se apropie, căpitanul a ordonat amorsarea pentru ora 11,52. Scheller a fost de acord. La pod, Friesenhahn îi raportează despre măsurile luate şi-i reaminteşte eforturile depuse de oamenii săi în zilele precedente şi în cursul dimineții. Cablurile electrice sînt în stare bună şi verificate la fiecare sfert de oră.

Maiorul pune întrebări dar nu face comentarii. E evident zguduit de ce a văzut de mai puțin de o oră încoace. În locul unei poziții apărate de efective suficiente, vede cum se desfăşoară fără încetare replierea serviciilor. Dacă aghiotantul din Corpul 67 armată ar trebui să facă un prim bilanț, atunci ar fi un bilanț al dezamăgirii. Darea de seamă prezentată de Bratge e grăitoare. Perimetrul „capului de pod“ e păzit în momentul de față de o mînă de oameni din Volkssturm amplasați pe drumul spre Bonn, înainte de pasajul de nivel şi în coasta unui deal pe drumul spre Birresdorf, mai sus de biserica Sfîntul Apolinariu. Pe Viktoriaberg se află cei 26 de oameni din compania de pază, împreună cu plutonierul Rothe. Cîțiva membri ai Volkssturmului sînt împrăştiați chiar prin Remagen, spre a asigura scurgerea convoaielor prin orăşel. Cîteva tunuri antiaeriene pe malul drept. Asta-i tot!

Nu au la ce întăriri să se mai aştepte, în afară doar de vreun grup de combatanți răzlețiți în această învălmăşeală, deşi e puțin probabil. De la orele 5, cînd pionierii comandați de Friesenhahn confirmaseră că totul era în regulă pentru trecerea vehiculelor, se perindă aproape necontenit diverse detaşamente, secretari, ostaşi din servicii de intendență, mecanici, personal din serviciul medical sau servanți de la piesele de artilerie antiaeriană ale căror unități sînt deplasate în sectoarele aparent mai amenințate – Köln, pe malul drept, sau Düsseldorf. Se ivise şi un tanc, dar fără muniții. Era urmat foarte îndeaproape de alte două, atît de avariate însă, încît de abia se mai tîrau.

Spre orele 10.30, locotenentul Peters, comandantul detaşamentului de artilerie antiaeriană de pe Viktoriaberg, a aruncat în aer depozitul său de proiectile reactive ultramoderne **Föhn**, neavînd mijloace pentru a le transporta pe malul drept! În fața acestui bilanț negativ, Scheller păstrează totuşi o aparență de calm. În mod evident, încă mai nădăjduieşte să organizeze o apărare corespunzătoare pe malul stîng. Bratge îşi dă seama ce urmăreşte el, atunci cînd

îi propune ca, dimpotrivă, să întărească malul drept cu slabele mijloace de care dispun.

Maiorul refuză categoric. Speră să poată utiliza totuşi, pentru o perioadă mai lungă sau mai scurtă, o formație de luptă pe care s-o alcătuiască din ostaşii ce se scurg în nenumărate coloane. Omul acesta, care soseşte dintr-un sector unde frontul îşi păstra încă coeziunea, nu poate concepe că îndărătul acestor servicii nu se mai află detaşamente armate. Lucrase mai bine de o lună în cadrul unui stat major condus cu mînă de maestru de către un şef pe cît de energic, pe atît de dinamic. Înainte de a pleca, acesta îi exprimase voința lui de a consolida aripa dreaptă a corpului său de armată şi de a suda acest dispozitiv în dreptul Remagenului. Cu toate aparențele potrivnice, Scheller ar dori să îndreptățească încrederea lui Hitzfeld şi să contribuie la realizarea intențiilor acestuia.

Dar lucrul acesta mai e oare realizabil? De jur împrejur totul contravine îndeplinirii acestei dorințe. Pe pod se revarsă aproape fără contenire un şuvoi eteroclit. Sînt încă elemente ale serviciilor. Rareori întîlneşti infanterişti răzleți. Moralul lor e scăzut. La un moment dat, maiorul scoate vreo şase dintr-o coloană, însoțiți de un subofițer. Îi reține la intrarea pe pod. Dar curînd oamenii o şterg, profitînd de un moment de neatenție!

Fără îndoială că aceste exemple, explicațiile lui Bratge şi Friesenhahn, precum şi inexistența unor lucrări temeinice de apărare îl fac pe maior să-şi schimbe încetul cu încetul punctul de vedere. De la dorința sinceră de a organiza o rezistență coordonată pe malul stîng, acum a trecut la intenția de a salva cît mai multe trupe cu putință.

Chiar dacă ar persista în proiectele lui inițiale, faptele l-ar dezamăgi repede. După ora 12.30, un comandant local al Volkssturmului trimis la Bodendorf se înapoiază, dînd de ştire că americanii se află acolo. Detaşamentul însărcinat cu apărarea localității a depus pare-se armele.

Ortsgruppenleiterul[16] a zărit de departe cîrpe albe atîrnate la ferestrele caselor…

Poziția Remagen este aşadar ameninţată acum nu numai dinspre nord-est, pe drumul Birresdorfului, ci şi dinspre sud-vest, din valea Ahrului, pe unde Scheller trecuse numai cu două ore înainte.

Bratge crede că e nimerit acum să-l recheme pe Rothe şi compania de pază de pe Viktoriaberg. Scheller îl însoţeşte din nou pe căpitan la punctul de comandă de la mănăstire. Acesta din urmă nu reuşeşte să ia legătura cu punctul de comandă al companiei de pază. Sau linia e deja tăiată, sau e o confirmare a sărăciei mijloacelor de transmisiuni. Maiorul e surprins, Bratge, resemnat. Trimite un biciclist să ducă ordinul de retragere.

Acum e clar, punctul de comandă nu mai poate rămîne pe malul stîng. Chiar Scheller ordonă replierea în tunel. Bratge mai zăboveşte un moment, ca să-şi golească sertarele, să-şi adune lucrurile personale şi mai cu seamă să evacueze documentele oficiale. Ostaşii de planton îşi văd de treburile lor. Cînd în sfîrşit părăseşte clădirea, după ora 13, nici prin minte nu-i trece că se va înapoia acolo curînd. Dar evenimentele infirmă cîteodată rapid intenţiile omului…

„Îndreptaţi-vă spre pod!”

În momentul în care căpitanul Bratge înjghebează de bine, de rău, un simulacru de punct de comandă în cotul tunelului, iar circulaţia pe pod se răreşte, cîţiva infanterişti americani coboară pe drumeagul dinspre Birresdorf, sau se furişează prin livezile care mărginesc şoseaua. Compania lui Timmermann s-a pus din nou în mişcare.

Într-adevăr, n-a durat prea mult timp pînă ce locotenentul l-a anunţat pe comandantul grupării tactice. Spre deosebire de ceea ce se petrece în tabăra adversă, americanii posedă mijloace de transmisiuni cu duiumul. Un aparat de radioemisie portativ i-a îngăduit lui Timmermann să-l pună imediat pe Engeman în temă. Acesta tocmai trecea cu maşina prin pădure la est de Birresdorf, cînd i-a parvenit mesajul. Americanii nu duc lipsă nici de vehicule şi benzină. În cîteva minute, comandantul Batalionului 14 tancuri a străbătut pădurea, a trecut pe lîngă „Waldschlösschen“, apoi s-a oprit la marginea desişului, alături de oamenii din compania A. Şi el a descoperit cu uimire acel colţişor care ar fi meritat epitetul de romantic, dacă războiul nu şi-ar fi impus pretutindeni prezenţa. Aşa că nu se pierde într-o nouă vană contemplare. Pentru acest jurist din Carolina de Sud ordinele stau mai presus de sentimente. Misiunea lui este să se desfăşoare de-a lungul malului stîng şi să ajungă pînă în

satul Kripp, aproape de Sinzig, la confluența Ahrului cu Rinul. În acest scop trebuie să ocupe Remagen şi Kripp. Scurt…

Desigur, mai e şi podul acesta pe care încă mai trec cîteva vehicule. Dar Engeman i-a văzut de prea multe ori pe germani de la Ardeni încoace, distrugînd orice lucrare strategică cît de cît importantă, ca să-şi facă iluzii în legătură cu aceasta. E chiar atît de încredințat de apropiata distrugere a podului, încît se gîndeşte să anunțe artileria diviziei ca să împiedice trecerea ultimelor vehicule. De rîndul acesta, e categoric refuzat:

— Nici un fel de trageri, i se răspunde, detaşamentele noastre sînt deja prea aproape de acest obiectiv, pentru a ne asuma un asemenea risc!…

Atunci, comandantul grupării tactice se hotărăşte să „dea drumul“ infanteriei, după obiceiul lui. Ia repede deciziile necesare. Timmermann se va infiltra spre Remagen şi va ocupa localitatea. Grimball şi plutonul de tancuri pe care-l comandă va asigura acoperirea, cum a procedat de la Meckenheim încoace. E prevăzut un decalaj de jumătate de oră între pornirea infanteriştilor şi cea a tancurilor, aşa încît primii să aibă un avans suficient ca să fie ajunşi din urmă de abia la intrarea în localitate. Deci, pentru compania A plecarea la ora 13.50, iar pentru plutonul lui Grimball, la 14,20.

E clar, concis şi simplu, după obiceiul lui Engeman. În timp ce comandantul plutonului de tancuri îşi aliniază vehiculele pe porțiunea de drum forestier din dreptul „Waldschlösschen“-ului, Timmermann, la rîndul său, împarte rolurile. Dispune plutonul comandat de Emmet Burrows pe drumeagul care şerpuieşte spre Remagen printre grădini şi livezi. Flancul stîng va fi acoperit, ca şi în cursul dimineții, de plutonul sergentului De Lisio. Pe dreapta, misiunea de acoperire va reveni plutonului comandat de Mike Chinchar care s-a achitat foarte bine de această sarcină cînd au trecut prin pădure. Totuşi, locotenentul îl sfătuieşte pe sergent să fie

cu ochii în patru în direcția acestui flanc, deoarece cercetaşii semnalaseră cu puțin timp înainte focuri de arme automate provenite de la nişte germani retraşi pe o colină împădurită. Pe hartă, locul poartă numele de Viktoriaberg. Timmermann nu are de unde să ştie de ordinul de retragere trimis lui Rothe şi ține să evite orice surpriză neplăcută din direcția aceea.

În față, drumul coboară în pantă lină şi se răsuceşte într-un şir de cotituri succesive printre grădini şi livezi. Vizibilitatea e totuşi bună, căci brazii şi celelalte conifere cedează locul pomilor fructiferi, lipsiți încă de frunze la sfîrşitul iernii. Adesea dealtfel în locul arbuştilor apar viile, care acoperă dealurile pînă în apropierea micii localități. Dacă, în principiu, soiurile cele mai vestite de viță ajung pînă în valea Ahrului, Remagen se mîndreşte totuşi că posedă podgoriile cele mai nordice din Germania. Desigur, e mult de cînd această cultură a pierdut din importanța ei. Totuşi, oamenii din subordinea lui Burrows şi a lui De Lisio sînt nevoiți să se înfunde într-un labirint de mici ogoare meticulos întreținute de generații. Ele se întind pînă aproape la jumătatea povîrnişului, în dreptul celebrei biserici Sfîntul Apolinariu, unul dintre primii creştini al cărui martiriu aminteşte, împreună cu vița de vie, urmele pe care le-au lăsat romanii în această regiune. Infanteriştii plutonului de cap descoperă la o cotitură a drumului grațioasa construcție gotică din piatră trandafirie care, înainte de război, atrăgea în fiecare an o mulțime de pelerini. Acum e linişte pe aici. Cîte un ordin scurt al lui Burrows sau vreo exclamație a unui ostaş sfîşie tăcerea, dar momentul nu este propice schimbului de impresii. Toți sînt obosiți. Pasul e greoi, deşi încălțămintea are tălpi de cauciuc. Străbaterea pădurii a durat mult, iar transportoarele blindate cu şenile au servit destul de puțin la transportul soldaților de la Meckenheim încoace.

Mai jos de biserică, drumul e mai abrupt. Acolo e propriu-zis capătul aşezării, un şir de case scunde, cel mult cu un etaj, înşirate de o parte şi de alta a şoselei pietruite. Fiecare ostaş îşi ține arma în cumpănă, gata s-o îndrepte în direcția

unui eventual trăgător. De cînd cu ofensiva din Ardeni, acest gest aproape mecanic a devenit obişnuit la cercetaşi, întotdeauna la pîndă, gata să dea riposta, ca odinioară oamenii vestului. Aici totuşi nu se petrece nimic, dar faptul nu e de natură să-l liniştească pe Burrows. Locotenentul cunoaşte perfidia ambuscadelor, îndrăzneala sau subtilitatea unui trăgător ascuns, care pîndeşte de la o mansardă sau de la o răsuflătoare de pivniță.

Strada coteşte uşor la stînga, mărginită în continuare de case cu fațade meticulos de curate şi îngrijite. Plutonul s-a împărțit în două mici coloane. Fiecare din ele se furişează de-a lungul zidurilor şi acoperă înaintarea oamenilor de pe trotuarul opus. Majoritatea obloanelor sînt trase. Tîrguşorul pare pustiu. Burrows ajunge nestingherit la poalele povîrnişului, exact în punctul unde drumeagul spre Birresdorf taie în unghi drept drumul spre Koblenz şi Bonn. În față se află un pasaj de nivel cu barierele ridicate. Capre cu sîrmă ghimpată şi alte diverse obstacole sînt împrăştiate pe sol, dincolo de calea ferată, fără să împiedice totuşi trecerea ei. Locul e părăsit. Barajele par derizorii, confecționate în grabă; cercetaşii le înlătură fără greutate.

Locotenentul îşi dă atunci seama că se află aproape în centrul aşezării. Pe dreapta, gara. În față, două străzi înguste, pavate, dintre care una poartă numele comandantului roman Drusus, pornesc pieziş, croindu-şi drum printre locuințele destul de înstărite din acest cartier cu multe prăvălii. În sfîrşit, pe stînga, de cum treci calea ferată, o altă stradă coteşte brusc înainte de a coborî spre cheiul Rinului.

În această direcție îl îndreaptă Timmermann pe De Lisio. Nu e nimic de semnalat pe aici, deşi sergentul Foster trimite vorbă comandantului plutonului că a capturat un general german! O sentinelă îl aduce pe prizonier. De Lisio îi expediază pe amîndoi înapoi la Foster, povățuindu-l pe acesta din urmă să se familiarizeze de acum înainte cu uniforma funcționarilor de la calea ferată!...

În acest timp, plutonul lui Chinchar ocoleşte gara şi înaintează de-a lungul drumului spre Koblenz, paralel cu calea ferată. Lui Burrows, mereu „pe locul de cinste“, îi revine deci misiunea să pătrundă în centrul localității. Procedează cu o extremă prudență şi înaintarea lui ar fi desigur şi mai prevăzătoare, dacă n-ar auzi curînd huruitul amenințător al tancurilor lui Grimball. Planificarea e respectată. Înainte de ora 14.30 au ajuns şi ei la pasajul de nivel. Cîteva tancuri au luat-o pieziş, pe drumul spre Koblenz, în sprijinul lui Chinchar; dar grosul plutonului se înghesuie pe cele două străzi principale, făcînd să sară scîntei din pavaj şi să zornăie uşile şi ferestrele.

Năvălirea mastodonților are un efect imediat. Steaguri albe se ivesc ici, colo pe la ferestre. Cîțiva ostaşi din detaşamentul Volkssturm se predau. Lîngă primărie, cîțiva oameni în civil, desigur muncitori străini, îşi iau inima-n dinți, ies din adăpostul lor şi-i arată lui Burrows locul unde s-au refugiat soldații germani. Ostaşii americani îi scot afară fără multă vorbă. În alt loc, e suficientă o rafală trasă într-o uşă ca să se facă curățenie. La ora 15 ’Timmermann poate trimite cu satisfacție un mesaj lui Engeman: Remagen e cucerit!

Dacă comandantul companiei A s-ar afla totuşi lîngă cotitura de pe drumul Birresdorfului de unde fusese zărit Rinul pentru întîia oară, şi-ar da seama cu mirare că ştirea nu-l mulțumea decît pe jumătate pe comandantul grupării tactice. Totuşi el atinsese cu foarte puțină bătaie de cap unul dintre obiectivele zilei; dar Hoge se află acolo. Şi nu e mulțumit!

Cînd Engeman a pus degetul în dreptul Remagenului pe harta desfăşurată înaintea lui, generalul de brigadă a apreciat că se înaintase prea puțin de dimineață şi pînă acum. Hoge mersese împreună cu gruparea tactică a locotenent-colonelului Prince, pe dreapta, căci Leonard ordonase să se ajungă în primul rînd pe valea Ahrului. Astfel că comandantul Grupului de luptă „B“ efectuase în acea direcție presiunea cea mai energică. Iată de ce, puțin după-amiază, curierul trimis

de Bratge înspre Bodendorf se întorsese, vestind prezența americanilor pe cursul inferior al văii Ahrului. Înaintarea grupării tactice comandate de Prince fusese atît de năvalnică şi de rapidă, potrivit ordinelor lui Hoge, încît se ajunsese chiar la localitatea Sinzig. Dar, pe stînga, ostaşii lui Engemann nu se aflau încă de-a lungul Rinului. Aşa că, imediat după întoarcerea lui la punctul de comandă de la Birresdorf, generalul s-a interesat de cauzele întîrzierii. Nerăbdător în continuare, a hotărît să plece la fața locului.

De obicei calm, Hoge pare deosebit de agitat. Cînd descoperă la rîndul său Remagenul din partea de sus a drumului forestier, podul îi reține toată atenția. La început nu a avut de gînd să-l cucerească, ci să profite de ocazie ca să ia prizonieri. Dacă podul a slujit unei asemenea circulații, înseamnă că trebuie să existe forțe duşmane de-a lungul malului. Or, misiunea sa nu constă oare în a distruge cît mai multe trupe cu putință la vest de fluviu? Să profite aşadar de prilej.

Engeman răspunde că compania A, urmată de compania C în transportoare blindate se află în tîrguşor, sprijinite de un pluton de tancuri. Hoge îi taie vorba. Nu cere explicații, ci fapte:

— Înaintați pînă la pod, ordonă el locotenent-colonelului în chip de concluzie, adulmecînd prada…

Comandantul grupării tactice nu aşteaptă să i se repete ordinul. Sare în jeepul său şi porneşte în goană spre Remagen. Din drum îi trimite un mesaj lui Grimball: „Îndreptați-vă spre pod“.

Răspunsul comandantului de tancuri nu se lasă aşteptat:

— Sir, I’m there!…[17]

Hoge alege

Grimball spune adevărul. Iată-l într-adevăr, acest pod pe care l-a descoperit din turela tancului său la capătul drumului forestier ce duce la Birresdorf. În mod destul de paradoxal, părea mai mare de departe decît de aproape, numai de la cîteva zeci de metri. Locotenentul se află însă ceva mai jos decît nivelul podului, între drumeagul ce duce de la Remagen la Kripp şi drumul de acces la rambleu. Perspectiva deformează proporțiile, deşi cele două turnuri de pe mal apar acum mai masive.

Comandantul plutonului a rînduit cele şase tancuri de o parte şi de alta a rambleului căii ferate care duce la pod. Pe stînga se află o mare fabrică de cherestea, „Werk Becher“, de unde pionierii lui Friesenhahn îşi procuraseră cu puțină vreme înainte materialul lemnos pentru panouri. Imediat după şantier, un drum de legătură se desprinde din şosea, o ia uşor pieziş spre stînga, apoi brusc în sus, după o curbă destul de pronunțată! Vehiculele care se retrăgeau erau nevoite să întoarcă aproape în unghi drept, pentru a ajunge la nivelul terasamentului. De cealaltă parte a rambleului există un drum de acces identic, dar pe versantul acela solul e într-o stare mai bună, din pricina circulației reduse.

Grimball a instalat cîteva tancuri şi pe partea aceea. Totuşi mai departe nu pot să treacă. În fața lor se deschide larg podul, pustiu, intact. Dar nu e cu putință să înainteze mai departe de locul unde cele două drumuri de acces se întîlnesc pe terasament, căci trecerea este acum blocată de o groapă mare. Dimensiunile ei nu permit puternicelor tancuri Pershing M-26 să treacă peste obstacol. În schimb, tunarii şi mitraliorii declanşează un foc năprasnic în direcția suprastructurii podului şi a malului drept, ca urmare a ordinelor transmise de Engeman: să acopere podul printr-un foc necontenit, spre a-i împiedica pe germani să se mențină pe el.

Zorindu-l pe comandantul plutonului să se îndrepte spre pod Engeman ordonase totodată, dacă era cu putință, cucerirea lui! Era consecința unei directive transmise între

timp colonelului de Hoge, în ipoteza că podul putea fi trecut. Aşa stînd lucrurile, fără îndoială că generalul de brigadă nu se aflase niciodată în toată cariera lui de ostaş într-o asemenea dilemă: să profite de un prilej unic, să realizeze o adevărată performanță, dar cu prețul unei inițiative personale, sau să-şi asume, în caz de eşec, riscul de a suporta el şi oamenii săi cele mai grave urmări…

Misiunea Grupului de luptă „B“ consta în primul rînd în a ajunge la malul stîng al Rinului, a ocupa aliniamentul de-a lungul lui şi a înainta pînă în valea Ahrului, spre sud. Misiunea este pe cale de a fi îndeplinită. Aripa dreaptă a Diviziei 9 blindate, în speță Grupul de luptă „A” comandat de colonelul Thomas L. Harold, tocmai ajunge acum la obiectivul său în direcția Bad-Neuenahr. Cealaltă grupare tactică a Grupului de luptă „B“, pe care generalul de brigadă a stimulat-o în cursul dimineții, a ajuns la Sinzig. De la Remagen, subunitatea comandată de Engeman nu mai are decît un mic salt de realizat pentru a pune mîna pe Kripp, cînd deodată, iată că se iveşte o ocazie tot atît de neprevăzută, pe cît de nesperată: să cucerească un pod pe fluviu.

Hoge se aştepta să-şi umple năvodul de-a lungul malului stîng. Or iată că prada ia forma acestei mase metalice pe care soarta pare să i-o întindă pe tavă. Generalul se află la o răscruce de drumuri. Înaintarea sa determina într-adevăr o presiune spre sud, spre Kripp şi Sinzig, în timp ce o eventuală trecere a podului, realizată ca urmare a directivei sale, l-ar obliga să abată mişcarea sa spre est şi să se stabilească pe malul drept!

Chiar redusă la această singură opțiune, inițiativa implica o alegere delicată.

De la punctul de observare ideal pe care-l reprezenta drumul spre Birresdorf, Hoge examinase îndelung înălțimea Erpeler Ley. Cu marea sa experiență, îşi dăduse seama de folosul pe care putea să-l tragă o apărare coordonată de pe urma acestui loc favorabil. De ce forțe dispuneau acolo germanii? Nu ştia, după cum nu cunoştea nici numărul, nici

diversitatea distrugerilor prevăzute pentru pod. Dacă podul nu era aruncat în aer, nu însemna oare că va fi distrus ulterior grație unui mecanism cu întîrziere, prin trageri de artilerie sau atacuri aeriene? Acțiunea merita oare riscul de a nimici astfel Batalionul 27 infanterie?

Mintea generalului era bîntuită de toate aceste întrebări. Şi nu erau singurele. Din punctul de vedere al aprovizionării şi al drumului pe care-l aveau de parcurs întăririle, condiții imperioase pentru o eventuală menținere pe malul drept, locul se afla la limita extremă a zonei de operații a Armatei 1. Existau puține căi de acces şi înguste, deci foarte defavorabile unui aflux brusc de convoaie. Riscurile erau cu atît mai mari. Totuşi Hoge nu reuşea să alunge ideea acestei lovituri îndrăznețe. Fluviul trebuie totuşi forțat într-o bună zi. Să renunțe la cucerirea acestui pod? Nu! Comandantul Grupului de luptă „B“ îi dăduse aşadar lui Engeman o misiune imperativă: să înainteze pînă la pod, apoi să încerce să-l cucerească. Gruparea tactică de sub comanda lui Prince nu ocupase oare cu puțină vreme înainte un pod intact pe Ahr, în apropiere de Sinzig? Atunci, de ce să nu sconteze un al doilea succes şi aici, dacă duşmanul se afla în plină derută şi harababură? Hoge se hotărîse aşadar să rişte.

O distrugere preventivă

În fața unui adversar activ, bine înzestrat cu efective şi mijloace materiale, inițiativa aceasta ar fi comportat desigur o mare primejdie. Ajungînd la Rin, Divizia 9 blindată de tancuri se înfipsese ca o pană în dispozitivul german. Încă se mai dau lupte la Köln, iar garnizoana de la Bonn, deşi foarte amenințată, mai dă de furcă americanilor. La sud de oraş mişună încă elemente din Corpul 74 armată german. În sfîrşit, Corpul 67 armată german e cel care se face cel mai simțit în valea Ahrului. Potrivit ordinelor transmise în seara

din ajun de către statul major al Armatei 15, una din diviziile Corpului 67 armată a contraatacat în direcția Gelsdorf.

Totuşi soarta ține cu Divizia 9 blindată. Acest contraatac, dezlănțuit de o grupare dintre cele mai reduse a Diviziei 277 infanterie germane, fusese oprit, după o uşoară înaintare, în dimineața zilei respective lîngă cota 345, la est de Kalenborn de către blindatele Grupului de luptă „A“. Vecinul său din stînga, Divizia 89 infanterie germană evacuase Münstereifel. Spre est, rămăşițele Diviziei 272 infanterie germane se retrag spre valea Ahrului. Cînd generalul Hitzfeld a vrut să-şi dea seama de situația în care se afla corpul său de armată prin părțile acelea şi să se ducă pînă la Remagen, de unde Scheller nu-l mai chemase, inspecția sa a fost brusc întreruptă.

După ce a trecut prin Dernau, apoi prin Ahrweiler, care i-a lăsat impresia unei localități cu totul părăsite, comandantul Corpului 67 armată german a ajuns în satul Heimersheim, unde nişte soldați i-au dat de veste că satul următor se afla deja în mîinile duşmanului. Generalul a încercat atunci să ajungă la Sinzig, luînd-o spre sud, lucru care l-a adus pe la orele 14 în satul Waldorf. Acolo a descoperit statul major al Armatei 15.

Hitzfeld reaminteşte colonelului Reinhard, şeful statului major al acestei armate, situația precară în care se află corpul de armată de sub comanda sa şi se arată foarte îngrijorat de sectorul Remagen. Colonelul împărtăşeşte temerile acestuia, dar ar prefera ca, în lipsa comandantului Armatei 15, generalul să telefoneze el însuşi la Grupul de armate „B“. Hitzfeld obține în cele din urmă legătura cu Model în persoană. El creionează un tablou succint al situației diviziilor sale şi pomeneşte despre primejdia care amenință, după părerea sa, regiunea Remagen. În tot timpul scurtei convorbiri, generalul nu a avut nici un moment impresia că interlocutorul lui împărtăşeşte punctele sale de vedere. Dimpotrivă, mareşalul nu numai că a minimalizat pericolul care amenința regiunea de la nord de Sinzig, dar a dat asigurări că o divizie de tancuri a şi primit însărcinarea de a

înainta de-a lungul malului stîng al Rinului spre sud, astfel încît să realizeze legătura cu Corpul 67 armată.

Aşa că Hitzfeld nu are pare-se de ce să se preocupe de aripa sa dreaptă. Dealtfel, generalul von Zangen, comandantul Armatei 15, reîntors între timp, îi confirmă că misiunea principală a corpului de armată constă în continuare în a înainta spre Gelsdorf şi că, prin urmare, ar fi bine ca punctul de comandă să fie mutat de la Falkenberg la Brück.

Divizia de tancuri pomenită de Model nu va sosi niciodată, căci situația este critică la Köln şi îngrijorătoare lîngă Bonn. Divizia 277 infanterie germană nu mai are posibilitatea să-şi reia atacurile în direcția Gelsdorf, iar pe dreapta rămăşițele Diviziei 272 infanterie germană nu mai au capacitatea de luptă cît de cît necesară. E atîta sărăcie de personal, încît unul din regimentele sale nu mai numără decît vreo sută de combatanți. Întreg personalul e istovit. Lipsa mijloacelor de luptă, de transport şi deficiențele de aprovizionare l-au determinat chiar pe şeful statului major al lui Hitzfeld să clasifice această mare unitate în cursul unei inspecții din noaptea precedentă, la categoria a 4-a, adică nefiind în stare nici de cea mai mică misiune de apărare!

Chiar în timp ce Model îşi dă osteneala să-şi liniştească interlocutorul, blindatele lui Grimball ajung la groapa din fața podului! În terminologia acțiunilor de apărare ea poartă numele de „distrugere preventivă“. Este primul obstacol pe care pionierii trebuiau să-l creeze în caz de retragere a apărării capului de pod şi de apropiere a inamicului. Dispozitivul urma să fie completat prin punerea unor mine şi amplasarea unor capre cu sîrmă ghimpată.

Friesenhahn îi expusese toate acestea lui Scheller de cum sosise. Ceva mai tîrziu, pe la ora 13, i-a dat nişte explicații suplimentare, cînd maiorul l-a anunțat că punctul de comandă al capului de pod se mută de la mănăstirea Sfînta Ana în tunel. În acel moment se prezentase un ofițer, un căpitan de artilerie. El anunța replierea a 7 tunuri care pînă

atunci se aflaseră în poziție de tragere lîngă Gut Kohlerhof, în nordul văii Ahrului, şi întreba dacă mai are timp să se întoarcă pînă la pod cu oamenii şi cu materialul său. După ce ofițerul plecase, Scheller îl anunțase pe Friesenhahn că-şi rezerva personal dreptul de a autoriza distrugerea podului şi, pînă una, alta, ordonase scoaterea minelor ce fuseseră deja amplasate. Era prima măsură luată de maior de la sosirea sa.

Rămînînd lîngă tunurile de pe malul stîng, Friesenhahn se mai uitase timp de o oră la lentul reflux al serviciilor care, practic, nu încetase din zori. Totuşi, puțin înainte de ora 14, şuvoiul se mai rărise. Apoi, n-au mai apărut decît grupuri răzlețe. Căpitanul a dispus să se amorseze dispozitivul de distrugere preventivă. Obstacolele au fost plasate după trecerea unui detaşament de pază, care a anunțat apropierea americanilor de orăşel.

Ca o confirmare, Friesenhahn şi cei patru pionieri rămaşi pe lîngă el au auzit răsunînd din oraş trageri sporadice, evident focuri de arme automate. Cîteva clipe mai tîrziu căpitanul avea să afle cine trăgea, de la doi oameni pe care-i văzu alergînd din direcția şantierului Becher. Unul dintre ei era rănit, căci şchiopăta vizibil şi-i venea destul de greu să urce pe rampa de acces spre terasament. Comandantul pionierilor îl recunoscu pe plutonierul Rothe, subofițerul companiei de pază. Ea stîrnise deci schimbul de focuri?

În fugă, dintr-o suflare, Rothe îl desmetici. Soseau americanii! Ordinul de repliere a micului detaşament de pe Viktoriaberg fusese dat cînd americanii coborau deja pe drumul Birresdorfului. În pofida unei acțiuni rapide şi a unei grabnice distrugeri a instalațiilor punctului de comandă de la hotelul din Waldburg, oamenii din compania de pază n-au putut ajunge la poalele colinei înainte de intrarea duşmanului în Remagen. Cînd patrula de cap a răzbit aproape de drumul spre Koblenz, americanii postați dincolo de gară i-au zărit pe fugari. Era vorba despre plutonul comandat de Mike Chinchar, care acoperea înaintarea în partea aceea. Oamenii

lui Rothe au bătut în retragere, căutînd adăpost în grădinile de pe marginea drumului.

Plutonierul voia să ajungă cu orice preț la pod, ca să dea de ştire despre pericolul iminent. Luîndu-şi avînt, aplecat din mijloc, mişcare executată de atîtea ori la instrucție sau în Rusia, făcuse un salt peste şosea, urmat de un ostaş care se ținea de el. Amîndoi au auzit deodată strigăte, apoi pocnetul sec al rafalei unei arme automate. Plutonierul reuşise totuşi să treacă şi să se rostogolească ca un vălătuc în şanțul opus. Dar simțise dintr-o dată o plesnitură violentă în coapsă şi, cînd s-a ridicat ca să se furişeze spre calea ferată, încercase o mare durere proptindu-se în picior. Totuşi, datorită faptului că cunoştea la perfecție localitatea, Rothe reuşise să scape. Urmat în continuare de camaradul său, se îndreptase spre uzina de gaz şi o tăiase pe cel mai scurt drum, spre a ajunge în sfîrşit la pod, deşi piciorul îl durea din ce în ce mai rău.

Apariția neaşteptată a lui Rothe îi confirmă lui Friesenhahn pericolul iminent. Dinspre partea aceea a malului nu mai era nimic de aşteptat, în afară de duşman. Replierea companiei de pază pe povîrnişurile Viktoriabergului, desigur capturarea majorității elementelor sale în dreptul drumului spre Koblenz echivala cu un semnal de alarmă. Dealtfel, drumul spre Koblenz reprezenta limita de siguranță prevăzută de regulament pentru executarea distrugerii. Comandantul pionierilor ştie că întregul dispozitiv este pregătit. De la ora 11,52 s-a efectuat amorsarea încărcăturilor de exploziv. La fiecare sfert de oră o echipă de supraveghere verifică buna funcționare a cablurilor electrice. Acum, oricînd e cu putință să se opereze detonarea.

Friesenhahn i-a confirmat toate acestea lui Scheller către ora 14,15. Tot atunci Bratge, care se întorsese pe malul stîng după sosirea lui Rothe în tunel, a insistat pe lîngă maior să se ia cît mai repede măsuri de apărare de-a lungul malului drept. Cînd cei doi ofițeri s-au întors pe malul opus, cîteva minute mai tîrziu, ei au constituit ținta primelor focuri trase de blindate împotriva podului. Tunul de apărare antiaeriană

amplasat la Erpel a tras şi el în direcţia Remagenului. A durat vreo zece minute, apoi, la intrarea pe pod, Friesenhahn şi genieştii lui au auzit un huruit înăbuşit, care creştea. Venea din direcţia şantierului Becher. Deodată, spre orele 14,35 s-au ivit cîteva tancuri pe drumeagul care ducea la Kripp, pe care toată dimineaţa trecuseră coloane. Destul de bondoace, erau înzestrate cu cîte un tun lung, ca al tancurilor Pantera sau Tigru. Dar toate aveau nişte semne albe, nişte stele, care nu mai lăsau nici o îndoială asupra apartenenţei lor. Căpitanul s-a năpustit în grabă asupra explozorului şi a declanşat distrugerea preventivă. Terasamentul s-a ridicat şi a dispărut într-un nor de fum, în timp ce o bubuitură înăbuşită se rostogolea cu ecou de-a lungul malului, făcînd să vibreze văzduhul. În urma exploziei a rezultat groapa care avea să oprească detaşamentul lui Grimball…

„Distrugeţi podul!”…

Fără a mai zăbovi, Friesenhahn porneşte în goană pe panourile instalate, precedat de cei patru pionieri care-l ajutaseră. Aceste cîteva sute de metri de alergare i se par un adevărat maraton. Cîteva rafale plesnesc suprastructurile. Alte focuri răsună în spatele lui, pe stînga. În apropierea malului drept, o bubuitură mai puternică decît altele zgîlţîie traversele. Suflul exploziei îl trînteşte pe ofiţer la pămînt. Zdruncinat, zăpăcit încă, se ridică bălăbănindu-se şi trece printr-un adevărat calvar pînă să ajungă, în sfîrşit, la intrarea în tunel. Tancurile americane, împroaşcă podul cu proiectile. Schijele se lovesc de pereţi cu un zgomot surd. Cele două turnuri servesc drept ţintă. Pietrişul de pe terasament scrîşneşte sub gloanţe. Fum peste tot. Bratge stă la intrarea în subteran:

— Tancurile sînt în şantierul Becher, gîfîie comandantul pionierilor.

— Distrugeți podul imediat, răspunde Bratge.

— Imposibil, Scheller pretinde ca ordinul acesta să-l dea numai el!...

Friesenhahn se îndreaptă spre locul unde se află sistemul de aprindere a încărcăturii de trotil, pentru a verifica dacă totul e în ordine. Bratge se furişează de-a lungul peretelui, în direcția gurii tunelului. Printr-un nor de fum străveziu se zăresc blindatele americane care trag fără încetare. Țintesc mai ales cele două turnuri, de unde pornesc rafale, trase din unul de o grupă de pionieri, iar din celălalt de servanții unui tun antiaerian cu o singură țeavă, aparținînd apărării antiaeriene, de sub comanda locotenentului Stahl.

Lîngă intrarea în tunel ard mocnit butoaie şi lăzi lovite de proiectile. Ceea ce atrage totuşi atenția căpitanului este apariția unui nor cenuşiu, care învăluie încet, încet împrejurimile podului. Pe loc, Bratge se gîndeşte la vreo inițiativă a companiei fumigene instalate pe malul drept, lîngă Erpeler Ley, şi a căreia misiune constă în a lansa această perdea de fum în caz de pericol aerian. Dar acum, ce i-o fi venit? Apoi, începe să-l chinuie alt gînd. Detaşamentul respectiv e alcătuit din „voluntari din răsărit“. Să fi încercat ei oare un sabotaj? Dar, ciulind urechea, căpitanul aude bubuituri înăbuşite, asemănătoare cu cele de mortiere. Fără nici o îndoială, norul provine din față, unde americanii încearcă să camufleze diverse mişcări şi, desigur, concentrări de trupe.

Ajuns în acest stadiu al observațiilor sale, Bratge aude că-l cheamă cineva. Friesenhahn îi cere să se întoarcă în tunel, deoarece nu numai că se teme pentru securitatea căpitanului, dar şi pentru că de rîndul acesta e nerăbdător să declanşeze dispozitivul de aprindere. Bratge ar da bucuros ordinul, dar hotărîrea categorică a lui Scheller îl face să stea în cumpănă. În urma sosirii maiorului, pentru el se pune o delicată problemă de subordonare. Cine este comandantul militar? Dacă iei regulamentul **ad litteram**, predarea comenzii nu

devine efectivă decît după ce se înmînează noului comandant documentele de mobilizare şi după ce se încheie un proces-verbal, ceea ce nu putuse avea loc pînă atunci din pricina împrejurărilor. Deci căpitanul se poate prevala în continuare de titlul de comandant militar şi, ca atare, exercită autoritatea asupra ofițerilor mai mari în grad, dar care nu au misiuni în legătură cu podul. Dar, cum Scheller e în posesia unui ordin scris de a-şi asuma funcția de comandant militar, Bratge îşi dă seama că ar fi deplasat din partea sa să-şi exercite în continuare autoritatea fără asentimentul maiorului sau împotriva lui. Prin urmare, hotărăşte să se deplaseze la punctul de comandă pe care şi-l instalase Scheller la cealaltă extremitate a tunelului, lîngă un vagon al serviciului de reparații feroviare.

La lumina chioară a unei lanterne, căpitanul îşi dă seama în drumul său de caracterul improvizat al acestui refugiu subteran. Dincolo de locul de amplasare a dispozitivului de aprindere unde stau de pază Friesenhahn şi pionierii săi, o baricadă ridicată în pripă urma să asigure protecția celor adăpostiți în tunel împotriva unor eventuale trageri directe. De fapt, Bratge nu-şi face nici un fel de iluzii în legătură cu proprietățile de protecție ale acestei adunături de grinzişoare, bare, lăzi şi bucăți de tablă trîntite claie peste grămadă. Ceva mai departe, la ieşirea din curbă, se profilează cele trei vagoane de carburanți, imobilizate pe linia moartă de aproape o lună şi jumătate. Au fost luate măsuri riguroase de protecție, pentru a evita orice accident, începînd cu interdicția de a scăpăra măcar un chibrit în tunel, căci fusese descoperit un robinet care picura. Dar ce avea să se întîmple dacă, din nenorocire, un proiectil ar nimeri în plin acest material inflamabil? O catastrofă, fără îndoială, întrucît galeria adăpostea şi o sumedenie de civili, cei mai mulți veniți din satul Erpel şi din împrejurimi. Cîți or fi? Nimeni nu ştie. Cîteva sute, după spusele locotenentului Siegel, care s-a căznit să-i țină înspre ieşirea de la nord-vest.

În acea parte îşi instalase Scheller punctul său de comandă. Acolo au fost depuse documentele aduse de la mănăstirea Sfînta Ana. O lampă împrăştia destulă lumină ca să poți lucra, dar spațiul era drămuit la limită. Cu cascheta sa de campanie şi vipuşca roşie a ofițerului de stat major la pantaloni, purtînd pe piept Crucea de Fier clasa I şi insigna trupelor de asalt, Scheller dă impresia că conduce din fundul tunelului o trupă asediată. Lîngă el stau cîțiva ofițeri, printre care Siegel, locțiitorul lui Bratge, şi doi sublocotenenți ce nu posedă ordinul de serviciu cerut la intrarea pe pod în cursul dimineții.

Atmosfera de la punctul de comandă improvizat contrastează izbitor cu situația existentă la intrarea în tunel. Deşi perceptibile, focurile de armă şi detunăturile răsună foarte înăbuşit, estompate fără îndoială de distanță şi de cotul pe care-l face galeria. Năvălind acolo, căpitanul îi trezeşte la realitate:

— Americanii sînt în şantierul Becher, spune el de cum se urcă în vagon. Trebuie să dați ordinul de declanşare a dispozitivului de aprindere…

Scheller pare surprins, descumpănit. Bratge nu se mai poate stăpîni şi ridică tonul. Vorbeşte apăsat şi încearcă să se arate persuasiv:

— Trebuie să distrugem podul, repetă el. Apoi adaugă numaidecît: dacă nu dați acest ordin, domnule maior, o voi face pe propria mea răspundere!…

Tonul energic al căpitanului l-a zdruncinat pare-se pe Scheller. Ultima clipă de şovăială e de scurtă durată. Sfîrşeşte prin a spune:

— Bine, distrugeți-l!…

E 15,20. Bratge îi cere lui Siegel să consemneze ordinul şi să noteze ora, apoi o ia înapoi cu paşi mari spre intrarea tunelului, unde bănuieşte că Friesenhahn îl aşteaptă nerăbdător.

Ulterior, unii aveau să se mire de comportarea maiorului în împrejurarea respectivă, iar altora li s-a părut chiar că

aceste tărăgăneli ascund o atitudine dintre cele mai suspecte. Aceasta ar însemna desigur să nu ții seamă de situația complexă în care se afla ofițerul german în acea vreme, din pricina directivelor foarte aspre ordonate de O.K.H. la cererea lui Hitler.[18]

Distrugerea operelor de artă în general şi a podurilor în special implică atîta discernămînt, încît cea mai mică greşeală poate duce în fața curții marțiale pe autorul unei premature detonări, ca şi pe cel răspunzător de o încercare întîrziată. Unii ofițeri superiori şi-au însuşit teza unei distrugeri de ultimă clipă, „cînd duşmanul e gata să pună piciorul pe pod". E greu de apreciat acest pericol extrem cînd podul mai poate sluji mişcărilor de trupe prietene. Pentru Scheller, Remagen ilustrează întocmai aceste probleme în acea zi de miercuri 7 martie. Ordinele primite de la punctul de comandă al Corpului 67 armată nu menționau oare să fie păstrat capul de pod, în timp ce în direcția Gelsdorf urma să se desfăşoare un contraatac? Lipsit de mijloace de comunicație, deoarece maşina sa cu stația de radio nu putuse răzbate pînă acolo, Scheller nu cunoştea în acel moment eşecul contraatacului Diviziei 277 infanterie.

„Trebuie să ne închipuim, avea să scrie mai tîrziu generalul von Ahlfen, starea de spirit a maiorului Scheller – ostaş care a dat dovada capacității sale pe frontul de răsărit şi care a fost în stare să biruie multe situații grele –, spre a înțelege motivul pentru care a întîrziat atît cu ordinul de distrugere a podului. Cunoscînd intențiile comandantului său, aştepta sosirea forțelor acestuia la Remagen, ca o realizare a planurilor sale. Dacă Corpul 67 armată s-ar fi ivit cu forțe mobile în flancul americanilor, s-ar fi putut întîmpla ca să învingă el la Remagen. Aşa se explică de ce abia la ora 15,20, la insistențele repetate ale lui Bratge, a dat ordinul de distrugere a podului" [19].

Mai există şi alte explicații, începînd cu ipoteza, plauzibilă pentru Scheller, a retragerii unor unități combatante spre

pod, odată cu apropierea primilor americani. Sosirea unui căpitan de artilerie care solicita trecerea împreună cu cele 7 tunuri ale sale a cîntărit desigur greu în tărăgănelile maiorului. Şi el este ofițer de artilerie şi acest fapt ar fi putut foarte bine provoca la el un sentiment de solidaritate față de un camarad de arme aflat la strîmtoare. După cum aviatorul sau marinarul nu-şi părăsesc avionul sau nava decît atunci cînd nu mai au încotro, tot astfel tradiția artileriei cere să nu abandonezi niciodată tunuri inamicului.

Oricum, faptul e precis: Scheller a dat ordinul de distrugere. Bratge merge repede pe terasamentul puțin luminat, împiedicîndu-se din loc în loc de diverse obiecte. Cînd prin gura tunelului pătrunde o rază de lumină, începe să alerge şi-i strigă lui Friesenhahn că s-a dat ordinul de distrugere. Comandantul pionierilor răcneşte:

— Toată lumea la adăpost!...

Bratge a auzit. Se năpusteşte într-un refugiu practicat în zid pentru lucrătorii de la calea ferată, la vreo douăzeci de metri de la intrarea în tunel. Din locul lui, îl ghiceşte pe Friesenhahn în fața dispozitivului de aprindere. Şi-l închipuie apăsînd pe maneta de declanşare. Numără... tăcere. Nu se produce nimic!

După cîteva clipe care par nesfîrşite, se distinge un vacarm. Friesenhahn se agită, vorbeşte, dă ordine. Evident, încercarea a eşuat. O s-o ia de la început? Nu! Căpitanul încercase deja. E nevoie să se recurgă la încărcătura de rezervă. Dar, ca să ajungi pînă la ea, trebuie să ieşi din tunel şi să te aventurezi pe terasament, căci fitilul pus în momentul cînd au fost aşezate încărcăturile de exploziv în cursul dimineții s-a vădit prea scurt. Căpitanul cere să se prezinte un voluntar. Un plutonier iese din rînduri imediat. Se numeşte Faust. Friesenhahn îi dă rapid cîteva instrucțiuni. Plutonierul se repede numaidecît, se strecoară de-a lungul zidului. Ajuns afară din tunel, se apleacă apoi se trînteşte şi se tîrăşte pînă în dreptul turnurilor. Din galerie, pionierii îl zăresc prin fum, după gesturile sale sacadate. De departe

pare un înotător, un înot pe pietrişul terasamentului, cu rafale de gloanțe şuierînd pe deasupra! Tancurile trag întruna. Înaintarea se desfăşoară încet. Trebuie să fie ora 15,30 cînd Faust ajunge în sfîrşit la fitilul de aprindere, pe partea laterală a uneia din linii.

— S-a făcut, răsună un glas…

Dintr-o dată subofițerul ia o piatră de pe inima tuturor. În tunel pionierii aud deodată un pocnet sec şi o perdea de fum albicios acoperă brusc suprastructura în dreptul pilonului de nord…

„All right… Let's go!…"[20]

De cealaltă parte a podului, în momentul cînd plutonierul Faust e cît p-aci să ajungă la fitilul încărcăturii de rezervă, ostaşii din cele trei plutoane ale companiei comandate de Timmermann se află dispersați între şantierul întreprinderii Becher şi groapa provocată de distrugerea preventivă a lui Friesenhahn. Împotrivirea din localitate vădindu-se cu totul simbolică, maiorul Murray Deevers, comandantul Batalionului 27, a lansat de îndată compania lui Timmermann pe urmele tancurilor lui Grimball. Imediat ce au ieşit din tîrguşor pe la sud-est, infanteriştii au luat-o pe drumeagul spre Kripp, fără să întîmpine cea mai mică opoziție. Numai plutonul lui De Lisio a fost ținta unor trageri sporadice provenite de la un tun de apărare antiaeriană, situat pe malul drept, în dreptul Erpelului. Spre ora 15, ostaşii din cele trei plutoane de sub comanda lui Timmermann, furişîndu-se prin grădini şi de-a lungul caselor scunde, au ajuns la tancuri. Echipajele acestora dezlănțuiseră un foc puternic asupra podului şi a împrejurimilor lui, de parcă locul acela ar fi devenit dintr-o dată teatrul unei crîncene bătălii.

De fapt, tirul de pe malul celălalt nu se compara cîtuşi de puțin cu al americanilor. Micul tun care trăsese în oamenii lui De Lisio cînd o luaseră pe drumul de pe mal, continua acum să tragă în partea asta. Dar Timmermann şi comandanții plutoanelor sale neutralizează rapid principalul obstacol în dreptul celor două turnuri care stăteau față-n față. Un amănunt specific atrăsese totuşi atenția acestor soldați, deprinşi să evite pericolele: masivele ferme metalice îi obligau pe trăgători să țintească sus, astfel că rafalele nu deveneau cu adevărat periculoase decît dacă te îndepărtai prea mult de pod. Dimpotrivă, în prelungirea lui, beneficiai de un relativ adăpost, rafalele trecînd categoric pe deasupra tablierelor.

Diversele obstacole depozitate pe şantierul firmei Becher ofereau şi ele o admirabilă protecție. Acolo s-au adăpostit mulți infanterişti. Timmermann a preferat o groapă care îi oferea o privelişte excelentă asupra ansamblului podului şi totodată o protecție eficace pare-se împotriva eventualelor trageri directe. E drept că tragerile acestea nu erau de temut pentru moment, întrucît tunarii şi mitraliorii lui Grimball făceau tot posibilul ca să lichideze orice rezistență. După fumul exploziilor se ghicea locul de impact al proiectilelor care loveau ambrazurile turnurilor sau intrarea în tunel. Acesta să fi fost obiectivul? Locotenentul nu era prea convins, căci se aştepta dintr-o clipă în alta să vadă colosul sărind în aer; se gîndi că în groapa lui nu avea să pățească nimic de pe urma suflului.

Dacă lucrurile s-ar fi petrecut aşa, dilema generalului Hoge ar fi fost rezolvată. Totuşi, spre orele 15,15, un mesaj transmis de Fred De Rango, ofițer cu cercetarea în Batalionul 52 infanterie, îl întărise în hotărîrea sa de a trece Rinul. În apropiere de Sinzig, gruparea tactică comandată de loeotenent-colonelul Philip capturase cîteva sute de prizonieri. Interogînd pe unii dintre ei, De Rango aflase o ştire uluitoare, pe care se grăbise s-o transmită comandantului Grupului de luptă „B“: podul de la Remagen urma să fie aruncat în aer abia la ora 16! Ştirea putea stîrni surprindere căci, de regulă,

o asemenea lucrare nu e niciodată distrusă la o oră dinainte hotărîtă, ci după necesitățile de moment. Hoge ştia lucrul acesta. Totuşi, acordase categoric atenție acestei ştiri, care confirma părerile sale, deoarece, la urma urmelor, comandamentul duşman ar fi putut prea bine să ia această hotărîre, în aparență absurdă.

De la înălțimea punctului său de observare, generalul de brigadă ghicea frămîntarea de care probabil erau cuprinse, la poalele dealului, între tîrguşor şi pod, detaşamentele lui Engeman. Nerăbdător să primească primele rapoarte, scruta fără încetare cu binoclul podul deocamdată intact.

Transmisese imediat lui Engeman ştirea primită de la ofițerul cu cercetarea din Batalionul 52:

— Dați-i zor, i-a spus el. Dacă ştirea e exactă, aveți timp pînă la ora 16 să executați trecerea... Faceți fum în jurul podului, căci nu vreau să vadă „krauții“ ce punem la cale...

Încă o dată temerile sale răbufnesc. Şi dacă printr-o uneltire diabolică „krauții“ aruncă podul în aer după ce capul coloanei Batalionului 27 infanterie începe să treacă, sau chiar ajunge pe malul celălalt?

Hoge se uită din nou la pod. Pustiu. Infanteriştii erau pesemne tot pe mal. Un simplu apel prin radio mai putea să contramandeze tentativa. Generalul de brigadă şovăi, dar numai o clipă. Îşi asuma riscul aventurii. Dacă alegerea pe care o făcuse era cea bună, după cum era încredințat, oamenii din Grupul de luptă „B“ aveau să devină vestiți. Vor fi considerați eroi. Contrariul ar fi însemnat pentru el un eşec iremediabil, pierderea comenzii şi poate, din cauza nefericitei sale inițiative dublate de o insubordonare, sfîrşitul carierei. Dar rămase neclintit.

La poalele colinei, între Remagen şi pod, Engeman nu cunoştea nimic din aceste noi frămîntări. E drept că avea foarte multe de făcut şi prezența lui Hoge în spate nu-i lăsa de loc răgaz. Comandantul grupării tactice ordonase trageri asupra podului cu proiectile fumigene. După aceea chemase un ofițer din Batalionul 9 geniu, pe locotenentul Hugh Mott,

şi-i ceruse să inspecteze căile de acces la pod, să descopere obstacolele şi să spună dacă, la nevoie, tablierul putea să reziste la greutatea blindatelor. În sfîrşit, aprobase pregătirile infanteriştilor.

Comandantul lor de batalion, Murray Deevers, umbla încoace şi încolo în transportorul lui blindat. De obicei, comandantul Batalionului 27 îşi instala punctul de comandă într-o casă părăsită. Dar astăzi înaintarea fusese atît de rapidă şi de continuă de la Meckenheim încoace, încît pur şi simplu îşi transformase vehiculul cu şenile într-un punct de comandă mobil. Ieşise totuşi din el, în apropierea şantierului Becher, însoțit de maiorul Russel, şeful lui de operații, pentru a discuta cu Timmermann. Deşi vîntul abate perdeaua de fum în direcția Erpelului, un abur cenuşiu pluteşte deasupra fluviului. De pe malul drept mai răsună rafale, dar tragerea e sporadică şi la nimereală.

Deevers se strecoară fără nici o greutate pînă la şantier, unde îl găseşte pe Timmermann, pe care-l anunțase de venirea lui.

— Crezi că vei putea trece cu compania pe pod? îl întreabă fără ocolişuri.

Locotenentul ştie că Mott, venit în recunoaştere, şi-a dat seama de proporțiile distrugerii preventive şi a ajuns la concluzia că sprijinul imediat cu tancuri nu va fi cu putință. Se mai uită o dată la celălalt mal, de parcă ar vrea să cîntărească, pentru ultima oară, eventuala împotrivire. Apoi, flegmatic, după obiceiul lui, şi totodată resemnat, locotenentul răspunde fără entuziasm:

— Se poate încerca…

— Atunci, dați-i drumul, replică simplu Deevers.

Timmermann se uită din nou la pod. Se aud şi de pe stînga explozii mai înăbuşite, fără îndoială tunul antiaerian care trage de cînd a fost cucerit Remagenul. Cel mai mult îl preocupă totuşi încărcăturile de exploziv. Mott s-a arătat circumspect în privința lor. În acel moment răsună pocnetul unor proiectile care lovesc suprastructura. Podul vibrează,

învăluit în fum. Locotenentul se întreabă chiar dacă nu se va prăbuşi şi-şi trădează îngrijorarea printr-o ultimă întrebare:

— Şi dacă sare o dată cu noi?...

Deevers se fereşte să se uite în ochii subordonatului său şi se întoarce fără să răspundă. Ce ar putea spune? Timmermann îşi dă seama şi singur. Misiunea companiei A va fi aşadar o misiune de sacrificiu. Se înapoiază pe furiş la groapa unde şi-a stabilit postul. Avertizați, cei trei comandanți de plutoane îl aşteaptă. După obiceiul lui, ofițerul vorbeşte scurt, concis, fără să ridice glasul:

— Avem ordin să trecem, spune el aparent calm. Compania A e în frunte. Ordinea de înaintare: plutonul 1, plutonul 3, plutonul 2...

După expresia lui De Lisio, Timmermann îşi dă seama că subordonații lui îi împărtăşesc temerile. Dar numai sergentul Sabia care a asistat şi el la transmiterea ordinelor dă glas gîndului său:

— Au organizat o ambuscadă, mai mult ca sigur... Cînd o să fim pe pod, o să arunce totul în aer!...

Timmermann şovăie o clipă, apoi continuă pe acelaşi ton:

— Ordinele sînt ordine. Dacă ni se spune să ne ducem, atunci trebuie să ne ducem...

În acel moment se produce explozia încărcăturii de rezervă declanşată de plutonierul Faust. Şocul e atît de neaşteptat, încît Timmermann rămîne încremenit, tocmai cînd se pregătea să iasă din groapă. Podul se clatină gata să se prăbuşească. O coloană de fum țîşneşte în dreptul pilonului de nord. Tablierul se ridică încet. Pe moment, locotenentul nu acordă nici o atenție slabei amplitudini a acestei mişcări ascensionale. Ca şi oamenii din jurul lui, îşi dă numai seama că podul a sărit în aer:

— Nu mai putem trece, strigă el către grupul cel mai apropiat. A sărit în aer!

Strigătul a țîşnit din străfundurile lui ca o uşurare. De data aceasta, misiunea de sacrificiu e încheiată înainte de a fi fost începută. Mulți alături de el gîndesc la fel. De Lisio avea

să mărturisească mai tîrziu că în acea clipă s-a gîndit la zilele de permisie ce-i fuseseră făgăduite de atîtea ori! N-a apucat totuşi să se gîndească mult, căci tot atît de brusc izbucneşte exclamația:

— E tot acolo!…

E adevărat. E de necrezut. Tablierul s-a ridicat într-adevăr, dar cu atît de puțină vlagă, încît a recăzut aproape imediat pe suporții săi. De îndată ce vîntul uşor împrăştie fumul, podul apare aidoma ca înainte, în aparență neatins. A doua distrugere a eşuat şi ea! După o clipă de uluire, glasul lui Timmermann răsună din nou:

— All right… Let's go!…

„Credeți că o să ajungem?"

Comandanții plutoanelor transmit ordinul. Potrivit dispozițiunilor date de Timmermann, plutonul 1 al lui Mike Chinchar urmează să înceapă înaintarea:

— Să încercăm să-l trecem, spune sergentul oamenilor săi.

Dar nimeni nu se clinteşte. Deevers, aflat prin apropiere, încearcă să-i îmbărbăteze glumind:

— Haideți, băieți, treceți de partea cealaltă şi veți căpăta o masă caldă cu pui, vă garantez!

Degeaba. Singura reacție e un şir de mormăieli, însoțite de cîteva remarci neplăcute. De rîndul acesta maiorul se supără:

— Înainte! urlă el. Mişcați-vă!…

Chinchar îşi dă seama că a sosit momentul să treacă la fapte. Alături de el se vînzoleşte sergentul Anthony Samele. Pentru a-i destinde pe ostaşi, îl maimuțăreşte pe Deevers şi glumeşte şi el:

— Haide, Mike, spune el, să dăm o raită pe-acolo!

E trecut de ora 15,35 cînd Chinchar iese din adăpost, antrenîndu-şi plutonul:

— O.K., spuse el. Haidem…

În spatele lui se află locotenentul Mott, care a adus cu el doi subofițeri dintr-un pluton al Batalionului 9 geniu, doi dintre oamenii săi cei mai buni, sergenții John Reynolds şi Eugène Dorland. Ceva mai departe, pe stînga înaintează corpolentul Samele; pe dreapta avansează soldatul Massie.

După cum a arătat Mott, distrugerea preventivă opreşte trecerea oricărui vehicul. Numai un buldozer ar putea umple groapa, dar pe infanterişti nimic nu-i opreşte să treacă, dînd la o parte caprele cu sîrmă ghimpată.

Chinchar se furişează între sîrmele ghimpate şi croieşte drum pentru restul plutonului. Merge pe partea stîngă. Pe dreapta, la cîteva zeci de metri de turnuri, zăreşte o altă groapă, provocată de distrugerea parțială a barajului deversor, consecința unui bombardament mai vechi, care limitase circulația la o singură linie. În trecere, Mott îşi dă seama că acolo urmau să fie executate nişte lucrări, căci se zăreşte multă cherestea. După ce groapa rezultată în urma distrugerii preventive va fi umplută, se gîndeşte el, tancurile vor putea trece peste tronsonul acesta.

Grupul lui Chinchar a ajuns deja dincolo de turnuri. Cu hotărîre, dar totodată cu prudență şi băgare de seamă, sergentul îşi conduce oamenii pe pod. Fiecare înaintează aplecat, căutînd să se adăpostească îndărătul grinzilor metalice. Deasupra podului țiuie în continuare gloanțe. Un fum uşor estompează celălalt mal. Tancurile nu mai trag asupra podului, în schimb focul a fost mutat în adîncime şi se disting ecoul şi fulgerarea exploziilor de-a lungul întregului mal opus. Nimic nu este mai reconfortant decît huruitul acestor noi tancuri Pershing M-26 primite cel mult acum vreo două săptămîni şi care n-au tras, desigur, nici o dată atît, nici măcar la tragerile de instrucție.

După Chinchar a trecut şi De Lisio. Apoi Timmermann l-a pus pe Burrows să înainteze. Îl plasase la urmă pe comandantul plutonului 2, în ideea ca încheietorul companiei să fie un ofițer. Cunoscîndu-l pe Burrows ca pe un om care se descurcă la nevoie, se gîndea că, la o adică, locotenentul

secund va putea prelua comanda. O dată ajunşi pe malul celălalt (dacă totul merge bine), Burrows ştie că va trebui să treacă în frunte şi să asigure protecția companiei, cucerind înălțimea dominantă Erpeler Ley, în care Timmermann vede o poziție defensivă de prim rang.

Plutonul comandat de Chinchar înaintează întruna. În salturi scurte, adăpostindu-se îndărătul grinzilor metalice, infanterişţii se folosesc de elementele masive care îi camuflează destul de bine, în vreme ce suprastructura constituie un admirabil ecran care-i apără împotriva inamicului aflat în turnuri. Cînd cineva de acolo deschide focul, tancurile ripostează numaidecît. În acest timp, Mott, Reynolds şi Dorland căută să descopere cablurile şi încărcăturile de exploziv. Locotenentul este în continuare nelinişţit, în pofida faptului că distrugerea a eşuat, căci se teme de o a doua explozie, ignorînd bineînțeles eşecul primei tentative. Aşa că taie cu foarfecele toate firele şi cablurile metalice pe care le zăreşte şi cei doi sergenți ai săi nu se lasă mai prejos. Spre mijlocul podului, o ascunzătoare. Tubul care pătrunde în ea e prea gros ca să fie tăiat cu foarfeca, astfel că Dorland pune mîna pe armă şi, după ce trage în el cîteva focuri, îl secționează. Pionierii descoperă patru încărcături plasate în containere legate de grinzile tablierului. Totul e aruncat în fluviu, împreună cu o altă încărcătură mare, dibuită ceva mai încolo.

În față, Chinchar înaintează mereu. Această cursă a fricii este pentru fiecare infanterist şi o cursă contra cronometru, căci toți sînt încredințați că podul va sări în aer. În dreptul pilonului de nord, explozia încărcăturii de rezervă a provocat o gaură destul de mare în tablier şi a dislocat panourile de podină. Temîndu-se de o capcană, sergenul îl trimite în cercetare pe soldatul Massie, care înaintează încet, apoi face semn că totul e în ordine. Chinchar îşi pune din nou în mişcare oamenii. Toți se grăbesc să ajungă cît mai repede pe malul drept, încredințați că solul ferm le va oferi, cu toată prezența duşmanului, o protecție mai mare decît

îngrămădirea asta de grinzi care nu stă în picioare, pare-se, decît printr-un diabolic concurs de împrejurări.

Deodată, tragerea se intensifică pe dreapta. De rîndul acesta nu se mai trage dintr-un turn, ci dintr-o mică ambarcație pe care Timmermann o reperează în amonte, de-a lungul malului opus. Locotenentul se înapoiază în grabă la intrarea pe pod şi-l anunță pe Grimball. Imediat un tanc îşi îndreaptă tunul său de 90 mm în direcția obiectivului şi-l reduce la tăcere. Pe ambarcație cineva flutură un steag alb! Tragerea aceasta din flanc ar fi putut deveni stînjenitoare pentru oamenii de sub comanda lui Chinchar, pe cînd aceştia se apropiau de turnurile de pe malul drept.

Dar, fie că se trage dintr-o altă direcție, fie că germanii se bucură acum de o perspectivă mai bună, rafale de gloanțe încep să lovească podina în fața oamenilor din plutonul 1. Infanteriştii se trag imediat la adăpost îndărătul grinzilor.

— Foc de trăgători de elită, strigă Chinchar…

În spatele lui răsună o voce:

— La dracu, de ce să lăsăm cîțiva trăgători să oprească toată compania?

E De Lisio care a ajuns din urmă plutonul de cap. Foarte puțin dornic să rămînă țintuit locului, sergentul se năpusteşte strigînd:

— Să trecem o dată blestematul ăsta de pod. Dacă sare în aer, sărim şi noi!…

Fără să se sinchisească dacă e urmat, comandantul plutonului 3 se aruncă înainte, furişîndu-se de-a lungul grinzilor din partea stîngă. În spatele lui, oamenii şovăie. Sergentul pare nepăsător la tot ce se petrece în jur. Aleargă. După cum răsună, cele mai multe focuri par trase din turnul din dreapta. Într-acolo se repede. Exemplul e molipsitor. Se văd cîteva siluete sărind. Sînt Chinchar, Samele şi Massie. Toți trei o iau pieziş, spre turnul din stînga. De Lisio aleargă şi se lipeşte de zidul de la intrare, punîndu-se pentru moment la adăpost de rafale. Dar îşi dă seama imediat că este foarte vulnerabil în cazul cînd germanii ar arunca grenade prin

ambrazuri. Atunci sergentul nu mai stă pe gînduri, împinge uşa şi intră în turn.

Iată-l într-un soi de vestibul, înțesat de baloturi de paie, menite desigur să astupe intrarea. Pe dreapta, o scară în spirală. Locul e pustiu, destul de întunecos, neliniştitor. Sus, cineva trage sacadat cu o armă automată. Fără îndoială, arma care blocase pentru o clipă plutonul lui Chinchar. Atunci, sergentul îşi asumă un risc teribil. Nu ştie ce va găsi la nivelul superior dar, fără să pregete nici un moment, se cațără pe scări şi iese pe platformă. Curbura bolții mascase apropierea lui, iar zgomotul focurilor acoperise pe cel al paşilor. Aşa că, cei trei germani care sînt acolo, făcîndu-şi de lucru în jurul unei mitraliere, habar n-au ce se petrece în spatele lor. De Lisio îndreaptă pistolul-mitralieră spre ei şi trage două rafale scurte în zid, spre uimirea celor din turn.

— Hände hoch![21]... răcneşte el îndreptînd arma spre cei trei, care se supun numaidecît.

În momentul în care aceştia ridică mîinile, De Lisio pune mîna pe arma automată şi o aruncă afară prin ambrazură. Apoi, într-o germană aproximativă, ordonă celor trei prizonieri să coboare pe pod. Sînt primii prizonieri de pe malul drept. La etajul superior sergentul descoperă, trîntiți pe podea, un ofițer şi un soldat, fără îndoială ordonanța. Îi ia prin surprindere, îi dezarmează şi pe ei, ordonîndu-le să coboare.

Întorcîndu-se la intrarea pe pod, De Lisio vede o altă armă aruncată printr-o ambrazură a turnului din stînga. Chinchar, Sabia, Samele şi Massie făcuseră şi ei curățenie prin părțile acelea. Încetarea focului a îngăduit ostaşilor din cele două plutoane să înainteze. La plutonul 2, sergentul Alex Drabik îl caută pe De Lisio, pe care nu-l văzuse intrînd în turn. Presupune că acesta a şi ajuns în tunelul care se deschide în fața lui, la mai puțin de o sută de metri dincolo de cele două turnuri. Drabik nu se îndoieşte nici o clipă că comandantul plutonului 3 se află înăuntru. Cunoştea obiceiul lui de a se năpusti întotdeauna înainte. Atunci, se îndreptă într-acolo şi,

fără să-şi fi închipuit lucrul acesta, este primul american care pune piciorul pe malul drept, turnurile aflîndu-se la limita dintre podul propriu-zis şi taluzul malului drept.

În spatele lui Drabik se furişează un alt ostaş din pluton, Marvin Jensen, care, tot timpul cît a durat străbaterea tunelului, a strigat: „Credeți că o să ajungem?“ În sfîrşit, iată-i trecuți! De Lisio, Samele, Chinchar, Sabia, Massie trec şi ei. După aceştia, sosesc Martin Reed şi Joseph Peoples, apoi grosul celor două plutoane. În cele din urmă iată-l şi pe Timmermann care a urmărit înaintarea, gata să facă față oricărui incident neprevăzut. E primul ofițer care pune piciorul pe malul drept, urmat curînd de Burrows şi de oamenii din plutonul comandat de el.

Este aproape ora 16. Podul e în continuare intact şi, altă minune, cu toată intensitatea focului, nimeni nu a fost rănit! Pe moment, nici unul dintre eroi nu bănuieşte că a săvîrşit o acțiune al cărei ecou se va răspîndi în zilele următoare în lumea întreagă şi care-l va arunca pe Hitler într-o furie dementă. De asemenea, ei nu ştiu că din octombrie 1805, cînd împăratul Napoleon a trecut fluviul cu armata sa pe care a condus-o la victoria de la Ulm şi Austerlitz, e pentru prima oară cînd Rinul este forțat. Mai norocos decît avangarda Diviziei 83 infanterie care, la 2 martie anul trecut, a văzut podul Düsseldorf sărind în aer în fața ei, şi decît Divizia 2 blindată de tancuri care a pățit acelaşi lucru a doua zi, la Urdingen, la vreo douăzeci de kilometri de Düsseldorf, detaşamentul înaintat al Diviziei 9 blindate de tancuri cucereşte primul cap de pod aliat pe malul drept al Rinului.

Situația, ce-i drept, se menține incertă. Timmermann ştie ce ştie cînd îl îndeamnă pe Burrows să cucerească înălțimea Erpeler Ley cu plutonul lui, ca să evite orice surpriză dinspre masivul acela. Cu un ascuțit simț tactic, locotenentul îşi dă seama că soarta capului de pod depinde în mare parte de stăpînirea acelei înălțimi care domină întregul mal drept. Dar mai departe?

Mott, Reynolds şi Dorland îşi fac de lucru pe la cabluri şi alte fire suspecte, pe care le taie fără multă vorbă, cotrobăind peste tot în căutarea unor încărcături ascunse sau mine cu întîrziere care ar fi putut distruge totul deodată. În acest caz situația s-ar înrăutăți şi primul succes s-ar transforma într-un iremediabil eşec, compania, lipsită de arme grele, fiind sortită nimicirii sau capturării. Şi chiar dacă podul rămîne în picioare, care avea să fie reacția germanilor? Vor beneficia oare americanii de un răgaz suficient ca să primească întăriri de pe malul stîng?

Întrebările acestea îl chinuie pe Timmermann, veşnic preocupat de soarta ostaşilor săi. Dar poate să se felicite de pe acum, văzîndu-l pe De Lisio împreună cu un mic grup din plutonul 2 instalați în gropi de obuze, la cîteva sute de metri pe stînga podului, de o parte şi de cealaltă a drumului spre Erpel, astfel încît să constituie o primă poziție de apărare. Din turnul de pe dreapta, privind în adîncime, poți să supraveghezi malul în amonte şi, în partea aceea, pe la poalele înălțimii, practic nu există loc decît pentru şosea şi calea ferată, ambele aflate sub focul tancurilor de pe malul stîng. Nu mai rămîne decît tunelul. Drabik pătrunde înăuntru cu hotărîre, urmat de cîțiva soldați. Lîngă o baricadă, auzind zvon de glasuri, trag la nimereală rafale de pistol-mitralieră şi pun mîna pe cîțiva germani, care ies fluturînd nişte cîrpe albe. Drabik îi duce pînă la ieşire, îl încredințează pe Timmermann că nu mai e nici o primejdie nici în direcția aceea şi pleacă să-l ajungă din urmă pe De Lisio…

A dispărut Scheller!

Poate că sergentul a tras o concluzie pripită. E plauzibil însă, căci modul în care s-a năpustit prin surprindere în tunel a semănat panică, sau, mai degrabă, a accentuat-o. Panica a început să se facă simțită, ce-i drept, odată cu eşecul celei de

a doua încercări de distrugere efectuate de Faust. Cînd norul provocat de explozie s-a risipit în oarecare măsură, pionierii au rămas înmărmuriți constatînd că încărcătura de donarit nu reuşise decît să salte puțin tablierul, fără să-l smulgă. Totul revenise la loc! Bratge, care fusese de față la cele două încercări, i-a propus imediat lui Friesenhahn să dea o fugă pînă la încărcătura concentrată, dar comandantul pionierilor l-a readus la realitate, amintindu-i că încărcăturile de exploziv fuseseră introduse în containere. Sentimentul de neputință şi deprimarea pionierului dădeau de înțeles că nu mai era nimic de făcut. Totuşi, la ultima verificare efectuată la ora 15,12, cablul electric părea neatins. E tot ceea ce poate să-i confirme lui Bratge.

Deşi oamenii mişună în jurul lui, în mijlocul acestei harababuri Bratge încearcă un sentiment de singurătate. Gîndul lui se îndreaptă spre Scheller. De ce nu se află aici, în loc să stea atît de departe, aproape de celălalt capăt al tunelului? Cine este de fapt adevăratul comandant militar, de vreme ce nu a avut loc transmiterea împuternicirilor? Oare el mai deține această funcție? Poate să mai dea ordine, şi care anume, dată fiind situația? Toate aceste întrebări se învălmăşesc în mintea căpitanului.

Ce e de făcut? Se hotărăşte să-l prevină pe Scheller şi porneşte încă o dată pe terasamentul slab luminat, ciocnindu-se din nou de periculoasele cisterne cu benzină care ar fi putut fi desigur transportate pînă la pod, dacă n-ar fi fost nevoie ca porțiunea de linie pe care erau garate să fie folosită pentru o reparație urgentă în ianuarie. Ceva mai încolo, civili pe care-i ghiceşti nervoşi din cauza împuşcăturilor şi mai cu seamă a prezenței cisternelor de a căror nefericită explozie se tem. Copiii țipă, plîng. Scheller se află tot lîngă vagon, înconjurat de cîțiva ostaşi. Căpitanul raportează despre eşecul tuturor încercărilor de distrugere, cînd un curier îl strigă. Friesenhahn îi cere să se înapoieze. Scheller îi spune să se ducă să vadă ce se petrece…

Ofițerul străbate din nou în sens invers galeria, neexistînd alt mijloc de comunicare între extremități. Cînd ajunge în preajma comandantului pionierilor, acesta îl anunță că americanii au dat năvală pe pod, apoi în fața turnurilor. Rafale violente par a vesti chiar intrarea lor în tunel. Bratge chibzuieşte o clipă, apoi îi comunică lui Friesenhahn hotărîrea sa: să se străduiască să opună o oarecare rezistență în partea aceasta a tunelului, în timp ce efectivele disponibile vor încerca un contraatac pe la cealaltă ieşire.

— Împiedicați inamicul să pătrundă mai adînc, strigă el către pionieri, pornind înapoi spre Scheller.

În drum, căpitanul dă de un plutonier căruia îi ordonă să iasă pe la capătul liber al tunelului, spre a da alarma în afară. De rîndul acesta, Bratge constată o categorică înrăutățire a situației în rîndurile civililor. Trosnetul împuşcăturilor transformă nervozitatea lor într-un început de panică. Agitația pune stăpînire şi pe unii soldați şi cîțiva se dedau chiar la acte de indisciplină. În fața unei asemenea situații, căpitanul se întreabă dacă ordinele ulterioare vor mai fi transmise sau executate. Cînd ajunge din nou în fața vagonului lui Scheller, e hotărît să-i atragă atenția maiorului asupra răspunderilor sale. Această dualitate a comenzii nu mai poate dura şi, după părerea sa, intervenția personală a comandantului cu adevărat răspunzător ar trebui să restabilească ordinea:

— Domnule maior, strigă el de cum se apropie, vă rog, hotărîți dacă dumneavoastră îi adunați pe ostaşi în vederea unui contraatac, sau eu trebuie să fac asta… Ordinele nu mai ajung la destinație. Singura ripostă posibilă încă, este, după părerea mea, să ieşim pe la gura tunelului care mai e liberă şi să executăm o presiune pe drumul Erpelului, înspre pod. Dar pentru asta trebuie să constituim grupa aici şi să trecem la acțiune imediat…

De rîndul acesta Scheller se hotărăşte numaidecît:

— Ar fi mai bine să vă ocupați dumneavoastră de această constituire!

Fără a mai pierde vremea, Bratge cheamă un plutonier de geniu. Cu ajutorul lui reuşeşte să adune 9 ostaşi şi-i trimite spre ieşirea din tunel. Pînă una, alta, Bratge îi ordonă lui Siegel să distrugă documentele comandamentului. Vederea flăcărilor intensifică groaza civililor care încep să urle, temîndu-se ca nu cumva vreo limbă de foc să ajungă pînă la cisterne. Alți cinci soldați sînt aduşi de plutonier. Cu acesta din urmă şi cu el însuşi, Bratge dispune de 16 luptători ca să ducă la bun sfîrşit acțiunea plănuită!

Dar iată că subofițerul se întoarce cu o veste uluitoare:

— Domnule căpitan, maiorul Scheller nu mai e acolo!

— Ce tot spui? răcneşte Bratge scos din sărite. Cască bine ochii… Ți-am zis doar că-i acolo!…

Totuşi plutonierul insistă cu convingere:

— Nu, domnule căpitan, vă asigur că nu mai e acolo!

Bratge nu poate crede şi se năpusteşte în direcția respectivă. E adevărat. Scheller a dispărut, împreună cu cei doi sublocotenenți opriți azi dimineață la intrarea pe pod. Căpitanul se duce pînă la ieşirea din tunel. Nişte civili îi spun că maiorul tocmai plecase însoțit de doi ofițeri şi că s-au îndreptat spre Unkel. Asta-i tot…

Căpitanul nu pricepe nimic. Întreabă dacă maiorul nu i-a lăsat vreo vorbă. Nu, nici un mesaj, nici scris, nici verbal, doar dacă omul însărcinat să transmită ordinele n-a şters-o…

Un steag alb

E aproximativ ora 16,40. Din pricina acestei plecări neaşteptate, Bratge consideră că trebuie să preia din nou funcția de comandant militar. Comunică lucrul acesta oamenilor din subordinea sa. Dar, îşi dă seama că această formalitate este acum de importanță minoră, întrucît, din cauza plecării maiorului, moralul trupei este foarte scăzut. Cum va putea el cere acum celor 15 oameni aproape lipsiți de

armament, chiar uşor, să pornească la atac? Desigur, se putea presupune că maiorul plecase în grabă, ca să nu rămînă în acea capcană ideală pe care o reprezenta tunelul şi să anunțe de afară o autoritate superioară. Oricum, faptul are o influență deplorabilă asupra trupei şi populației civile.

Între timp pică Friesenhahn aducînd veşti proaste. Practic nu mai există nici o posibilitate de a apăra partea de mijloc a tunelului, din cauza vagoanelor-cisternă care ar putea sări în aer la cea mai mică aprindere. Cei doi ofițeri hotărăsc în cele din urmă să scoată din tunel cît mai mulți oameni valizi şi să le indice ca punct de adunare satul Orsberg, la est de Erpel. Majoritatea sînt pionieri. Friesenhahn îi adună în apropiere de ieşire, dar toate operațiile necesită timp îndelungat, din cauza harababurii care domneşte în tunel. Cîțiva, plecați printre cei dintîi, izbutesc să se strecoare pe dreapta căii ferate, dar cînd grosul detaşamentului e gata să se pună în mişcare, împuşcăturile îi alungă pe ostaşi înapoi în galerie. E aproape ora 17. Ambele guri ale tunelului sînt blocate!

Retragerea pionierilor sporeşte imediat panica în interior. O mitralieră americană trage chiar în direcția gurii tunelului de pe un podeț situat deasupra ieşirii. Infanteriştii americani au luat poziție de ambele părți ale gurii tunelului. Din vîrful unui zid de susținere sînt aruncate grenade. În interiorul tunelului, vestea că au fost luați pe la spate sporeşte agitația la culme. Din rîndurile civililor se înalță țipete şi vaiete. Panica cuprinde pe toată lumea. În învălmăşeală o femeie şi un copil sînt răniți. Unii plîng, alții urlă. Groaza pe care o inspiră vagoanele-cisternă îi face pe mulți să întrezărească un sfîrşit dantesc. Unii civili cer soldaților să pună capăt luptei. Alții chiar încearcă să-i dezarmeze. Vacarmul creşte.

— Încetați lupta!... Încetați lupta!... se strigă necontenit.

Bratge poate oare acționa cu asprime împotriva acestei mulțimi înspăimîntate? Se hotărăşte din nou să se sfătuiască cu Friesenhahn, Siegel şi toți ceilalți ofițeri, printre care locotenenții de geniu Kohlmann şi Walter. E ora 17,12. E o zăpăceală atît de mare, încît consideră că nu mai poate

exercita comanda şi-i întreabă dacă dintre ei doreşte cineva să-şi asume răspunderea. Această comportare este consecința unui ordin imperativ dat de Hitler la 25 noiembrie 1944 şi care glăsuieşte: „Dacă vreun comandant de unitate lăsat de unul singur consideră că trebuie să renunțe la luptă, e dator să-i întrebe mai întîi pe ofițerii săi, apoi pe subofițeri şi, în sfîrşit, pe soldați, dacă vreunul dintre ei vrea să îndeplinească misiunea lui şi să continue lupta. În caz afirmativ, îi remite comanda fără a ține seama de grad şi el însuşi i se subordonează. Noul comandant preia comanda cu toate drepturile şi obligațiile care rezultă din ea“.

Această măsură fusese dictată pentru a obliga unele unități încercuite să reziste pînă la ultimul om, dacă cumva unii ofițeri conştienți de realitate ar fi fost îndemnați să renunțe la luptă. Prin această măsură, Hitler urmărea să permită elementelor fanatizate să se substituie superiorilor lor, excluzînd astfel orice risc ca un singur om să pună în mod unilateral capăt luptei, cîtă vreme unii dintre subordonații săi ar fi fost dispuşi s-o continue.

— Domnilor, spune Bratge, maiorul Scheller a părăsit capul de pod împreună cu doi ofițeri. Nu cunosc motivele care l-au determinat să procedeze astfel. Aşadar, am preluat din nou comanda. Dar, din pricina evenimentelor care se desfăşoară, nu mă mai simt în stare să-mi asum răspunderile în calitate de comandant militar. Conform ordinului führerului, întreb dacă cineva dintre dumneavoastră este dispus să-şi asume această răspundere?

Tăcere. Căpitanul se pregăteşte să pună aceeaşi întrebare subofițerilor:

— Atunci, continuă el, am datoria să…

Deodată se întrerupe. Nişte civili flutură un steag alb la ieşirea din tunel!

— … Împotriva voinței noastre, spune atunci ofițerul, a fost arborat drapelul alb. Continuarea luptei ar constitui de acum încolo o incontestabilă violare a convenției de la Geneva, care ne-ar face răspunzători de moartea unor femei

şi copii nevinovați… Prin urmare ordon încetarea luptei. Distrugeți armamentul şi părăsiți ultimii tunelul…

Lucrurile s-au petrecut astfel ca urmare a intervenției unui mic detaşament comandat de sergentul Carmine Sabia. În timp ce oamenii lui Burrows începeau să escaladeze Erpeler Ley, iar o parte a plutonului lui De Lisio se instala de o parte şi de cealaltă a drumului spre Erpel, Sabia cu vreo zece infanterişti se furişaseră printre tufişurile care mărgineau linia secundară ce ducea de la gara Erpel la tunel. În acel loc, gura tunelului se afla mai jos decît linia ferată, ceea ce-i punea pe germani într-o stare de totală inferioritate, în comparație cu americanii, care ocupau o poziție dominantă. Manevra era pe cît de chibzuită, pe atît de oportună, rezultatul fiind capitularea totală a germanilor.

Au apărut deodată nişte civili, fluturînd un steag alb. Au urmat alții, apoi grupuri de soldați, majoritatea pionieri. Rothe, cel mai grav rănit, se află printre ei. Bratge şi Friesenhahn părăsesc tunelul ultimii, către ora 17,30, şi se cațără pe rambleu cu ajutorul unei scări rezemate de taluz. După un scurt popas pe linia ferată de pe malul drept, oamenii lui Sabia îi duc pe prizonieri spre pod. Se întîlnesc cu Siegel, împreună cu patru pionieri. Aceştia trebuie să slujească drept brancardieri pentru a transporta un soldat american rănit pe drumul spre Erpel. Un alt american păzeşte grupul.

Rănitul e aşezat pe brancardă şi toată lumea porneşte pe pod. Se aud împuşcături în depărtare. Bratge se întreabă o clipă dacă nu e vorba de un contraatac. Dar curînd focurile se răresc. Iată din nou podul ăsta, care de luni de zile a stat în centrul preocupărilor sale. Aşadar toate eforturile, pregătirile, planurile, memoriile, nenumăratele cereri adresate eşaloanelor superioare să fi fost zadarnice? Podul se află la locul lui, neatins, utilizabil de către duşman, deteriorat numai puțin de explozia încărcăturii de rezervă în dreptul pilonului de nord. E ceva cu totul neînsemnat în comparație cu distrugerea care ar fi trebuit să se producă în mod normal

după ora 15,25. Şi dacă n-ar fi fost groapa de pe căile de acces, poate că vehiculele ar fi înaintat deja pe pod pentru a trece la reparații...

Deodată, în apropiere de malul stîng răsună focuri de armă. Se trage asupra podului. Trebuie să fie un grup aflat încă în poziție, în amonte sau în aval. Un glonte îl nimereşte pe unul din purtătorii brancardei în abdomen. Omul se prăbuşeşte urlînd şi atît prizonierii cît şi santinela se aruncă la pămînt. După ce trece alarma, Bratge simte că cineva îi face semn cu cotul. E Friesenhahn. Îi atrage atenția asupra unei laturi a podului, unde se distinge limpede o gaură destul de mare într-o placă de metal. De fiecare parte a orificiului atîrnă cabluri tăiate...

De la eşuarea celei de a doua încercări de distrugere, căpitanul de geniu era hărțuit de o întrebare chinuitoare: de ce n-a explodat încărcătura de trotil? Ruptura pe care o observase, datorată unui proiectil, îi oferă răspunsul. Reputația de minuțiozitate a ofițerului nu e pătată. Metodic, conştiincios, Friesenhahn nu lăsa nimic la voia întîmplării. De cînd amorsase încărcăturile, sistemul de aprindere era controlat din sfert în sfert de oră. Aşa cum îi specificase lui Bratge în tunel, după eşec, controlul de la ora 15,12 vădise că totul era în ordine. Ruptura cablului zărită în treacăt indica aşadar că un proiectil american ar fi putut foarte bine tăia legătura între momentul controlului şi cel al aruncării în aer, ruptură care ar fi putut să se producă aici sau în altă parte, atît de intens fusese focul. Niciodată căpitanul nu avea să-şi mai schimbe părerea şi să dea altă explicație [22].

Această teză, admisă şi de căpitanul Bratge, nu e totuşi împărtăşită de fostul comandant al podului Jakob Kleebach. În 1968, la douăzeci şi trei de ani după eveniment, acesta mai păstra încă amintirea acelei zile din septembrie 1939, cînd dibuise o ruptură de cablu produsă în urma unor trepidații intense. După părerea lui, unele legături reparate în pripă după bombardamentele din iarna 1944-1945 ar fi putut ceda

în după-amiaza de 7 martie, în urma traficului neobişnuit din cursul dimineții şi a violenței tragerilor de la începutul după-amiezii. Dar această explicație nu ține seama de controlul efectuat de Friesenhahn la ora 15,12. Doar dacă această ruptură din cauza trepidației a survenit tot aproximativ între ora 15,12 şi ora 15,26.

Orice ar fi fost, pionierii sînt cu toții de acord cînd apreciază că explozivul încărcăturii de rezervă era insuficient sub raport calitativ şi cantitativ. Acest exploziv industrial nu putea înlocui trotilul, mai ales în cantitate atît de redusă. Cu cele 600 kg de trotil prevăzute în mod normal, încercarea plutonierului Faust ar fi fost încununată de succes. Nu s-ar fi petrecut la Remagen nici un eveniment istoric, glorios pentru unii, dramatic pentru ceilalți, la care unii au adăugat după bunul plac ideea de trădare sau de sabotaj, emițînd presupuneri şi supoziții, fără a aduce însă niciodată dovezi…

„Bill, cred că ai dreptate!”

În momentul cînd Bratge şi camarazii săi îşi încep primele lor ceasuri de captivitate în incinta mănăstirii Sfînta Ana, fostul punct de comandă, infanteriştii lui Timmermann se văd într-o situație destul de asemănătoare cu aceea în care se aflaseră, cu nouă luni înainte, veteranii zilei de 6 iunie în Normandia. Şi ei trebuie să creeze un cap de pod pe un mal ocupat în principiu de inamic şi să lupte avînd în spate un curs de apă, fără a dispune totodată pe moment, de armament greu. Singurul lor sprijin se limitează la tunurile tancurilor dispuse pe malul stîng. Închipuindu-şi în primăvara anului 1944 o încercare aliată de debarcare pe una din plajele de pe litoralul Europei occidentale, mareşalul Rommel apreciase atunci că momentul în care atacatorul ar fi cel mai vulnerabil, ar fi cel în care va pune piciorul pe uscat. La sfîrşitul acestei după-amieze, se pare că Batalionul 27

infanterie, păstrînd proporția, se află în situația pe care o prevedea Rommel.

Timmermann ştie mai bine decît oricine cît de riscantă e poziția sa. Dacă duşmanul contraataca pe loc, micuțul „dop“ pe care-l realiza plutonul 2 pe drumul Erpelului n-ar fi putut opri o acțiune hotărîtă, cu sprijin de tancuri, ba chiar de artilerie. Spre norocul companiei A, din față nu vine nimic. După ce trăsese puțin în direcția versantului de nord al înălțimii Erpeler Ley, pe care se cățărau infanteriştii lui Burrows, tunul uşor de artilerie antiaeriană instalat lîngă Erpel amuțise. Numai cîțiva trăgători răzleți, împinşi dincolo de sat sau pe înălțimile drumului spre Orsberg, au mai tras nițel, servanții de la tunurile antiaeriene în retragere ori pionierii care mai posedau armament individual.

Timmermann a profitat de această acalmie providențială pentru a-şi pune ostaşii să-şi sape locaşuri de tragere individuale, sprijinind acest şir de mici posturi cu tunurile antitanc ale plutonului lui Dave Gardner. Apoi, Deevers a trecut pe malul drept cîte arme automate a putut aduna şi a îndreptat spre capul de pod celelalte două companii de infanterie ale batalionului: compania B, comandată de locotenentul prim Jack H. Liedicke, şi compania C, comandată de locotenentul William E. Mac Masters. Maiorul l-a trimis pe Liedicke spre Erpeler Ley, în timp ce Mac Masters şi-a deplasat oamenii pe drumeagul spre Orsberg, ceea ce a îngăduit companiei lui Timmermann să se concentreze în jurul satului Erpel, prima localitate ocupată pe malul drept.

Datorită acestor întăriri, micuța trupă a văzut efectivele ei depăşind după ora 17 numărul de 350 de luptători. Toate trupele disponibile ale lui Deevers au fost astfel deplasate spre malul drept. Dar, trebuie să recunoaştem, încă e prea puțin pentru a afirma că capul de pod este deținut cu fermitate. După părerea lui Engeman, numai prezența unor tancuri, a unor baterii de artilerie şi a unor eşaloane de aprovizionare ar permite ca poziția să fie considerată cu

adevărat cucerită. Astfel că comandantul grupării tactice îi zoreşte pe pionieri să repare podina şi să facă carosabil accesul pe terasament, acolo unde a fost distrus de încărcătura de rezervă.

Conştienți de importanța capitală a muncii lor pentru reuşita trecerii, oamenii din Batalionul 9 geniu nu stau o clipă locului. Unii caută mine pe căile de acces, alții înlătură obstacolele ridicate de pionierii germani la intrarea pe pod, în sfîrşit alții, conduşi de locotenentul John Mitchell, scormonesc printre elementele tablierului, căutînd capcane ascunse. Dar activitatea cea mai intensă domneşte mai cu seamă în fața gropii realizate de Friesenhahn. Acolo huruie un buldozer adus cu prioritate. Maşina se mişcă încoace şi încolo, înaintează, dă înapoi, greoaie şi totodată sprintenă, sub impulsul experimentatului ei conducător. El scormoneşte pămîntul şi pietrişul din terasament şi le aruncă de-a valma în groapa enormă în care, deocamdată, intră cu totul un tanc. Cu ajutorul cupei mastodontului său care ridică fără greutate pietre mari, pămînt şi grinzi, genistul adună toate aceste materiale şi le îngrămădeşte în excavație. Lucrările se desfăşoară susținut, astfel încît Mott lasă să se întrevadă încheierea lucrului după cîteva ceasuri.

— Vrei să spui că va fi cu putință să treacă tancurile? întreabă Engeman, grăbit să expedieze blindatele de partea cealaltă.

— Da, va fi cu putință!...

E trecut de ora 17. Comandantul grupării tactice îi transmite imediat lui Hoge un mesaj care, socoteşte el, îl va umple de mulțumire: „Podul intact. Trec personalul de partea cealaltă. Pregătesc podul pentru trecerea tancurilor. Care sînt ordinele dumneavoastră?“

Engeman şi-ar manifesta bucuros propria mulțumire, dacă n-ar împărtăşi temerile lui Murray Deevers şi ale comandanților săi de companii. Infanteriştii din Batalionul 27 i se par absolut „în aer“ şi se teme că ceasurile care se apropie nu-i rezervă nimic bun. Aşa că, ar dori să primească cît mai

repede dispoziţiuni din partea comandantului Grupului de luptă „B“. De aceea pusese întrebarea respectivă. Curînd de altfel, Engeman îşi pierde răbdarea şi trimite un nou mesaj: „Aflîndu-mă în curs de instalare pe malul celălalt, cine va apăra spatele meu? Ce planuri aveţi? Mi-ar place să fiu informat cît mai repede“.

Răspunsul soseşte imediat după aceea la punctul de comandă al lui Engeman, instalat într-o casă părăsită de lîngă pod: „Vă susţinem cu tot ce avem. Organizaţi apărarea pe malul opus“.

Primind un text atît de afirmativ, Engeman n-ar fi putut niciodată să-şi închipuie că acum mai puţin de o oră, pe cînd infanteriştii lui Timmermann luau primii prizonieri în tunel, iar plutonul lui De Lisio crea un „dop“ pe drumul spre Erpel, Hoge trecuse printr-o altă emoţie. Sursa acestor noi frămîntări era un ordin trimis de statul major al Corpului 3 armată şi retransmis de biroul operaţii al Diviziei 9 blindate de tancuri. Ordinul completa misiunea anterioară a Grupului de luptă „B“, lărgind fîşia de acţiune a acestuia. Dacă înaintarea de-a lungul malului stîng rămînea valabilă, textul transmis în jurul orei 16,15 de maiorul Cothran, şeful operaţiilor din statul major al lui Hoge, arăta că linia Ahrului între Kripp şi Sinzig nu mai constituia limita extremă a fîşiei de ofensivă spre sud. Dimpotrivă, rîuleţul devenea o simplă etapă în ipoteza unei înaintări de-a lungul fluviului în direcţia Brohl, Andernach şi chiar Koblenz. La baza acestei noi misiuni stătea înaintarea aripei stîngi a Armatei 3 în direcţia Mayen, cursul inferior al Mosellei şi Koblenz. Divizia 9 blindată de tancuri asigurînd în acest caz legătura cu flancul stîng al lui Patton.

Ordinul pica foarte prost pentru Hoge, căci trecerea peste Rin angaja toate disponibilităţile sale spre est, în timp ce i se ordona totodată să preseze cu hotărîre spre sud! De rîndul acesta totuşi ordinul avea o mare importanţă, căci era vorba nici mai mult, nici mai puţin, decît de a asigura legătura dintre Armata 1 şi Armata 3. Dar, de dragul acesteia, trebuia

oare să renunțe la acea magistrală lovitură care urma să o execute capul coloanei Grupului de luptă „B“ pe malul drept?

Dacă această nouă directivă ar fi sosit cu un ceas mai devreme, pe cînd generalul de brigadă privea podul de la Remagen de la înălțimea punctului de observare de pe drumul Birresdorfului, cînd nu începuse încă nimeni să treacă, desigur, şi-ar fi contramandat ordinul, căci menținerea lui ar fi putut fi asimilată cu o vădită nesupunere. Dar aşa, trupele se aflau pe celălalt mal şi ar fi trebuit să-şi retragă trupele din capul de pod şi să abandoneze podul însuşi spre a executa ordinul Corpului 3 armată. Hoge îşi dădea seama, întorcîndu-se la punctul de comandă din Birresdorf, că acest ordin fusese dat de ofițerii unui stat major care încă nu cunoşteau succesul repurtat prin realizarea capului de pod şi erau în continuare preocupați de misiunea inițială a corpului de armată. Cînd vor afla acest fapt nou, neprevăzut, aproape de necrezut, s-a gîndit el, fără îndoială că vor modifica în consecință misiunea. Generalul de brigadă cîntărise prea mult toate argumentele pro şi contra pentru a nu rămîne ferm în momentul succesului. Dar nu se putea opri să nu se gîndească ironic că ordinul transmis de Corpul 3 armată implica cucerirea unui pod pe Ahr sau, dacă nu se va putea realiza acest lucru, crearea unuia, spre a continua înaintarea spre sud, în timp ce detaşamentul său înaintat tocmai cucerise un pod intact, dar într-o direcție opusă! Aşa hotărăşte soarta războiului, întotdeauna favorabilă celor cutezători.

Ajungînd la Birresdorf, Hoge îl găseşte la punctul său de comandă pe colonelul Sears Y. Coker, comandantul unității de geniu a diviziei. Coker jovial, entuziast nu-şi mai găseşte locul auzind de cucerirea unui pod. Nu are nici o importanță că e pe Rin şi că succesul acesta cam dă peste cap planurile venite de sus. Genistul din el jubilează şi-şi manifestă zgomotos satisfacția. Cînd Hoge îi prezintă problemele sale de conştiință, dacă să meargă mai departe potrivit ordinelor, sau să profite de noroc pe malul drept, Coker se oferă să se

repeadă pînă la punctul de comandă al diviziei, să expună situația şi să explice de ce Grupul de luptă „B” nu poate ține seama de noile directive.

Această bunăvoință se vădeşte totuşi inutilă, căci puțin înainte de ora 17, generalul Leonard îşi face apariția el însuşi la Birresdorf. Este exact omul de care are nevoie Hoge în acel moment. El îşi cunoaşte superiorul şi apreciază chibzuință lui, realismul, bunul său simț şi puterea sa de judecată. Cu ochelarii lui cu ramă subțire metalică, comandantul Diviziei 9 blindate de tancuri nu făcea poate, la prima vedere, impresia unui comandant militar, ci mai curînd aducea cu un profesor sau cu un pastor. Dar sub aspectul acesta de intelectual flegmatic, Leonard ascundea o fire integră şi hotărîtă care îndreptățea promovarea lui.

De la bun început, Hoge îşi pune superiorul în fața faptului împlinit. De abia coborîse din maşină, cînd îi toarnă în chip de bun sosit:

— Sir, am cucerit podul de la Remagen!…

— De ce naiba ai făcut-o! răspunde pe loc generalul cu o mutră veselă.

Cînd Leonard cel imperturbabil face pe şugubățul, este întotdeauna semn bun.

Hoge îşi dă imediat seama că inițiativa sa nu va stîrni iritare şi că a cîştigat partida. Atunci, îşi ia inima-n dinți şi, scoțînd la iveală ordinul primit de la Corpul 3 armată, întreabă ce să facă cu el:

— Să exploatăm avantajul nostru, răspunde Leonard fără şovăială… şi apoi să dăm de ştire corpului de armată!… Ai nesocotit ordinele, continuă el cu o nuanță de ironie, dar fără îndoială că ai dreptate, Bill, şi te voi sprijini…

Desigur că în acea clipă comandantul Diviziei 9 blindate de tancuri îşi aduce aminte de buna reputație de care se bucură Hoge printre ofițerii diviziei: „Cînd spune că vrea ceva, vrea cu adevărat şi are toate motivele să vrea“. Nu poate deci să-şi manifeste stima față de el decît aprobîndu-i acțiunea. Cît despre Hoge, nu s-a îndoit o clipă de acest rezultat. Dar

încuviințarea este cu atît mai meritorie din partea lui Leonard, cu cît, fără a o mărturisi, noua hotărîre luată de Grupul de luptă „B“ avea să suscite incontestabile greutăți. În acel moment generalul nu ignoră că toate unitățile Corpului 3 armată sînt larg desfăşurate. Toate se apropie de obiectivele lor. Schimbîndu-le direcția de înaintare, riscă să producă cele mai îngrozitoare încurcături. Or, lucrul acesta se va produce categoric, dacă inițiativa comandantului Grupului de luptă „B“ va fi aprobată la eşalonul superior. Pe de altă parte, drumurile din spate trebuie să fie blocate de coloane şi nu e deloc sigur că corpul de armată comandat de Millikin va putea trimite curînd întăririle disponibile. Acestea reprezintă totuşi unul dintre factorii principali de care depinde reuşita manevrei în curs.

— Rezistă cu ceea ce ai, continuă Leonard, şi-ți voi trimite toate întăririle pe care le posed. Divizia va răspunde de securitatea podului.

Repede de tot, comandantul Diviziei 9 blindate de tancuri ia măsurile pe care le consideră cele mai potrivite pentru a garanta acest avantaj neprevăzut. Gruparea tactică comandată de Prince poate fi înlocuită în apropiere de Sinzig de elemente ale Grupului de luptă „A“ ajunse şi ele în valea Ahrului, în timp ce la nord va putea interveni un pluton al Escadronului 89 cercetare.

Flancurile fiind astfel protejate, Leonard e în măsură să inventarieze rapid disponibilitățile ce ar putea fi trimise urgent la Remagen şi pe malul drept, imediat ce podul va fi carosabil. În primul rînd e compania C a Batalionului 656 autotunuri, aceşti redutabili distrugători de tancuri înzestrați cu un tun puternic de 76,2 mm. Apoi, compania C a Escadronului 89 cercetare şi în sfîrşit Batalionul 52 infanterie şi Batalionul 1 din Regimentul 310 infanterie. Fără a mai pierde vremea, se transmit ordine către serviciile respective ale statului major al diviziei, unde urmează să fie luate toate măsurile cuvenite pentru punerea în mişcare a acestor diverse unități şi stabilirea unui plan de înaintare:

— Să nesocoteşti ordinele, e riscant, spune în concluzie Leonard, dar voi fi solidar cu dumneata, Bill, căci ştiu că ai dreptate!…

De la Birresdorf la Spa…

Pentru Hoge, declarația aceasta reprezintă un incontestabil succes sub raportul considerației ce i se acordă şi care răsplăteşte cutezanța sa pe teren. Rămîne numai să obțină o aprobare similară şi la Corpul 3 armată. Cînd şeful statului major al Diviziei 9 blindate de tancuri, colonelul Harry Johnson telefonează la Zülpich la punctul de comandă al corpului de armată, generalul Millikin lipseşte. Dar Johnson izbuteşte să smulgă de la colonelul James Philips, şeful statului major al generalului Millikin, încuviințarea, după o clipă de neîncredere. Pentru a-şi atinge scopul, Johnson devenise insistent, scosese în evidență evenimentul ca pe o minune şi nu şovăise să-l considere ca o „cotitură hotărîtoare în desfăşurarea războiului“.

Argumentarea e atrăgătoare. Philips nu ignoră totuşi că în acest moment principalul efort al Armatei 1 se exercită de-a lungul malului stîng al Rinului de la Köln şi pînă la sud în valea Ahrului, astfel încît să se realizeze joncțiunea cu flancul stîng al Armatei 3 a lui Patton, care a anunțat că a realizat o străpungere dincolo de valea rîului Kyll. Toate directivele operative şi asigurarea tehnică- materială sînt organizate în acest sens. Şi iată că pe neaşteptate, de la eşaloanele inferioare porneşte o inițiativă care amenință să dea peste cap întregul plan de operații, atît de minuțios elaborat.

Care aveau să fie reacțiile lui Millikin şi chiar ale lui Hodges la armată, cînd vor afla această ştire? Philips nu se încumetă să anticipeze. Experiența lui de ofițer de stat major îl face totuşi să-şi dea seama de marele avantaj pe care l-ar

putea prezenta acest providențial cap de pod dincolo de fluviu. În cele din urmă, dă un răspuns subtil:

— Bine, acceptă el la insistențele lui Johnson, apărați acest cap de pod fără să stăruiți!...

E cum nu se poate mai diplomat. Johnson a obținut totuşi esențialul, întrucît răspunsul implică trecerea de întăriri pe malul drept, încuviințînd totodată o modificare tactică a misiunii Grupului de luptă „A“ în valea rîului Ahr.

Pe măsură ce ştirea ajunge la diferite eşaloane ale comandamentului, este din ce în ce mai delicat pentru fiecare şef de stat major să obțină o aprobare fără rezerve. Dar tot atît de cert este că, pretutindeni, după ce efectul surprizei trece, iar clipa de neîncredere e depăşită, fiecare este la rîndul său pus în situația de a alege între dorința de a profita de împrejurare şi asumarea conştientă a riscurilor operației. De fiecare dată respectivul încearcă starea de spirit pe care a cunoscut-o şi Hoge, cînd s-a aflat singur la punctul său de observare de pe drumul Birresdorfului. Şi de fiecare dată biruie consimțămîntul tacit.

Acest lucru este rezultatul incontestabilului spirit de camaraderie care caracterizează toate statele majore subordonate Armatei 1. Mulți dintre aceşti ofițeri superiori se cunosc de vreme îndelungată şi se apreciază, simțul practic anglo-saxon excluzînd totodată orice formalism şi înlăturînd orice piedică: „Constatarea cea mai interesantă, avea să scrie căpitanul Lheureux într-un studiu destinat Şcolii de război din Belgia, este desigur faptul că, o dată podul capturat, la fiecare eşalon a triumfat imediat ideea pozitivă de a exploata situația, fără a mai aştepta confirmarea sau aprobarea de la eşalonul superior. Aceasta vădeşte un înalt grad de inițiativă şi o mare suplețe de spirit din partea comandanților respectivi“. Dar, fără îndoială, trebuie aduse laude şi eficacității mijloacelor de transmisiuni, la toate eşaloanele acestei ierarhii.

Pornită de la Birresdorf în jurul orei 17, vestea cuceririi podului ajunge în mai puțin de trei sferturi de oră la Spa, la

punctul de comandă al lui Hodges, instalat la Hotelul Britanic, chiar acolo unde împăratul Wilhelm al II-lea abdicase în urmă cu 26 de ani. Ea stîrneşte categoric tot atîta emoție ca ştirea ofensivei germane în sectorul din Ardeni al Corpului 8 armată, la 16 decembrie anul trecut. De rîndul acesta însă efectul surprizei nu e umbrit de nici un sentiment de teamă. Courtney Hodges risipeşte ultimele îngrijorări ale subordonaților săi, dîndu-şi asentimentul pentru întărirea imediată a capului de pod. Şi el împărtăşeşte entuziasmul general, intuind imediat că acest succes va reprezenta un nou punct de glorie pentru Armata 1 pe care o comandă.

La vîrsta de 58 de ani, acest american din sud se pare că şi-a cîştigat faima în fruntea armatei pe care a condus-o la cucerirea Cherbourgului şi a Cotentinului în luna iunie a anului trecut. Lui îi revine cinstea loviturii decisive de la Avranches, în ultima decadă a lunii august, ca şi fulgerătoarea traversare a nordului Franței de la granițele Bretaniei şi pînă în Ardeni. Totuşi, firea sa discretă, preocuparea de a conduce această importantă grupare de forțe cu toată răspunderea, totalul dezinteres față de corespondenții acreditați, aversiunea pentru vorbele mari rostite în fața reporterilor sau pentru lauda de sine îi conferiseră în cele din urmă mai puțină celebritate decît lui Patton cel slobod la gură, vecinul său din dreapta, celălalt comandant de armată din Grupul 12 de armate al lui Omar Bradley.

Totuşi, Armata 1 fusese cea care primise cea mai puternică lovitură în cursul bătăliei din Ardeni. Hodges închisese cu hotărîre flancul de nord al breşei de la est de Aachen, la sud-vest de Malmédy, apoi în ianuarie contribuise la recucerirea terenului pierdut în luna precedentă. Februarie i-a îngăduit să-şi ia o nouă revanşă, ordonînd celor trei corpuri de armată de sub comanda lui să înainteze pe cursul Roerului. Martie i-a confirmat speranțele. Frontul german s-a prăbuşit pe Erft, la vest de Köln. Corpul 7 armată a împresurat marea cetate de pe Rin, cel mai mare dintre oraşele Reichului cucerite pînă

atunci de aliați. Şi iată că unul dintre subordonații săi, un om plin de energie şi de inițiativă îi oferă astăzi prilejul de a da primul bătălia pe malul drept al Rinului!

Ce revanşă pentru întunecatele zile ale lui decembrie şi ce făgăduială a unei primăveri încununate cu lauri! El, pe care mulți îl consideră în primul rînd ca pe un bun organizator, va dovedi că la nevoie ştie şi să profite de împrejurări. Eliberatorul oraşelor Saint-Lô şi Avranches iese din nou la suprafață. Ca şi acum şase luni, se iveşte prilejul de a rupe apărarea inamicului. Generalul nu pregetă să-l folosească. Ordonă aşadar serviciului de operații să îndrepte spre Remagen toate disponibilitățile, apoi îi raportează lui Bradley.

La ora 18 comandantul Armatei 1 obține legătura cu punctul de comandă al Grupului 12 de armate, stabilit în castelul Namur pe o colină de pe malul Meusei, şi fără multe ocolişuri îi anunță prietenului său marea veste:

— Brad, am cucerit un pod!

În sinea sa Hodges savurează această clipă, căci succesul lui este şi al grupului de armate, deosebit de încercat în acele zile ale lunii decembrie.

— Un pod?... Vrei să spui că ați cucerit un pod intact pe Rin?

— Da. Leonard a pus mîna pe podul de la Remagen, înainte ca apărătorii lui să fi avut timp să-l arunce în aer!

— Drace, Courtney, asta o să-i rupă dispozitivul în două. Ați trimis oameni de partea cealaltă?

— Trimit tot ce pot.

— Perfect...

Hodges înşiră toate măsurile în curs de executare la nivelul Corpului 3 armată, apoi întreabă dacă poate folosi şi elemente din rezerva armatei.

— Expediază dincolo tot ce poți, Courtney, şi întăreşte zdravăn capul de pod, răspunde pe loc comandantul grupului de armate, din ce în ce mai entuziasmat.

În acelaşi timp, priveşte marea hartă atîrnată pe peretele de lîngă el şi încheie, de parcă şi-ar fi vorbit lui însuşi:

— O să-i trebuiască pare-mi-se flăcăului de peste drum cel puțin două zile pînă să strîngă destule forțe ca să lovească în voi…[23].

„Flăcăul” de peste drum

„Flăcăul“ din tabăra duşmană e mareşalul Walter Model, comandantul Grupului de armate „B“. Este un om la înălțimea grelei sarcini care-i stă în față, deşi s-au dus vremurile cînd trecea drept salvatorul situațiilor celor mai compromise. Generalul Model atrăsese atenția lui Guderian asupra sa, prin energia, dinamismul şi fermitatea sa, pe cînd se afla în fruntea Diviziei 3 tancuri, cu prilejul cotropirii Rusiei. Numit în anul următor la comanda unui corp de tancuri, Model cîştigase încrederea lui Hitler chiar din vara anului 1943, reorganizînd cu mînă de maestru apărarea Armatei 9, pusă serios la încercare pe frontul central.

Hotărît, energic, admirabil organizator, excelent teoretician, Model însuflase încredere şi credință tuturor, indiferent de rang. Faima sa de comandant priceput se răspîndise cu atît mai mult, cu cît perioada aceasta coincisese cu punerea în disponibilitate a unor mari comandanți. Model excela în operațiile de apărare, iar perioada respectivă necesita asemenea metode. În cursul verii 1944, după demiterea mareşalului von Kluge a doua zi după dezastrul din Normandia, Model fusese aşadar însărcinat să astupe breşele din frontul de vest şi să restabilească o apărare organizată. Sub comanda lui Rundstedt, numit comandant suprem pe frontul de vest la începutul lui septembrie, energicul ostaş izbutise să redreseze de-a lungul Zidului de vest, pe cursul inferior al Meusei şi înainte de Vosgi, o situație dintre cele mai compromise.

De statură mijlocie, cu părul negru şi privirea ageră, mareşalul arăta destul de tînăr; nu i se dădea vîrsta de 54 de

ani. Excelent stat-majorist, veşnic neobosit, cerea mult de la subordonații săi şi nu tolera niciodată în serviciile sale colaboratori care nu dădeau tot ce puteau. Astfel că acest comandant activ şi competent era tot atît de stimat de trupe, cît şi de ofițerii comandamentului. Hitler îl prețuia mult, nu numai pentru caracterul său hotărît şi inflexibil, ci şi pentru suplețea sa în raporturile cu serviciile O.K.H. şi O.K.W. În plus, Model era considerat de către toți generalii armatei de uscat ca fiind foarte favorabil regimului național-socialist şi mulți dintre egalii săi îl judecaseră cu asprime pe vremuri, cînd solicitase să devină aghiotantul lui Himmler. E drept că dorința aceasta de a place sus corespundea unei trăsături de caracter a mareşalului: era ambițios. El credea în succesul lui şi năzuia la cele mai înalte onoruri. Această încredere în soarta sa îi conferea o extraordinară siguranță în sine. Ideile şi le susținea cu tărie, iar optimismul său era uneori nelimitat.

Astfel, ofensiva concentrică a anglo-canadienilor şi a Armatei 9 americane în Renania de nord îl face să întrezărească o amenințare directă pentru Ruhr. De aceea, mareşalul într-acolo îndreaptă de cîteva zile cea mai mare parte a rezervelor sale, îndeosebi unitățile de artilerie antiaeriană, de artilerie de cîmp şi de tancuri. Se pare însă că această preocupare nu se întinde decît pînă la regiunea Bonn, întrucît mai sus de vechea cetate universitară dispozitivul de apărare este cît se poate de neglijat. E drept că în spre partea aceea, prezența Armatei 15 pe malul stîng ar fi trebuit să asigure, în principiu, o apărare corespunzătoare.

Aşa că, atunci cînd se produce neaşteptata trecere a fluviului la Remagen, americanii pătrund pe malul drept într-o zonă care pare mai curînd o regiune de spate, decît un sector de luptă. E cu adevărat simbolic faptul că unul dintre primii ofițeri care au aflat ştirea a fost un maior de geniu, iar nu Rundstedt, sau Model, sau chiar Zangen, comandantul Armatei 15!

Ofițerul acesta este maiorul Herbert Strobel, a cărui misiune constă în primul rînd în a asigura comunicațiile între cele două maluri ale Rinului în spatele Armatei 15 la Koblenz şi în aval. Este aproape ora 21 cînd unul dintre ofițerii săi de stat major, locotenentul Albert Seibertz, îi anunță vestea. Strobel, care şi-a luat funcția în primire de abia la 2 martie, şi-a stabilit punctul de comandă în micuța localitate Rheinbrohl, pe malul drept, la vreo doisprezece kilometri sud de Remagen. Maiorul are aşadar în subordinea sa Batalionul 3 din Regimentul 12 pionieri teritorial, a cărui companie comandată de căpitanul Friesenhahn asigura serviciul de întreținere la Remagen.

Comandantul Batalionului 3 este maiorul August Kraft. Dar dispozitivul unităților de geniu este astfel constituit, încît punctul de comandă al batalionului se găseşte la Sayn, lîngă Bendorf, la vreo doisprezece kilometri nord de Koblenz şi, prin urmare, la vreo douăzeci de kilometri sud de Rheinbrohl. Astfel că, după ora 21, Strobel aduce la cunoştința lui Kraft ceea ce pățise la sfîrşitul după-amiezei respective subordonatul său direct!

Kraft rămîne înmărmurit şi, cu toate că e genist, se gîndeşte imediat să organizeze un contraatac. Îi împărtăşeşte intenția sa lui Strobel şi, în vederea acestui lucru, îi solicită un sprijin în efective, batalionul nedispunînd decît de vreo douăzeci de oameni, şi aceia rezervişti! Reacția maiorului nu-l surprinde pe Strobel. Într-adevăr, Kraft trece drept un ofițer conştiincios, metodic şi foarte competent. Fost luptător în primul război mondial, căpătase Crucea de Fier clasa I şi se bucura de stima camarazilor de arme atît pentru simțul său de cooperare, cît şi pentru cel de răspundere.

Cînd Strobel i-a anunțat drama de la Remagen, a reacționat pe loc. Reflexul de comandant a fost prompt. Dar punctul de comandă de la Sayn e departe de efectivele disponibile, aproape inexistente. Ar fi mai bine, socoteşte Strobel, ca comandantul Batalionului 3 să se ocupe de misiunea sa principală, adică apărarea celorlalte patru poduri

din sectorul Koblenz-Nord, pentru ca să nu se mai repete o asemenea întîmplare nefericită. E vorba de podul rutier de la Neuwied, de podul de cale ferată de la Urmitz, la 4 km mai sus de Neuwied, de podul din oraşul Koblenz şi, în sfîrşit, de podul de cale ferată de la Horchheim, la periferia de sud a Koblenzului.

La punctul său de comandă de la Rheinbrohl, Strobel chibzuieşte că ar fi mai indicat să execute el un contraatac în direcția podului de la Remagen, în scopul de a-l recuceri şi de a-l distruge de astă dată. În acest scop, maiorui solicită de la punctul de comandă din Sayn numai detaşarea unui specialist de la serviciul pirotehnic, precum şi livrarea unei tone de exploziv, cereri care sînt ambele satisfăcute o oră mai tîrziu. Ordonînd, fără să pregete, acțiuni de luptă, Strobel desigur încalcă un domeniu care, teoretic, nu e al său, întrucît el e genist. Dar aceasta se datoreşte stării de dezorganizare care domneşte pe malul drept şi în valea Rinului, de cînd noile măsuri de subordonare luate de înaltul comandament acum vreo zece zile au schimbat şi aici totul.

Pînă la 28 februarie, generalul de geniu Janowski, detaşat la Regiunea 12 militară din Koblenz, răspundea de serviciul tehnic de geniu din sectorul Remagen, în timp ce de celelalte probleme răspundea generalul Kurt von Berg. Ofițerii din statele majore ale acestor generali se obişnuiseră de o bucată de vreme cu această împărțire firească a răspunderilor, în plus, cei doi comandanți se aflau în cele mai bune relații. Dar de la 28 februarie apărarea văii revine Grupului de armate „B“. De pe urma acestui fapt, de serviciul tehnic de geniu al acestui sector renan răspundeau generalul de geniu Richard Wirtz, şeful serviciului de geniu al Grupului de armate „B”, şi colonelul Bujard, omologul său de la Armata 5 tancuri, în timp ce conducerea acțiunilor de luptă revenea de astădată statului major al generalului Botsch. Acesta fusese la rîndul său mutat la 5 martie, astfel că toate aceste schimbări, resubordonări şi alte pretinse organizări nu făcuseră decît să dăuneze diverselor comandamente ale noilor unități

constituite. De pildă, pînă la 7 martie generalul Wirtz încă nu inspectase sectorul Remagen!

Însuşi Strobel nu preluase răspunderea decît de cinci zile şi nu avusese încă nici un contact cu trupele din sector. Cînd evaluează efectivele din zona capului de pod realizat de duşman, maiorul e nevoit să admită că acestea sînt foarte reduse. Există subunități ale Batalionului 834 instrucție, geniu, elemente ale Batalionului 655 construcții poduri şi subunități dispersate de apărare antiaeriană, asupra cărora, de altfel, autoritatea sa e cum nu se poate mai limitată.

La drept vorbind, aceste trupe dispersate nu au nici o valoare combativă, fiind formate în cea mai mare parte din pontonieri şi pionieri prost echipați şi insuficient instruiți pentru luptă; în acelaşi timp, mulți servanți de la piesele de artilerie antiaeriană, majoritatea tineri sub 18 ani, se risipiseră în dezordine cu prilejul retragerii pe malul drept. Fără armament greu, îndeosebi fără sprijin de tancuri şi artilerie, contraatacul ordonat de Strobel de la punctul său de comandă din Rheinbrohl nu constituie aşadar decît o măsură platonică, deoarece nu există la fața locului nici un comandant disponibil care să coordoneze acțiunile de luptă în ansamblul lor.

Reacția colonelului Reichhelm

Mult mai periculoasă ar putea fi în acel moment reacția colonelului Günther Reichhelm, şeful serviciului operații al Grupului de armate „B“. La 31 de ani, Reichhelm este, indiscutabil, unul dintre cei mai tineri ofițeri cu acest grad din Wehrmacht. Ştirea trecerii podului de la Remagen de către duşman a ajuns din întîmplare la biroul său, transmisă din Koblenz de către un ofițer de artilerie antiaeriană. Neizbutind să ia legătura cu Model, în curs de deplasare, Reichhelm are aceeaşi reacție ca Strobel şi hotărăşte să

execute imediat un contraatac. Se interesează care ofițer superior are punctul de comandă cel mai apropiat de regiunea Remagen, pe malul drept. I se spune că generalul Praun. Dar acesta e şeful transmisiunilor Armatei 15. Pus la curent cu ceea ce se aşteaptă de la el, Praun ridică numaidecît obiecții energice, invocînd ca pretext funcțiile sale administrative şi nepriceperea sa de a conduce o acțiune de luptă de asemenea proporții.

Din aproape în aproape, Reichhelm sfîrşeşte prin a descoperi punctul de comandă al generalului von Wietersheim, de lîngă Bonn-Beuel. E un noroc, căci generalul comandă Divizia 11 tancuri! O, desigur, titlul pare oarecum pompos pentru a denumi o astfel de unitate care nu mai numără decît 25 de tancuri în stare de luptă, 18 tunuri şi vreo 4 000 de oameni, adică aproximativ o treime din compunerea normală a unei mari unități de acest fel la vremea respectivă. Dar, avînd în vedere apărarea slabă a capului de pod realizat de duşman, această intervenție ar putea fi desigur salutară dacă Divizia 11 tancuri ar putea acționa imediat. Acest lucru însă nu e cu putință căci, pentru moment, divizia este total lipsită de carburanți…

Dezamăgit, dar decis să riposteze cu orice preț, neobosit, hotărît, Reichhelm îşi continuă cercetările şi obține în cele din urmă legătura cu punctul de comandă al generalului von Kortzfleisch, la Bensberg, 16 km est de Köln. Generalul comandă un sector de apărare pe malul drept al Rinului. Dar şi aici titlul sonor ascunde sărăcia mijloacelor ce i se puseseră la dispoziție. De la numirea sa în acest post, în luna februarie, Kortzfleisch nu a dispus efectiv decît de mici detaşamente ale Wehrmachtului, grosul efectivelor de sub autoritatea sa fiind constituit mai cu seamă din elemente eterogene ale Volkssturmului; „Misiunea care ne fusese dată, avea să scrie mai tîrziu colonelul Rudolf Schultz, ofițer cu operațiile de la punctul de comandă al acestuia, era foarte greu de dus la îndeplinire, atît din cauza poziției inamicului, cît şi a propriilor noastre greutăți privind exercitarea comenzilor şi

atribuțiilor. De fapt, aveam mai multe state majore decît trupe, iar dezordinea generală, mijloacele reduse de care dispuneam atît în domeniul transporturilor, cît şi al comunicațiilor limitau eficiența noastră. Totuşi, simțul datoriei era foarte dezvoltat la eşalonul de comandă, Generalul Kortzfleisch depunea o activitate neobosită şi, cu tot pericolul permanent al bombardamentelor duşmane, se afla necontenit în inspecție pe drumurile de la est de Rin“ [24].

Acesta e omul căruia i se adresează Reichhelm în scopul nimicirii cît mai rapide a capului de pod inamic din jurul Erpelului. Fără a mai zăbovi, întărindu-şi astfel faima de comandant activ şi totdeauna dornic de a-şi da seama la fața locului de situație, Kortzfleisch porneşte imediat la drum, însoțit de şeful operațiilor. Prima lui grijă este de a recunoaşte terenul unde urma să se execute contraatacul, constituind totodată detaşamentele care trebuiau să execute această acțiune.

La drept vorbind, deprins fiind cu exemplul pe care-l dădeau elementele din Volkssturm ce-i fuseseră puse la dispoziție, Kortzfleisch nu-şi făcea prea mari iluzii în legătură cu mijloacele de care poate dispune în momentul de față. Desigur, Reichhelm i-a adus la cunoştință subordonarea Diviziei 11 tancuri şi a Diviziei de tancuri de instrucție, o altă mare unitate cu bună reputație, cel puțin pe hîrtie. Dar e în drept să se întrebe care e capacitatea de luptă reală a acestor mari unități? De altfel, acestea sînt dispuse în prezent în sectoarele Düsseldorf şi Köln-Bonn. Prin urmare, vor trebui să fie scoase din dispozitivul lor actual şi îndreptate, cît mai repede posibil, spre noul lor sector de acțiune. Dar cît timp avea să necesite această acțiune? Pentru Kortzfleisch e limpede că scopul americanilor va consta în a exploata cît mai rapid succesul lor pe malul drept. Timpul lucrează aşadar împotriva germanilor şi generalul consideră că, dacă e să se recucerească podul, aşa cum a dat de înțeles şeful operațiilor

din statul major al lui Model, atunci trebuie să se treacă la acțiune imediat.

Va putea oare? Kortzfleisch cunoaşte starea precară a căilor de comunicații prin Westerwald, regiune cu teren accidentat şi foarte împădurit, cu multe coline a căror altitudine trece de 300 m. Lipsa de camioane şi de carburanți îngreuiază foarte mult deplasarea rapidă, iar deteriorarea mijloacelor de transmisiuni constituie o piedică suplimentară în executarea unor manevre de mari proporții. În plus, zona de lupte e aproape.

Pe măsură ce Kortzfleisch şi Schulz se apropie de Bonn, amploarea primejdiei se precizează. Valea Rinului se află la vreo 15 km depărtare şi totuşi cei doi disting deja spre sud-vest necontenite străfulgerări; nu încape nici o îndoială, sînt salve trase de piese de artilerie grea. Din cînd în cînd lumina persistă mult timp, de parcă întreaga regiune între Bonn şi Köln ar fi fost cuprinsă de flăcări...

Deodată, într-un sat de lîngă Siegburg, la vreo 12 km nord-est de Bonn, Kortzfleisch şi Schulz descoperă cu uimire lucrul la care visează de cînd li s-a adus la cunoştință noua misiune: un detaşament de tancuri în coloană de marş! Oricît de necrezut ar părea, stau acolo, înşirate de-a lungul străzii principale, 16 tancuri cu rezervoarele pline şi muniția intactă. Şi, pentru sprijinirea detaşamentului, iată în apropiere un batalion de vînători de tancuri cu efectivul aproape complet!

Informîndu-se, află că e vorba de Brigada 106 tancuri „Feldherrnhalle“, o mare unitate de elită bine cunoscută de luptătorii de pe frontul de vest. Comandantul ei este locotenent-colonelul Ewers, posesor al Crucii de Fier cu frunze de stejar acordată pentru bărbăție în luptă. Iată, reflectează imediat Kortzfleisch, întocmai formația de care e nevoie pentru a efectua acest contraatac împotriva Erpelului. Dar Ewers primise ordin să se îndrepte spre Bonn, unde se dau lupte extrem de crîncene, căci înaltul comandament hotărîse să apere cu orice preț capul de pod de pe malul stîng al Rinului.

Locotenent-colonelul e la curent cu pățania de la Remagen şi el însuşi se întrebase dacă n-ar fi mai bine să-şi întrebuințeze tancurile şi vînătorii de tancuri împotriva micului cap de pod de la Erpel, la numai 40 km spre sud. Dacă ar fi numai după el, desigur că Ewers şi-ar îndrepta bucuros unitatea de şoc spre acest punct mai amenințat. Kortzfleisch îl întreabă numaidecît pe locotenent-colonel dacă toate subunitățile sale sînt gata să înceapă imediat deplasarea. Ewers îl asigură că da. Atunci generalul cere comandantului Brigăzii 106 tancuri să nu întreprindă nici o acțiune, pînă ce nu va lua legătura cu punctul de comandă al lui Model, pentru a-i solicita această schimbare de misiune.

— Asta este aproximativ ceea ce le-am şi spus şefilor. În afară de „Feldherrnhalle“, nu există nici o altă unitate capabilă să intervină în sectorul capului de pod duşman. Or, adaugă el, dacă în timpul nopții Ewers şi trupa sa experimentată nu-i aruncă pe americani pe malul celălalt, va fi deschisă o poartă spre inima Germaniei.

— Asta este aproximativ ceea ce le-am şi spus celor de la cartierul general al führerului, ripostează Model destul de plictisit. Cu toată schimbarea de situație, Brigada 106 tancuri trebuie să ia parte la apărarea capului de pod de la Bonn…

„Flăcăul de peste drum“ fiind astfel el însuşi frînat în hotărîrile lui, profeția lui Bradley avea să se vădească întemeiată. În timp ce Ewers transmite subordonaților săi ordinul definitiv de a porni spre Bonn. Kortzfleisch îşi continuă drumul spre sud. După ce trece de cartierul Bonn-Beuel, o ia de-a lungul malului drept pînă la Honnef, apoi o coteşte la stînga, pătrunzînd în masivul Siebengebinge, pentru a răzbi la Kalenborn, unde grupul de armate şi-a stabilit punctul de comandă. Cînd ajunge acolo, află că generalul şi ofițerul său cu operațiile se află la mai puțin de 9 km de Erpel. Dar între acest tîrguşor liniştit, cufundat în noapte, şi micul cap de pod inamic nu există nimic organizat. E aproape pămîntul nimănui. Numai cîteva subunități de geniu şi servanții de la tunurile antiaeriene, mai mult sau mai

puțin risipiți în dezordine, rătăcesc pe înălțimile malului drept, în timp ce grupuri mici mai rezistă în satele Heister, Sverinsog, Orsberg şi Kasbach, de cealaltă parte a înălțimii Erpeler Ley. Dar nici unul din aceste grupuri nu e în măsură să desfăşoare o acțiune coordonată împotriva capului de pod: „Dacă Brigada 106 tancuri ar fi atacat înălțimea Erpel, avea să scrie mai tîrziu Rudolf Schulz, şi dacă atacul ar fi fost încununat de succes, lucrul acesta n-ar fi contribuit decît la prelungirea războiului în vest. Victoria nu ar fi fost hotărîtoare. Totuşi, acest mărunt exemplu vădeşte, cum nu de puține ori s-a întîmplat pe frontul de răsărit, ce catastrofale rezultate producea amestecul direct al înaltului comandament în conducerea tactică a operațiilor“[25].

„Înainte, Brad, o să-ți dau tot ce pot!”

În timp ce Înaltul comandament german lasă să-i scape această şansă unică de a se înapoia la pod, regiunea Remagen începe să atragă ca un magnet toate forțele americane disponibile la sud-vest de Köln. În cursul nopții, pe şoselele ude de ploaie se formează coloane lungi, care sînt îndreptate de către detaşamentele poliției militare spre micul orăşel renan, necunoscut încă celor mai multe dintre serviciile de circulație rutieră cu cîteva ore înainte, iar acum, adevărat punct de adunare a rezervelor Armatei 1.

Aceasta e urmarea unei convorbiri telefonice desfăşurate puțin după ora 20 între Bradley şi Eisenhower. Comandantul Grupului 12 de armate avusese ca oaspete în seara aceea pe generalul-maior Harold R. Bull, şeful serviciului operații al lui Ike. După masă, Bradley l-a poftit în biroul său, unde erau întinse hărțile cu fişia de acțiune a grupului de armate. Bull apreciază acțiunea Diviziei 9 blindate de tancuri la Remagen, dar deplînge faptul că regiunea nu reprezintă cadrul ideal

care să permită desfăşurarea ulterioară a unei ofensive de mare amploare pe malul drept.

Bradley, dimpotrivă, nu-şi ascunde mulțumirea. Pentru el, cucerirea podului înseamnă un adevărat noroc, şi chiar dacă regiunea de dincolo e destul de accidentată, controlul rapid al autostrăzii Frankfurt-Köln, relativ apropiată de punctul de trecere, oferă o posibilitate de exploatare ulterioară fie spre sud-est, în direcția Frankfurt şi a văii rîului Main, fie spre est sau nord-est, în direcția bazinului Ruhr. Dar, de rîndul acesta, Bull face o remarcă rezonabilă: dacă se introduc cîteva divizii în această parte a malului drept, lucrul acesta nu va perturba oare întregul dispozitiv al comandamentului suprem, nu va stînjeni planurile sale?

Bull este într-adevăr cel mai în măsură să ştie că comandantul suprem aliat intenționează să exploateze cît mai curînd succesul Grupului 21 de armate al lui Montgomery în Renania de nord şi că o încercare de mari proporții de forțare a fluviului este prevăzută începînd de la 23 martie în regiunea Wesel, mai jos de Duisburg. De pe acum pe drumurile din Belgia şi din sudul Țărilor de Jos se deplasează numeroase coloane, care aduc de dincolo de cursul inferior al Meusei trupe şi mijloace de trecere, muniții şi provizii. Acest cap de pod neprevăzut realizat în regiunea accidentată a Westerwaldului nu riscă oare să zdruncine planul principal, în caz că vor trebui dirijate întăriri într-acolo?

De abia atunci îşi dă seama Bull, cu oarecare surpriză, că cele patru sau cinci divizii pe care Bradley se gîndeşte să le introducă treptat pe malul drept nu au fost încă puse la dispoziție de Eisenhower; de altfel, comandantul suprem nici nu a fost anunțat de eveniment! Pînă în prezent diversele eşaloane ale Diviziei 9 blindate de tancuri, ale Corpului 3 armată, ale Armatei 1 şi ale Grupului 12 de armate au reacționat favorabil auzind de inițiativa lui Hoge. Dar comandantul suprem nu şi-a dat încă avizul!...

Entuziast, nerăbdător ca şi Hodges să-şi ia revanşa pentru insuccesul din iarnă, Bradley a aprobat toate inițiativele

subordonaților săi. Din cele trei grupuri de armate, cel comandat de el avea să pună primul piciorul pe malul drept. Nimeni nu lasă să-i scape un asemenea prilej şi i-o spune cu convingere oaspetelui său:

— Am trecut Rinul. Acum, că avem un cap de pod, ce dumnezeu, să ne folosim de el.

Iată de ce comandantul Grupului 12 de armate a cerut imediat legătura cu cartierul general de la Reims. De la încheierea cu succes a bătăliei din Ardeni, comandantul suprem al coaliției militare occidentale şi-a mutat într-adevăr cartierul general de la Versailles în cetatea din regiunea Champagne. Pentru a-şi instala serviciile, Ike alesese un liceu tehnic de băieți din cartierul gării. Deşi clădirea era mare – în timp normal putea să adăpostească 1 500 de elevi –, acum îşi avea sediul aici numai statul major al comandantului suprem. Celelalte servicii ale S.H.A.E.F., care însumau în total peste 5 000 de persoane – ofițeri, subofițeri, soldați şi personal feminin –, erau repartizate în alte cîteva clădiri din oraş.

Cei ce aveau directă legătură cu statul major numeau clădirea generalului „mica şcoală din cărămidă roşie“. Ike se instalase la etajul întîi al imobilului, transformînd în birou o fostă sală de clasă. În momentul cînd Bradley obține legătura cu el, Eisenhower se află în sufragerie. Comandantul suprem se întreținuse în cursul serii cu comandanții unităților aeropurtate care urmau să participe, la 23 martie, la marea ofensivă a Grupului 21 de armate. Sînt de față generalii Ridgway, Gavin, Taylor, respectiv comandanții Corpului 18 aeropurtat şi ai diviziilor 82 şi 101 aeropurtate, trei veterani ai nopții de 6 iunie 1944, precum şi generalul Morgan, ataşat la statul major al cartierului general, şi căpitanul Harry Butcher.

Pentru Eisenhower, operația aceasta din Renania de nord constituie o nouă fază a bătăliei invaziei, cea care trebuie să aducă aliaților cucerirea malului opus al Rinului şi să le deschidă calea spre inima țării duşmane. Această ofensivă de

mare amploare, ale cărei detalii tocmai le studiase pe părți împreună cu comandanții acestor unități aeropurtate, reprezintă una din cele două direcții de ofensivă prevăzute spre centrul Reichului. Ea se va efectua de o parte şi de alta a Weselului, la nord-vest de Ruhr şi va permite încercuirea pe la nord a marelui bazin industrial, dînd totodată posibilitatea să se înainteze prin cîmpia Vestfaliei pe direcția Ems, Weser şi Elba, poate chiar înspre Marea Baltică.

O altă direcție de ofensivă, secundară, şi ca atare, ulterioară, viza cucerirea văii rîului Main, în aşa fel încît să se ajungă în regiunea Hessen şi să se poată exploata breşa realizată, începînd din regiunea Cassel, fie spre nord, pentru a face joncțiunea cu Grupul 21 de armate, fie spre est. Toate aceste proiecte fuseseră studiate de Roosevelt şi Churchill la Malta, la începutul lui februarie, pe cînd cei doi oameni politici se pregăteau să plece la Ialta. Churchill insistase în mod deosebit asupra importanței operației pe care urma s-o conducă Montgomery şi din această cauză Eisenhower acorda acestuia din urmă un puternic sprijin cu trupe aeropurtate.

Dar iată că apelul telefonic al lui Bradley întrerupe cina. Telefonul se află într-un colț al sufrageriei şi, pe moment, nici unul dintre comeseni nu dă atenție convorbirii comandantului suprem. Totuşi brusca lui înviorare, vigoarea cuvintelor rostite de el, precum şi exclamațiile de surpriză vădesc că pe front se petrece ceva extraordinar. Reacția lui Eisenhower este într-adevăr cea pe care o aştepta Bradley. Şi imediat, comandantul suprem pune întrebarea referitoare la valoarea forțelor prevăzute a fi introduse dincolo de Rin:

— Peste patru divizii, răspunde Bradley. Dar am vrut să mă asigur că deplasarea lor pe malul drept nu ar perturba planurile dumneavoastră.

— E drept, Brad, ripostează de îndată comandantul suprem, ne aşteptam să avem cîteva divizii imobilizate în fața Kölnului. Aceste divizii sînt acum libere. Dați-i drumul. Trimiteți imediat cel puțin cinci divizii şi tot ce e nevoie, pentru ca poziția să fie temeinic apărată...

„Am înregistrat, avea să scrie mai tîrziu Eisenhower, o notă de mare bucurie în vocea lui cînd mi-a răspuns:

— Chiar aşa aveam de gînd să procedez! Dar aici mi s-a obiectat că aş putea perturba planurile dumneavoastră. Aşa că am vrut să ne înțelegem mai întîi“.[26]

„A fost una din clipele cele mai fericite pe care le-am trăit în cursul războiului, avea să adauge Eisenhower. În general, marile succese le prevezi cu zile şi chiar cu săptămîni înainte, în aşa fel încît atunci cînd în sfîrşit se produc, înaltul comandament şi statele majore, care au contat deja pe ele, sînt ocupate cu elaborarea altor planuri. Dar succesul de la Remagen era absolut neaşteptat. Trecusem Rinul pe un pod permanent. Bariera tradițională care apăra inima Reichului era străpunsă. Înfrîngerea inamicului, calculată de multă vreme pentru primăvara şi vara anului 1945, părea acum la îndemîna noastră.

Entuziasmul meu se transmise şi comesenilor mei. Printre ei se găseau veterani ai unor grele lupte de desant aerian date împotriva duşmanului în fel de fel de împrejurări şi încununate de succes. Cu toții prevestiră apropiata încetare a ostilităților. Sînt încredințat că, din acea zi memorabilă, toți s-au aruncat în luptă cu elanul măreț pe care-l dă certitudinea unei victorii zdrobitoare“.

Oaspeții, care au urmărit cu atenție sfîrşitul convorbirii, nu mai au nevoie de multe amănunte pentru a-şi da seama de întreaga importanță a evenimentului. Toată lumea jubilează. Ridgway dă tonul, propunînd chiar să fie îndreptată în această parte a Rinului operația de desant aerian prevăzută în sectorul lui Montgomery cu două săptămîni mai tîrziu! De rîndul acesta însă Ike nu e dispus să-şi dea peste cap planurile şi nici să ofere prilej pentru un nou scandal din partea lui Montgomery:

— De data asta, spuse el, nu ți se oferă şansa asta, dar, fii pe pace, vei regăsi curînd prilejul!...

Atitudine greoaie, paralizie, haos de o parte, din pricina măsurilor rigide impuse de un om hăituit, – suplețe, încredere, simțul a ceea ce e nimerit să se efectueze, de cealaltă, acestea sînt elementele care explică succesul unei tabere şi îngrămădirea de gafe în cealaltă. În momentul cînd Eisenhower preia inițiativa lui Hoge, care fusese unul dintre stat majoriştii săi străluciți cu vreo zece ani în urmă, în Filipine, ordinele sînt deja date peste tot.

La ora 20 şi 15 minute Leonard primeşte confirmarea ştirii pe care o cunoştea de o bucată de vreme, şi anume, încetarea misiunii sale spre sud, dincolo de Ahr. Bizuindu-se pe promisiunea ce i s-a făcut, comandantul Diviziei 9 blindate de tancuri a şi trimis la Sinzig un detaşament al Grupului de luptă A, sosit de la Bad-Neuenahr ca să înlocuiască Batalionul 52 infanterie, şi totodată a deplasat spre Remagen Batalionul 1 din Regimentul 310 infanterie, înlocuit şi el în valea Ahrului de Escadronul 89 cercetare.

Începînd de la ora 17, statul major al Corpului 3 armată a elaborat noi măsuri de subordonare. Constatînd că e imposibil să deplaseze spre Remagen o divizie completă, serviciul operații al lui Millikin a hotărît să îndrepte într-acolo diferite detaşamente, pe măsură ce deveneau disponibile. De cum soseau, toate întăririle erau puse sub ordinele generalului de brigadă Hoge, comandantul trupelor ce trecuseră pe malul drept. Era vorba de două regimente de infanterie luate de la diviziile 9 şi 78 infanterie, precum şi de importante elemente de sprijin ca, de pildă, un batalion de artilerie de 105 mm, o subunitate de 155 mm şi o subunitate de obuziere de 203,2 mm, care urmează a fi completate în cursul nopții cu Batalionul 482 artilerie antiaeriană.

În noaptea întunecată şi ploioasă, circulația din ce în ce mai intensă se efectuează cu toate farurile aprinse. Lungile omizi luminoase sclipesc ca nişte licurici pe drumurile din cîmpia Kölnului şi pe versantele nordice ale înălțimii Eifel. De la Düren, Zülpich sau Euskirchen dîrele acestea converg spre sud-est şi ajung pe valea Rinului, fie pe drumul

Birresdorfului, fie prin Rheinbach, Gelsdorf, Bad-Neuenahr şi Sinzig. De aici, coloanele traversează drumul ce duce de la Koblenz la Bonn, ajung în satul Kripp, apoi o cotesc spre nord, spre a răzbate la periferia de sud a Remagenului, unde încep să se aglomereze şiruri de vehicule.

Acum nu mai e nici o primejdie ca această mişcare să fie stînjenită de Corpul 67 armată german, în totală retragere la sud de valea rîului Ahr. Armata 15 se retrage pe tot frontul. Corpul 94 armată german este definitiv despărțit de armată şi împins înapoi spre Bonn. Pe stînga, între Münstereifel şi Adenau, legătura cu Corpul 66 armată german este complet pierdută. Prin urmare, prima grijă a generalului Hitzfeld a constat în a organiza baraje pe drumul Koblenzului, la sud de Sinzig, în dreptul localității Niederbreisig. Un detaşament de geniu a primit misiunea să amenajeze aceste baraje, la vreo 6 km la sud de Sinzig. La vest de această poziție, rămăşițe ale Diviziei 272 infanterie germane se cramponează anemic de colinele împădurite ce domină Heimersheim dinspre sud-vest. Pe stînga lor, resturile diviziei nici nu mai au contact cu Divizia 277 infanterie germană, ea însăşi respinsă din valea Ahrului în urma zadarnicei presiuni din dimineața respectivă spre Gelsdorf, unde coloanele americane se deplasează acum aproape fără întrerupere. Divizia, sau cel puțin ce a mai rămas din ea, a evacuat localitățile Altenahr şi Brück, căutînd refugiu în regiunea accidentată şi împădurită dintre Staffel şi Herschbach, la nord-est de Adenau.

Aici se termină zona care se mai află sub controlul Corpului 67 armată germană. Nemții au pierdut întreaga vale a Ahrului. De la punctul său de comandă din Dedenbach, generalul Hitzfeld nu mai poate intra în legătură cu Divizia 89 infanterie germană, angajată în lupte în cursul dimineții în regiunea Münstereifel. Nici pe stînga nu mai există nici o legătură cu Corpul 66 armată german. În urma acestui fapt, sectorul apărat de Corpul 67 armată german se întinde pînă la flancul stîng al Diviziei 277 infanterie germane, în apropierea localității Herschbach. Dincolo de această limită

nu se mai ştie nimic; unele rapoarte semnalează coloane izolate în retragere pe drumul spre Adenau.

Generalul von Zangen şi-a repliat serviciile de la Waldorf, spre Brohl, pe Rin, la vreo zece kilometri sud de Sinzig. Cît timp va mai rezista? De la acest punct de comandă improvizat, comandantul Armatei 15 nu mai conduce de fapt decît două divizii cu efective reduse. Pentru a completa situația, Armata 3 americană comandată de Patton înaintează şi ea în regiunea Eifel. Aripa ei stîngă, în speță Corpul 8 armată comandat de Middleton, care acționase în Ardeni, a trecut dincolo de masivul Schnee Eifel la începutul lui martie, a cucerit regiunea Prüm şi a depăşit valea superioară a rîului Kyll la est de Gerolstein. Dacă ofensiva se va desfăşura cu succes şi la sud de Adenau, în spre Mayen, la vreo 30 km vest de Koblenz, rămăşițele Armatei 15 vor fi în curînd împinse cu spatele la Rin…

Pentru moment, singurele informații care concordă cît de cît şi care ajung atît la punctul de comandă de la Dedenbach, cît şi la cel de la Brohl, semnalează o oarecare slăbire a presiunii duşmane la sud de Ahr. Nimeni de la aceste două state majore nu-şi închipuie deocamdată că acest răgaz binevenit se datoreşte pierderii podului de la Remagen şi realizării capului de pod de la Erpel care aspiră de acum înainte toate rezervele Diviziei 9 blindate de tancuri americane, deşi unele informații neverificate semnalează totuşi despre o posibilă pierdere a acestui pod.

Eisenhower impune păstrarea secretului

Nici o informație din sursă aliată nu va veni totuşi să confirme aceste ştiri, căci Eisenhower a dat ordine foarte stricte serviciului de cenzură de la cartierul general, ca să nu se pomenească nimic în legătură cu cele întîmplate la Remagen. Serviciul de informații al S.H.A.E.F.-ului va

sublinia aşadar, în faţa corespondenţilor de război acreditaţi, importanţa încetării, în seara respectivă, a luptelor în centrul oraşului Köln.

Într-adevăr, de la sfîrşitul după-amiezii, trupele Corpului 7 armată american au ajuns la Rin, azvîrlind pe ultimii apărători germani spre suburbiile Deutz şi Mühlheim de pe malul drept. Mîine, cucerirea definitivă a marii cetăţi renane va constitui tema principală a ziarelor şi a comentariilor de la radio în ţările neutre, ca şi în tabăra aliaţilor. Cele mai favorizate – în virtutea distanţei mai scurte pe care o are de străbătut informaţia – sînt cotidienele din Europa occidentală eliberată, care vor putea chiar publica pe prima lor pagină o fotografie a catedralei, celebrul Dom, ale cărui turle înnegrite, capodopere ale artei gotice medievale, se înalţă, pare-se intacte, în mijlocul ruinelor.

Comentatorii şi autorii de editoriale vor sublinia importanţa cuceririi acestei metropole germane, cea mai mare aşezare ocupată pînă atunci de forţele aliate. Mai mult decît Aachen, cetatea de pe Rin reprezintă unul dintre pilonii puterii economice a Reichului. Ştirea va fi cu atît mai mult scoasă în evidenţă, cu cît un mare număr de reporteri se găsesc în acest sector al Renaniei, de cînd cu spectaculoasa înaintare a marilor unităţi ale Grupului 21 de armate al lui Montgomery şi Corpului 7 armată comandat de Collins.

Secretul întîmplării de la Remagen va fi cu atît mai bine păstrat, cu cît alţi corespondenţi de război vor sublinia înaintarea flancului stîng al Armatei 3 în sud. Nimeni nu posedă în mai mare măsură ca George C. Patton simţul prestigiului, nimeni nu ştie să scoată mai bine la lumină un fapt de arme, transformînd un succes în operaţie strălucită. În speţă, Divizia 4 blindată de tancuri americană înaintează între Gerolstein şi regiunea de la sud de Adenau, avînd ca obiective mai îndepărtate Mayen şi valea Rinului spre Andernach şi Koblenz[27].

Pornind în februarie la ofensivă de la marginile marelui ducat de Luxemburg, Armata 3 a înaintat prin partea de sud a Eifelului, trecînd dincolo de văile înguste cu maluri abrupte ale rîurilor Prüm şi Kyll, dominate de unele înălțimi cu altitudine de aproximativ 600 m, ceea ce prezintă incontestabile analogii cu relieful din Ardeni. Fără îndoială că dibaciul Patton va găsi termenii potriviți pentru a sublinia meritele trupelor sale.

Ştirile de la Köln pe de o parte, menționarea regiunii Koblenz pe de alta – aceste două informații principale vor eclipsa în redacții rapoartele sosite din celelalte părți ale vastului front occidental care se întinde de la Rinul alsacian la Meuse zelandeză. Din regiunea Trier, ocupată de aripa dreaptă a Armatei 3 începînd de la 2 martie, frontul urmează cursul rîului Saar pînă în apropiere de Saarguemines, unde începe sectorul Armatei 7 americane comandate de Alexander Patch. Frontul acestei armate face o uşoară curbă spre sud-est, în direcția pădurii Hagenau, la vreo 30 km nord de Strasbourg, unde face legătura cu Armata 1 franceză a lui De Lattre de Tassigny. De acolo şi pînă la Huningue, lîngă granița elvețiană, se întinde frontul repartizat armatei franceze. De Lattre de Tassigny se pregăteşte să atace în sudul Alsaciei, în direcția Wissembourg, în aşa fel încît să se dispună de-a lungul rîului Lauter şi să înfigă o pană spre regiunea Pfalz.

La nord de Köln, trupele Grupului 21 de armate îşi organizează noile cantonamente în vederea pregătirii ofensivei din 23 martie. Pe drumurile din spatele frontului se deplasează numeroase coloane, dintre care unele transportă un material destul de insolit – nave de tonaj mic sau ambarcații cu fundul plat, identice cu cele utilizate pe plajele de debarcare din Normandia sau Provence în anul precedent. Lucrul acesta e suficient pentru a demonstra amploarea operației în curs de pregătire.

În aval, la Nimègue, fluviul, care ia denumirea olandeză de Wall, desparte din toamnă cele două armate, înainte ca cursul

inferior al Meusei, la nord de Bois-le-Duc, să-şi asume acelaşi rol pînă la vărsarea sa, în Zelanda. Provinciile de la nord de fluviu rămîn ocupate de trupele generalului Blaskowitz, comandant al Grupului de armate „H“. Starea sanitară a populației îngrijorează în cel mai înalt grad pe şeful guvernului olandez, profesorul Gerbrandy, care deține funcția aceasta din 1940, de cînd regina Wilhelmina, refugiată la Londra, îi încredințase conducerea guvernului în exil. Raportul domnului Gerbrandy, adresat lui Winston Churchill, primul ministru britanic, subliniază starea de totală sărăcie a populației din centrul şi din nordul Olandei, insistînd cu deosebire asupra măsurilor ce trebuie luate de urgență, pentru a evita ca la nord de Rin să se instaleze cu adevărat foametea.

Dacă toate aceste informații, alături de problemele aprovizionării, ocupă un spațiu important în ziarele apărute la 8 martie în teritoriile eliberate, ştirile privind celelalte fronturi îşi vor găsi loc în coloanele lor în funcție de însemnătatea acordată evenimentului respectiv în fiecare țară a coaliției. Astfel, ziarele engleze vor sublinia uşoara înaintare a Armatei 8 în Italia, la sud şi la est de Bologna, precum şi strălucitele rezultate repurtate în Birmania de Armata 14 comandată de generalul Slim, care printr-o manevră iscusită de-a lungul fluviului Irraouaddi ajunge la porțile oraşului Mandalay.

Pentru redacțiile americane, poate că însemnătatea aceluiaşi front din Birmania se va situa ceva mai la nord, spre Lashio, punct de pornire a drumului care duce spre China, unde forțele chino-americane ale generalului Sultan înregistrează de asemenea importante cuceriri teritoriale. Alte cîştiguri de teren în insula japoneză Iwo-Jima, în inima arhipelagului Bonin. Atacată fiind de la 19 februarie de diviziile 4 şi 5 infanterie maritimă, această mică insulă vulcanică de 7 km lungime şi 2 km lățime a constituit terenul celor mai înverşunate lupte în cursul războiului din Pacific. Cuceririle teritoriale însumează cîteva sute de metri. Dar la

acea dată de 7 martie, patru cincimi din acest triunghi de sulf şi de lavă se află în mîinile infanteriei maritime, care se apropie de vîrful de nord, în timp ce, de trei zile, prima superfortăreață zburătoare, care se înapoia dintr-un raid asupra Japoniei, aterizase pe aerodromul cucerit de curînd. De rîndul acesta, rezistența duşmanului dă incontestabile semne de slăbiciune şi toții corespondenții, în unanimitate, prevestesc apropiata ei prăbuşire.

Dar toate publicațiile, indiferent de țara unde apar, acordă o egală importanță evenimentelor de pe frontul de răsărit, unde Wehrmachtul dă o bătălie desperată împotriva Armatei Roşii, de la Marea Adriatică şi pînă la Marea Baltică. Frontul acesta porneşte de la litoralul dalmatic, străbate masivul Alpilor Dinarici, unde acționează trupele Grupului de armate „E“, comandate de generalul Alexander Löhr, de-a lungul văilor Neretvei şi Bosniei, la vest de Sarajevo, taie cîmpia Sloveniei între Sava şi Drava şi continuă cu dispozitivul germano-ungar, la sud de lacul Balaton. De acolo, linia frontului urcă spre nord, trece Dunărea lîngă Komarom, între Budapesta şi Bratislava, se furişează prin munții Slovaciei centrale, apoi face o curbă în direcția nord-vest de-a lungul Oderului.

Acolo, din Silezia şi pînă în Pomerania se întinde ca un arc de cerc sectorul deosebit de important căruia germanii şi sovieticii îi acordă toată atenția lor. În această parte se exercită presiunea diviziilor Frontului 1 ucrainean comandat de Konev şi a fronturilor 1, 2 şi 3 bieloruse comandate respectiv de Jukov, Rokossovski şi Vassilievski.

Înainte de a-şi îndrepta toate eforturile spre cursul central al Oderului, ca să efectueze ulterior o străpungere spre Berlin, Comandamentul suprem sovietic a hotărît să degajeze flancul său drept, lichidînd toate forțele germane din Pomerania şi din Prusia Occidentală şi lipsindu-l astfel pe inamic de orice posibilitate de contralovitură. Iată de ce, ca şi în zilele precedente, comunicatele celor două părți beligerante

vor insista în mod deosebit asupra violentelor lupte care se desfăşoară la est de Stettin, pînă în regiunea Danzig.

În zona Neu-Stettin, depăşită de la începutul lui martie, Jukov a executat două lovituri puternice în direcția Köslin şi Kolberg, nu departe de litoralul Mării Baltice. Trupele sale au rupt dispozitivul Grupului de armate „Nord“ şi au ajuns la Stargard, la vreo 30 km est de Stettin. Pe dreapta, presiunea lui Rokossovski izolează forțele germane din Prusia Occidentală, azvîrlindu-le înapoi spre gurile Vistulei, în apropierea oraşelor Gdansk şi Gdynia. Peste 250 000 de oameni sînt astfel încercuiți într-o pungă de 200 km lungime şi 70 km adîncime. Aceste trupe sînt izolate şi de cele din Prusia Orientală, în urma căderii fortărețelor Elbing şi Graudenz, la est de cursul inferior al Vistulei. Mai departe, spre est, nu mai rezistă de-a lungul litoralului decît garnizoane din regiunea Königsberg, din peninsula Samland şi, bineînțeles, forțele imobilizate, din ordinul lui Hitler, în Letonia, de-a lungul frontului din Curlanda.

În Pomerania, luptele iau un caracter înverşunat, relatat pe larg de ziarele din ambele tabere. Unii vor vedea în replierea frontului din Pomerania începutul inevitabilei prăbuşiri, în timp ce serviciile doctorului Goebbels vor scoate în evidență voința de rezistență a unui întreg popor „hotărît să lupte pînă la victoria finală!“.

Totuşi, în timp ce aceste diverse ediții se încheagă în atmosfera înfrigurată a redacțiilor şi a zețăriilor, nimeni nu-şi închipuie că cel mai formidabil titlu şi cel mai potrivit editorial nu vor fi niciodată culese! Datorită unui paradox frecvent în istorie, trecerea Rinului la Remagen se produce într-adevăr, exact la 9 ani de la ziua cînd führerul hotărîse remilitarizarea Renaniei. Duminică, 7 martie 1936! Potrivit clauzelor tratatului de la Versailles, nici unui soldat al Reichswehrului nu-i era permis să cantoneze la vest de Rin, ba chiar într-o zonă demilitarizată care se întindea de-a lungul malului drept al fluviului. Dar, la începutul anului 1936, Hitler nu mai putea să admită această restricție, considerînd că cel de al

Treilea Reich redevenise o putere suverană. Cancelarul convocase aşadar în ajun pe membrii guvernului şi pe militarii din Wehrmacht, ca să le aducă la cunoştinţă hotărîrea sa de a remilitariza în mod unilateral malul stîng. Nouăsprezece batalioane de infanterie, cu sprijin de artilerie şi servicii de asigurare tehnico-materială, urmau să treacă fluviul a doua zi de dimineaţă, între Düsseldorf şi Mannheim. Motivul invocat era ratificarea de către parlamentul francez a pactului franco-sovietic. În pofida timidelor obiecţii ridicate de unii miniştri şi a temerilor manifestate de factorii de răspundere din statul major faţă de o eventuală reacţie a armatei franceze, Hitler îşi menţinuse hotărîrea. În momentul cînd primele detaşamente au ajuns pe malul stîng, führerul vorbea la tribuna Reichstagului. Sigur de succes, proclamase o stare de fapt pe care nădăjduia s-o vadă perpetuîndu-se timp îndelungat: „La ceasul istoric cînd vă vorbesc, se adresase el deputaţilor, trupele germane au şi pătruns în provinciile occidentale ale Reichului ca să-şi ocupe garnizoanele din timp de pace“.

În acel moment, într-adevăr, coloane de motociclişti, autovehicule şi infanterişti precedaţi de fanfare păşeau pe malul stîng, ovaţionaţi de o mulţime entuziastă. În faţa faptului împlinit, puterile occidentale semnatare ale tratatului de la Versailles au rămas pasive, încurajîndu-l prin aceasta pe cancelar să se încumete, pe viitor, la acţiuni şi mai îndrăzneţe. Şi totuşi, în caz de reacţie ostilă, Hitler ar fi fost nevoit să-şi recheme contingentele, pierzîndu-şi prestigiul în această aventură şi riscînd, poate, să fie răsturnat. Dar iată că, dimpotrivă, succesul lui insolent şi facil nu putea decît să-i încurajeze ambiţiile. Acest succes avea să fie punctul de pornire a unei acţiuni revendicative care va duce Europa la război. De altfel, tocmai de pe platforma ideală a Renaniei pornise la 10 mai 1940 ofensiva decisivă spre vest.

Ce contrast prezintă ziua de astăzi cu delirul de acum nouă ani. Aceste două scene opuse simbolizează două perioade caracteristice ale istoriei germane, cea a triumfului şi

cea a prăbuşirii nazismului. Ele ar putea constitui tema unui editorial în care un scriitor ironic ar sublinia acest capriciu al sorții care, în al doilea caz, a ales tocmai o zi de aniversare ca să lovească...

Primele tancuri

Editorialul acesta nu va fi însă niciodată scris. Sau, mai bine zis, alți oameni scriu la fața locului, prin faptele lor, ceea ce mîine sau poimîine va deveni unul dintre cele mai uluitoare fapte de arme de la acest sfîrşit de campanie, în vest. Pe ambele maluri ale marelui fluviu înecate de ploaie şi cufundate în întuneric, oamenii aceştia trebăluiesc. În timp ce, pe malul, drept, cele trei companii de infanterie ale lui Murray Deevers ocupă perimetrul micului cap de pod de la Erpel, pînă la versantul de răsărit al înălțimii Erpeler Ley, specialiştii din subunitățile Batalionului 9 geniu se agită pe pod şi în împrejurimile lui.

Motivul acestei activități febrile îl constituie faptul că drumurile dinspre Birresdorf şi Sinzig sînt acum aglomerate de coloane de autovehicule de tot soiul, tancuri, transportoare blindate, jeepuri, camioane care trebuie să treacă pe malul opus, aidoma coloanelor germane în seara din ajun. Pînă cînd aveau să fie gata căile de acces la pod, iar partea carosabilă reparată, Engeman a deplasat în sprijin detaşamentul antitanc al lui Dave Gardner şi i-a trimis lui Deevers cît mai multe arme automate disponibile.

La ora 23,30 au ocupat poziții de-a lungul malului stîng bateriile de 105 şi 155 trimise în sprijin, precum şi bateria de obuziere de 203,2 mm. Este deja anunțat Batalionul 482 artilerie antiaeriană, în timp ce deasupra norilor patrulează o formație de avioane de vînătoare, primul ecran protector în caz de bruscă reacție nocturnă a aviației germane.

Dar Engeman ar vrea mai mult. În pivnița unei case situate la cîteva sute de metri de la intrarea pe pod, pe care o transformase în punct de comandă, locotenent-colonelul ia cunoştință de subunitățile subordonate cu acest prilej Batalionul 14 tancuri: compania C a Batalionului 656 autotunuri, grupul C din Batalionul 89 cercetare, Batalionul 52 infanterie, Batalionul 2 din Regimentul 310 infanterie, Batalionul 27 infanterie (care se şi află pe malul drept) şi un pluton al companiei B din Batalionul 9 geniu, ai cărui oameni termină de reparat partea carosabilă a podului şi drumul de acces pentru autovehicule pe malul stîng. Într-adevăr, Engeman ar vrea să vadă tancurile sale trecute cît mai repede.

Nu numai tanchistul, comandantul Batalionului 14 tancuri, reacționează în felul acesta, ci şi comandantul grupării tactice, care vădeşte astfel preocuparea sa față de o poziție pe care o consideră în continuare aventuroasă, cît timp e lipsită de sprijinul blindatelor. E un adevărat miracol, după părerea sa, că nu s-a produs încă nici o reacție din partea germanilor. Dar Engeman cunoaşte prea bine adversarul, pentru a se legăna în iluzii. Acest contraatac poate fi dezlănțuit de la o clipă la alta şi e greu să te gîndeşti că nu se va produce înaintea zorilor.

Locotenent-colonelul ştie că moralul oamenilor din Batalionul 27 este destul de scăzut, întrucît îşi dau seama cît de riscantă e poziția lor şi cît de slabe sînt mijloacele lor de apărare. Au fost semnalate chiar mai multe cazuri de panică în cursul serii, desigur repede potolite, dar care se pot oricînd repeta în rîndurile unor trupe nervoase, îngrijorate şi conştiente de izolarea lor, în raport cu un duşman despre care nu se cunoaşte nimic.

Engeman ştie din experiență cît de mult ridică prezența blindatelor moralul infanteristului rămas singur. De aceea, de îndată ce colonelul Coker, şeful serviciului geniu al diviziei, lasă să se înțeleagă că lucrările de amenajare de pe pod şi de pe căile de acces se apropie de sfîrşit, dă dispoziții ca un

pluton de tancuri să treacă pe malul opus. Cu toate acestea, o chestiune îl preocupă: podul, deteriorat cum e, va suporta oare trecerea unor maşini grele? „Trebuie totuşi să încercăm“, i-au răspuns toți factorii de răspundere consultați.

Engeman a desemnat deci ca detaşament înaintat compania A a căpitanului George Soumas. Aceasta dispune într-adevăr de cîteva tancuri Sherman. Comandantul Batalionului 14 tancuri a preferat să realizeze această primă încercare de trecere cu maşini de 32 de tone, mult mai uşoare decît tancurile Pershing M-26 de 43 de tone. Genistii au întins panglici albe de fiecare parte a părții carosabile, pentru ca mecanicii-conducători să se poată orienta pe întuneric.

Cu toate aceste măsuri de prevedere, fiecare om de pe partea aceasta a fluviului îşi dă seama că operația va fi anevoioasă. Organizînd trecerea micului său detaşament, Soumas e atît de încredințat de caracterul delicat al acțiunii, încît hotărăşte pe loc să nu înceapă deplasarea cu tancul locotenentului Miller:

— Cred că astă seară ar fi mai bine să ai alt tanc în fața dumitale, îi spune el ofițerului.

Era o inovație, căci Windsor C. Miller îşi făcuse totdeauna pînă acum un punct de glorie în a deschide drum plutonului său. După figura lui Miller, Engeman îşi dă seama că această hotărîre îi displace. Aşa că intervine:

— E un ordin, spune el. Eşti prea valoros, Miller, ca să faci primul această experiență.

Astfel tancului sergentului William Goodson îi revine misiunea de a croi drum, el avînd greaua răspundere de a trece primul. Goodson e de felul lui aşezat şi chibzuit, lent din fire, aşa că oamenii din pluton l-au poreclit în glumă „Speedy“ (cel iute de picior). Dar în seara aceasta, încetineala va fi incontestabil o calitate, prudența fiind obligatorie. În plus, însuşi Goodson e un subofițer cu multă experiență şi i se poate acorda deplină încredere.

— Speedy, îi spune Miller cu o nuanță de regret în glas, de data asta schimbăm locurile…

Fără nici un comentariu, Goodson ordonă mecanicului-conductor să manevreze în aşa fel, încît să se plaseze în capul coloanei, lîngă locul unde mai adineaori se afla groapa care împiedica accesul la pod. Buldozerul nivelase totul iar solul părea compact. Într-un zornăit de fiare, tancul lui Miller se strecoară după el. Mai departe, spre rampa de acces, se ghicesc mai degrabă decît se văd celelalte tancuri ale plutonului ale căror motoare duduie înăbuşit.

În sfîrşit, puțin înainte de miezul nopții, Coker anunță că totul e pregătit pentru trecere şi că primul tanc poate să se angajeze pe terasament. Soumas îi face semn lui Goodson să-i dea drumul. Pe locul unde s-a produs explozia, solul bătătorit bine rezistă sub greutatea Shermanului. Trece apoi de barajul deversor, unde nu se poate merge decît într-un singur sens. Şenilele muşcă terasamentul şi cu toată încetineala înaintării, tancul face să scîrțîie fascinele. Dar, pînă la urmă, toate rezistă.

— Încet, strigă totuşi Miller în microfonul lui. Mergi încet…

Pretutindeni geniştii au făcut o treabă admirabilă. Tancul trece obstacolul şi se angajează pe podina de lemn. Scîndurile pîrîie, dar rezistă. E nevoie totuşi de întreaga dibăcie şi stăpînire de sine a mecanicului-conductor pentru a manevra tancul greu, fără a se abate de la direcția de înaintare în noaptea neagră ca păcura, lipsit de cel mai mic reper luminos. Acum Goodson se află chiar pe pod. Din turela sa, subofițerul se străduieşte să-şi stabilească puncte de reper, orientîndu-se după montanții fermelor metalice, spre a verifica direcția. Dar, în întuneric, montanții se confundă unii cu alții.

La mijlocul podului, Miller e încredințat că a pierdut urma înaintaşului său. Din turelă locotenentul nu distinge efectiv nimic, de abia zăreşte steaua albă pictată pe partea din față a propriului tanc.

— Unde eşti? strigă el către „Speedy“ în microfon.

În aceeaşi clipă simte o lovitură surdă în față. Vocea lui Goodson răsună imediat în receptor:

— Mai încet, sir, tancul dumneavoastră s-a ciocnit de al nostru!

E adevărat. Este atît de întuneric, încît locotenentul abia distinge tunul de pe tanc. Totuşi mastodonții îşi continuă înaintarea, care nu se mai sfîrşeşte. Deplasarea e fără îndoială mai lentă decît mersul unui om la pas! În sfîrşit, iată cele două turnuri masive de pe malul drept. Genieştii au marcat malul cu cîrpe albe, ca să înlesenească o coborîre mai lină spre drumul de pe marginea rîului. Miller dă ordin celor 5 tancuri ale plutonului să pornească pe drumul Erpelului şi-l anunță imediat pe Engeman prin radio. Apoi dă dispoziții ca tancurile sale să închidă direcțiile de pătrundere spre capul de pod. Blindatele se dispun la pîndă de o parte şi de alta a drumului, pentru a trage direct asupra oricărui duşman care ar apărea din față. În spatele lor sosesc alte tancuri, precum şi un tanc prevăzut cu lamă de buldozer.

Manevrele respective sînt însoțite de un huruit înebunitor de motoare. Nici un zgomot nu îmbărbătează totuşi mai mult pe infanteriştii din batalionul lui Deevers, pitiți în locaşurile lor individuale de pe Erpeler Ley, de o parte şi de cealaltă a drumului spre Orsberg, sau bine camuflați printre ruinele Erpelului, cu aruncătoarele şi mitralierele în poziție de tragere.

Dar iată că sosirea blindatelor coincide cu declanşarea unui tir destul de susținut din partea germanilor. E vorba, desigur, de riposta pretinsă de maiorul Strobel de la Rheinbrohl. Miller ordonă să se răspundă imediat, trăgîndu-se în licăririle care descoperă la inamic locul armamentului.

— Foc de arme automate din față, semnalează el pe un ton laconic lui Engeman, imediat după aceea. Ripostăm…

Cîteva clipe mai tîrziu, locotenentul completează informația:

— …Am luat primii prizonieri. Trimiteți infanterişti ca să-i preia!…

Răspunsul lui Engeman soseşte prompt:

— Apărați poziția pînă la ultimul tanc!

În acel moment Miller nu bănuieşte că vestea acestei anemice reacții a germanilor îl speriase cumplit pe Engeman. Locotenent-colonelul îşi închipuie că aceşti prizonieri dintîi nu sînt decît preludiul revărsării unui val mai de temut, susținut de tancuri şi de artilerie. Or, imediat după trecerea celor zece tancuri ale lui Soumas, un autotun împiedică toată circulația, din cauza unui accident nenorocit. Acest lucru îl făcuse să ordone cu îngrijorare: „Pînă la ultimul tanc!“.

Pe locul unde a explodat încărcătura de rezervă şenila dreaptă a autotunului respectiv derapase pe o fascină, provocînd surparea terasamentului reparat în pripă şi făcînd să alunece autotunul în groapă. Se stîrneşte panică la intrarea pe pod. Coker se repede imediat într-acolo cu oamenii din Batalionul 9 geniu. Colonelul nu şovăie să se vîre printre fascine, sub autotunul derapat, sperînd ca spărtura să fie suficient de largă pentru a împinge maşina în Rin, ale cărui ape curg liniştite la mai puțin de douăzeci de metri. Ideea este ingenioasă dar irealizabilă, din pricină că grinzile de susținere sînt multe şi solide. Autotunul e prea voluminos pentru a se strecura printre ele, astfel că încercarea de a-l arunca de pe pod riscă dimpotrivă să împiedice definitiv trecerea. Nu rămîne decît o singură soluție: autotunul să fie remorcat, tras înapoi, iar spărtura să fie astupată cît mai repede.

În timp ce dă ordinele necesare, colonelul nu se poate abține să nu deplîngă noua amînare supărătoare, survenită după îndelungata muncă de la sfîrşitul după-amiezii şi din seara respectivă. Tot acest timp pierdut, vine incontestabil în sprijinul duşmanului. Fiecare minut care trece, sporeşte pericolul unui contraatac din partea trupelor germane. Dacă acesta se produce înainte de reluarea traficului, s-a zis cu miraculosul cap de pod...

De fapt, frămîntările lui Coker şi ale lui Engeman sînt inutile. Norocul e în continuare de partea temerarei acțiuni a Diviziei 9 blindate. În fața pozițiilor Batalionului 27 infanterie, dispus în acel sfîrşit de zi plină de încercări de-a lungul unui sector de apărare de 3 km, trag numai grupuri de germani răzleți. Cele 10 tancuri ale lui Soumas răspund cu toate tunurile şi mitralierele lor, ținînd duşmanul la respect. Acesta din urmă nu va primi nici un fel de întăriri. În tabăra germană domneşte dezorganizarea şi improvizația.

La noul său punct de comandă din Kalenborn, generalul von Kortzfleisch aşteaptă în continuare ca comandanții de unități ce-i sînt subordonați să acționeze. Spre miezul nopții, în micul sat adormit nimereşte singur, din întîmplare, un maior pe bicicletă, evident rupt de oboseală şi complet dezorientat; e Scheller, nefericitul comandant al podului de la Remagen! Cu aproximativ 24 de ore în urmă părăsise plin de speranță punctul de comandă al Corpului 67 armată de la Falkenberg. Iată-l acum descumpănit, obosit, povestind generalului incredibila sa odisee...

Pe măsură ce asculta relatarea, Kortzfleisch nu se putea împiedica să nu se gîndească ce lipsit era şi el de orice mijloace, pentru a duce la bun sfîrşit misiunea ce-i fusese încredințată de Reichhelm şi aprobată de Model. Deşi situat la vreo 8 km depărtare de Erpel, punctul său de comandă se găseşte aproape în prima linie, întrucît între Kalenborn şi pozițiile americane practic nu există nimic pentru moment. Generalul nu se încumeta să-şi formuleze deschis gîndul, iar în sinea lui e nevoit să admită că această situație neobişnuită

nu e atît rezultatul slăbiciunii omeneşti, cît consecința logică a stării de descompunere în care se află Marele Reich şi asupra căreia era pe deplin edificat încă de la plecarea sa din Bensberg...

PARTEA A TREIA

Dincolo de Rin

Ziua de 8 martie

Niciodată din cît îşi aduceau aminte locuitorii Remagenului, orăşelul nu cunoscuse un asemenea aflux de autovehicule. Înghesuit între malul stîng al Rinului şi calea ferată, aşezat cam la o parte în raport cu linia secundară ce duce la pod, orăşelul abia vede trecînd pe la marginile lui şoseaua națională Bonn-Koblenz. În timp normal, traficul rutier se desfăşoară de preferință pe această şosea, paralelă cu calea ferată. Dar de cînd serviciul operații al Armatei 1 americane dirijase spre pod toate rezervele pe o rază de peste o sută de kilometri, un huruit aproape continuu de motoare, întretăiat de țiuit de sirenă, claxonul autovehiculelor grele şi al tancurilor, face să răsune întreaga aşezare.

Valul irezistibil se revarsă din toate direcțiile, de pe drumul îngust al Birresdorfului, de unde a apărut Hoge, ca şi din direcția Bonnului, de unde sosesc elementele înaintate ale Diviziei 9 infanterie comandate de generalul Louis Craig, care a curățat o parte din oraşul universitar. La sud de Remagen, înspre părțile Ahrului, drumeagul care duce de la Kripp la pod este şi el aglomerat de coloane de maşini şi tancuri, ce se înşiră adesea pe două rînduri.

Rarii locuitori care asistă la această revărsare, privind de după perdelele locuințelor lor sau prin răsuflătorile beciurilor, descoperă cu uluire maşini cu înfățişarea cea mai neobişnuită, de la impunătoarele tancuri Pershing M-26 cu tun lung, ca cel al tancurilor germane Tigru, pînă la transportoare blindate şi autovehicule semişenilate, servind la transportul infanteriei pe orice teren. Se zăresc de asemenea o sumedenie de piese de artilerie. Toate calibrele sînt reprezentate, de la redutabilele obuziere de 203,2 mm, pînă la piesele uşoare de artilerie antiaeriană cu țevi multiple, în stare să golească încărcătoare voluminoase în cîteva minute, atît de rapide sînt cadențele lor de tragere. Apoi, curioasele jeepuri ai căror şoferi se furişează cu dibăcie printre coloane, autocamionetele Dodge cu aspect greoi şi camioanele G.M.C.[28] cu huruit înnebunitor. Iată în sfîrşit, ici-colo, maşini de geniu, automacarale, dispozitive de ridicat sau tractoare echipate cu lamă de buldozer.

Grație cantității şi varietății materialului, fiecare unitate poate să acționeze aproape independent, fiind mobilă şi dispunînd de propriile sale mijloace de depanare. Fiecare ostaş, în orice post s-ar afla, dă impresia că îndeplineşte o funcție pe care şi-a însuşit-o printr-un antrenament îndelungat. Totul pare suplu, simplu, lesnicios la prima vedere şi extraordinar de eficient. Ce contrast, în raport cu armata care se retrăgea în ajun pe jos, sau pe biciclete, folosind camioane în stare precară, uneori puse în mişcare de un gazogen, sau străvechi vehicule trase de cai. Acum Remagen miroase a benzină, a ulei încins şi a tutun galben. Predomină mecanizarea, iar oamenii care se agită de-a lungul coloanelor sînt îmbrăcați în uniforme de calitate bună, de lînă veritabilă, iar în picioare poartă încălțăminte solidă de piele sau de cauciuc. Succesul lor este reflexul acestui belşug.

Impresionantul spectacol confirmă încă o dată aprecierea lui Rommel referitoare la constituirea unui eventual cap de pod aliat pe o plajă din vest. Foarte vulnerabil în momentul în

care pune piciorul pe țărm, atacatorul nu mai este în aceeaşi situație dacă puternice mijloace materiale îi permit să se consolideze mai repede decît cei ce apără poziția. Înainte de debarcarea în Normandia, mareşalul aprecia această perioadă periculoasă la aproximativ 24 de ore. În cazul capului de pod de la Remagen, acest interval de timp se reduce de fapt la numai cîteva ore.

Datorită extremei mobilități a armatei americane, operativității serviciului ei de transmisiuni şi supleței diverselor ei eşaloane de comandă, mijloacele în vederea întăririi capului de pod ajunseseră la fața locului de la mijlocul nopții. Pe pod, după trei ore de efort, oamenii colonelului Coker reuşiseră în sfîrşit să scoată autotunul din surpătura terasamentului, îl readuseseră pe malul stîng şi astupaseră groapa cu grinzi mai rezistente.

În timp ce se efectuau toate aceste lucrări, vreo 700 de oameni din Batalionul 52 infanterie s-au deplasat pe malul drept pentru a întări pe oamenii lui Murray Deevers. În zori, după ce tancurile Batalionului 14 comandat de Engeman au pornit să ajungă din urmă detaşamentul înaintat al căpitanului Soumas, Batalionul 1 al Regimentului 310 infanterie a trecut la rîndul său pe malul opus. Era detaşamentul înaintat al Diviziei 78 infanterie a generalului Edwin P. Parker, întoarsă din drum de Corpul 3 armată din regiunea Münsterfeld spre Remagen, pentru a întări trupele din capul de pod. Era, de asemenea, prima unitate din afara Diviziei 9 blindate care punea piciorul dincolo de Rin.

Hoge, care-şi stabilise punctul de comandă în locuința primarului din Erpel, a îndreptat Regimentul 52 pe drumul spre Orsberg, în timp ce un batalion din Regimentul 310, după ieşirea de pe pod, a fost dirijat astfel încît să ocupe satele Kasbach şi Ockenfels, pe drumul spre Linz, şi să-l lipsească pe duşman de excelente puncte de observare asupra Remagenului.

În tot cursul acelei zile, pe pod se va desfăşura un trafic continuu, potrivit unui ritm tot atît de regulat ca mecanismul

unui ceasornic, în pofida numărului mare de autovehicule, apreciat la cîteva mii, care au aşteptat o parte a nopții şi a dimineții, pe o ploaie rece şi uneori puternică. Tancuri, jeepuri, autocamioane, maşini de geniu se succed într-o paradă interminabilă. Te-ai putea crede în urmă cu douăzeci şi patru de ore, cînd Friesenhahn îl încredința pe Bratge că totul era gata pentru trecerea podului. Dar, de rîndul acesta, deplasarea spre malul drept este impresionantă prin ordinea şi masivitatea ei.

E drept că, prevăzînd intensitatea traficului, serviciile poliției militare dirijează deplasarea coloanelor pe toate căile de acces la pod. Detaşamentului din Divizia 9 blindată i-a fost afectată o unitate din Corpul 3 armată. S-a constituit chiar un punct central de îndrumare şi control al circulației la Gelsdorf, la vreo 20 km vest de Remagen. Acolo ajung toate informațiile relative la mărimea coloanelor, la starea drumurilor şi la itinerarele de deplasare. Cu ajutorul acestor informații, serviciul de circulație îndrumă unitățile pe aceste itinerare şi reglementează traficul. Alte cinci puncte care depind de acest punct de comandă supraveghează aplicarea dispozițiunilor date, în special eşalonarea vehiculelor potrivit normelor de securitate. La Remagen, un punct de control al circulației aparținînd Diviziei 9 blindate de tancuri dirijează circulația chiar pe pod, în funcție de greutatea încărcăturilor, de starea terasamentului şi de posibilitățile căilor de acces. „Treceți Rinul pe uscat, se citeşte pe o pancartă, mulțumită Diviziei 9 blindate!“

Privită de pe partea aceasta a Rinului, lupta pentru capul de pod ia deja un aspect de rutină, ca şi cum succesul nu ar mai depinde decît de respectarea unei planificări riguroase. În parte e adevărat. Fiecare autovehicul care trece îi aduce lui Hoge certitudinea unor întăriri substanțiale. Acest pod reprezintă pentru Grupul de luptă B şi detaşamentele de întărire un adevărat cordon ombilical. Datorită lui, Hoge, comandantul tuturor forțelor trecute pe malul drept, va putea dispune în seara de 8 martie de 8 000 de luptători între Unkel

şi Linz. La batalioanele 27 şi 52 infanterie ale Diviziei 9 blindate, la Batalionul 14 tancuri al acestei divizii, la Batalionul 656 autotunuri şi la compania C a Escadronului 89 cercetare se adaugă într-adevăr Regimentul 47 infanterie din Divizia 9 infanterie şi Regimentul 310 infanterie din Divizia 78 infanterie. De pe malul stîng se anunță deja sprijinul Regimentului 60 infanterie din divizia comandată de Craig, al regimentelor 309 şi 311 din divizia lui Parker, precum şi al unei părți din Batalionul 9 geniu şi al cîtorva baterii de apărare antiaeriană a Batalionului 482 artilerie antiaeriană.

Majoritatea pieselor acestei unități rămîne totuşi pe malul stîng, unde creasta masivului Erpeler Ley stînjeneşte mai puțin pe ochitori. În partea aceasta, Hoge poate conta şi pe sprijinul imediat al bateriilor de artilerie de 105 mm şi 155 mm din compunerea artileriei Diviziei 9 blindate. Dat fiind că nu dorea să rişte cîtuşi de puțin, comandantul Grupului de luptă B a dispus trecerea pe malul drept a tuturor punctelor de comandă şi a statelor majore ale unităților ce luptau dincolo de Rin, astfel ca în cazul unei întreruperi a circulației sau chiar a unei eventuale distrugeri a podului, toate aceste unități să fie conduse în continuare de comandanții lor.

Primele reacții ale germanilor!…

Măsura aceasta e pe cît de judicioasă, pe atît de oportună, căci, spre ora 16,30 în apropierea Remagenului explodează primele proiectile trase de artileria germană. După părerea specialiştilor, e vorba de tunuri grele de cîmp, al căror calibru e evaluat la 210 mm. Dar, poate că sînt trageri de reglaj, căci, curînd, intervalul dintre lovituri se măreşte şi acestea devin intermitente.

În schimb, mai de temut devine apariția unor avioane în picaj. În pofida unui cer acoperit şi ploios, a unui plafon jos

şi, prin urmare, puțin propice unei atari intervenții, aviatorii germani încearcă imposibilul. Artileriştii din Batalionul 482 artilerie antiaeriană numără trei Stukasuri şi un avion de vînătoare. Tunurile antiaeriene țes deasupra obiectivului o perdea de oțel. Cele 4 avioane sînt doborîte pe rînd şi nu se va mai da altă alarmă în restul zilei…

Aceste două acțiuni agresive, tîrzii, ce-i drept, dar hotărîte, dau de veste că de acum înainte se vor desfăşura concomitent două bătălii: una pe uscat, în sectorul capului de pod, care în această seară de 8 martie se întinde de la Unkel, la nord, pînă la Linz, la sud, şi alta, pentru păstrarea podului propriu-zis, acțiune în care statul major al Corpului 3 armată american va da dovadă de un remarcabil realism.

Încă din cursul după-amiezii, Batalionul 482 artilerie antiaeriană primise ordin să dispună toate mijloacele sale în jurul Remagenului. Se află acolo 3 detaşamente de tunuri uşoare, de o parte şi de alta a podului, în timp ce tunurile de 90 mm ale Batalionului 413, trimis ca întărire, au ocupat poziții în apropiere de oraş! Pînă să sosească o unitate fumigenă, au fost pregătite bidoane cu ulei, pentru a li se da foc în caz de alarmă pe timp senin. Oamenii din Batalionul 9 geniu au adunat încărcături de exploziv, pentru a le arunca în apă la intervale regulate, în amonte, spre a respinge un eventual atac din partea unor înotători. Servanții tunurilor antiaeriene aveau să tragă şi ei intermitent salve, pentru a întări sistemul de apărare în direcția aceea. În sfîrşit, serviciul de geniu al Armatei 1 se preocupă de pe acum să întindă, de cum va fi posibil, două poduri pe pontoane, unul spre Kripp, celălalt în aval de podul de cale ferată, în cazul cînd acesta va fi distrus. Pînă una-alta, pontoanele vor fi folosite pentru a asigura trecerile de pe malul drept pe malul stîng, căci circulația pe podul de cale ferată se efectuează în sens unic, înspre capul de pod, acesta trebuind să fie aprovizionat cu prioritate.

Toate aceste hotărîri dezvăluie un remarcabil spirit de prevedere şi totodată o extremă prudență, într-atît situația

capului de pod rămîne o preocupare, cu toate că adîncimea lui atinge aproape 3 km, iar lățimea 7. Aceste prime reacții ale germanilor lasă într-adevăr să se prevadă încercări grele, deşi, de la cucerirea neaşteptată a podului, duşmanul a avut nevoie de aproape 24 de ore ca să se decidă să acționeze.

De fapt, americanii nu-şi dau încă seama de surpriza pe care a constituit-o pentru comandamentul duşman înaintarea lui Hoge în acest sector al malului drept: „A fost imposibil să acționăm suficient de repede împotriva capului de pod american, chiar din momentul constituirii lui, avea să scrie mai tîrziu generalul Carl Wagener, şeful statului major al lui Model, pentru că nu am putut aduna forțele necesare, în urma dispoziției anterioare prin care se interzicea trupelor staționate pe malul stîng al Rinului să se replieze pe malul drept. Dealtfel, aceste forțe nu erau suficient de mobile, sau erau deja angajate în lupte şi ar fi trebuit în prealabil adunate. Astfel, contramăsurile au necesitat prea mult timp, de unde a rezultat în cele din urmă că americanii n-au mai putut fi alungați pe malul de est“ [29].

Încăpățînarea lui Hitler de a menține bazinul Ruhrului la nord, de a apăra Kölnul şi mai cu seamă capul de pod de la Bonn, pe malul stîng, a lipsit într-adevăr gruparea generalului von Kortzfleisch de valoroase unități de luptă, printre care Brigada 106 tancuri „Feldherrnhalle“. Dincolo de valea Ahrului, rămăşițele Armatei 15 se apără în continuare, potrivit ordinului O.K.W.-ului, pe colinele împădurite de la sud de Sinzig şi la vest de Andernach, pînă în apropierea lacului Laach.

În fața pozițiilor americane din capul de pod de pe malul drept nu se află decît pionieri slab înarmați şi servanți de la tunurile de apărare antiaeriană dispersați la est de Unkel şi la nord de Linz, în timp ce unitățile Armatei 15, deşi slăbite, ar fi putut opune o rezistență serioasă atacatorului. Într-adevăr, terenul accidentat al Westerwaldului este propice pentru o luptă de apărare, în care infanteristul german excelează.

Drumurile înguste care pornesc din vale, începînd de la Unkel, Erpel, Kasbach sau Linz, şerpuiesc printre coline cu pantă mare. La cîțiva kilometri nord de Linz, de exemplu, nu departe de Hargarten, drumul atinge cota 237. Între satele Ohlenberg şi Bruchhausen, înălțimea trece de 200 m. Păduri şi crînguri alternează cu pajişti, înlesnind deplasarea trupelor şi oferind totodată excelente puncte de observare şi adăposturi, tot atît de prielnice pentru trupe, ca şi pentru piesele de artilerie. Fiecare colină se poate transforma într-un puternic punct de sprijin, bază de plecare pentru puternice contraatacuri: „Dacă Înaltul comandament ar fi condus operațiile într-un mod realist, avea să declare mai tîrziu generalul Hitzfeld, nici un singur soldat n-ar fi trebuit să rămînă la vest de Rin, cu toată presiunea americanilor şi a nenumăratelor dificultăți de transport. Armata germană executase în răsărit, în condițiile unei ierni cumplite, desprinderi de mare amploare, printr-o retragere metodică. Aici, în sectorul Corpului 67 armată, înaltul comandament german ar fi fost avantajat printre altele de metoda specifică americanilor, care constă adesea în a te opri după un succes local, în loc să-ți exploatezi avantajul“ [30].

Rundstedt destituit…

Nimic din toate acestea nu avea să se petreacă, întrucît şi la cartierul general al lui Hitler domneşte cea mai desăvîrşită improvizație. Jurnalul de campanie al O.K.W.-ului, Kriegstagebuch, ținut la zi, dezvăluie lucrul acesta la pagina 1 613 din volumul IV, partea a 2-a: „La 8 martie, ora 16, stă scris acolo, cu prilejul discutării situației în prezența lui Hitler, şeful serviciului operații [31] raportează că au fost desemnate două echipe pentru aruncarea în aer a podului de la Remagen. Dar informațiile cerute amiralului care comanda aceste detaşamente vădesc că nu se ştie încă nimic precis în

legătură cu această intervenție. Aşa că s-a hotărît să se ceară lămuriri mai ample“.

Oricît de uluitor şi de necrezut ar părea, totuşi este adevărat că de abia în ziua aceea se preocupa führerul de-a binelea de existența capului de pod american şi-şi dă în sfîrşit seama de primejdie! Reacția sa este, ca de obicei, bruscă, violentă, ilogică. E adevărat că vestea unui pod rămas intact pe Rin a stîrnit senzație la cartierul general subteran al cancelariei. La auzul acestei ştiri, va arunca oare stăpînul Reichului imediat forțele cele mai însemnate în direcția Westerwaldului? Nu! Cu excepția unor ordine destul de pripite, în sensul ca aviația să intervină şi să se execute trageri cu artileria grea, prima hotărîre importantă e de ordin negativ. Führerul are grijă în primul rînd să desemneze un nou comandant suprem în vest!

E clar că de cîteva săptămîni aureola devotatului şi lucidului mareşal Gerd von Rundstedt pălise foarte tare. Încordarea sporise din ce în ce mai mult între cei doi de la încheierea ofensivei din Ardeni. Mîniat şi totodată îngrijorat de scoaterea treptată a 16 divizii de mare valoare şi a multor unități de artilerie spre a fi trimise pe frontul de răsărit, ca urmare a înaintării sovieticilor în direcția Oderului, Rundstedt elaborase în februarie un memoriu, în care descria Zidul de vest ca o perfectă capcană pentru apărătorii lui, în cazul cînd aliații ar reuşi o străpungere inopinată în direcția Rinului. Această concluzie era în evidentă contradicție cu concepțiile strategice ale lui Hitler, hotărît să nu ordone replierea nici unei unități, combatante la vest de fluviu.

La primirea textului, führerul manifestase o vie iritare. Ulterior, aceasta crescuse, din pricina considerației de care se bucura mareşalul în tabăra aliată. Bănuitor, temîndu-se în permanență de cînd cu atentatul din 20 iulie 1944 de o trădare a comandanților militari (ceea ce era totuşi exclus din partea devotatului mareşal), Hitler nu-şi ascunsese dezaprobarea. Răceala manifestată față de mareşal, ba chiar

treptata dizgrație, îl determinaseră pe Rundstedt să prevadă eventuala sa înlocuire:

— Nu mai stau eu mult timp pe aici! spusese el colaboratorilor săi apropiați, într-o zi din a doua jumătate a lunii februarie.

Vestea transmisă în cursul nopții de către statul major al Grupului de armate „B“ în legătură cu pierderea podului de la Remagen confirmase această previziune pesimistă:

— Se petrec întotdeauna lucruri neplăcute cînd nu eşti aici! îi spusese el pe un ton dezamăgit lui Westphal, la întoarcerea acestuia la Ziegenberg, după deplasarea la Berlin.

Într-adevăr, chiar în dimineața aceea, Keitel chemase la telefon şi-l anunțase pe mareşal că fusese demis şi înlocuit cu comandantul suprem al grupului de armate din Italia de nord, Albert Kesselring...

Curioasă soartă a avut acest fost ofițer de artilerie din primul război mondial, ajuns aviator după încheierea ostilităților. Prieten al lui Goering, el a contribuit la refacerea aviației de vînătoare şi, după 1935, a luat parte la constituirea aviației militare germane. Ataşat la Ministerul Aerului în 1936, apoi şef de stat major al aviației militare, comandant al Corpului 3 aerian doi ani mai tîrziu, generalul Kesselring a comandat începînd din 1939 şi pînă în 1941 Flota 1 aeriană, una din cele două principale mari unități aeriene care au avut o pondere hotărîtoare în repurtarea de succese cu prilejul campaniilor din Polonia şi Europa occidentală.

Răsplătit în iulie 1940, la vîrsta de 54 de ani, cu gradul de mareşal, Kesselring şi-a păstrat postul pînă la 1942, dată la care a trecut din Rusia în Mediterana, pentru a comanda forțele aeriene trimise în sprijinul lui *Afrika Korps*[32]. Era abia începutul înaltelor sale răspunderi, întrucît un an şi jumătate mai tîrziu, prăbuşirea italienilor în septembrie 1943 avea să-l aducă în fruntea tuturor forțelor germane din Italia de sud, deci inclusiv a trupelor de uscat.

Această misiune ar fi putut părea o sfidare a sorții, un aviator fiind în principiu mai puțin inițiat în subtilitățile manevrării trupelor blindate şi de infanterie. Dar respectivul era abil, competent şi avea în subordine oameni de valoare. De la debarcarea aliată la Salerno, la 9 septembrie, a cărei reuşită o compromisese timp de cîteva zile în pofida inferiorității sale materiale, mareşalul se pricepuse să exploateze configurația muntoasă a Italiei meridionale. După ce la 14 septembrie se retrăsese din preajma plajelor de la Salerno şi Battipaglia, Kesselring executase o lentă retragere spre nord, evacuînd Neapole la 1 octombrie şi repliindu-şi forțele în masivele ce dominau valea rîului Volturno, dincolo de Caserte, pentru a stabili în cele din urmă o primă linie de rezistență între golful Gaète, pe litoralul tirenian, şi valea rîului Sangro, pe versantul Adriaticii.

Sectorul cel mai activ al acestui front avea să fie cel de la Cassino, la confluența rîurilor Liri şi Rapido. Datorită împotrivirii pe cît de dibace, pe atît de îndîrjite pe care au depus-o trupele sale în această regiune, Kesselring, investit cu comanda tuturor forțelor armate germane din Italia începînd de la 21 noiembrie 1943, cucerise notorietatea publică şi stima lui Hitler.

După căderea Romei la 5 iunie, apoi după pierderea provinciilor Umbria, Marche şi Toscana, grupul de armate din Italia izbutise să se oprească în cursul lunii august de-a lungul „liniei gotice“, constituite dintr-o serie de poziții întărite amenajate în pripă peste Apeninii din Toscana şi Romagna, între regiunea de la nord de Pisa şi Rimini. Acolo avea să se stabilizeze frontul în cursul iernii 1944-1945, cu excepția unei presiuni exercitate de Armata 8 engleză, care pusese stăpînire pe regiunea Ravena şi ajunsese în cîmpia Emiliei, la sud de Bologna. Bucurîndu-se de reputația de tactician iscusit, remarcabil organizator şi om tenace, Kesselring îi apăruse lui Hitler ca omul cel mai indicat să restabilească situația în vest.

9 martie

La drept vorbind, vestea acestei noi numiri nu l-a încîntat peste măsură pe mareşal. Cînd a primit la 8 martie ordinul de a se prezenta de urgență la Berlin, nu i s-a comunicat motivul. De abia a doua zi dimineața a aflat în sfîrşit temeiul acestei tainice şi neaşteptate chemări. Keitel, în prezența lui Jodl, îi dă primele instrucțiuni. Kesselring e de părere că misiunea sa în Italia nu e încheiată şi regretă, pare-se, că părăseşte un front relativ stabil în Apenini şi pe crestele Alpilor piemontezi, unde activitatea se limitează la acțiuni de patrulare şi ciocniri izolate. În schimb, e anunțat să preia de îndată comanda unui front imens care se pare că cedează pe centru. Degeaba invocă mareşalul starea sănătății lui pentru a refuza „cinstea“ ce i se face. Într-adevăr, la 23 octombrie 1944 fusese victima unui grav accident de circulație pe ruta Bologna-Forli. Serios rănit la cap, comandantul suprem trebuise chiar să-şi părăsească postul timp de aproape trei luni şi încă se resimte de pe urma acestor suferințe. Aşa că, nu este deocamdată suficient de restabilit pentru a efectua numeroasele şi grelele deplasări pe care această nouă funcție i le va impune fără îndoială.

Keitel şi Jodl, stingheriți, declară că înțeleg aceste obiecții, dar lasă să se întrevadă că alegerea führerului este irevocabilă şi că nimic nu-l va face să-şi schimbe hotărîrea. Fusese chiar programată o întrevedere pentru după-amiaza respectivă, între cancelar şi mareşal. Ea va avea loc la cartierul general subteran, situat lîngă noua cancelarie inaugurată cu mare pompă în anul 1939, iar astăzi serios lovită de bombele aliate, ca şi celelalte clădiri fastuoase din acest cartier al ministerelor, unde pe vremuri domnea atîta animație.

Pentru ostaşul care soseşte din Italia, capitala Reichului pare lugubră. Bombardată aproape zi de zi şi noapte de noapte, atunci cînd condițiile atmosferice o permit, oraşul e

întunecat, abătut şi dă impresia că nu mai aşteaptă nici măcar sosirea primăverii. Iarna îşi pune dimpotrivă pretutindeni pecetea şi ține încă în chinga ei de gheață un sol ciuruit de mii de cratere de bombe pe care se înalță ici-colo ruinele caselor mistuite de incendii.

Chiar şi cartierele cele mai cruțate prezintă răni oribile. În centrul oraşului, între Unter den Linden, promenada aristocratică, şi piața Potsdam, la est de Tiergarten, cartierul ministerelor apare şi el parcă zgîlțîit de un gigantic suflu care a aşternut pretutindeni o mantie de funingine, repezind spre cer schelete de case şi de clădiri cu burțile despicate.

La vreo cincisprezece metri sub această lume de apocalips, între clădirea mutilată a noii cancelarii şi Ministerul Afacerilor Externe, se ascunde omul care nu vrea să recunoască semnele prevestitoare ale agoniei. În adăpostul lui betonat se ajunge pe o scară al cărei capăt de sus dă în grădina cancelariei, răscolită şi ea în parte de bombe. Accesul la scară este păzit de detaşamente de SS-işti. O altă intrare în subteran se află înspre Ministerul Afacerilor Externe. În partea opusă fusese prevăzută ieşirea unei galerii subterane, existentă tot sub grădina cancelariei.

La baza acestui turn subteran a fost amenajată reşedința führerului cu dependințele respective. Ansamblul birourilor şi apartamentelor cuprinde nu mai puțin de 17 încăperi, săli sau vestibule care servesc de anticameră şi totodată de sală de şedințe. Apartamentul cancelarului se află chiar la picioarele turnului de beton. El se compune dintr-un dormitor, un birou, o sală de consiliu, un corp de gardă şi o anticameră. De partea cealaltă a acesteia a fost amenajat alt corp de gardă, două mici centrale telefonice, un salon, locuința doctorului Morell, medicul personal al führerului şi, în sfîrşit, infirmeria.

Dar pentru a ajunge în acest colț retras, orice vizitator trebuie să străbată întîi un vestibul, protejat de o uşă blindată. De o parte se află bucătăriile, oficiul şi diverse servicii de intendență, de cealaltă, încăperile pentru personal.

Din acest vestibul porneşte o scară, care coboară pînă la anticamera führerului. Cînd Kesselring avea să iasă, la sfîrşitul după-amiezii, din acest labirint, el era deja numit comandant în vest. Cu toate reticențele sale inițiale, nici el n-a putut clinti voința amfitrionului.

În pofida lungului şir de încercări prin care trecuse şi a unei incontestabile îmbătrîniri, Hitler, ce-i drept, îşi păstrează în continuare puterea de convingere, care a dezarmat pe atîția dintre interlocutorii săi, hotărîți să meargă pînă-n pînzele albe pentru a-şi susține ideile. Cam cu şase săptămîni înainte de a împlini 56 de ani, cancelarul compensează slăbiciunea sa fizică cu o tărie morală care adesea nu e decît încăpățînare. Celebrul său glas care magnetiza mulțimea răguşise. Scofîlcit, gîrbovit cu mîna stîngă scuturată de un tremur pe care se străduieşte să-l ascundă ținînd-o aproape în permanență în mîna dreaptă, führerul prezintă vizitatorilor săi un chip străveziu, obosit şi extrem de palid. Evident, nu mai posedă prestanța care-i înlesnise pe vremuri fulgerătoarea ascensiune şi-i conferise acea uluitoare putere cu ajutorul căreia domina masele fanatizate.

Şi-a păstrat totuşi puterea de convingere, ca şi nădejdea că vor veni vremuri mai bune. Kesselring a putut constata lucrul acesta în cursul convorbirii între patru ochi, care, şi de rîndul acesta, s-a transformat într-un monolog.

Potrivit obiceiului său, Hitler i-a zugrăvit interlocutorului un tablou al situației într-o viziune absolut personală. După părerea sa, întîmplarea de la Remagen a făcut necesară o schimbare în cadrul înaltului comandament din vest. Nu pentru că Rundstedt ar fi meritat mustrări amare, departe de el acest gînd, dar se simțea nevoia numirii în acest post de răspundere a unui comandant mai tînăr, mai mobil, familiarizat cu metodele de luptă ale occidentalilor şi care să se bucure totodată de o profundă considerație în rîndul trupelor.

El, Kesselring, era omul potrivit pentru această funcție importantă, cu toate că lucrurile aveau să se hotărască în cele

din urmă pe frontul de răsărit. Dacă însă acolo frontul se va prăbuşi, continuase Hitler, aceasta va însemna sfîrşitul Reichului. Totuşi führerul era total optimist cu privire la deznodămîntul acestei lupte. În vest americanii, englezii şi francezii suferiseră pierderi considerabile. Cînd frontul avea să fie definitiv stabilizat în răsărit, iar amenințarea bolşevică înlăturată, atunci va fi cu putință să fie deplasate unele trupe disponibile, pentru a lovi pe frontul occidental.

Lucrul cel mai important pe care-l avea de făcut mareşalul, era aşadar de a apăra pozițiile actuale, spre a cîştiga timp. Aşa cum proceda invariabil ori de cîte ori un vizitator de seamă se afla la el, cancelarul repetase argumentele care deveniseră pentru el un adevărat crez: aveau să fie folosite în număr mare arme noi, cumplite, spre a obține o răsturnare hotărîtoare a situației. Printre acestea figura *Messerschmitt 262*, redudabilul avion cu reacție care întrecea pe toți adversarii săi. Dacă aviația era într-adevăr răspunzătoare pentru unele eşecuri din trecut el, führerul, a urmărit personal lucrările de elaborare tehnică a acestei arme şi putea garanta succesul ei, ca şi al noilor submarine introduse în serviciu de amiralul Dönitz, ca şi al unei Armate 12 în curs de formare, care avea să intervină curînd pe cîmpul de luptă.

Industria Reichului şi întreaga țară, tot după spusele cancelarului, depuseseră pînă atunci un efort extraordinar. Producția de armament în ansamblu se dezvolta considerabil sub impulsul activului şi priceputului ministru Speer, în care avea deplină încredere. O parte din această producție era menită să înzestreze noi divizii, care aveau să constituie tot ceea ce avusese Wehrmachtul mai bun în cursul acestui război.

Dar pentru a obține aceste rezultate, era absolut necesar să se cîştige timp. Aceasta devenea un laitmotiv. Trebuia să se reziste pe tot frontul de vest, lichidînd totodată capul de pod inamic de la Remagen. În vederea atingerii acestui scop, toate mijloacele disponibile aveau să fie puse la dispoziția noului comandant suprem. Aviația, precum şi artileria atacau deja

poziţiile din capul de pod. Cîteva comandouri ale marinei de război şi înotători combatanţi din cadrul SS-ului urmau să-şi unească eforturile în vederea distrugerii podului, în timp ce mai multe divizii blindate aveau să participe curînd la contralovitura destinată să-l arunce pe duşman în fluviu.

Bizuindu-se pe aceste măsuri, Hitler se arătase în concluzie foarte optimist. Vorbise astfel cîteva ceasuri, făcînd chiar o expunere deosebit de limpede şi impresionîndu-şi ca de obicei oaspetele prin uluitoare înşirări de detalii. Keitel şi Jodl, introduşi ulterior în sala de şedinţe, completaseră informarea noului comandant al frontului de vest cu precizări referitoare la misiunea sa şi mai cu seamă la situaţia de pe frontul propriu-zis. Totuşi, deocamdată urma să se păstreze secretă numirea, mareşalul continuînd în aparenţă să comande grupul de armate din Italia de nord, spre a ţine sub presiune pe aliaţi în acea regiune.

Reversul decorului

Astfel, seara, un om destul de optimist pleacă de la Berlin la Ziegenberg. Mareşalul a reuşit să-şi păstreze ca şef al statului major pe generalul Westphal, care fusese în Italia primul său colaborator, în aceeaşi funcţie. Ajungînd însă cîteva ore mai tîrziu în mica localitate din sudul regiunii Hessen, acelaşi şef de stat major îi zugrăveşte un tablou al situaţiei care se deosebeşte substanţial de certitudinile de la Berlin.

Pentru realistul Westphal, situaţia de pe front se caracterizează în primul rînd printr-o superioritate categorică a aliaţilor, atît în efective, cît şi în tehnică de luptă. Aviaţia lor stăpîneşte în mod absolut cerul. Inamicul dispune de minimum 85 de mari unităţi cu efective complete, înzestrate cu o bogată tehnică militară şi aprovizionate din plin cu toate cele necesare, în timp ce grupurile de armate „B“, „G“ şi „H“

[33], care formează frontul german în vest, abia dacă pot alinia 55 de divizii, cel mai adesea reduse, al căror efectiv mediu este aproximativ de 5 000 de oameni, adică mai puțin de jumătate din compunerea normală. Aceasta reprezintă prin urmare numai o sută de combatanți pe un kilometru de front, dispuşi într-un dispozitiv liniar, fără nici o eşalonare în adîncime. În spate nu mai există practic rezerve, îndeosebi din ianuarie şi februarie cînd fuseseră retrase cele 16 divizii, ceea ce îl determinase pe Rundstedt să trimită un memoriu dur O.K.W.-ului.

În pofida acestei situații, a oboselii resimțite de o trupă aflată permanent pe linia întîi, a lipsei de completări şi de întăriri, moralul ostaşilor e destul de ridicat. Desigur, epuizarea anumitor unități deosebit de greu încercate este îngrijorătoare şi mulți sînt preocupați de soarta familiilor lor rămase în oraşele bombardate. Totuşi, toate rapoartele primite la cartierul general de la Ziegenberg dau asigurări că luptătorii sînt pretutindeni conştienți de misiunea lor de apărare şi înfruntă aceste cumplite încercări cu mare tărie.

Această voință, sau pur şi simplu bunăvoință, ba chiar resemnare nu sînt totuşi suficiente, după părerea lui Westphal, pentru a înlocui lipsa de aviație, de vehicule pentru deplasări rapide şi de aprovizionare. În momentul în care mareşalul îşi ia postul în primire, forțele aliate controlează tot malul stîng al Rinului, de la vărsarea Ahrului şi pînă în Olanda. În ziua respectivă, ultimele telegrame anunță chiar că americanii se află la Andernach, la 18 km nord-vest de Koblenz. Pe lîngă Brohl, între Sinzig şi Andernach, şlepuri şi alte ambarcații de tot felul evacuează pe malul drept serviciile Armatei 15. Localitățile Adenau şi Mayen sînt ocupate. Americanii se apropie de Koblenz, în timp ce în aval de Andernach rămăşițele Armatei 15 sînt înghesuite într-un cap de pod care nu are pare-se mai mult de 7-8 kilometri adîncime.

Singurul element reconfortant pentru Kesselring, la sosirea lui la Ziegenberg, este vestea că a fost numit un comandant care să răspundă de sectorul capului de pod american. În sfîrşit, pentru prima oară de la constituirea acestuia, adică la mai bine de cincizeci de ore, subunitățile izolate deplasate în acest sector vor acționa în mod coordonat!

Acest comandant este generalul Bayerlein, fost tovarăş de arme al lui Rommel în Libia, unde a deținut funcția de şef al statului major. Format la şcoala aspră a mareşalului, călit în doi ani de lupte continue în Cirenaica şi Tripolitania, Bayerlein comanda în iunie 1944 Divizia de tancuri „Lehr“ celebra *Panzer Lehr*, mare unitate de şoc bine cunoscută de luptătorii germani de pe frontul de vest în acea vreme.

De la 6 iunie divizia fusese angajată în lupte foarte grele în sectorul Caen. Ulterior generalul preluase comanda Corpului 53 armată, angajat în lupte în Renania de nord, la vest de Düsseldorf. La 3 martie 1945 părăsise punctul său de comandă din Rheinfeld, sub focul tancurilor americane, şi ajunsese pe malul stîng al Rinului în fața localității Benrath, la cîțiva kilometri sud de Düsseldorf, de unde un ordin de repliere îi îngăduise să treacă fluviul cu o barcă, în dimineața zilei de 5 martie. În sfîrşit, la 9 martie, Bayerlein primise de la Model misiunea de a comanda trupele destinate să lichideze capul de pod inamic.

Încă din ajun, cînd avusese o întrevedere în Kortzfleisch la noul punct de comandă al acestuia de la Oberpleis, la vreo 12 km sud-est de Bonn, agerul general presimțise că i se va da această misiune grea. Acolo aflase pățania de la Remagen şi, atunci cînd comandantul Grupului de armate „B“ îl convocase în vederea „unei misiuni de cea mai mare importanță“, fostul ofițer al Corpului african ghicise fără greutate noua sa destinație.

Model îi afectase Divizia de tancuri „Lehr“ pe care o comandase anterior, diviziile 9 şi 11 tancuri, precum şi Brigada 106 tancuri „Felderrnhalle“, readusă de la Bonn. Cu aceste mari unități, şi cu altele făgăduite într-un viitor

apropiat, Bayerlein trebuia să refacă Corpul 53 armată şi să prezinte în douăzeci şi patru de ore un plan de contralovitură.

Trebuia ca situaţia să fie într-adevăr gravă pentru ca Model să-i acorde lui Bayerlein atîtea mijloace, căci cei doi nu se apreciau deloc. Duşmănia dintre ei data din luna decembrie 1944, puţin înainte de declanşarea ofensivei din Ardeni. Aflîndu-se tot la comanda Diviziei de tancuri „Lehr“, Bayerlein îi ceruse lui Model ca marea sa unitate, istovită de mai bine de şase luni de lupte aproape neîncetate, să fie trecută în rezervă. Prost impresionat de o asemenea cerere în ajunul unei operaţii de cea mai mare importanţă, mareşalul replicase cu asprime că în Rusia diviziile sale se regrupau şi se refăceau în linia întîi!

— Se pare că metoda n-a fost prea eficace, dacă judecăm după rezultatele obţinute, a ripostat pe loc Bayerlein, ceea ce a dat naştere la o profundă animozitate între cei doi comandanţi.

Şi iată că împrejurările îi plasau din nou alături, pentru a duce o luptă tot atît de grea. Forţele puse curînd la dispoziţia lui Bayerlein sînt cu adevărat dintre cele mai modeste, în pofida faptului că pe hîrtie arătau bine. Să judecăm singuri!

Brigada 106 tancuri „Felderrnhalle“, pe care Kortzfleisch încercase în zadar s-o întoarcă spre Erpel în noaptea de 7 martie, lăsase o mare parte din tancurile ei în Bonn. Diviziile 9 şi 11 tancuri, precum şi Divizia de tancuri „Lehr“ totalizează cel mult 60 de blindate în stare să lupte şi vreo 5 000 de infanterişti, sprijiniţi de numai cîteva baterii de artilerie. E absolut tot ce se poate aduna pentru moment, ba, mai mult, din cauza greutăţilor de transport şi a lipsei de carburanţi, toate aceste trupe nici măcar nu pot fi aruncate în luptă în acelaşi timp!

După exemplul a ceea ce se petrecuse în Normandia în iunie anul trecut, comandamentul german dirijează spre capul de pod rezervele sale pe măsură ce ele se adună. Constatarea aceasta nu e îmbucurătoare pentru noul comandant al unui front atît de vast. În seara acestei prime

luări de contact, mareşalul este nevoit să admită că situația văzută de la Ziegenberg diferă mult de cea care i-a fost prezentată la Berlin…

Înotătorii lui Skorzeny

Kesselring ar fi fără îndoială şi mai dezamăgit dacă ar putea vedea amploarea traficului care nu încetează nici o clipă pe podul de la Remagen fie zi, fie noapte, cu toată vremea nefavorabilă, cu toată intensificarea alarmelor aeriene şi frecvența tragerilor de artilerie. Se pare că nimic nu poate opri, sau nici măcar stingheri defilarea aceea nesfîrşită, pe care reporterii fotografi o înregistrează de rîndul acesta în tihnă pe peliculă. Într-adevăr, secretul n-a putut fi păstrat vreme îndelungată şi chiar din seara de 8 martie circula deja printre grupurile de corespondenți ataşați pe lîngă armatele 1 şi 3 zvonul că fusese cucerit un pod.

Informat de trimişii săi speciali în aceste sectoare, *New York Times* din 9 martie anunța chiar în pagina întîi cucerirea unui cap de pod pe malul drept al Rinului! Şi deoarece lipseau amănuntele în paginile din interior, în afară de ştirea optimistă că podul cucerit este „temeinic apărat“, ziarul, nedispunînd de un document recent, oferea cititorilor săi în pagina a 4-a o vedere a podului datînd… din 13 decembrie 1918! Legenda preciza că fotografia reprezenta trecerea podului, prevăzut de pe atunci cu o podină de lemn, de către o unitate a armatei americane de ocupație a Renaniei, în speță de Regimentul 15 artilerie din Divizia 2 infanterie…

Pe sub arcele metalice şi impunătoarele tabliere, caii trăgeau încet afetele acoperite cu prelate şi cu crengi pentru camuflaj, pe care stăteau cocoțați artileriştii. Astăzi, alți artileriști privesc cu mirare podul acesta intact, pe sub care Rinul îşi rostogoleşte apele tulburi şi reci. Alți fotografi fixează pe peliculă aceleaşi tabliere ca fundal de decor. Dar unii îşi

îndreaptă de pe acum aparatele spre impresionanta desfăşurare de forțe menite să păzească podul.

Dacă nu se pot constitui mijloace de apărare împotriva tragerilor de artilerie grea, atîta vreme cît sectorul capului de pod nu va atinge o adîncime corespunzătoare, este posibil totuşi să asigure apărarea aeriană. În împrejurimile Remagenului pe Viktoriaberg, în vîrful înălțimii Erpeler Ley, la Erpel, de-a lungul drumului de acces pe malul stîng, o sumedenie de tunuri antiaeriene de toate calibrele îşi înalță de pe acum țevile [34]. Şi mai sosesc, întruna, spre a întări subunitățile Batalionului 482 din Divizia 9 blindată de tancuri, prima unitate care şi-a aşezat tunurile în poziție de-a lungul fluviului, după cucerirea podului. A şi sosit între timp o subunitate înzestrată cu tunuri de 90 mm, element înaintat al Grupului 16 apărare antiaeriană, ale cărui două batalioane, 109 şi 134 se instalează atît pe malul stîng, cît şi pe înălțimile de pe malul opus, în apropiere de Erpel şi Orsberg. Alte două batalioane de armament greu, Batalioanele 110 şi 415 sînt aşteptate, în timp ce numărul unităților de piese uşoare se va ridica la 9 batalioane [35]. O asemenea concentrare pe o suprafață atît de restrînsă va îngădui curînd numeroşilor corespondenți de război să afirme, întemeindu-se pe fotografii, că zona Remagen grupează o asemenea cantitate de mijloace antiaeriene, încît se asigură o protecție mai compactă chiar decît a porturilor artificiale din Normandia!

Este adevărat. Începînd din acea zi, tunurile realizează deasupra văii o perdea extrem de densă, căci dacă pierderile foarte grele suferite de aviația germană în ajun şi în ziua respectivă îndeamnă pe aviatorii duşmani să se arate mai puțin temerari, primejdia raidurilor unor avioane izolate, care ar putea profita de plafonul coborît al norilor pentru a se apropia, rămîne în picioare. Astfel, comandamentul apărării antiaeriene a prevăzut, în special pentru noapte, trageri de baraj la intervale regulate, spre a bate împrejurimile podului între 900 m şi 4 500 m altitudine. Sub această altitudine,

Escadronul 974 din *Royal Air Force*[36] a amplasat baloane captive, asemănătoare cu cele înălțate pe cerul Londrei în cele mai grele ceasuri ale *Blitz*[37]-ului din vara anului 1940. Iar aviatorilor aliați li s-a interzis să se apropie la mai puțin de douăzeci de kilometri de micul orăşel renan!

Personalul din apărarea antiaeriană nu se mulțumeşte să supravegheze numai cerul, ci îşi îndreaptă, de asemenea, armele lor uşoare spre fluviu, îndeosebi noaptea, cînd pot să se ivească grupuri de diversioniști, cum se întîmplase în regiunea Nimègue în toamna trecută. Pentru a nu permite apropierea de piloni, de-a curmezişul fluviului fuseseră instalate estacade (plase), unele dintre ele fiind afundate şi ancorate, spre a împiedica acțiunea unor eventuali scufundători, iar altele întinse pe suprafața apei, spre a reține minele plutitoare. De-a lungul celor două maluri sînt eşalonate posturi de observare, spre a descoperi pe eventualii înotători, în timp ce pe drumurile de pe maluri circulă în permanență patrule. În cursul nopții, proiectoarele bateriei C a Batalionului 266 artilerie antiaeriană mătură apele cu fascicolul lor luminos. La fiecare 5 minute se execută trageri cu tunuri uşoare, iar subunitățile de geniu aruncă încărcături de exploziv în albia fluviului.

De la ora 10.30 echipe de pontonieri construiesc un pod jos din elemente metalice, în aval de podul de cale ferată. Dacă totul merge bine, lucrarea trebuie terminată în mai puțin de treizeci de ore. Tot pînă atunci va fi terminată construcția unui pod pe pontoane între Kripp şi Linz, la cîțiva kilometri în amonte, la gura văii Ahrului. Astfel, traficul actual efectuat pentru moment în sens unic, de pe malul stîng pe malul drept, va fi dublat, spre a se asigura trecerea cît mai multor autovehicule. În sens invers, traficul este asigurat de trei bacuri autopropulsate care satisfac pe deplin necesitățile de moment, întrucît se efectuează puține treceri înapoi.

Nu e vorba aşadar numai de lărgirea sau de reducerea capului de pod, după cum ne situăm într-o tabără sau în alta, ci se pare că obiectivul principal al luptei îl constituie chiar Remagen. Iată de ce, în aşteptarea contraatacului trupelor de uscat, artileriştii şi aviatorii germani şi-au încercat primii norocul în a da o lovitură de moarte podului. Începînd de la 10 martie, noi forțe intră în joc: echipele de distrugere. Din nou „Jurnalul de campanie“ al O.K.W-ului consemnează o hotărîre: „Se va încerca, se specifică la sfîrşitul şedinței din ziua respectivă, să se arunce în aer pilonii cu ajutorul unor torpile jumelate de tip „C“. Pregătirile nu sînt încă gata, dar vor fi grăbite prin toate mijloacele“.

Unitatea de elită pe care se bizuie în mare parte speranțele führerului nu e cunoscută decît după indicativul poştal: 4581 K. Teoretic, acest misterios detaşament e subordonat marinei militare şi, în consecință, acționează numai la ordinul amiralului Heye. Dar de fapt SS-ul este cel care îşi exercită autoritatea asupra întregii formații. Această unitate specială fusese constituită la sfîrşitul anului 1943. Primele elemente urmaseră un antrenament asemănător cu cel al „oamenilor broască“ din marina italiană. Dealtfel, nu a fost o întîmplare faptul că şcoala germană de scufundători fusese instalată la început la Valdagno, în Italia de nord, apoi la Veneția.

Ulterior, voluntarii, în număr de vreo şaizeci, fuseseră îndreptați spre cazarma Diviziei 2 SS „Adolf Hitler“ din Berlin-Lichterfelde, apoi la Oranienburg-Friedenthal, nu departe de capitală. În prezent însă, detaşamentul 4581 K era cantonat la Viena, unde marele bazin acoperit de la ştrandul Diana fusese pus la dispoziția scufundătorilor.

În decembrie 1944, cînd comandamentul german reflecta la o importantă serie de acțiuni de diversiune în spatele liniilor aliate, unul dintre principalii şefi ai detaşamentului, locotenentul Schreiber, îi propusese lui Otto Skorzeny să formeze o grupare specială, însărcinată cu asemenea raiduri efectuate în grupuri mici.

Omul de încredere al lui Hitler, care luase parte în septembrie 1943 la răpirea lui Mussolini în Abruzzi şi care în cursul ofensivei din Ardeni comanda Brigada 150 SS, se lăsase ispitit de această propunere. Caracterul aventuros al unor asemenea misiuni nu putea decît să-l ademenească pe acest om de acțiune, veşnic avid de glorie şi de renume. Planul lui Schreiber fusese aşadar luat în considerație, iar înotătorii, repartizați în două formații distincte: înotătorii pentru acțiuni în apa rîurilor, aşa-numiții *Flusskämpfer*, şi înotătorii în mare, *Meerschwimmer*. Cei din urmă au rămas în subordinele marinei militare, în timp ce primii, sub impulsul lui Skorzeny, deveniseră dependenți de organizația SS.

Acestui grup, din cadrul căruia cei mai în vîrstă nu împliniseră încă 30 de ani, avea să-i revină misiunea de a completa, cu metodele şi mijloacele lor specifice, acțiunea de distrugere pe care urmau s-o efectueze artileriştii şi aviatorii. Supuşi în prealabil unui antrenament fizic foarte dur, aceşti înotători îmbrăcau, înainte de acțiune, rufărie de corp călduroasă, de lînă, apoi un costum de cauciuc impermeabil, de fabricație italienească. În afară de mîini, tot corpul era astfel protejat, iar o mască cu oxigen oferea, în plus, o autonomie de scufundare apreciată la aproximativ o oră.

Încărcăturile de exploziv erau aidoma celor folosite în toamna precedentă de către înotătorii din grupul de diversiune fluvial, cînd aruncaseră în aer pilonii podului rutier de la Nimègue, în Olanda, cucerit de aliați în cursul ofensivei de la Arnhem. Este vorba de încărcături plutitoare, legate cu un cablu de 2 cm diametru şi închise într-o cutie metalică în formă de torpilă, lungă de aproximativ 8 m, ea însăşi împărțită în trei compartimente. Compartimentul central cuprinde o încărcătură de cîteva sute de kilograme de exploziv şi un percutor cu mecanism de ceasornic.

Torpilele, acționate de o echipă de minimum 6 înotători, sînt menite să distrugă pilonii podului. Înotătorii izolați folosesc dimpotrivă bidoane plutitoare de care sînt legate cîte patru încărcături explozive, închise în saci impermeabili. Ele

mai conțin şi cîte un percutor şi un mecanism de ceasornic mai puțin complicat, al cărui timp de declanşare, de 6 ore, este totuşi destul de mare. Aceste încărcături explozive, avînd o greutate medie de 3 kg, sînt legate cu ajutorul unor frînghii sau şnururi cauciucate de cîte un cablu de ancorare. Acționînd în echipe de cîte 7 oameni, aceste grupuri de diversiune transportă deci în total 28 de încărcături într-o singură acțiune, ceea ce, adăugîndu-se la torpile, reprezintă o putere de distrugere considerabilă.

Curtea marțiala itinerantă

Trei zile după pierderea podului, speranțele lui Hitler se bizuie aşadar în mare parte pe tanchiştii şi artileriştii lui Bayerlein, pe spiritul de sacrificiu al aviatorilor, pe dibăcia înotătorilor lui Skorzeny şi… pe efectele unei justiții expeditive încredințate generalului Rudolf Hübner [38].

Într-adevăr, de la 9 martie, acest comandant al unei divizii de infanterie combatant pe frontul de răsărit, poartă titlul de preşedinte al curții marțiale însărcinată să-i judece pe cei răspunzători de pierderea podului de la Remagen! Aceasta e urmarea imediată a turbării care-l cuprinsese pe Hitler în ajun, cînd primise confirmarea ştirii că a fost pierdut un pod intact pe Rin. Cu prilejul şedinței zilnice de analiză a situației, ținute în cursul după-amiezii, cazul de la Remagen a fost discutat împreună cu membrii O.K.W.-ului. După ce a înfierat lipsurile şi laşitatea ofițerilor însărcinați cu paza podului, führerul a urlat cuvîntul „trădare“, un termen adesea folosit începînd din luna iulie 1944 pentru a explica ceea ce nu se putea explica.

Hitler a ordonat imediat să se facă o anchetă temeinică şi a hotărît instituirea unei *Fliegendes Standgericht*, o „curte marțială itinerantă“, destinată a sancționa fără milă pe toți vinovații, fără nici o excepție:

— Germanii vor fi exterminați, a strigat el, dacă pierdem acest război. Atunci, mai bine să-i exterminăm noi pe cei care vor trăda, ca să slujească drept exemplu!

Fraza e revelatoare. Din evenimentul respectiv trebuie tras un exemplu spectaculos, astfel încît luptătorii să fie stimulați, iar de acum încolo să domnească peste tot o disciplină fermă. Țelul urmărit e de o asemenea importanță, încît nici nu se pune problema legalității unei asemenea curți marțiale. Hotărînd în mod unilateral asupra creării ei, cancelarul ia o inițiativă care este contrară tradițiilor jurisdicției militare germane. Dar, în felul acesta, nu pierde prilejul de a-şi reafirma aversiunea pentru drept şi profundul său dispreț față de jurişti.

Într-adevăr, legislația militară nu prevede instituirea de curți marțiale decît în cazuri foarte precise, enumerate în Codul justiției militare. Rolul acestor instituții excepționale constă, înainte de toate, în a reprima pe loc şi fără o procedură lentă şi complicată cazurile caracteristice de rebeliune, indisciplină, insubordonare, laşitate în fața inamicului şi dezertare.

În schimb, curtea marțială instituită de führer nu este datoare să țină seama de nici una din normele de drept. Ea nu e legată de nici o procedură scrisă. Dimpotrivă, membrii ei sînt împuterniciți să audieze pe oricine poftesc şi pot pune sub acuzație orice persoană pe care o socotesc vinovată. Curtea marțială itinerantă însăşi nu este supusă nici unei jurisdicții militare instituționalizate şi deci, nu depinde de nici o autoritate în afară de führer personal, prin intermediul mareşalului Keitel şi al serviciilor O.K.W.-ului. În sfîrşit, cererile de grațiere în urma sentințelor acestei instanțe nu sînt admise...

Se cuvine să spunem totuşi că mulți generali şi ofițeri superiori în frunte cu Kesselring şi cu Model au privit această instituție excepțională, imediat ce s-a aflat de ea, cu multă dezaprobare, din pricina caracterului ei rapid, în mod inevitabil expeditiv şi, după cum considerau ei, ilegal. Cu toții

îşi dădeau seama că, pentru cancelar, important era un singur lucru: să găsească vinovați, indiferent pe ce treaptă ierarhică, să-i pună sub acuzație în văzul lumii şi să impresioneze astfel opinia publică, stimulînd pe fiecare, militar sau civil să devină conştient de răspunderile sale. În plus, mulți se temeau ca nu cumva Hitler să profite de existența unei asemenea instituții, pentru a-i trimite apoi în judecată pe unii ofițeri ai statelor majore sau pe unii comandanți, pentru temeiuri foarte îndepărtate de o greşeală gravă sau de o deficiență.

Numirea generalului Hübner ca preşedinte putea confirma ipoteza aceasta. Hitler personal îl numise spre a îndeplini această înaltă funcție. Desigur, generalul era considerat de semenii săi ca un brav comandant, curajos şi hotărît. Dar mulți cunoşteau legăturile sale cu partidul național-socialist. În această calitate se evidențiase în rîndurile ofițerilor prin strădaniile sale repetate de a împăca concepțiile partidului nazist cu tradițiile armatei.

Activitatea aceasta neobosită atrăsese asupra generalului atenția factorilor de răspundere din O.K.W., care, sub influența demnitarilor regimului, îl promovaseră şi-i acordaseră distincții, în timp ce alți membri ai partidului național-socialist interveniseră pentru ca să i se dea postul de şef al statului major al N.S.F.O. [39], organism creat în scopul de a pregăti ofițeri credincioşi idealului nazist. Ulterior, în cursul iernii 1944-1945, generalul primise comanda unei divizii de infanterie în grupul de armate de pe Vistula. În acest început de martie, el lupta pe malul stîng al Oderului, unde Hitler îl şi întîlnise în cursul uneia dintre ultimele sale inspecții pe frontul de răsărit, cam cu o lună şi ceva înainte.

Acolo se afla cînd a primit la 10 martie ordinul führerului prin care era rechemat la Berlin. Deşi nu era pregătit să îndeplinească o asemenea misiune, Hübner a fost profund impresionat de personalitatea amfitrionului său, care l-a primit în biroul lui de la Cancelarie. Aşa cum avea să declare

el mai tîrziu, cancelarul, deşi slăbit, mai păstra o uluitoare forță de convingere şi el însuşi a resimțit, ca mulți alți oaspeți de vază, precum Kesselring în ajun, ascendentul lui Hitler.

Cancelarul era profund încredințat de victoria finală. După părerea lui, pentru a atinge acest scop, se cuvenea să fie reprimate cu o necruțătoare fermitate toate slăbiciunile şi alte manifestări de indisciplină, de destrămare a autorității şi de laşitate, al căror epilog de la Remagen constituia un exemplu cumplit. Astfel, generalul era chemat să îndeplinească această sarcină „patriotică“ extrem de importantă, prezidînd cu fermitate şi totodată cu asprime această curte marțială.

Pierderea podului de la Remagen reprezenta o catastrofă militară de cea mai mare însemnătate şi în acelaşi timp o adevărată nenorocire națională. Astfel că nimic nu avea voie să stînjenească cercetările, nici măcar gradul celor vinovați. Trebuia acționat repede şi fără milă. Trădarea şi sabotajul care stăteau, fără nici o îndoială, la baza acestei drame fără precedent trebuiau demascate, iar cei vinovați, sancționați. Important era aşadar ca această instanță să înfăptuiască ancheta cu cea mai deplină hotărîre şi cu voința de a termina cît mai repede cercetările. În acest scop, curtea marțială era învestită cu puterile cele mai largi de investigare şi de decizie. „Sînt necesare exemple“, repetase Hitler cu insistență, expresie care-i era foarte familiară la epoca respectivă, într-atîta era urmărit în permanență de ideea trădării.

Pentru a îndeplini această misiune, lui Hübner i s-au dat doi asesori, locotenenți-coloneii Paul Penth şi Anton Ehrnsperger. Ambii fuseseră aleşi din personalul armatei de către generalii Burgdorf şi Maisel, care serviseră încă în octombrie 1944 ca intermediari între Hitler şi mareşalul Rommel, în perioada care precedase moartea acestuia din urmă.

Penth era un ofițer de geniu din cadrele de rezervă. Servise la început într-o unitate combatantă, apoi fusese numit la serviciul personalului din armata de uscat, unde trecea drept

un aprig național-socialist. Ca şi Hübner, credea în utilitatea misiunii ce-i fusese încredințată. Ehrnsperger nu era membru al partidului național-socialist, dar Burgdorf îl cunoştea şi-l prețuia. Generalul se gîndise că acest ofițer, mai tînăr decît ceilalți doi judecători, deci mai puțin influent, va conferi organului improvizat un aspect de importanță şi seriozitate, grație eminentelor sale state de serviciu, rănilor şi numeroaselor lui decorații. Prin educația primită şi prin pregătirea sa, Ehrnsperger ținea totuşi de acea categorie de tineri ofițeri activi din armată, care fuseseră pe vremuri profund influențați de partidul național-socialist, de succesele şi victoriile sale.

Oricare ar fi fost valoarea personală a celor doi asesori, ei erau dominați de rangul, anvergura şi renumele lui Hübner, incontestabil stăpîn pe sentințele curții marțiale. Lucrul acesta îi osîndea inevitabil la un rol de subaltern, căci Hübner avea un vot preponderent, iar în cazul cînd hotărîrile lui ar fi fost contestate sau ar fi suscitat opoziție, el avea căderea să înlocuiască pe orice asesor cu un ofițer desemnat anume de el.

Aşa se înfățişează curtea marțială itinerantă, care va fi însoțită în toate deplasările sale de un pluton de execuție! Membrii ei sosesc la Ziegenberg, la cartierul general al frontului de vest, în seara zilei de 10 martie. Apariția unui asemenea organ excepțional în zona sa de comandă îl deranjează pe Kesselring, care nu se sfieşte să-i dea de înțeles aceasta lui Hübner. Dar mareşalul este şi mai iritat de faptul că e nevoit să preia noul său post exact în momentul cînd în centrul dispozitivului său de pe malul drept al Rinului se produce o breşă. După spusele comandantului suprem, pierderea podului şi năvălirea americanilor dincolo de fluviu riscă să antreneze mai devreme sau mai tîrziu prăbuşirea întregului front de vest, afirmație serioasă care nu poate să nu impresioneze pe cei trei judecători improvizați.

Cînd aceştia sosesc a doua zi, 11 martie, la punctul de comandă al Grupului de armate „B“, la hanul „Zur Linde“ din Rimbach, o mică localitate din Westerwald, nu departe de Altenkirchen, la aproximativ 45 km est de Bonn, îi aşteaptă o surpriză: un prim inculpat se află deja la dispoziția lor, căci Model procedase în ajun la arestarea maiorului Scheller!

Primii trei inculpați

Era vorba, ce-i drept, de o pură întîmplare, căci în acel moment mareşalul nu ştia că se instituise o curte marțială itinerantă. Model sosise la o şedință cu generalii Armatei 15 la punctul de comandă al generalului Hitzfeld din Altweid, o localitate de pe malul drept, pitulată pe fundul unei văi înverzite, la 25 km nord de Koblenz. Tocmai cînd comandantul Grupului de armate „B“ discuta cu generalul Hitzfeld, Höcker, Lucht şi Tollsdorf, îşi făcuse Scheller apariția la mănăstire, la punctul de comandă al Grupului 67 armată.

Istovit după ce umblase două zile pe drumurile sinuoase ale Westerwaldului, la nord de Linz, pus să muncească o bucată de vreme la amenajarea unui baraj antitanc, maiorul sfîrşise prin a obține informația că Corpul 67 armată se repliase pe malul drept, la nord de Neuwied, şi că punctul său de comandă se găsea pe cursul inferior al Wiedului. Cu toate că era atît de ostenit, Scheller a fost introdus de îndată în sala de şedințe şi interogat de Model personal. După spusele generalului Hitzfeld, maiorul a relatat că sosise la podul de la Remagen pe la prînz. Micul său stat major şi oamenii de la stația de radio nu se aflau acolo. El însuşi terminase benzina pe drum şi fusese nevoit sa efectueze un ocol prin Dedenbach. După părerea sa, echipa de la stația de radio găsise probabil interceptat drumul spre Remagen şi nu putuse să treacă mai departe.

Scheller declară în continuare că, imediat după ce a sosit la pod, s-a prezentat la comandantul militar, ca să se lămurească, potrivit misiunii primite la plecare. După aceea se dusese la pod, pentru a se încredința că dispozitivul tehnic de distrugere fusese amplasat. Dar podul nu era în apropierea punctului de comandă al comandantului militar, aşa că i-a trebuit cîtva timp pînă să se pună la curent cu situația.

Apoi maiorul precizează că stătuse de vorbă cu un ofițer de geniu care se ocupa cu pregătirile tehnice în vederea distrugerii. Dat fiindcă diverse ştiri, ce-i drept neconfirmate, anunțau prezența blindatelor inamicului nu departe de Remagen, se dăduse ordin să fie aşezate la locul lor ultimele dispozitive în vederea distrugerii, operație care necesita, după aprecierile ofițerului de geniu, vreo douăzeci de minute. Întrebat în legătură cu „batalionul“ care urma să apere poziția împreună cu un detaşament al apărării antiaeriene, Scheller răspunse că nu a putut să-şi facă o idee foarte precisă asupra acestor detaşamente.

Nu dispunea de prea mult timp, continuase el. Ştirile potrivit cărora inamicul se apropia deveneau din ce în ce mai numeroase. În cele din urmă, tancurile au ajuns la pod şi, puțin timp după aceea, el a dat ordinul de distrugere preventivă. Lucrul acesta s-a petrecut fără îndoială între orele 14 şi 15. Rampa care lega podul de mal fusese deteriorată. Puțin mai tîrziu însă, încercarea de a distruge podul a eşuat.

Interogat în legătură cu motivul pentru care nu s-a produs distrugerea, maiorul a răspuns că în urma controlului ulterior s-a presupus că cablul de la sistemul de aprindere fusese deteriorat de trageri sau în mod accidental. În orice caz era defect, cîtă vreme o verificare efectuată cu puțin înainte vădise că totul era în ordine. Toate încercările de a remedia această lipsă eşuaseră. În acel moment podul se afla sub focul tancurilor inamicului. Atunci izbucnise panica, pionierii fiind nevoiți să se refugieze în tunelul de pe malul drept.

Tot după spusele lui, Scheller încercase apoi să înjghebeze o apărare cu ajutorul cîtorva ostaşi pe care reuşise să-i

adune. Dar încercarea eşuase în cele din urmă, din pricina violenței tragerilor inamicului în direcția gurii tunelului. În fața acestei situații noi, maiorul luase hotărîrea să caute întăriri şi să raporteze eşalonului superior ceea ce se petrecuse.

Scheller adăugase că nu cunoştea pe moment modul de subordonare la est de Rin şi, prin urmare, nu ştia cui să se adreseze. În cele din urmă, pornise pe o bicicletă în căutarea unui post de telefon, pentru a anunța vreun organ de comandă şi a cere ajutor…

Ajuns la acest moment al relatării, Scheller fu întrerupt de Model, care strigă:

— Acum, avem un vinovat!

Zgîlțîindu-l apoi cu brutalitate pe ofițer, îl anunță că e pus sub stare de arest. Generalii asistaseră încremeniți la această scenă penibilă. Apoi Model plecase înapoi la Rimbach.

Compătimitor, Hitzfeld îl sfătuise pe Scheller să rezume în scris urmarea evenimentelor de la pod:

— Păstrează-ți sîngele rece, îi spusese el. Nu pică aşa, din senin, o condamnare!…

Dar în cursul după-amiezii, în lipsa acestuia, sosise o maşină şi, din ordinul mareşalului, Scheller fusese ridicat de un ofițer. Zadarnic a căutat apoi Hitzfeld însemnările maiorului, aşa că a ajuns la concluzia că le luase cu el…

Fostul aghiotant zace acum întemnițat la o fermă din Rimbach, situată la cîteva zeci de metri depărtare de hanul „Zur Linde“, punctul de comandă al Grupului de armate „B“. E o clădire luminoasă, cu înfățişare destul de atrăgătoare, deşi scundă şi masivă, cu grinzi aparente, gen de construcție frecvent în această parte a regiunii Hessen şi în Saxonia de Jos. Proprietarul ei este fermierul Heinrich Ochsenbrunner. Maiorul a fost închis într-o cameră de la etajul întîi. Înăuntrul clădirii şi în jurul ei stau de pază santinele. Nimeni n-are voie să se apropie de deținut, în afară de o fiică a proprietarului, doamna Mina Betzer, însărcinată să-i pregătească de mîncare…

Puțin după aceea, Hübner şi asesorii săi s-au instalat la ferma Eschermann, transformînd o încăpere în sală de şedințe. Generalul e hotărît să termine repede. Cu încuviințarea sa, Grupul de Armate „B“ a delegat pe lîngă curtea marțială un om al legii, Felix Janert, ofițer de justiție militară, detaşat la punctul de comandă.

Model a profitat de prilej pentru a-şi plasa în sala de şedințe acest prețios observator. Într-adevăr, comandantul Grupului de armate „B“ nu aşteaptă nimic bun de la o procedură sumară şi o justiție expeditivă. Se teme de erorile pe care le-ar putea săvîrşi curtea marțială, precum şi de punerea arbitrară sub acuzație a unor înalte personalități. Spre a evita lucrul acesta contează desigur pe acțiunea moderatoare a consilierului, om experimentat şi cu bun simț, deşi, nefiind membru legal al instanței, Janert nu are deloc putere de decizie, ci numai un rol consultativ. Deoarece Hübner hotărîse să nu țină seama de nici un text de lege şi să înlăture procedura în vigoare la tribunalele militare ordinare, nici un inculpat nu avea voie să fie asistat de vreun avocat. Consilierul juridic al lui Model îşi dă seama imediat că rolul lui în sală va consta în primul rînd în a „rotunji unghiurile“ pe cît posibil, în a căuta soluții de compromis. Altfel, evident, misiunea lui s-ar încheia repede, Hübner avînd şi în acest domeniu o putere discreționară nelimitată.

Procedura, dacă se mai poate folosi de acum înainte acest termen, va fi dintre cele mai sumare. Singurele santinele admise fac parte din divizia de elită „Gross Deutschland“; ele sînt repartizate în mod egal înăuntrul şi în afara fermei. Mobilierul rustic contrastează cu destinația solemnă a locului, chiar şi inscripția fixată de proprietari pe unul din pereți: „Dacă Dumnezeu e cu noi, cine poate fi împotriva noastră?“.

Imediat după instalare, curtea marțială trimite citații şi procedează la primele audieri: mai întîi de toate, diverşi generali care au exercitat comanda în sectorul incriminat, precum şi ofițeri superiori de geniu, întrucît podul nu sărise

în aer, motivul fundamental al anchetei judiciare. Astfel, rînd pe rînd se perindă generalii: Botsch, care a comandat sectorul Bonn-Remagen pînă la 5 martie, Janowski, comandantul teritorial al pionierilor, Wirtz, comandantul unităților de pionieri din Grupul de armate „B“ şi în sfîrşit Kortzfleisch, răspunzător cu organizarea apărării în acest sector al malului drept [40].

Curtea marțială va căuta oare pe vinovați şi printre ei? Model se teme de lucrul acesta şi Hübner va recunoaşte mai tîrziu că „cercetase cu hotărîre în direcția aceea“. Într-adevăr, toți aceşti martori de vază aveau să fie interogați îndelung, mai ales Janowski, Wirtz şi îndeosebi Kortzfleisch. Dîndu-şi perfect seama de riscurile situației, toți aveau să facă depoziții pe cît de prudente, pe atît de circumspecte. Totuşi, primele trei nume reținute în cele din urmă vor fi ale unor ofițeri subalterni: Scheller, Bratge şi… locotenentul Peters, ofițer din apărarea antiaeriană!

„Putem rezolva repede!…”

— Putem rezolva repede! a declarat Hübner în chip de preambul, cu prilejul studierii primelor dosare.

Dorința îi va fi îndeplinită, întrucît primul caz, al căpitanului Bratge, este judecat în contumacie. După expunerea sumară din actul de acuzare, ofițerul este învinovățit că:

a) Nu a ordonat la timp distrugerea podului.

b) În momentul cînd inamicul a trecut podul, el se afla în tunel.

Nu a fost citat sau căutat nici un martor. După cîteva minute de deliberare absolut simbolică, s-a cerut pentru acest inculpat pedeapsa cu moartea. Janer intervine totuşi, atrăgînd atenția că acuzatul n-a putut expune personal punctul său de vedere; el admite însă numaidecît că,

pedeapsa fiind pronunțată în contumacie, căpitanul va putea fi judecat ulterior în prezență. În schimb, curtea scoate din cauză pe Friesenhahn, aflat în subordinea lui Bratge în momentul pregătirilor de distrugere, căruia nu i s-a putut imputa nici o greşeală tehnică.

Imediat după aceea se trece la cazul maiorului Scheller. De rîndul acesta dezbaterea se va desfăşura în contradictoriu, inculpatul fiind introdus fără menajamente în sală. Termenul „în contradictoriu“ e totuşi foarte puțin potrivit cu situația, căci acuzatul pare abătut, palid, evident descumpănit şi copleşit, pare-se, de povara grozavei acuzații care atîrnă deasupra capului lui. Nu răspunde decît cu frînturi de fraze, cînd i se dă prilejul.

Aceasta se întîmplă rar, dat fiindcă imediat după ce deținutul e introdus în sală, Hübner se dezlănțuie, revărsînd asupra lui un val de imputări. Două dintre ele constituie principalele capete de acuzare:

a) În calitatea sa de ofițer cu gradul cel mai înalt nu a avut grijă ca podul să fie distrus la timpul potrivit.

b) În cursul cuceririi podului s-a îndepărtat de sectorul amenințat, încredințînd comanda unui subaltern (?), apoi a stat două zile în spatele frontului, în loc să se întoarcă pe front, ca să adune trupe.

La auzul grelelor acuzații, Scheller recapătă un simulacru de energie. Se concentrează şi se străduieşte vizibil să facă față, aşa cum se cuvine. Cînd în sfîrşit e poftit să răspundă mai pe larg, expune propria sa versiune a faptelor, cu un calm aparent, care contrastează cu violența lui Hübner. Maiorul insistă îndeosebi asupra faptului că a sosit prea tîrziu la pod, şi, în consecință, nu s-a putut pune, într-un răstimp atît de scurt, la curent cu totul. Acuzatul afirmă din nou că, în seara dramei, a vrut să anunțe o autoritate superioară şi declară că nu a reuşit, din pricina dezorganizării care domnea în acel moment pe malul drept şi a lipsei mijloacelor de transmisiuni. Din această cauză, a durat mai bine de două zile pînă să găsească noul punct de comandă al Corpului 67

armată şi, în plus, fusese între timp pus să lucreze la un baraj antitanc pe o şosea...

Dar nici la Rimbach, ca şi la Altwied, unde-l interogase Model, Scheller nu a putut merge pînă la capăt cu explicațiile sale. Cuvintele folosite ca să-şi justifice atitudinea nu fac decît să întărîte furia preşedintelui, căruia i se alătură Penth:

— Ai plecat, lăsînd comanda pe mîna unui locotenent de infanterie (!), urlă el, sub pretextul că te duci să-ți anunți superiorii! E o laşitate, adaugă el în culmea exasperării.

— Îți recunoşti laşitatea şi vina? completează Hübner.

Scos din făgaş în urma acestor atacuri repetate, Scheller bîlbîie un răspuns de neînțeles, pe care Hübner îl ia drept o încuviințare. Janert, care simte apropiindu-se o sentință de condamnare la moarte, se străduieşte să intervină în favoarea unui acuzat, care nu a avut încă posibilitatea să cheme martori care să-l disculpe. Degeaba. Preşedintele respinge sugestia şi, după o foarte scurtă deliberare cu asesorii săi, rosteşte o nouă condamnare la moarte...

După Scheller urmează locotenentul Karl-Heinz Peters, în vîrstă de 29 de ani. Prezența lui în sala tribunalului improvizat poate să surprindă în primul moment, fiind cunoscută hotărîrea înaltului comandament de a retrage, începînd din seara de 6 martie, majoritatea unităților de apărare antiaeriană afectate pînă atunci sectorului Remagen şi de a dizolva comandamentul local de artilerie antiaeriană. În plus, Peters nu avea nici o funcție în sistemul de apărare a podului.

Dar, spre nenorocirea lui, locotenentul comanda o unitate specială de apărare antiaeriană, *Flak 3 L.U.V. Abteilung 900* [41]. Sub acest termen foarte oficial, se camufla într-adevăr o unitate specială de apărare antiaeriană, înzestrată cu armament nou, deci secret: aruncătoare reactive cu declanşarea electrică a tragerilor. Comandamentul apărării antiaeriene le dăduse numele de proiectile reactive *Föhn*. Acest armament destul de redutabil lansa simultan 25 de

proiectile reactive de calibru mijlociu la o altitudine maximă de 3 000 m. Dar, spre deosebire de tunurile mici cu o singură țeavă, cu două sau cu patru țevi, de 20 mm, aflate în înzestrarea celorlalte detaşamente de apărare antiaeriană şi care puteau fi folosite la nevoie pentru trageri terestre împotriva artileriei, aceste aruncătoare reactive erau prea puțin eficiente împotriva trupelor de uscat, din pricina substanțialei împrăştieri a proiectilelor, tragerile fiind calculate mai ales pentru a lovi avioane care zburau în formație. Dealtfel, calibrul era insuficient pentru a distruge, de pildă, tancuri.

Prin urmare, unitatea lui Peters primise la 6 martie seara un ordin de evacuare cu prioritate. Lipsa mijloacelor de transport îl stingherise însă mult pe locotenent la deplasarea materialului. În dimineața zilei de 7 se resemnase să arunce în aer muniția depozitată pe Viktoriaberg, apoi transportase aruncătoarele înapoi pe malul drept, cu ce se nimerise.

În momentul cînd americanii trecuseră podul, majoritatea acestor aruncătoare reactive fuseseră evacuate. Numai cîteva rămăseseră provizoriu în paza unor servanți, în viile de lîngă Erpel. Dar înaintarea inamicului pe malul drept fusese atît de neaşteptată, încît o patrulă americană izbutise să se strecoare printre viile care mărgineau calea ferată în apropiere de sat, îi luase prin surprindere pe tinerii servanți, îi împrăştiase sau îi făcuse prizonieri, punînd totodată mîna pe armament.

Acesta era principalul capăt de acuzare împotriva tînărului ofițer, atît de bine notat pînă atunci, încît superiorul său îl desemnase pentru a comanda unitatea înzestrată cu armament perfecționat. El avea datoria să vegheze la distrugerea lui în caz de retragere forțată. Jandarmii îl arestaseră pe Peters la Weimar, unde se repliase cu resturile unității sale, şi-l aduseseră de urgență înapoi la Rimbach.

Procedura e expeditivă, ca şi în cazul lui Bratge, dacă nu şi mai şi. Nici un martor nu e audiat. Magistrații nici nu se sinchisesc să afle dacă comandamentul aviației militare a întreprins vreo anchetă administrativă. Hübner procedează

imediat la interogarea deținutului, îl întreabă cu asprime dacă recunoaşte că aruncătoarele reactive au căzut într-adevăr în mîinile duşmanului şi-l pofteşte să răspundă prin „da“ sau „nu“. Peters recunoaşte. Interogatoriul ia sfîrşit. Imediat este rostită o a treia condamnare la moarte…

În dimineața de 13 martie, cei cîțiva săteni din Rimbach care-şi vedeau de treburile lor au zărit plecînd pe rînd, de la ferma Ochsenbrunner, două plutoane de soldați înarmați, escortînd fiecare cîte un ofițer cu mîinile legate la spate. Atît pentru maiorul Scheller cît şi pentru locotenentul Peters, calvarul va mai dura douăzeci de minute, pînă să străbată distanța de aproximativ un kilometru care desparte Rimbach de o pădurice situată la nord-est de sat.

Nici un preot nu-i asistă pe cei condamnați. Ajuns la marginea pădurricii, comandantul plutonului îndepărtează santinelele şi trage el însuşi, de aproape, focurile ucigătoare, țintind în ceafă. Cînd, mai tîrziu, după terminarea războiului groparii vor deshuma cele două cadavre, al lui Scheller va prezenta patru urme de gloanțe. Pe moment, soția maiorului – ca şi familia lui Peters – va primi numai o înştiințare confidențială, cuprinzînd decizia curții marțiale. Uscăciunea textului dezvăluie tot disprețul pentru cel condamnat:

Serviciul F.P. No. 65 630

Rimbach, 13.3.1945

Doamnei
Liesel Scheller, născută Bauer
(13 b) Landshut/Bavaria
Annaberg 183

În cursul şedinței din 13 martie 1945, curtea marțială itinerantă de pe frontul de vest a condamnat la moarte şi la pierderea demnității militare pe maiorul activ Hans Scheller, născut la Landshut la 9 ianuarie 1913, pentru un delict personal. După confirmarea de către preşedintele curții, sentința a fost executată astăzi. Înhumarea a avut loc într-o pădure la 1 km vest de Rimbach (7 km la nord-est de

Altenkirchen-Westerwald). Orice aviz de deces sau anunțuri în ziare şi reviste sînt cu desăvîrşire interzise.

În vederea unei eventuale corespondențe, adresați-vă consiliului de război Vest-St. L. No./1945.

Semnat: colonel judecător.

Alți doi condamnați…

Trei condamnări, două execuții, „molohul“ e sătul oare? Nu. La 14 martie curtea marțială se mută în localitatea vecină, Oberirsen şi alege drept loc de deliberare hanul Pick. Bufetul va servi drept sală de dezbateri, clădirea fiind complet înconjurată de un cordon de santinele din Divizia „Gross Deutschland…“

Întreg acest ceremonial sinistru fusese instituit pentru a hotărî în cazul a doi ofițeri de geniu, dintre care unul era superiorul direct al lui Friesenhahn. El executase ordinele primite şi neexistînd nici o dovadă de culpabilitate împotriva lui, o asemenea învinuire pare uluitoare la prima vedere. E vorba de maiorii Herbert Strobel şi August Kraft. Ultimul chiar se dusese personal la pod în noaptea de 6 spre 7 martie, spre a verifica dacă totul era în ordine. Erau totuşi învinuiți că nu luaseră măsuri să execute un contraatac imediat ce aflaseră că podul fusese cucerit.

Aceasta era regula impusă în perioada respectivă oricărui militar din armata germană: în caz de primejdie, să nu rămînă la punctul său de comandă, ci dimpotrivă, „să meargă înainte“. Logica cerea, desigur, ca un comandant învestit cu o răspundere bine definită să o exercite din locul cel mai favorabil, adică de la un punct de comandă înzestrat pe cît posibil cu mijloace de transmisiuni, care să permită coordonarea acțiunilor de apărare sau executarea de contraatacuri. Totuşi, führerul, dornic să mențină pretutindeni spiritul combativ al unităților de pe front,

ordonase să se aplice un principiu de luptă folosit pe scară largă în cursul războiului trecut: să se treacă imediat la contraatac, pentru a recuceri o poziție pierdută. Cunoscuse el însuşi în Flandra acest procedeu istovitor şi atît de sîngeros, dar se gîndea că va stimula rezistența, ordonînd ca acum fiecare poziție să fie apărată aşa cum erau pe vremuri apărate tranşeele. În acest scop, comandanții erau poftiți să-şi conducă trupele la atac şi să constituie totdeauna un exemplu. Aşadar, mai curînd trebuiau să stea în fruntea unităților de luptă, decît să conducă acțiunile de luptă de la un punct de comandă mai mult sau mai puțin îndepărtat.

Astfel, pentru a nu fi pus imediat în aplicare acest principiu şi a nu fi dezlănțuit în fața Remagenului un energic contraatac Strobel şi Kraft s-au văzut convocați la Oberirsen, interogați, arestați, apoi inculpați. În privința lui Strobel, există două capete de acuzare precise:

a) După ce s-a anunțat pierderea podului, nu s-a dus personal la fața locului ca să ia imediat măsurile cuvenite pentru respingerea inamicului.

b) Rămînînd la punctul său de comandă, maiorul nu a delegat la fața locului un ofițer al statului său major, pentru a hotărî în legătură cu aceste măsuri.

Pe moment, aceste motive nu au alt efect decît acela de a provoca cea mai totală uluire a lui Strobel. Chemat pentru a da informații, deodată s-a pomenit inculpat! În cazul lui, o asemenea acuzație nu ar fi fost întemeiată decît, de pildă, în ipoteza că ar fi reținut în mod intenționat slabele forțe de care dispunea, sau dacă ar fi contravenit unor ordine precise. În ceea ce-l privea, lucrurile nu stăteau astfel, deoarece ordonase executarea unui contraatac cu subunitățile de geniu disponibile pe malul drept, fără însă a dispune practic de nici un mijloc material pentru a-l realiza.

Ofițer foarte bine notat, apreciat de generalul de geniu Wirtz, maiorul trecea drept un comandant competent şi serios, absolut la înălțimea misiunii sale care consta, în momentul desfăşurării evenimentelor, nu în a participa la

acțiunile de luptă, ci în a asigura în mod corespunzător comunicațiile în spatele Armatei 15, la nord de Koblenz.

În plus, Strobel putea foarte bine să invoce situația sa de subordonare, dintre cele mai neverosimile. Cînd luase în primire comanda, abia la 2 martie, depindea de Grupul de armate „B“ şi era subordonat direct generalului Wirtz în privința tuturor problemelor tehnice de geniu şi generalului Botsch pentru problemele operative. Dar la 6 martie ora 20, cu foarte puțin timp înainte de atacul american, maiorul fusese subordonat unui nou comandament, numit „Sectorul de apărare Bonn-Remagen“, la ordinele generalului von Bothmer, rămînînd în continuare subordonat şi generalului Wirtz pentru problemele de geniu!

Totuşi în momentul cuceririi podului, statul major al generalului von Bothmer nici măcar nu era instalat şi nimeni nu se interesase încă de punctul de comandă local al geniştilor din Rheinbrohl. Dimpotrivă, maiorul primise instrucțiuni şi ordine contradictorii care emanau atît de la superiorul său de la Grupul de armate „B“, cît şi de la generalul Berg de la Koblenz.

În după-amiaza acelei zile, primul general chiar anulase ordinele celuilalt, acestea fiind, după părerea sa, imposibil de executat şi riscînd să prejudicieze misiunea principală a geniştilor în spatele Armatei 15. Spre a complica şi mai mult lucrurile, generalul Janowski, comandantul trupelor de geniu din Regiunea 12 militară, intervenise la rîndul său la punctul de comandă de la Rheinbrohl, protestînd împotriva faptului că prețioase detaşamente de geniu erau folosite în acțiuni de luptă, pentru care de altfel nu erau pregătite, confirmînd astfel dispozițiunile lui Wirtz. În cele din urmă, după o controversă destul de îndelungată între Janowski şi Berg, rămăsese stabilit ca numai o parte dintre subunitățile de geniu să continue această misiune, exclusiv sub comanda statului major al Regimentului 403 instrucție…

Cu toate aceste intervenții dezordonate, maiorul se putea lăuda că în seara de 7 martie ordonase să se execute un

contraatac. Aceasta nu l-a împiedicat totuşi să se trezească pe banca acuzaților, alături de subordonatul său Kraft, care reacționase la fel ca el în seara respectivă!

Capetele de acuzare a maiorului Kraft sînt în număr de trei:

a) Este acuzat că nu a asigurat o legătură satisfăcătoare între punctul său de comandă de la Sayn şi Compania 12 pionieri de la pod.

b) Că nu s-a dus personal la pod după ce americanii îl cuceriseră, sau că nu a trimis la fața locului nici un ofițer din statul său major.

c) Că nu a executat nici un contraatac, mulțumindu-se să asigure apărarea celorlalte poduri din amonte ce-i fuseseră încredințate.

Aflîndu-se atît în serviciul geniştilor din Koblenz, cît şi al celor din Regimentul 12 pionieri teritorial, acest fost subofițer în timpul primului război mondial, purtător al Crucii de Fier clasa I, se bucura de faima unui om curajos şi credincios. La 54 de ani, Kraft nu se mai aştepta la onoruri. Ținea totuşi să-şi mențină reputația de comandant cinstit şi conştiincios şi se spunea despre el că-şi apără întotdeauna subordonații la nevoie.

Argumentele pe care le poate invoca Kraft în apărarea sa sînt identice ca valoare cu cele ale lui Strobel. Înmărmurit totuşi de violența acuzațiilor rostite împotriva lui, maiorul pare descumpănit. În plus, nefiind un mare vorbitor, năucit de nedreptatea atacurilor a căror țintă este, Kraft se vădeşte şovăielnic, ceea ce pînă la urmă îl indispune şi mai mult pe Hübner în privința lui. Atunci descurajat, scîrbit, se resemnează şi-şi acceptă soarta, aceeaşi ca a lui Strobel: moartea…

La fel cum s-au petrecut lucrurile la Rimbach, cînd a fost vorba de Scheller şi de Peters, alte două grupe de soldați îi vor însoți pe cei condamnați pînă la marginea pădurii de lîngă sat. Cu aceeaşi brutalitate cei doi sînt împuşcați cu pistolul

de către comandantul gărzii. Apoi, cadavrele sînt îngropate pe loc, sub un strat subțire de pămînt, ca nişte animale...[42]

Justiția oficială şi-a spus cuvîntul. Justiția pe cît de expeditivă, pe atît de sumară, căci nu s-a ordonat nici o anchetă, nu a intervenit nici un apărător, iar consilierul Janert nu a putut atenua gravitatea sentințelor. Acestea au fost redactate cît mai laconic cu putință, nefiind susținute prin nici un considerent juridic.

Lucrul acesta este atît de evident, încît imediat după ce sentințele au fost duse la îndeplinire, Kesselring şi Model au cerut plecarea curții marțiale itinerante din zonele lor de comandă. Poate că cei doi mareşali se temeau şi de alte investigații asemănătoare cu cele care duseseră cu cîteva zile înainte, pe malul drept al Rinului, la sinuciderea generalului von Bothmer, condamnat de o curte marțială ordinară la 5 ani închisoare şi la degradare, pentru a nu fi putut menține capul de pod de la Bonn, a cărui garnizoană fusese dislocată în ziua de 8 martie. Revoltat de sentință, generalul n-a vrut să supraviețuiască acestei hotărîri nedrepte...

Printr-un mesaj transmis la 15 martie prin teleimprimator, Kesselring şi Model au anunțat numaidecît statele majore ale corpurilor de armată despre sentințele în legătură cu podul de la Remagen şi au ordonat ca această ştire să fie difuzată în rîndul ofițerilor şi al ostaşilor. Nu a fost menționat însă nici un nume de condamnat.

Cu totul alta va fi situația trei zile mai tîrziu, cînd comunicatul zilnic al O.K.W.-ului va aduce la cunoştința întregii națiuni germane această tragedie.

În lucrarea sa *Der deutsche Wehrmachtbericht 1939-1945*, Erich Murawski avea să sublinieze condamnarea la moarte a unor ofițeri. Cu toate obiecțiile membrilor O.K.W.-ului, Hitler avea să pretindă publicarea acestei sentințe, precum şi numele şi gradele celor condamnați. O.K.W.-ul obținuse numai ca textul să apară sub formă de adaos la comunicat, care se termina aşadar în felul acesta:

„... O curte marțială a condamnat la moarte pe maiorul Strobel de la statul major al unui regiment de pionieri, pe maiorul Scheller de la statul major al unui corp de armată, pe maiorul Kraft de la un batalion de pionieri teritorial, pe locotenentul Peters, comandantul forțelor de apărare antiaeriană afectate apărării podului peste Rin de la Remagen [43] şi, în continuare, pe căpitanul Bratge, comandant la Remagen, pentru laşitate şi grave abateri de la îndatoririle de serviciu în timp de campanie, întrucît au neglijat să arunce în aer la timp podul de la Remagen, sau să-l apere cu hotărîre.

Sentințele împotriva lui Strobel, Scheller, Kraft şi Peters au fost imediat executate".

Publicarea acestui comunicat avea să producă un efect imens asupra trupelor, pe toate treptele ierarhiei.

„Cîteva zile mai tîrziu, avea să scrie colonelul Schulz, şeful secției operații a generalului Kortzfleisch, am aflat din comunicat despre condamnările la moarte. Am rămas îngroziți, căci fiecare dintre noi, aflîndu-se într-o situație identică, ar fi putut păți la fel. Aceşti ofițeri au trebuit să moară din pricina unor lipsuri de care nu erau vinovați" [44].

Aşa cum a dorit Hitler, comunicatul avea să stîrnească un răsunet adînc şi de durată. Pînă la încheierea ostilităților, în ziua de 8 mai, detaşamentele de pionieri aveau să arunce în aer toate podurile şi lucrările strategice care trebuiau părăsite din cauza înaintării duşmanului, indiferent de situația, de importanța lor, sau de inutilitatea unor asemenea acțiuni. Cînd în ultimele zile de luptă primarii şi notabilitățile demonstrau absurditatea unor asemenea distrugeri, pionierii le răspundeau invariabil: „Nu vrem să împărtăşim soarta ofițerilor de la Remagen!" Astfel, în ultimele şapte săptămîni de război aveau să dispară sute de lucrări de artă, fără nici o importanță strategică.

Dar, prin publicarea acestor sentințe la sfîrşitul comunicatului din 18 martie, cel mai neştiutor dintre ostaşi şi cel mai puțin informat cetățean al Reichului aveau să ştie de

acum înainte că führerul intenționa să pedepsească fără milă orice greşeală. Ofițeri executați, familii dezonorate în mod public, toate acestea urmau să slujească drept exemplu şi să galvanizeze pe fiecare, indiferent la ce post s-ar afla. Aşa avea să fie stimulată, după părerea lui Hitler, voința de rezistență a Reichului asediat. Dar, de fapt, avînd în vedere situația militară şi economică a Germaniei, asemenea procedee nu mai erau în stare să redreseze o poziție iremediabil compromisă [45].

De la 10 la 12 martie în zona capului de pod

În timp ce aveau loc aceste evenimente, lui Kesselring nu i-a trebuit mult timp pentru a se lămuri asupra adevăratei situații din vest. În primul rînd a contribuit la aceasta realistul Westphal; experiența mareşalului a completat restul. Dar nici în cel mai groaznic moment al retragerii în urma căderii localității Cassino şi a pierderii Romei nu văzuse divizii atît de slăbite. Pozițiile din jurul capului de pod american erau apărate cu un minimum de efective. Cu asemenea mijloace nu e cu putință să organizezi contraatacuri puternice. Cel mult, poți să încerci mici hărțuieli locale, destinate mai curînd să încetinească presiunea inamicului, decît s-o pună efectiv în primejdie.

În plus, neînțelegerile dintre Model şi Bayerlein nu uşuraseră adunarea trupelor Corpului 53 armată şi nici planurile de contralovitură. Dispunînd de elementele înaintate ale Diviziei de tancuri „Lehr“ şi ale diviziilor 9 şi 11 tancuri, Bayerlein propusese, de îndată ce preluase comanda, să execute în seara de 10 martie o contralovitură împotriva părții de nord-est a ieşindului între Unkel şi drumul spre Linz. Dar Model nu încuviințase planul şi, din lipsă de timp, pretinsese dimpotrivă contraatacuri generale şi imediate. După părerea mareşalului, singura şansă de a răsturna situația consta în a

lovi repede şi puternic, înainte ca duşmanul să primească întăriri substanțiale.

Totuşi nu a fost cu putință să se organizeze nicăieri asemenea acțiuni de amploare şi, de fiecare dată cînd s-au prevăzut contraatacuri, ele au fost executate cu efective reduse şi slab sprijinite cu artilerie şi tancuri. Această situație i s-a înfățişat lui Kesselring cu prilejul primei sale inspecții. Rapoartele ajunse la cartierul general vest din partea comandanților de unități au confirmat această constatare îngrijorătoare. În plus, noul comandant suprem este îngrozit de imensitatea frontului de apărare care se întinde spre nord de-a lungul Rinului, apoi de la cursul inferior al Meusei pînă în Olanda, în timp ce în sud, pe malul stîng, multe divizii se mai cramponează de accidentele de teren din regiunea Mosellei, din Saar şi pînă în Pfalz.

În spatele acestui front care se prelungeşte apoi de-a lungul cursului superior al Rinului pînă la granița cu Elveția, mareşalul ştie că, practic, nu mai există rezerve. Numai dislocarea rapidă a unor mari unități ar fi putut eventual astupa breşa, cu condiția să fie executată o manevră de mare amploare. Aceasta avea să fie mai tîrziu părerea generalului Carl Wagener, şeful statului major al lui Model, cu prilejul redactării în 1948 a unui memoriu destinat serviciului de istorie al armatei americane. Potrivit celor spuse de el, ar fi trebuit întoarsă spre sud întreaga Armata 5 tancuri, dispusă la nord de Bonn şi dincolo de Köln. Dar nu i s-a ordonat lucrul acesta:

„Grupul de armate, avea să scrie el, nu a reuşit să ia hotărîrea de a deplasa toate diviziile Armatei 5 tancuri spre stînga şi de a le angaja împotriva capului de pod. Măsura aceasta ar fi fost dintre cele mai raționale, căci atîta timp cît forțele inamice îşi menținеau capul de pod, dispozitivele de apărare stabilite de-a lungul celorlalte sectoare ale fluviului erau practic lipsite de valoare şi foarte vulnerabile în caz de atacuri pe flancuri sau împotriva spatelui. Nu numai

slăbiciunea, dar şi nehotărîrea noastră ne-au împiedicat să lichidăm acest cap de pod.

Începură să fie adunate subunități izolate, constituindu-se unități eterogene. Sosiră astfel subunități din Divizia 11 tancuri pe ziua de 8, detaşamente din Divizia de tancuri şi din Divizia 9 tancuri pe ziua de 9, diviziile 26 şi 340 infanterie pe ziua de 12 martie. Apoi, mai sosiră unități din Divizia 3 tancuri pe ziua de 16, rămăşițe din Divizia 353 infanterie pe ziua de 19 şi, în sfîrşit, grupuri răzlețe din Divizia 363 infanterie pe ziua de 21 martie. Desigur, nu această metodă era cea care putea asigura succesul. Contraatacurile noastre disperate erau întîmpinate invariabil de forțe inamice care ripostau nu mai puțin energic şi care constrîngeau trupele noastre să treacă în apărare. Aceste ciocniri au epuizat în cele din urmă capacitatea combativă şi eficacitatea trupelor noastre, deja slăbite de numeroase acțiuni anterioare“.

Aşadar, în seara de 10 martie, în timp ce führerul îl primea pe Hübner la Cancelarie, iar instituirea curții marțiale acapara pare-se o parte a gîndurilor sale, trupele americane exploatau fără încetare succesul lor. Încă din ajun, la orele 2 dimineața, Hoge cedase prerogativele sale generalului Craig, comandantul Diviziei 9 infanterie, deoarece Millikin socotise că un comandant al unui cap de pod trebuie să dispună de un stat major de divizie complet în jurul său, ceea ce nu era cazul cu modestul Grup de luptă B.

În cea de a doua zi de cînd fusese numit comandant, Craig a înregistrat cu satisfacție ştirea ocupării localității Honnef, la 6 km nord de Erpel, de către Regimentul 311 infanterie. Pe dreapta, Regimentul 309 cucerise şi el doi kilometri într-o regiune foarte accidentată, în pofida unei rezistențe îndîrjite, sprijinită de trageri de aruncătoare şi arme automate. În sectorul central, la est de Unkel, Regimentul 47 infanterie sprijinit de batalioanele 2 şi 3 ale Regimentului 310 infanterie, a respins un puternic contraatac executat în direcția Bruchhausen.

Spre sud-est, Regimentul 60 infanterie înaintează cu peste un kilometru, în timp ce spre sud, dincolo de Linz, tancurile Grupului de luptă B al lui Hoge şi infanteriştii comandați de Murray Deevers au ajuns la Dattenberg, odată cu batalionul 1 al Regimentului 310 infanterie. Acolo, acum patru zile se afla punctul de comandă local al apărării antiaeriene din sectorul Remagen…

La 11 martie, pe cînd Hübner şi asesorii săi îşi fixau sediul la ferma de la Rimbach, care avea să le slujească drept sală de şedințe, Divizia 9 infanterie americană, la care Craig ținea foarte mult, se instalase complet în sectorul capului de pod, în timp ce pe malul drept se concentrau autocamioane şi tehnica de luptă aparținînd Diviziei 99 infanterie, comandată de generalul Walter E. Lauer. Cu aceste forțe noi, elementele combatante din capul de pod treceau de 25 000 de oameni, cifră care depăşea în acel moment cu mult disponibilitățile lui Kesselring.

Spre sud, Regimentul 394 infanterie, prima unitate a Diviziei 99 infanterie care intrase în luptă, izbuti să realizeze dintr-o dată o lovitură strălucită, mutîndu-şi avanposturile dincolo de localitățile Leubsdorf şi Ariendorf, între Linz şi Bad-Hönningen. În acea zi efectivele disponibile sînt atît de mari, încît e posibil să fie în sfîrşit înlocuite de unitățile Grupului de luptă B şi să fie trecute în rezerva corpului de armată. Oamenii lui Hoge vor cunoaşte de rîndul acesta cu adevărat odihna întrevăzută la 7 martie. Totuşi rămîn în interiorul capului de pod, în caz de nevoie…

Partea de nord a acestuia, dincolo de Honnef, va reveni Diviziei 78 infanterie. Porțiunea răsăriteană constituie sectorul Diviziei 9 infanterie, de o parte şi de alta a Kalenbornului, în timp ce la sud înaintează Divizia 99 infanterie, ale cărei patrule se apropie de Bad-Hönningen, întinzîndu-şi totodată stăpînirea asupra colinelor din interior. Dar, dintre toate veştile bune aflate în cursul zilei, cea mai bună este, fără îndoială, cea care informează despre darea în

folosință a două poduri pe pontoane destinate să tripleze capacitatea de trecere între cele două maluri.

Prima lucrare terminată a fost podul jos din elemente metalice construit în aval de podul de cale ferată, în dreptul Erpelului. De la ora 7 dimineața pontonierii l-au dat în folosință, după ceva mai puțin de treizeci de ore de eforturi continue pe care nu le-au putut împiedica nici tragerile artileriei, nici alarmele aeriene. La sfîrşitul după-amiezii subunitățile de pontonieri termină montarea podurilor care leagă Kripp de Linz. Dar în partea aceea trecerea nu va începe decît puțin înainte de miezul nopții, căci o şalupă care transporta materiale lovise unul din pontoane, avariindu-l uşor. În noaptea aceea, alte două dîre luminoase se vor adăuga la cea care brăzdează podul de cale ferată. În cursul întregii zile de 12, cele trei poduri vor îngădui realizarea unui trafic record şi aceasta, cu atît mai mult, cu cît lîngă Erpel avea să fie întinsă o punte suspendată pentru trecerea infanteriei. Dar a doua zi aveau să funcționeze numai podurile din amonte şi din aval...

Podul închis pentru circulație!

Capacitatea de trecere a celor două poduri construite de pontonierii din batalioanele 51 şi 291 geniu este atît de satisfăcătoare, încît serviciile tehnice ale Armatei 1 apreciază că pot întrerupe traficul pe podul de cale ferată. Acesta a asigurat cinci zile întregi o circulație neîntreruptă, care a cam slăbit punctele drese în grabă în seara de 7 martie şi în noaptea următoare. Deşi verificat şi reparat încontinuu, podul a fost supus în aceste cinci zile la tot atîtea solicitări, cît în cei 19 ani de existență a sa!

Podina de lemn a fost serios uzată în urma trecerii neîncetate a sarcinilor grele, în special tancuri, buldozere şi numeroase autocamioane încărcate cu muniții, alimente şi

carburanți. Cît timp reparațiile făcute în pripă îngăduiseră fără prea mari greutăți traficul, serviciul de geniu se mulțumise să supravegheze podul cu un ochi vigilent. Dar „schimbul“ fiind asigurat, acesta a hotărît să treacă la o reparație capitală a podinei de lemn şi la o temeinică consolidare a suprastructurii. Elementele respective vădesc o oboseală îngrijorătoare, iar în dreptul pilonului de la malul drept explodarea încărcăturii de rezervă pe terasament a zdruncinat totuşi temeliile.

În vederea efectuării acestor importante reparații, statul major al Armatei 1 a făcut deci apel la specialiştii din Batalionul 276 geniu, comandați de locotenent-colonelul Clayton A. Rust, însoțit de vreo douăzeci de tehnicieni din Compania 1058 construcții şi reparații de sub ordinele maiorului Carr. Aceştia trebuie nu numai să repare stricăciunile şi să întărească punctele slabe ale construcției, ci să procedeze în aşa fel, încît podul să poată suporta pe viitor sarcina de 70 de tone!

Începînd de la 10 martie, oamenii aceştia trebăluiesc de-a lungul terasamentului şi pe suprastructură, folosind un material pe cît de impunător, pe atît de variat: macarale, utilaje, scripeți, generatoare electrice pentru aparatele de sudură. Timp de două zile lucrările au fost efectuate fără întreruperea traficului, ceea ce a însemnat o remarcabilă performanță. De altfel, treaba nu se putea face fără riscuri: în cursul după-amiezii de 10 martie, trei oameni fuseseră omorîți de schijele unui proiectil de artilerie.

Dar, de la 13 martie, specialiştii în problemele de geniu au apreciat că în continuare lucrările nu se mai puteau executa dacă traficul nu se întrerupe. Dat fiindcă acesta putea să se desfăşoare de acum înainte şi în amonte şi în aval, nimic nu se mai opunea suspendării provizorii a circulației.

Măsura aceasta nu comportă riscuri, întrucît efectele asupra transportului de întăriri, materiale şi provizii de abia se observă. În pofida unei energice rezistențe opuse de germani, care exploatează terenul destul de accidentat ce

domină localitatea Honnef, sau zona deluroasă ce se întinde vreo 6-7 km spre interior, cele 3 divizii ale lui Craig atacă viguros, ori contraatacă cu hotărîre, ca, de pildă, în ajun, regimentele 309 şi 311 infanterie, la est de Honnef.

În aceeaşi zi de 12 martie, în sectoarele nord-est şi est vor fi înregistrate înaintările cele mai simțitoare, deşi şi aici încetinite de o rezistență îndîrjită. În cursul serii, infanteriştii din Regimentul 39 infanterie au ajuns în fața localității Kalenborn, unde Scheller dăduse de Kortzfleisch la sfîrşitul tragicei zile de 7 martie. Infanteriştii din Regimentul 60 infanterie au răzbit la marginea Hargartenului, după lupte crîncene. Mai norocoşi, ostaşii din Regimentul 393 infanterie au bătut recordul cuceririlor de teren, înaintînd 3 km de o parte şi de alta a localităților Ginsterhahn şi Rothekreuz, ce dominau de la o altitudine de aproape 400 m valea cu maluri abrupte a Wiedului. Aceasta reprezintă o asemenea înaintare, încît bateriile de artilerie de cîmp instalate de-a lungul malului stîng pe lîngă Remagen nu mai pot sprijini de acolo trupele din linia întîi, trebuind să mute tunurile pe malul drept! Două batalioane de artilerie ale Diviziei 9 infanterie şi cîte unul din Diviziile 78 şi 99 infanterie se deplasează în interiorul capului de pod, preludiu la sosirea ulterioară a altor 6 batalioane.

Trecerea artileriei americane peste Rin coincide cu o categorică diminuare a tragerilor germane în zona Remagen. Îndepărtarea tot mai mare a liniei frontului, pierderea unor excelente puncte de observare şi tragerile de contrabaterie explică această îmbunătățire însemnată în ziua de 12 martie şi foarte simțitoare pe 13 martie.

În ziua executării lui Scheller şi Peters la Rimbach, Divizia 78 infanterie americană dă lupte îndîrjite în regiunea Honnef şi înaintează aproximativ 2 km spre nord-est, cu tot terenul foarte accidentat. Spre est, Divizia 9 infanterie înregistrează succese şi mai apreciabile, Regimentul 60 din cadrul ei sprijinit de tancuri şi de artilerie curăță împrejurimile

Hargartenului şi răzbeşte dincolo de Sankt-Katherinen. De acolo, autostrada Köln-Frankfurt nu se mai află decît la 6 km!

Această măcinare lentă, dar continuă, seamănă şi ea cu operațiile care au urmat după debarcarea din Normandia. Ea echivalează cu bătălia de la Bocage, dusă timp de mai multe săptămîni de forțele anglo-americane în direcția Caen, Caumont sau Saint-Lô. Aceasta se explică atît prin rezistența germană, mai bine coordonată, şi prin terenul foarte defavorabil atacatorului:

„În primele zile ale lărgirii capului de pod, se relatează într-un studiu al Şcolii americane de tancuri, înaintarea infanteriştilor se măsoară nu în mile, ci abia în sute de iarzi. S-a spus că nu putea fi aleasă o poziție mai proastă pentru o asemenea trecere. Regiunea accidentată din interior nu numai că reducea posibilitatea de folosire a tancurilor, dar era totodată şi foarte nefavorabilă atacurilor de infanterie. Colinele cu pante abrupte sau acoperite de păduri ofereau adversarului excelente puncte de observare şi constituiau tot atîtea puncte fortificate naturale, pe care el le exploata cu dibăcie. Deşi la început forțele sale au fost destul de slabe, sosirea începînd de la 9 martie a mai multor divizii călite, printre care Divizia 11 tancuri, i-a îngăduit să desfăşoare o apărare activă în cursul căreia au avut loc numeroase contraatacuri“ [46].

La fel cum s-au petrecut lucrurile în Normandia în a doua jumătate a lui iunie şi în primele trei săptămîni din iulie, această înaintare lentă, am putea spune această aparentă stagnare îi îndeamnă pe corespondenți şi pe reporterii-fotografi să-şi ascundă dezamăgirea, consacrîndu-se adesea unei retrospective a evenimentelor petrecute, în speță celor din 7 martie. Prin articolele lor, ei vor conferi un răsunet mondial succesului detaşamentului lui Engeman. Lipsiți de informații a doua zi după respectiva faptă de arme, ei îşi scot acum pîrleala, divulgînd încetul cu încetul reuşita lui Timmermann şi a ostaşilor săi, dezvăluind opiniei publice

numele lui Leonard, Hoge, Engeman, Murray Deevers, făcînd din locotenentul Burrows, printre alții, un erou în cartierul său, Bronx, şi relatînd cu vervă inițiativa capelanului William Gibble din Henryetta (Oklahoma), care a celebrat în zorii zilei de 8 iunie o primă slujbă religioasă la piciorul unuia din turnurile podului, pe malul drept...

În timp ce aureola acestor eroi prinde formă, alți reporteri îşi reţin nerăbdarea de a se năpusti spre inima Reichului, ridicînd în slăvi meritele soldaților necunoscuți, cei care au construit într-un timp record podurile pe pontoane, sau ale ostaşilor din unitățile de apărare antiaeriană care ştiu să apere atît de bine toate aceste poduri. Sînt consacrate, de asemenea, rînduri elogioase la adresa patrulelor din Regimentul 14 blindat de cavalerie [47] care umblă încoace şi încolo de-a lungul malurilor, adevărați „cîini ciobăneşti“ vigilenți în preajma podurilor, sau membrilor grupului de *Military Police* din Divizia 9 infanterie, care au asigurat circulația pe pod în pofida tragerilor de artilerie şi atacurilor aeriene, ceea ce le va aduce o citare prin ordinul de zi pe armată.

Cu toată această aparentă stagnare, tabăra adversă este solicitată din plin. Numai sectorul capului de pod, avînd o lărgime de vreo treizeci de kilometri, absoarbe toate mijloacele de întărire ale întregului front de vest! La această constatare ajunge Kesselring studiind rapoartele zilnice. La rîndul lor, Zangen şi Bayerlein deplîng pierderile tot mai mari, care reduc cu atît mai mult posibilitățile de a menține bazele de plecare pentru contraatacuri:

— Poate că pozițiile noastre de plecare, a spus în cursul unei consfătuiri comandantul Armatei 15 pe un ton pe cît de dezamăgit, pe atît de sarcastic, nici nu mai sînt disponibile la ora actuală, avînd în vedere înaintarea americană!...

La eşalonul superior, Kesselring nu poate să-şi blameze subordonații. El însuşi, avea să spună mai tîrziu, „se simțea în pielea unui pianist care trebuia să cînte în fața unui public

avizat, o sonată de Beethoven la un pian dezacordat“. Totuşi miza era importantă:

„Păstrarea poziției Rinului, avea să scrie el ulterior, în amintirile sale, depindea de Remagen. Dacă cumva capul de pod al adversarului va continua să se extindă în ritmul actual, ruperea apărării va fi inevitabilă. Dacă se vor crea breşe în sistemul de apărare, inamicul va pătrunde acolo cu forțele sale mobile şi, indiferent de direcția atacului, va disloca apărarea noastră de pe Rin, cel puțin între bazinul Ruhrului şi cursul Lahnului. Se cuvenea aşadar să facem tot ce era omeneşte posibil, spre a evita ruperea frontului de-a lungul capului de pod.

Cu toate aceste greutăți, considerăm că ar fi fost cu putință o încetinire a înaintării inamicului. Trebuia deci să apărăm Rinul, precum şi bastionul Pfalz, străduindu-ne totodată să lichidăm sau cel puțin să reducem capul de pod de la Remagen“ [48].

Nuanța e clară. Hotărît atunci cînd plecase din Berlin să lichideze capul de pod, mareşalul împinge acum această perspectivă spre o scadență mai îndepărtată, dorind, în primul rînd, să poată rezista. Dar va reuşi măcar aceasta?

„Aviația nu repurta succese palpabile, avea să noteze Kesselring în continuare. Ducea lipsă de benzină. Aeroporturile erau bombardate. Condițiile meteorologice se vădeau defavorabile. Puteam să ne întrebăm dacă vom avea răgazul să îndreptăm această situație.

Situația era într-adevăr alarmantă, avînd în vedere că poziția de apărare de pe Rin nu fusese organizată la timpul potrivit. În plus, în spatele frontului se manifestau indicii de dezagregare. Numărul ostaşilor răzleți creştea. Voința de a lupta era uneori sub semnul întrebării. În unele zone, populația dădea ajutor soldaților răzleți, ba chiar dezertorilor“ [49].

Autostrada Köln-Frankfurt interceptată!...

Tabăra americană îşi dă seama de situaţie. La 14 martie ziua cînd au fost executaţi maiorii Strobel şi Kraft, serviciul de informaţii al Corpului 3 raportează o categorică scădere a acţiunilor adversarului, deşi rezistenţa punctelor de sprijin se menţine vie. Dar, anumite sectoare cedaseră ici-colo. Dacă în sectorul de est Regimentul 39 infanterie nu poate cuceri satul Kalenborn, în schimb regimentele 309 şi 311 infanterie ajung în localităţile Himberg şi Rottbitz, la mai puţin de un kilometru de autostrada Köln-Frankfurt. Ceva mai la est, frontul Diviziei 9 infanterie este delimitat de localităţile Notscheid şi Lorscheid, iar spre sud, în valea Rinului, patrulele Regimentului 394 infanterie pătrund în Bad-Hönningen.

În loc să se reducă, capul de pod se măreşte şi mai mult. Autostrada se află sub focul direct al infanteriei americane, lîngă Aegidienberg. Ajungînd la Lorscheid, Divizia 9 infanterie controlează parţial linia de creste care separă valea Rinului de cea a Wiedului, ce taie ea însăşi autostrada ceva mai la nord. Temerile lui Kesselring sînt împărtăşite de Grupul de armate „B“, unde toată lumea îşi dă seama clar de imposibilitatea de a schimba situaţia:

„Acţiunile grupului de armate în 1945, avea să scrie generalul Carl Wagener în studiul său destinat serviciului de istorie al armatei americane, nu pot fi realmente denumite „operaţii“, ci dimpotrivă trebuie considerate ca nişte improvizaţii, ca nişte măsuri de urgenţă menite să vină în sprijinul eşaloanelor inferioare, care procedau la fel faţă de unităţile mici. Această strategie este deci în mod evident întemeiată pe paliative întîmplătoare. Totuşi există o limită la orice şi trebuie să ne dăm seama că dincolo de această limită improvizaţia devine ineficace, iar noţiunea de strategie şi de conducere a operaţiilor militare nu mai înseamnă nimic“.

La 15 martie, cînd Kesselring pleacă la Berlin pentru a da socoteală de activitatea sa şi a cere întăriri, temerile sale sînt şi mai vii şi susține în fața membrilor O.K.W.-ului un punct de vedere asemănător cu cel atît de bine prezentat de şeful statului major al lui Model. Fie din cauză că mareşalul e numit de curînd în acest post, fie că, nefăcînd parte din armata de uscat, se bucură de simpatia incontestabilă a führerului, fapt este că acesta se arată foarte receptiv la argumentele sale. Va admite chiar părăsirea pozițiilor în sectorul Mosellei şi retragerea trupelor pe o poziție intermediară. Va înțelege chiar că forțele care luptă în fața capului de pod de la Remagen trec prin momente grele, exprimîndu-şi totodată dorința ca să se ia cele mai energice măsuri pentru a-l reduce.

Dar, pe nesimțite, caracterul acestui om obosit, visător, himeric iese în evidență. Se va îndepărta puțin cîte puțin de fondul dezbaterii, pentru a se pierde în iluzii, sau în vane digresiuni privind, de pildă, valoarea strategică a bazinului Ruhr, a văii Saarului sau a regiunii Main. Făgăduieşte întăriri, anunță dislocări de unități, se felicită cu prilejul apropiatei sosiri a unei divizii din Danemarca şi reaminteşte formarea unei noi armate, Armata 12, care va constitui în curînd o masă de manevră hotărîtoare...

Cînd mareşalul se înapoiază la Ziegenberg în noaptea de 15 spre 16 martie, poartă cu el impresia că führerul este ferm convins de stabilizarea frontului de răsărit pe Oder, în Slovacia, în Ungaria şi în Croația, în timp ce situația de-a lungul Rinului nu-l interesează decît foarte puțin. Hitler rămîne încredințat că lucrurile se vor hotărî în cele din urmă în răsărit. Aşa că directivele rămîn aceleaşi: să se reziste pretutindeni, pentru a îngădui formarea unor rezerve strategice şi intervenția masivă a noului avion *Messerschmitt 262*, prevăzut cu un motor cu reacție, armă de calitate, care nu-l poate lăsa indiferent pe vechiul aviator...

Distrugerea podului prezintă în sine atîta importanță, încît primele modele ale acestui tip de aparat sînt îndreptate cu

prioritate spre acest obiectiv. Şuieratul lor strident se va adăuga de acum înainte la urletele avioanelor de bombardament în picaj *Stukas*, *Blitzjäger* şi *Blitzbomber*, sacrificate cu nepăsare începînd de la 8 martie. În cursul acelei zile şi în ziua următoare, „atacurile sinucigaşe“ ale unor bombardiere uşoare sau ale unor avioane de vînătoare înarmate cu cîte o bombă de 500 kg au însemnat o adevărată catastrofă, întrucît în prima zi, de pildă, pierderile au atins proporția de 100%!

Începînd de la 10 martie aviația îşi schimbă tactica, astfel că atacurile se execută cu avioane izolate sau în formații mici. În acea zi sînt aruncate împotriva obiectivului 32 de avioane de diverse tipuri, iar a doua zi, 11 martie, 20. Din pricina densității tragerilor apărării antiaeriene, foarte puține avioane ajung deasupra obiectivului şi de fiecare dată 5 dintre ele cad doborîte în flăcări. Atacurile sînt reluate cu o violență sporită pe ziua de 12 martie, de parcă comandantul aviației şi-ar fi dat seama de incapacitatea trupelor de uscat de a respinge infanteria duşmană. În jurul podului se întețesc alarmele şi observatorii apărării antiaeriene notează nu mai puțin de 58 de misiuni ale duşmanului efectuate în total de 91 de avioane, dintre care 26 vor fi doborîte, iar 8 cu certitudine avariate.

A doua zi, în 13 martie, aviatorii germani depun eforturi cu atît mai desperate, cu cît rapoartele semnalează construirea a două poduri de pontoane. De rîndul acesta se numără 47 de atacuri efectuate de 90 de avioane, din care 26 sînt doborîte, alte 9 fiind grav avariate. În ziua de 14 martie, bilanțul este de 100 de misiuni şi 24 de succese repurtate de apărarea antiaeriană a podului. Pe ziua de 15 martie masacrul continuă. În ziua cînd Kesselring este plecat la Berlin, din 21 de avioane *Blitzbomber* pornite la atac, 6 sînt doborîte.

În total, în perioada crucială de la 8 la 15 martie, dintre peste 350 avioane de toate tipurile trimise deasupra Remagenului, 104 aveau să fie doborîte cu certitudine, ceea ce reprezintă pierderi de aproape 30%! La o privire generală,

bilanțul loviturilor este dintre cele mai neînsemnate. O bombă neexplodată a atins un pilon, apoi a recăzut în Rin. O altă bombă a deteriorat uşor una din rampele de acces de pe malul stîng, dar întreruperea traficului a fost de scurtă durată. În sfîrşit, în ziua de 11 martie, unul dintre elementele podului jos metalic a fost uşor atins, fără însă să fie avariată partea carosabilă.

Nemaipomenita concentrare la sol a tunurilor antiaeriene de calibrele 37, 40, 50 şi 90 mm a obligat de fiecare dată pe aviatorii germani să zboare printr-o perdea de oțel... sau să renunțe. Aceasta necesita probabil un consum exorbitant de muniții, dar, în schimb, piloții nu puteau practic să survoleze obiectivul, sau să se apropie destul de mult ca să țintească cu precizie. Ca urmare, cu toate pierderile înregistrate, nu se obținuse nici un rezultat.

Astfel, cu toate sacrificiile aviatorilor, aviația nu va putea obține rezultate mai bune decît artileriştii, ori decît trupele de uscat, care se cramponează de orice cută de teren şi de orice sat transformat în fortăreață. La urma urmelor şi această risipă de energie e zadarnică. Desigur, ea încetineşte înaintarea americanilor dar, practic, nu o opreşte, aceasta fiind în medie de un kilometru pe zi. Lucrul acesta e departe de obiectivul fixat la Berlin!

De altfel, cum ar putea fi atins acest țel, din moment ce toate unitățile răzlețe adunate la capul de pod de la Bonn, din regiunea Köln, chiar din Ruhr, sînt aruncate în luptă fără cele mai mici întăriri? Acelaşi lucru se întîmplă şi cu rămăşițele Armatei 15 care a evacuat malul stîng al Rinului la nord de Andernach, pe ziua de 11 martie. În cadrul Corpului 67 armată comandat de Hitzfeld, transportat cu bacurile pe malul drept, a fost constituită din rămăşițele diviziilor 26 şi 272 infanterie o grupare de luptă fiind dispusă între Bad-Hönningen şi valea Wiedului. Dar în ce condiții!

„Principala linie pe care au trebuit s-o ocupe aceste divizii de-a lungul flancului sud al capului de pod inamic de la Remagen, a scris generalul, era constituită mai ales din

puncte de sprijin, folosindu-se în acest scop zonele împădurite şi numeroasele cute ale terenului. Acest procedeu empiric a fost aplicat în repetate rînduri. Dar toate aceste puncte de sprijin au fost supuse fiecare pe rînd la o puternică presiune din partea infanteriei americane, sprijinite de numeroase tancuri, ceea ce duce inevitabil la izolarea lor. Pierderile creşteau. Unitățile se topeau şi puteai să apreciezi dinainte în ce moment o unitate nu va mai avea nici cea mai mică capacitate combativă.

La acest handicap se mai adăuga o inovație a înaltului comandament, tactica „punctului fortificat“! Denumirea aceasta o căpătau nişte locuri anume, în majoritatea cazurilor localități care nu puteau fi evacuate decît în urma unui ordin de sus. Astfel, în fîşia Corpului 67 armată, localități ca Neuwied, Henningen, Rengsdorf, şi Vallendar, printre altele, au fost decretate puncte fortificate.

În acest fel, respectivele puncte de sprijin rezistau poate o zi mai mult, dar erau cu atît mai sigur izolate, apoi încercuite şi deci pierdute. Dacă comandantul vreunuia dintre aceste puncte de sprijin acționa altfel şi evacua localitatea, putea fi sigur că va fi deferit unei curți marțiale. Aceşti comandanți trebuiau în prealabil să depună un jurămînt special. Comandanții de divizie şi chiar de corp de armată nu aveau nici măcar posibilitatea de a desărcina de misiunea lor unitățile aflate pe punctul de a fi încercuite. Aceasta însemna sfîrşitul oricărei conduceri închegate a acțiunilor de luptă!...“ **50**

Aşa îşi dădu duhul în ziua de 16 martie punctul fortificat de la Kalenborn, energic apărat de cîteva zile de „garnizoana“ lui. Dar se petrec şi lucruri mai grave. Uzate în urma luptelor duse pentru localitățile Himberg şi Rottbitz, detaşamentele care apărau zona nord-est se retrag şi, începînd chiar din acea zi, ora 14,15, autostrada Köln-Frankfurt este atinsă, apoi traversată lîngă Aegidienberg de avangarda Regimentului 309 infanterie al Diviziei 78. Ceva mai tîrziu, alte rapoarte

primite la punctul de comandă al lui Craig de la Erpel, semnalează în sectorul central cucerirea localității Strödt de către Divizia 9 infanterie americană, care ajunge astfel în valea Wiedului, în timp ce, la sud, în urma înaintării Regimentului 394 infanterie pe o distanță de peste 2 km, Divizia 99 infanterie americană a reuşit să cucerească definitiv Bad-Hönningen.

Podul se prăbușește…

Frontul capului de pod este acum atît de mare, încît Hodges deplasează acolo fără ezitare Divizia 1 infanterie comandată de Clift Andrus, care nimicise garnizoana de la Bonn. Este preludiul la intervenția pe malul drept al Corpului 7 armată comandat de Lawton Collins, învingătorul de la Köln. Divizia lui Andrus împreună cu Divizia 78 vor constitui nucleul Corpului 7 armată, în timp ce sectoarele est şi sud revin Corpului 3 armată. După sosirea Diviziei 7 tancuri a generalului Hasbrouck, în interiorul capului de pod se află acum 6 divizii complete, dintre care două blindate.

Aceste noi măsuri permit să se întrezărească limpede intențiile comandamentului american: să folosească această trambulină lărgită în vederea dezvoltării ulterioare a ofensivei spre nord, adică în direcția micii văi a Siegului, apoi a bazinului Ruhr, sau spre sud-est, cu direcția Frankfurt şi valea Mainului. Astfel se va realiza una din previziunile generalului von Zangen care, de curînd, la o consfătuire cu Kesselring, Model şi Bayerlein, afirmase că americanii, odată ajunşi pe autostrada Köln-Frankfurt, vor dezvolta succesul lor prin Hessen, spre a pătrunde în inima Germaniei.

Aceasta avea să fie ofensiva finală, a treia etapă a operației concepute de Eisenhower la 20 ianuarie anul trecut. Va participa la ea şi Corpul 3 armată, dar de rîndul acesta generalul Millikin nu se va afla în fruntea lui. Înaintat în

funcții mai mari, omul care aprobase la 7 martie inițiativa Diviziei 9 blindate de tancuri la Remagen predă într-adevăr comanda generalului-locotenent James A. Van Fleet, pe care colegii săi îl numesc „Marele Jim“.

Absolvise în 1915 academia militară West Point, unde îi cunoscuse pe Dwight Eisenhower şi pe Omar Bradley. Dar, spre deosebire de camarazii săi de şcoală, „Marele Jim“ era pe vremea aceea mult mai vestit pentru talentul său de fundaş al echipei de fotbal, decît de tactician. De atunci recuperase timpul pierdut, după ce servise în 1918 pe frontul din Argonne, unde fusese rănit puțin înainte de încheierea armistițiului, apoi în diferite centre de instrucție din Statele Unite. Bun organizator, vestit pentru energia şi însuşirile sale de şef, Van Fleet comanda la 6 iunie 1944 un regiment al Diviziei 4 infanterie. Debarcase pe plaja însîngerată „Omaha Beach“ şi ulterior îndeplinise funcția de locțiitor al generalului Barton, comandantul diviziei. Apoi a succedat generalului Barton şi a condus divizia în cursul grelei campanii de iarnă pe frontul Luxemburg. Comanda Corpului 3 armată reprezenta aşadar o promovare pe cît de rapidă, pe atît de măgulitoare.

Transmiterea împuternicirilor fusese fixată pentru 17 martie. Dar, în curînd, în cadrul noilor sale atribuții, Van Fleet nu va mai trebui să se preocupe de redarea în circulație a podului de cale ferată…

În ultimele cinci zile podul devenise un adevărat furnicar. Ostaşii din Batalionul 276 geniu, în număr de 200, plus cei douăzeci de tehnicieni detaşați din Compania 1058 de construcții şi reparații mişunau peste tot. Fuseseră aduse incontestabile îmbunătățiri atît părții carosabile, cît şi suprastructurii, la care se întăriseră multe puncte slabe.

Specialiştii îşi concentrau atenția asupra pilonului unde explodase încărcătura de rezervă, cînd deodată, către ora 15, două zgomote stridente, asemănătoare unor explozii, sfîşie văzduhul. În acelaşi moment, podina de lemn începe să vibreze. Se ridică un nor de praf care acoperă tablierele, în

timp ce suprastructura se înclină ca o corabie gata să se scufunde. Pe terasament toată lumea încremeneşte. Cîteva zeci de oameni absorbiți de munca lor istovitoare n-au auzit nimic. Cei care şi-au dat seama de primejdie, n-au avut nici măcar timp să se pună la adăpost. Drama nu a durat decît cîteva clipe…

Cînd praful se risipeşte, impunătorul pod a dispărut pentru totdeauna. Deasupra valurilor tulburi se mai văd doar elementele superioare ale fermelor contorsionate. Acestea răsar din apă pe locul unde înainte se aflaseră doi piloni şi în apropierea malurilor. Dar întreaga parte centrală şi terasamentul s-au scufundat în Rin.

În aval plutesc ici-colo trupuri şi diverse rămăşiţe, mai ales bucăți de lemn.

„Nu am avut senzația de cădere, avea să povestească locotenent-colonelul Clayton Rust, comandantul batalionului de geniu. Căpitanul Sergi şi cu mine am fost pescuiți în acelaşi timp lîngă podul jos metalic, destul de şocați, dar fără nici o contuzie“.

Printre zecile de oameni care de pe maluri asistă neputincioşi la această scenă se află şi căpitanul Francis Godwin din subunitatea 1159 geniu. Trecuse podul cu mai puțin de un sfert de oră înainte! Sare imediat la volanul unui jeep, străbate ca o furtună podul jos metalic şi ordonă tuturor oamenilor pe care-i găseşte pe malul stîng să folosească ambarcațiile disponibile ca să vină în ajutorul pontonierilor căzuți în apă.

„Am traversat apoi Remagenul, avea să relateze el mai tîrziu, şi am expediat trei sau patru ambulanțe spre pod. Apoi, m-am repezit la punctul de comandă al subunității, la Kripp, unde i-am spus sergentului Subkowski să trimită la pod toate mijloacele de asistență medicală de care dispunea şi să anunțe mai sus ceea ce se întîmplase. M-am dus apoi la podul pe pontoane pentru a-l anunța pe ofițerul de serviciu, căpitanul Bishop de la Batalionul 552 pontoane grele. După aceea, am trecut acest pod pentru a cere serviciului din

Military Police să trimită şi el la locul dramei toate ambarcațiile disponibile pe malul drept. Apoi m-am înapoiat la podul distrus“.

Ordinele căpitanului sînt pe cale de a fi executate. Totuşi, în pofida rapidității ajutoarelor, pierderile sînt grele. Batalionul 276 înregistrează 6 morți, 11 dispăruți şi 60 de răniți, dintre care 3 au murit ulterior. Compania 1058 deplînge un mort, 7 dispăruți şi 6 răniți, cifră ridicată totuşi, avînd în vedere numărul mic al tehnicienilor folosiți. Podul de la Remagen a făcut mai multe victime în cele două tabere după cucerirea sa decît în cursul acțiunilor de luptă care au permis trecerea marelui fluviu…

De ce?

A fost nevoie de exact 35 de minute pentru ca podul să intre în stăpînirea americanilor pentru 10 zile întregi. Cînd ştirea prăbuşirii podului va ajunge la Berlin, noaptea tîrziu, Goering va trîmbița pretutindeni că acest rezultat este meritul aviatorilor din aviația militară. Nedispunînd de nici o dovadă, dar prinzînd din zbor ocazia de a-şi lustrui din nou blazonul serios feştelit de cînd oraşele germane se năruie sub bombe, emfaticul mareşal nu va sta pe gînduri să sulemenească realitatea.

De fapt, această bruscă prăbuşire a podului reprezintă mai curînd conjugarea unui ansamblu de cauze care, şi unele şi celelalte, oferă explicații valabile. În primul rînd, trebuie să se țină seama de însăşi şubrezenia podului. În ciuda aparențelor şi cu toate eforturile mari ale specialiştilor de geniu, în fond lucrarea continua să rămînă şubredă. Zgîlțîit de explozia încărcăturii de rezervă, terasamentul suferise stricăciuni. Tablierul, dislocat şi el, desigur că nu se mai aşezase pe o bază tot atît de solidă ca înainte. Lucrările geniştilor germani, destinate să confere autonomie suprastructurii în caz de

avarii de pe urma bombardamentelor, nu au întărit cîtuşi de puțin podul în ansamblu iar la îmbinările grinzilor principale s-au produs probabil fisuri, din cauza trepidațiilor continue pricinuite de o circulație intensă şi practic neîntreruptă timp de aproape o săptămînă.

La toate aceste trepidații se adaugă cele provocate de fenomenele acustice. Atacurile aviației, tragerile artileriei germane, salvele apărării antiaeriene americane şi ale tunurilor de cîmp instalate de-a lungul malului stîng au provocat desigur vibrații imperceptibile, dar nu mai puțin dăunătoare.

Metodici, precişi, amatori de statistici, americanii au înregistrat 601 obuze căzute în zona Remagen în urma tragerilor artileriei germane. Chiar ei au tras 1087 lovituri de obuziere de 203,2 mm, de pe poziții aflate uneori la mai puțin de 200 m de pod. Zgomotul acesta a fost în plus sistematic amplificat de tunurile antiaeriene şi de armele automate uşoare instalate din vîrful platoului Viktoriaberg pînă pe înălțimea Erpeler Ley. În sfîrşit, au fost şi exploziile rachetelor V_2 trase împotriva podului chiar din ordinul lui Hitler! Numai în ziua de 17 martie, punctele de observare americane au înregistrat nu mai puțin de 6 explozii în regiunea respectivă! **51**

Führerului i se întunecase mintea din pricina acestui pod intact, altfel nu se explică cum a putut să îndrepte împotriva lui aceste arme „V“, lansate pînă atunci asupra oraşelor Londra, Anvers şi chiar Liège. Dintre toate armele desprinse din panoplie de către cel de al Treilea Reich încolțit, rachetele V_2 erau, împreună cu avioanele cu reacție, de departe cele mai de temut. Dacă originala dar lenta rachetă V_1, folosită începînd de la 13 iunie 1944 împotriva aglomerației londoneze reprezenta de fapt un avion fără pilot, V_2 reprezenta în ierarhia represaliilor contra bombardării oraşelor germane o armă împotriva căreia, practic, nu există posibilitate de apărare.

Lucrul acesta se datora vitezei de zbor foarte mari, de peste 1 500 m pe secundă, sau aproximativ 6 000 km pe oră! Dat fiind că bătaia teoretică a acestei rachete era de ordinul a 360 km, obiectivele sale erau alese, de preferință, printre cele cu suprafețe destul de întinse, precum localități, porturi, sau puncte strategice importante, pentru care erorile în calculul elementelor de tragere erau neglijabile, întrucît explozia rachetei la obiectiv avea un efect de distrugere considerabil pe o rază de cîțiva kilometri.

Astfel, de la platformele de lansare betonate din Olanda şi din nordul Țărilor de Jos, tragerile fuseseră îndreptate mai ales spre Londra şi Anvers, principalul port folosit de aliați pe continent, începînd din luna noiembrie 1944, pentru aprovizionarea frontului de vest. Precizia la țintă rezulta din minuțiozitatea cu care erau efectuate calculele elementelor de tragere. Dar, se admitea că la o distanță de aproximativ 250 km, o abatere de 1,5 km era neglijabilă. Totuşi Hitler nu şovăise să ordone asemenea trageri împotriva unui obiectiv cu o suprafață atît de redusă ca un pod pe Rin!

Una dintre unitățile însărcinate cu această misiune absurdă era *SS Werfer Abteilung*[52] *500*, amplasată într-o pădurice în apropiere de satul Hellendoorn, la vreo 30 km nord-est de Deventer, în partea de est a Țărilor de Jos. „Pentru a nimeri un pod, avea să declare ulterior unul dintre ofițerii acestei unități, calculul elementelor de tragere este foarte dificil, întrucît una din dimensiunile obiectivului, lățimea, este anormal de redusă. Nu ştiu ce şi-au închipuit cei de la cartierul general al führerului cînd ne-au ordonat să lansăm 12 rachete!

În afară de împrăştiere, trebuia să mai ținem seama şi de faptul că, din cauza unor defecte tehnice, riscam ca, începînd de la a 6-a sau a 7-a rachetă, să avem o abatere în direcție. Şansa de a nimeri podul cu aceste 12 rachete era deci dintre cele mai reduse; cu toate acestea, se prea poate ca

bombardamentul să fi provocat perturbații în zona respectivă“.

Data primei trageri a fost fixată tocmai pentru 17 martie. Fără îndoială că cele şase rachete care au explodat în acea zi la o distanță destul de apropiată de podul de cale ferată făceau parte din cele 12. Oare una din ele să fi contribuit la prăbuşirea podului? Aceasta e în orice caz părerea unui ziarist olandez, J.F. Boer, specialist în problemele rachetelor „V“. „Este interesant de remarcat, avea să scrie el în legătură cu drama de la 17 martie, că în nici un document oficial aliat nu se menționează că podul s-a prăbuşit în urma tragerii cu rachete V_2. Or, tocmai în acea zi Unitatea nr. 500 a tras asupra podului. Numai un corespondent de război englez, care era de față, a semnalat lucrul acesta. Este probabil că o rachetă „V“ a căzut în apropiere de pod, care suferise deja multe stricăciuni şi a provocat prăbuşirea lui“.

Această teză e plauzibilă, întrucît întăreşte părerea celor care atribuie prăbuşirea podului intensității anormale a trepidațiilor şi a exploziilor de tot soiul pe o rază de mai multe sute de metri, ba chiar de un kilometru, doi, în jurul Remagenului. Dacă lucrul acesta este exact, tot atît de bine s-ar putea ca prăbuşirea să fi fost consecința suprasolicitării suprastructurii.

Într-adevăr, pentru a permite trecerea unor sarcini pînă la 70 de tone, podina a fost întărită cu grinzi de lemn lungi de 5 m şi groase de 10 cm ceea ce reprezenta, potrivit serviciului de geniu american, o sarcină suplimentară de 50 de tone. În momentul accidentului, pe terasament se aflau, de asemenea, o automacara de mare tonaj, multe materiale şi autocamioane. În plus, ferăstraiele, macaralele, compresoarele şi burghiele sporeau intensitatea trepidațiilor.

Însumînd toate acestea, într-un raport amănunțit întocmit imediat după prăbuşire, serviciul de geniu al Corpului 3 armată a atribuit întîmplarea conjugării a trei cauze principale: şubrezirea lucrării în ansamblu, în urma încercării

de a o distruge cu exploziv la 7 martie, o sporire a sarcinii suportate de suprastructură în cursul lucrărilor de întărire, lărgirea probabilă a fisurilor interioare rezultate în urma trepidațiilor provocate de traficul rutier şi de vibrațiile acustice care s-au făcut simțite după fiecare explozie, în special după tragerile de artilerie din împrejurimi.

Intervin totuși și înotătorii…

Supus la tot soiul de încercări, lovit, obosit, podul Ludendorff a jucat totuşi pentru comandamentul american rolul care i-a fost atribuit începînd din seara de 7 martie. Deşi la intrarea pe pod nu fusese stabilit nici un control precis asupra traficului în cursul celor cinci zile de folosire, verificări ulterioare a diverse mărturii au permis totuşi să se evalueze la cîteva mii media zilnică a autovehiculelor care l-au trecut. Un studiu referitor la capul de pod, destinat Şcolii de tancuri a armatei americane, a precizat ulterior că, timp de 12 zile, de la 16 la 28 martie, datorită sprijinului oferit de podurile din amonte şi din aval, peste 58 000 de vehicule au putut fi trecute pe malul drept.

Podurile acestea noi au fost atît de eficace, încît începînd de la 12 martie ele au asigurat, împreună cu diversele ambarcații, transporturile între cele două maluri, aprovizionînd în măsură suficientă malul drept, fără ca soarta capului de pod să mai fie periclitată. Astfel că, în seara de 17 martie, cînd vestea prăbuşirii podului de cale ferată ajunge la Hammerstein, o mică localitate de pe malul drept, situată la 14 km în amonte de Remagen, comandantul de înotători, care se pregătea să atace pilonii podului, hotărăşte imediat să-şi îndrepte toate eforturile spre podul pe pontoane de la Kripp.

Este vorba, bineînțeles de unitatea 4581 K, care părăsise baza sa de la Viena pe 11 martie anul trecut, potrivit hotărîrilor luate la cartierul general al lui Hitler. Skorzeny i-a

trimis vorbă comandantului subunității, locotenentul Schreiber, ordonîndu-i să fie gata să pornească împreună cu unsprezece dintre cei mai buni înotători ai săi. Predînd comanda subunității locotenentului Wurst, Schreiber şi oamenii săi s-au dus la aeroport, de unde un avion a transportat detaşamentul la Frankfurt. De acolo, un autocamion i-a condus la Bad-Ems, apoi la Waldbreitbach, în valea Wiedului, la vreo 30 km sud de Koblenz.

În acel moment, misiunea consta în principal în a ataca pilonii de piatră ai podului Ludendorff. La 16 martie, după ce au primit numărul de torpile necesare, înotătorii au încercat să se deplaseze spre localitatea Leutersdorf, pe Rin, în fața localității Andernach. Dar îmbulzeala datorată replierii Armatei 15 pe malul drept şi alarmele aeriene au constrîns autovehiculul detaşamentului să se întoarcă din drum. Atunci, avînd în vedere urgența misiunii, serviciul de geniu al Grupului de armate „B“ a ordonat să nu se mai încurce cu încărcături grele de exploziv, ci să încerce, de cum va fi posibil, o acțiune cu ajutorul încărcăturilor individuale.

Schreiber a hotărît să efectueze această încercare cu ajutorul unor încărcături de *Plastit*, un exploziv nou. Serviciul de geniu al Grupului de armate „B“ trimisese 28 de încărcături, care au fost împărțite celor 7 oameni desemnați de locotenent. Drumul spre Bad-Hönningen aflîndu-se sub focul artileriei americane instalate de-a lungul malului stîng, grupul de diversiune a ajuns după multe greutăți în localitatea Hammerstein, la 5 km în amonte de Bad-Hönningen.

La ora 19,15 grupul intră în apă în aval de Hammerstein. Încărcăturile, reglate în prealabil pentru a exploda la ora 1,30, vor fi fixate de cablurile de ancorare ale podului. Temîndu-se să nu fie instalate estacade în apropiere de Kripp, oamenii lui Schreiber au hotărît să se strecoare pe sub apă, scufundîndu-se în albia fluviului, fără a bănui eficacitatea pazei executate de pe mal.

Într-adevăr, începînd din 13 martie, de-a lungul taluzurilor, unde e dispus Regimentul 14 blindat de cavalerie, însărcinat cu paza podurilor şi cu controlul permanent al malurilor, domneşte o vigilență sporită. Un pluton format din 4 tancuri înzestrate cu proiectoare din compania C a Batalionului 738 tancuri, din Divizia 7 blindată de tancuri, a fost afectat cavaleriştilor, pentru întărirea detaşamentelor de intervenție, în permanență de pază, în orice moment al zilei.

Aceste patrule completează cu focul armelor lor automate tragerile executate periodic de tunurile antiaeriene uşoare. Aceste trageri se efectuează în amonte de podul pe pontoane, acolo unde fluviul este barat de estacade şi de cabluri întinse tot pentru a intercepta minele plutitoare şi chiar „submarinele de buzunar“![53] Totuşi eficacitatea cea mai mare o vor avea tragerile cu armamentul automat, la care se adăugau puternicele fascicule luminoase ale proiectoarelor.

Către ora 23,45, un post al Batalionului 164 geniu semnalează prezența a doi înotători lîngă taluzul malului stîng, nu departe de vărsarea Ahrului. Fiind prinşi de o patrulă, se descoperă asupra suspecților salopete de cauciuc; armamentul lor se limitează la un pumnal şi nu dețin exploziv. Şeful micului grup este capturat în apropiere, însoțit de un înotător rănit.

Interogatoriul luat prizonierilor avea să dezvăluie că nu se putea apropia nimeni de cablurile şi estacadele întinse, din pricina focului intens de arme automate şi a proiectoarelor puternice. Dacă toți se aşteptau să dea de zone luminate, nici unul dintre ei nu se gîndea că va avea de înfruntat o asemenea desfăşurare de lumini, numeroase şi orientate pe direcții judicios alese nelăsînd în umbră nici o zonă. Din această cauză, scufundătorii nu s-au putut menține pe firul apei şi au trebuit să se deplaseze pe taluz, unde au fost prinşi. Din cauza focului armamentului automat, doi dintre ei au pierdut încărcăturile de exploziv, iar explozia unui container a rănit pe unul de-ai lor…

La 20 martie un alt om din grupul respectiv a fost prins de o patrulă în apropiere de Linz, de rîndul acesta pe malul drept. Şi el căutase să se apropie de podul pe pontoane şi ajunsese cam la o sută de metri distanță de acesta. Dar nu putuse să se apropie mai mult, din cauza jocurilor de lumină în apă şi a intensității focului. Containerul pe care-l transporta fusese lovit de un glonte şi se dusese la fund. Pentru a scăpa de acest foc susținut, înotase spre mal şi se refugiase într-o casă părăsită, unde-l descoperise patrula.

Dintre cei 7 oameni care plonjaseră în apă în seara de 17 martie lîngă Hammerstein au fost aşadar prinşi 5, dintre care cel rănit a murit puțin după aceea. Un altul, descurajat, s-a înapoiat în cele din urmă în liniile germane. Nimeni n-a aflat vreodată de soarta celui din urmă, dat dispărut...

De la Rin la Elba

Acest ultim eşec înregistrat în lupta contra podului de la Kripp simbolizează starea de neputință în care se găseşte Wehrmachtul în cursul ultimei decade a lunii martie. Toate atacurile au eşuat. Şi cînd podul Ludendorff se năruie, situația forțelor lui Bayerlein se înrăutățeşte. În seara de 17 martie, Corpul 53 armată german a pierdut definitiv înălțimile care domină valea Wiedului la vest. Pe ziua de 18 martie, diviziile 9 şi 78 infanterie americane îşi continuă înaintarea dincolo de autostrada Köln-Frankfurt, în timp ce, spre sud, lucrările de apărare ale Corpului 67 armată german cedează la rîndul lor. Încă o dată generalul Hitzfeld se vădeşte un observator lucid:

„Valoarea defensivă a tuturor sectoarelor era extraordinar de redusă, avea el să scrie despre forțele dispuse în acel moment pe frontul capului de pod. Artileria era deficitară, la fel munițiile şi aprovizionarea de orice fel. Dar constatarea primordială era că, la urma urmelor, aceste unități sleite

aveau, de asemenea, moralul zdruncinat. O astfel de trecere a Rinului nu se efectuează fără să lase urme asupra stării de spirit şi valorii combative a trupei. În plus, dat fiindcă multe detaşamente de transmisiuni fuseseră împrăştiate sau îşi pierduseră materialul, transmiterea ordinelor se vădea deosebit de dificilă, îngreuind extrem de mult exercitarea comenzii“ [54].

La 19 martie acest corp de armată pierde Neuwied, unde nu mai rămăseseră decît 150-200 de oameni pentru a apăra localitatea. Între aceasta şi localitatea vecină, Niederbieber, la 3 km depărtare, nu mai există decît vreo sută de soldați disponibili şi lipsiți de armament greu!

„În cursul nopții de 19 spre 20 martie, avea să relateze în continuare comandantul Corpului 67 armată german, un ofițer şi 20 de ostaşi, tot ce mai rămăsese dintre apărătorii punctului de sprijin, mai luptau încă într-un grup de case din Neuwied. Am reuşit să vorbesc cu acest ofițer la telefon de la punctul de comandă al regimentului din care făcea parte unitatea sa şi el îmi prezintă o descriere a situației din orăşel. Era disperată. Armata se gîndise chiar la un contraatac, dar eu l-am respins ca fiind imposibil de executat. Am ordonat atunci ofițerului şi oamenilor săi să evacueze poziția noaptea şi să-şi croiască drum spre regimentul lor. Numai patru ostaşi au răzbit pînă la liniile noastre. Am raportat despre această acțiune, conştient că contravenisem unui ordin. Neuwied fusese declarat punct de sprijin şi această categorisire nu fusese ridicată. Armata a transmis raportul meu la eşaIonul superior, lăsîndu-mă să înțeleg că voi avea fără îndoială de dat socoteală de această inițiativă.

Acest incident avea să fie lipsit de consecință pentru operațiile curente care au urmat, dar mi s-a părut că e caracteristic pentru felul de a lupta din acea vreme şi că merită să fie semnalat“ [55].

Ceea ce se petrece acum la Neuwied, se desfăşoară şi în restul frontului de pe malul drept. Pretutindeni lucrările de

apărare cedează şi noţiunea de cap de pod nu mai are sens. Este un front instabil, care se întinde de la nord de Koblenz, pînă în valea rîului Sieg, la sud-est de Köln. A sosit momentul cînd fiecare comandant de unitate primeşte de la O.K.W. directiva nr.72 impusă de Hitler şi datată 19 martie. Prin ea se ordonă fiecărui factor de răspundere să aplice în sectorul său de comandă principiul „pămîntului pîrjolit"! Trebuie ras totul de pe faţa pămîntului, nu trebuie lăsat în momentul retragerii nimic care să poată servi duşmanului!...

Şi de rîndul acesta furia lui demenţială va fi zadarnică. La 22 martie corpurile 3 şi 7 ale Armatei 1 americane au înaintat atît de mult, încît atribuţiile de comandant ale generalului Craig încetează. Nu mai există „capul de pod de la Remagen". Dimpotrivă, în aceeaşi zi, Patton deschide o nouă poartă spre inima Reichului, creînd breşa de la Oppenheim, în amonte de Mainz.

Acest nou succes este consecinţa ruperii fulgerătoare a apărării, aşa cum îi place comandantului Armatei 3 să acţioneze. În timp ce aripa sa dreaptă, formată din Corpul 8 armată comandat de Middleton ajunsese la 9 martie la Rin, între Koblenz şi Andernach, aruncînd, două zile mai tîrziu întreaga Armata 15 germană pe malul drept, Corpul 12 comandat de generalul Eddy a trecut Moselle pe ziua de 14 martie, la sud de Koblenz. Continuîndu-şi înaintarea, diviziile comandate de Eddy au trecut valea rîului Nahe, au încercuit Bingen, Mainz şi Worms, contribuind la zdrobirea rezistenţei duşmane în această parte a Renaniei. Găsind Rinul lipsit de apărare lîngă Oppenheim, generalul Stafford R. Irvin trece Divizia 5 infanterie pe celălalt mal, aproape fără pregătire de artilerie, iar a doua zi, în 23 martie, înaintează în adîncime mai mulţi kilometri.

Astfel că, la 23 martie, cînd Montgomery declanşează în nordul regiunii Ruhr ofensiva de mare amploare prevăzută de mult pentru a trece dincolo de Rin pe primii soldaţi aliaţi, Hodges şi Patton sînt deja temeinic instalaţi acolo. Dar, se cuvine să spunem că toate aceste succese se datorează în

parte acțiunii îndrăznețe întreprinse de Divizia 9 blindată de tancuri la 7 martie. Capul de pod apărat ulterior de Corpul 3 armată a constituit timp de vreo două săptămîni un adevărat magnet pentru armata germană. Toate rezervele în efective şi materiale ale frontului de vest au fost dirijate spre acest sector al Westerwaldului, unde Grupul de armate „B“ şi-a epuizat ultimele forțe.

După părerea lui Eisenhower, cea de a treia etapă, prevăzută în mesajul său către şefii de stat major din 20 ianuarie anul trecut, trebuie de acum înainte să ia amploare. În fața atacurilor executate de forțele lui Montgomery şi Patton, frontul german de vest cedează pretutindeni, la fel cum s-a întîmplat în fața lui Hodges, în Westerwald. La 25 martie orice rezistență germană a încetat între Moselle, Saar şi Pfalz. Prin traversarea acestei regiuni, Hoge îşi consolidează steaua lui de general de divizie, în fruntea Diviziei 4 blindate de tancuri, noua sa mare unitate, a cărei comandă a preluat-o cu trei zile înainte şi care face parte din Corpul 15 armată al lui Patton. Fostul comandant al Grupului de luptă B va trece din nou Rinul, între Worms şi Mainz, în urma celorlalte divizii ale Armatei 3, înainte de a porni spre valea rîului Main...

La sud, Armata 7 americană comandată de Patch şi Armata 1 franceză animată de De Lattre de Tassigny vor trece la rîndul lor, puțin timp după aceea, pe malul drept, în aval şi în amonte de Spire. La nord, ofensiva anglo-canadienilor de sub comanda lui Montgomery, precum şi ofensiva Armatei 9 americane a lui Simpson în cîmpia Westfaliei permit deja să se încercuiască bazinul Ruhrului.

În aceste două direcții de ofensivă de mare amploare, Hodges se găseşte într-o poziție avantajoasă, datorită succesului său de la Remagen. „De la constituirea lui, a scris Eisenhower, capul de pod de la Remagen a continuat să se dezvolte, în pofida unor contraatacuri sporadice din partea germanilor. Generalul Hodges introdusese în această zonă corpurile 3, 5, 7 armată. La 26 martie, pe flancul nordic, detaşamentele germane fuseseră împinse dincolo de Sieg,

unde se aşteptau să fie dezlănțuit împotriva lor un atac serios. Totuşi germanii aveau să încerce o altă mare surpriză în regiunea Remagen. De îndată ce forțele americane au început să se instaleze temeinic în capul de pod, Bradley şi cu mine am început să aplicăm planurile noastre, pentru a trage cît mai multe avantaje de pe urma evoluției evenimentelor.

Proiectasem dintotdeauna să efectuăm principalele noastre treceri pe frontul lui Bradley, în sectorul unde Patton cucerise capetele sale de pod, întrucît era sectorul cel mai nimerit pentru a constitui punctul de plecare al brațului de sud al cleştelui care trebuia să încercuiască Ruhrul. De la Remagen, puteam, fireşte, să îndreptăm Armata 1 spre nord-est, pentru a ataca Ruhrul direct. Aceasta ar fi necesitat totuşi executarea unei lovituri frontale de cealaltă parte a rîului Sieg şi nu ar fi realizat încercuirea completă a acestei regiuni, care constituia un element esențial al planului nostru de bază. Prin urmare, Bradley şi cu mine am hotărît de la început să declanşăm ofensiva din capul de pod de la Remagen spre sud-est, spre a efectua joncțiunea cu Patton, lîngă Giessen. În felul acesta, Bradley ar avea forțele sale concentrate şi eram încredințați că acest nou succes va fi rapid şi sigur.

La 26 martie a început ofensiva din capul de pod de la Remagen. Corpul 5 armată, acum sub ordinele generalului-maior Clarence R. Huebner, a pătruns rapid spre sud şi a cucerit Limburg. Marile lovituri convergente date de Hodges şi de Patton au sfîrşit prin a demoraliza duşmanul în această regiune“ [56].

În ce priveşte Ruhrul, această înaintare a trupelor lui Hodges avea să aibă cele mai nefaste consecințe asupra Grupului de armate „B“. Din cauza rezistenței înverşunate opusă de germani în nordul bazinului industrial diviziilor lui Montgomery, brațul de sud al cleştelui ocoleşte mai repede pe apărători, îi încercuieşte la est şi închide cercul la Padeborn, pe Lipp.

La o săptămînă după trecerea Rinului de către Grupul 21 de armate lîngă Wesel, la mai puțin de trei săptămîni după acțiunea surprinzătoare de la Remagen, joncțiunea aceasta permite încercuirea a peste 325 000 de germani. Printre ei figurează vreo treizeci de generali, un mareşal, Model, care se va sinucide la 21 aprilie lîngă Duisburg, trei zile după capitularea definitivă a forțelor grupurilor de armate „B“ şi „G“.

În aceeaşi zi, elementele înaintate ale lui Hodges au ajuns în Saxonia, nu departe de valea Elbei, gata să realizeze joncțiunea cu trupele sovietice. Printre acestea figurează în continuare Divizia 9 blindată de tancuri de sub ordinele lui Leonard, inclusă de rîndul acesta în Corpul 5 armată al lui Huebner. Din Kansas în California, din Luxemburg la Bastogne şi la Saint-Vith, de la Rin la Elba, oameni care purtau pe umărul stîng o insignă triunghiulară albastru-galben-roşu şi cu cifra 9 au făcut cinste drapelului lor. Dar nici o dovadă de stimă nu va putea să-i răsplătească mai bine ca aprecierea lui Eisenhower comandantul suprem, care a scris: „Norocul nostru de la Remagen a grăbit prăbuşirea Germaniei“ [57].

PARTEA A PATRA

Dreptate

Unele chestiuni hotărîtoare

Există unele sentințe judiciare care stîrnesc polemici vii şi pătimaşe. Altele, care întrunesc sufragiul unei majorități. Sentințele curții marțiale desemnate de Hitler nu făceau parte

din nici una din aceste categorii, într-atîta de nedrept era caracterul lor, care necesita neapărat un corectiv.

După încheierea războiului, familiile victimelor s-au încumetat să facă lucrul acesta, reclamînd ceea ce nu se acordase rudelor lor la vremea judecării procesului: un minimum de dreptate. Desigur, aceste cereri au fost efectuate cu titlu postum. Dar, neputînd alina durerea, reclamanții se gîndeau să şteargă măcar dezonoarea.

Răsunetul pe care l-au avut în rîndul populației germane comunicatul O.K.W.-ului din 18 martie 1945, condamnarea la moarte a cinci ofițeri în condiții dezonorante, implicațiile militare ale pierderii podului conferiseră numelui de Remagen o semnificație tragică. Prăbuşirea militară şi politică a Reichului a atenuat foarte puțin amintirea acestei drame. Justiția oficială dar excepțională a unui regim decăzut luase desigur o hotărîre. Se cuvenea ca alți judecători să redeschidă dosarele şi să recunoască dreptul moral de reabilitare. Cererile acestea erau în concordanță cu restabilirea adevărului istoric. De acum înainte Istoria şi Dreptul aveau să meargă mînă în mînă.

Din ce cauză nu fusese distrus podul? Ofițerii executați fuseseră într-adevăr atît de vinovați, încît să merite pedeapsa capitală? Iar dacă nu, judecătorii militari trebuiau să dea socoteală, ba chiar să fie la rîndul lor acționați în justiție? Diversele procese intentate începînd din 1946 aveau să dea un răspuns acestor întrebări şi să pună în sfîrşit într-o altă lumină „misterul de la Remagen“.

Restabilirea adevărului nu trebuia totuşi obținută cu prețul condamnării celor trei judecători militari ai curții marțiale itinerante. Desigur, după război, Hübner a fost nevoit să răspundă în fața unui tribunal din München, relativ la o acuzație privind activitatea sa în fruntea curții militare itinerante. În aprilie 1945, el săvîrşise o crimă în sudul Germaniei şi, în plus, era acuzat de alte cinci tentative de omor. După o îndelungată şi minuțioasă instrucție, fostul general fusese condamnat, la 25 noiembrie 1948, numai

pentru crimă, la 10 ani închisoare, sentință confirmată la 30 iunie 1949 de curtea de apel.

În cursul procedurii, autoritățile judiciare bavareze pomeniseră despre procesul de la Remagen, dar numai cu titlu informativ, completul de judecată nereținînd atunci nici un cap de acuzare în legătură cu această problemă. Tribunalul din Koblenz a fost sesizat de această afacere, la cererea familiilor victimelor. În afară de Hübner, au fost inculpați şi puşi sub urmărire sub aceeaşi acuzație ca preşedintele şi ceilalți doi asesori, Penth şi Ehrnsperger. Acest proces s-a încheiat totuşi la 29 octombrie 1951 cu o ordonanță de neurmărire, care a fost de atunci menținută în continuare, în pofida unor noi cereri depuse de unii reclamanți, în special de fiul maiorului Kraft.

Pentru a-şi justifica hotărîrea, autoritățile judiciare din Koblenz s-au întemeiat „pe buna credință a judecătorilor militari în momentul evenimentelor incriminate“, aceştia fiind efectiv încredințați că împart dreptatea. Spre a-l inculpa din nou pe Hübner şi a proceda la fel cu cei doi asesori ai săi, ar fi trebuit ca proba să se refere la intenția lui deliberată de a comite o nedreptate, probă subiectivă pe care, bineînțeles, nici unul dintre reclamanți nu putea s-o administreze. „Curtea marțială itinerantă – au considerat magistrații de la Koblenz – credea, în momentul cînd a dictat sentințele la Rimbach şi la Oberirsen, că are de-a face cu adevărații vinovați de pierderea podului“.

Această teză a fost reluată de unul dintre magistrații care au instruit procesul în 1953, în urma unei cereri de redeschidere:

„Nu se poate trece cu vederea faptul – şi în aceasta rezidă cauza reală a dramei – că membrii curții marțiale nu aveau experiență juridică. Aşa s-a putut ajunge, fără a fi cu putință să le-o imputăm astăzi, la nesocotirea principiilor fundamentale ale justiției militare clasice.

Au umblat zile în şir pe la diverse puncte de comandă şi au procedat la o serie întreagă de interogatorii, printre care

ale mai multor generali, pe care, la început, i-au considerat ca nişte posibili vinovați. Au luat drept adevărată o imagine deformată a realității, începîndu-şi astfel misiunea cu o idee preconcepută, ale cărei consecințe le-au suportat pe de-a-ntregul ofițerii condamnați.

Răspunderea pentru această falsă orientare inițială a membrilor curții trebuie să cadă asupra celor care au ordonat instituirea unui tribunal excepțional format din ofițeri care nu cunoşteau procedura militară ordinară. Dar aceşti vinovați, führerul şi sfetnicii săi apropiați, nu mai pot fi chemați să dea socoteală“.

Reabilitarea de drept sau de fapt

În schimb, tribunalele din R.F.G., sesizate de unele familii ale victimelor prin cereri de revizuire şi anulare a sentințelor din martie 1945, au acordat toate satisfacție reclamanților. Ultima hotărîre de pînă acum a fost pronunțată de tribunalul din Landshut (Bavaria) la 2 februarie 1967, în urma unei cereri a doamnei Scheller, care revendica o anulare a condamnării soțului ei.

Nedreptatea metodelor folosite la Rimbach şi la Oberirsen în martie 1945 a oferit temei acestor cereri de reabilitare. Dar reabilitarea a fost de asemenea obținută, în special în cazul maiorului Scheller, în urma admirabilului raport întocmit în 1951 de către un expert desemnat de tribunalul din Koblenz, generalul conte von Schwerin.

Fost comandant al unor unități de tancuri în cursul războiului, generalul se menținuse în toată acea perioadă la distanță față de autoritățile național-socialiste, iar lucrările sale poartă pecetea unei mari obiectivități, precum şi a unei remarcabile probități intelectuale. În persoana lui, juristul se îmbină cu istoricul. Acesta este unul din considerentele pentru care studiul lui merită să fie rezumat mai jos, căci

tribunalele din R.F.G. şi-au însuşit concluziile sale în numeroase cazuri de reabilitare.

Reamintind într-un preambul interesul pe care marele public l-a manifestat şi-l mai manifestă încă față de evenimentele în legătură cu podul de la Remagen, expertul încredințează că scopul lui este să afle dacă au fost judecați, condamnați la moarte şi executați adevărații vinovați. În plus, el afirmă că opinia publică aşteaptă de la acțiunea justiției un răspuns la o serie de probleme privind evenimentele din 1945. După părerea sa, patru chestiuni trebuie scoase în evidență:

a) Pierderea podului de la Remagen a fost într-adevăr hotărîtoare pentru prăbuşirea apărării Rinului, avînd drept urmare încetarea rezistenței militare în vest, ba chiar pierderea războiului?

b) Pierderea podului trebuie pusă pe seama unui sabotaj, sau, dacă nu se poate răspunde afirmativ la această chestiune, care sînt adevăratele cauze ale acestui eveniment?

c) Curtea marțială instituită de Hitler a executat nişte nevinovați? Dacă da, din ce motive?

d) Această instanță excepțională a comis atrocități?

Pentru a răspunde cît mai clar şi cît mai complet cu putință la aceste chestiuni, generalul von Schwerin nu numai că a făcut cercetări referitoare la comportarea personală a inculpaților cu prilejul tragicelor evenimente, dar a şi reaşezat podul Remagen în cadrul apărării Rinului. Extinzîndu-şi cercetările, el a mai apreciat că nu era cu putință să înțelegi situația locală, fără a efectua o foarte completă retrospectivă a situației armatei germane în vest, la începutul lui 1945 şi cu prilejul bătăliei ce se dădea pe frontul Renaniei. Apoi, după ce a studiat condițiile în care au fost desemnați membrii curții marțiale itinerante, a analizat comportarea fiecăruia dintre condamnați, atît prin prisma personalității lor, cît şi a atitudinii acestora în momentul dramei, trăgînd de fiecare dată o concluzie clară şi limpede. Datorită acestui procedeu logic şi realist, expertul a ajutat la înlăturarea falselor explicații date de unii „misterului de la Remagen“,

contribuind într-un mod hotărîtor la reabilitarea tuturor condamnaților, fără excepție.

Raportul expertului militar

Înainte de a examina afacerea podului în toate amănuntele ei, generalul von Schwerin o plasează în atmosfera primelor luni ale anului 1945. El expune situația catastrofală a Germaniei, oboseala generală a populației şi a combatanților, care nu tînjesc decît după terminarea unui război al cărui sens nu-l mai întrevăd, cu toată strădania propagandei oficiale. Numai fanaticii, puțini dar activi, refuză să vadă realitatea şi se încăpățînează să pună în aplicare ordinele nesăbuite şi criminale ale dictatorului hăituit care, departe de grozăviile frontului, la adăpost în cazemata lui subterană de la Berlin, jonglează cu divizii care aproape nu mai există.

Hübner este unul dintre aceşti „fideli“ fără reticențe, care vor asculta orbeşte, pînă la capăt, de ordinele „führerului“ lor.

În vest, din moment ce faimosul *Westwall* a fost străpuns, nu se mai pune problema de a-l opri pe atacator în zona de frontieră. Acesta presează irezistibil spre Rin. Rinul! Desigur, e un obstacol considerabil. Dar forțarea lui mai curînd sau mai tîrziu este inevitabilă, întrucît nu mai există forțele necesare apărării lui eficiente împotriva unui adversar înzestrat cu mijloacele cele mai moderne. Chiar pentru a opune o rezistență de oarecare durată în spatele fluviului, ar fi trebuit trecute din timp pe malul drept un număr de divizii, în loc să le obligi să se uzeze în lupte zadarnice. Dar Hitler se opune categoric acestui lucru: nici un om, nici un tun în spatele Rinului! Să nu se cedeze nici o palmă de teren!

Astfel că, atunci cînd rămăşițe ale unor unități germane, retrăgîndu-se pas cu pas, ajung luptînd la Rin, duşmanul soseşte la fluviu o dată cu ele şi nu se mai ciocneşte decît de o apărare înjghebată în pripă, în multe locuri total

necorespunzătoare din lipsă de timp şi de mijloace. Acesta e cazul cu Remagen.

Podul nu sare în aer şi o mînă de americani hotărîți pun mîna pe el. Dar cîte poduri nu au aruncat pionierii în aer şi în condițiile cele mai grele? De aceea stîrneşte uimire faptul că podul de la Remagen a rămas singurul pe tot cursul Rinului care nu a fost distrus.

Ce s-a întîmplat aşadar la 7 martie la Remagen? După o minuțioasă reconstituire a faptelor prin audierea de martori şi studierea documentelor de arhivă, expertul subliniază extrema slăbiciune a micului detaşament adunat în jurul podului, complet lipsit de armament greu, îndeosebi de tunuri antitanc. El era aşadar absolut incapabil să opună rezistență tancurilor americane care, de cum s-au ivit, au fost stăpîne pe situație. În dimineața de 7 martie capul de pod nu avea nici o legătură cu vreun eşalon superior, aceasta rezultînd din întreruperea legăturii telefonice pricinuită de bombardamente şi de schimbările produse în organizarea comandamentului, dintre care ultima nici nu era cunoscută de Bratge!

Cînd a sosit maiorul Scheller ca să preia comanda de la căpitanul Bratge, el nu dispunea de nici un element de transmisiune, întrucît nu s-a mai întîlnit cu echipa sa de radiofonişti. Nu poseda nici un mijloc de transport. Din această cauză, comandanții capului de pod de la Remagen nu au avut posibilitatea să aducă imediat la cunoştința vreunei autorități că lucrarea nu sărise în aer. Cînd în sfîrşit au fost ordonate contramăsuri, ele s-au executat prea tîrziu, după ce americanii au avut răgazul să se întărească şi să se stabilizeze din ce în ce mai temeinic pe malul de est.

Dar de ce nu a sărit în aer podul? Desigur, maiorul Scheller a tărăgănat prea mult şi a întîrziat să dea ordin de distrugere. Dar dacă dispozitivul ar fi funcționat, cum era în mod firesc de aşteptat după verificările care avuseseră loc chiar cu foarte puțină vreme înainte, distrugerea ar fi fost realizată în ultimă instanță. Pe de altă parte, după ce distrugerea cu ajutorul dispozitivului electric a dat greş, a mai

fost totuşi posibilă explodarea încărcăturii de rezervă. Explozia a avut loc, dar nu a izbutit să distrugă podul, deoarece încărcătura era prea slabă, Friesenhahn neprimind cantitatea de exploziv cerută.

În definitiv, cu podul se întîmplase un accident, cum se mai întîmplaseră şi altele în cursul altor campanii. Dar Hitler pretindea să fie căutați şi pedepsiți „vinovații". Curtea marțială pe care a instituit-o a căpătat prin urmare împuterniciri excepționale, astfel că era de aşteptat ca cei pe care-i desemnase să facă parte din ea să acționeze fără a da dovadă de slăbiciune. Ceea ce s-a şi întîmplat.

Expertul subliniază că Hübner declarase într-adevăr la Koblenz că vorbele rostite de Hitler îl convinseseră: victoria mai era posibilă, cu condiția ca slăbiciunile să fie reprimate cu cea mai mare asprime. Întîmplarea de la Remagen îi fusese prezentată ca o catastrofă militară fără precedent. Era vorba fără îndoială de trădare, de sabotaj, în orice caz de vinovați care trebuiau descoperiți şi pedepsiți.

De ce să nu-l credem pe Hübner, scrie contele Schwerin, atunci cînd declară că a pornit spre frontul de vest, încredințat de caracterul foarte „patriotic" al misiunii sale? Chiar dacă Hitler nu i-a spus, aşa cum s-a pretins că „trebuie să cadă cîteva capete", nu încape îndoială că preşedintele curții marțiale era hotărît să satisfacă dorința „führerului său". În plus, putea el ca la primul proces care i se încredința să declare că nu există vinovați şi să-l contrazică astfel pe Hitler?

Generalul von Schwerin analizează apoi personalitatea asesorilor şi comportarea lor.

Locotenent-colonelul Penth nu a făcut desigur nimic pentru a acționa într-un sens moderator în cursul interogării inculpaților, ci dimpotrivă.

Cît despre Ehrnsperger, el a declarat că-şi dăduse seama că „ceva nu era în ordine" cu acest tribunal din care făcea parte în pofida voinței lui. Dar din cauză că era tînăr şi nu

avea suficientă vechime, nu s-a simțit în stare să se opună preşedintelui şi lui Penth.

De fapt, Hübner a hotărît totul, reducîndu-i pe cei doi adjuncți ai săi la un rol subaltern. El a recunoscut lucrul acesta şi s-a declarat dispus să-şi asume toată răspunderea pentru hotărîrile luate. Şase ani după drama de la Remagen, Hübner şi Ehrnsperger au admis că sentințele de condamnare la moarte au constituit probabil o greşeală. Penth, dimpotrivă, şi-a menținut părerea din 1945: ofițerii fuseseră vinovați.

Schwerin declară, de asemenea, că se cuvine examinat şi rolul jucat de judecătorul militar, Janert, pe care mareşalul Model îl însărcinase să urmărească lucrările curții. Nu ar fi fost el oare în măsură, chiar fără a fi membru al acestei curți, ci numai prin pregătirea sa profesională, să exercite o acțiune moderatoare? Dar expertul subliniază imediat poziția delicată a consilierului, care-şi dăduse repede seama de limitele posibilității sale de intervenție şi de slabele şanse pe care le avea de a răsturna o tendință ostilă acuzaților.

Care era valoarea acestor ofițeri?

Generalul von Schwerin examinează apoi în amănunțime cazul fiecăruia dintre ofițerii executați, descrie personalitatea lor şi analizează condițiile în care fiecare dintre ei a trebuit să-şi exercite atribuțiile. În sfîrşit, studiază cum şi-au îndeplinit fiecare din ei misiunea, care au fost temeiurile condamnării lor şi ia poziție în problema vinovăției.

Expertul nu relevă în nici un caz vreo greşeală gravă care să fi fost comisă de vreunul dintre cei cinci ofițeri, toți bine notați şi stimați în unitățile lor. Altminteri, dacă lucrurile ar fi stat altfel, li s-ar fi încredințat oare aceste posturi de răspundere? De bună seamă că nu. Sînt deci de incriminat exclusiv condițiile nefireşti în care şi-au exercitat ei comanda, ținînd seama de permanenta degradare a armatei germane

din Renania şi de prăbuşirea treptată a frontului între Zidul de vest şi Rin.

Schwerin subliniază cu acest prilej caracterul nefast al schimbărilor succesive survenite în organizarea comandamentului în zona Remagen, atît din punct de vedere tehnic, cît şi tactic. El afirmă că aceste schimbări creaseră o situație confuză începînd de la 28 februarie, cînd apărarea Rinului trecuse în sarcina trupelor operative, în speță Grupul de armate „B“ şi Armata 5 tancuri. În sfîrşit, cu cîteva ceasuri înainte de atac, la 6 martie, ora 20, capul de pod fusese subordonat unui nou comandant, acel al generalului von Bothmer.

Din toate aceste motive, comportarea ofițerilor condamnați trebuie inevitabil să se resimtă de pe urma acestei harababuri, de care nu erau ei răspunzători.

Tocmai acestea erau argumentele pe care le-ar fi putut lesne invoca inculpații, dacă dezbaterile s-ar fi desfăşurat într-adevăr în contradictoriu. Ar fi trebuit ordonate anchete şi audiați martori. Nu s-a făcut nimic din toate acestea şi curtea nici nu s-a sinchisit să afle, în momentul cînd s-a deschis procedura, dacă se ordonaseră cumva anchete în cadrul unităților, ca în cazul lui Peters la comandamentul aviației.

Prin urmare, expertul ia net poziție împotriva caracterului lipsit de echitate al sentințelor dictate la Rimbach şi la Oberirsen împotriva lui Scheller, Bratge, Peters, Strobel şi Kraft. Printre numeroasele expuneri de motive în sprijinul tezei sale, neconvocarea martorilor este pentru el sinonimă cu refuzul de a ține seama de declarațiile lor. Astfel, în cazul maiorului Scheller, acesta, înainte de a fi arestat de mareşalul Model, avusese timp să facă un prim raport adresat şefului său ierarhic, generalul Hitzfeld. În momentul dezbaterilor, punctul de comandă al Corpului 67 armată se afla la Altwied, la mai puțin de patruzeci de kilometri de Rimbach şi ar fi fost lesne, cu toate acțiunile de luptă în curs, să se procedeze la audierea unui asemenea martor.

Expertul mai relevă şi o altă anomalie referitoare la maior. În urma faptului că sosise tîrziu la Remagen, iar înaintarea americanilor se desfăşurase atît de rapid, nu a fost posibil să se procedeze la o transmitere a împuternicirilor între Scheller şi Bratge. Aşadar, de fapt acesta din urmă rămăsese comandant al podului. Dar el se afla totuşi într-o situație neclară, avînd alături de el un ofițer superior în grad şi însărcinat să conducă toate acțiunile de apărare în „capul de pod de la Remagen“. Căpitanul avusese deci prevederea să nu ordone distrugerea podului, fără să ceară înainte încuviințarea lui Scheller.

Studiind cazul lui Bratge, curtea marțială l-a condamnat pe acesta din urmă la moarte, în calitate de comandant al podului, considerînd că transmiterea împuternicirilor nu avusese loc şi că el deținea în continuare această funcție. Dar, în acest caz, dacă Bratge era răspunzător, de ce a fost condamnat Scheller pentru acelaşi motiv? Expertul nu descoperă nici o greşeală pe care acesta s-o fi comis în timpul cît s-a aflat la pod. Nu-i imputa faptul că părăsise tunelul, considerînd că datoria maiorului nu consta atunci în a organiza un contraatac sortit eşecului, ci în a anunța cît mai repede eşaloanele superioare, pentru a fi luate cît mai curînd măsuri în consecință. Cel mult, după părerea lui Schwerin, stîrneşte mirare faptul că maiorul a plecat fără să-l prevină pe Bratge. Poate că el lăsase vorbă, dar, în această ipoteză, ordinul nu a fost executat, din pricina harababurii care domnea atunci în tunel, după ce se zvonise că americanii sînt pe aproape. Desigur, ar fi putut trimite un subofițer sau un ofițer în acelaşi scop – să dea de ştire eşalonului superior –, în loc să facă el însuşi treaba aceasta. În acest caz nu i s-ar fi putut reproşa că a părăsit postul şi a rătăcit într-o regiune complet răvăşită în urma înaintării inamicului pe malul drept. Este adevărat, de asemenea, că Scheller nu dispunea de nici un mijloc de transport şi că singura sa modalitate de a se deplasa era o bicicletă împrumutată în seara de 7 martie de la un servant al unei unități de apărare antiaeriană!

În aceste condiții, expertul consideră că ar fi fost suficientă o anchetă disciplinară pentru a stabili motivele lipsei maiorului pînă la 10 martie, avînd în vedere că fusese pus să lucreze la un baraj antitanc. Într-adevăr, Scheller se înapoiase la postul său de la statul major al Corpului 67 armată de la Altwied. O asemenea comportare contravine tezei unei eventuale trădări intenționate – susținută fără temei de unii – săvîrşită de un ofițer care n-ar fi avut decît să se lase capturat de americani, în loc să se înapoieze la unitatea sa, unde inevitabil urma să dea socoteală de faptele şi acțiunile sale.

În ceea ce-l priveşte pe locotenentul Peters, expertul subliniază că nu deținea nici o atribuție în legătură cu distrugerea podului şi nici cu organizarea contraatacului împotriva capului de pod american. I s-a imputat numai pierderea unor piese de apărare antiaeriană, dar procedura judiciară a fost atît de expeditivă, încît inculpatul n-a putut să se prevaleze de dreptul de a se apăra. În concluzie, generalul von Schwerin consideră că curtea marțială nu şi-a îndeplinit adevăratul rol, deoarece nu a ordonat o anchetă serioasă şi că, în acest caz, nimic nu putea explica o condamnare la moarte cu executare imediată.

Pedeapsa cu moartea nu era justificată

Şi mai uluitor, după părerea lui, a fost cazul lui Strobel şi al lui Kraft. Într-adevăr, primul, aflînd despre cucerirea podului în seara de 7 martie, ordonase imediat executarea unui contraatac cu subunitățile Batalionului 655 pontonieri, Batalionului 834 geniu instrucție şi cu o subunitate din apărare antiaeriană, în scopul de a respinge pe americani pe malul de vest şi a încerca apoi să arunce podul în aer. Şansele de reuşită erau foarte reduse şi în cele din urmă acțiunea a eşuat. Dar Strobel luase inițiativa unei acțiuni

tactice, deşi prin funcția sa era însărcinat cu o misiune tehnică de geniu. În dimineața de 8 martie, Strobel s-a trezit într-o situație nemaipomenit de încîlcită în urma intervenției superiorilor săi pe linie tehnică şi tactică, fiecare dintre ei avînd pretenția să-şi impună punctul de vedere. Astfel, către ora 8, generalul Wirtz venise să se intereseze de măsurile luate în vederea trecerii Rinului de către Armata 5 tancuri. Dar, la ora 11, un ordin telefonic al generalului von Berg indica să se execute un contraatac spre Remagen, cu toate forțele disponibile. Conformîndu-se acestui ordin şi trimițînd toți oamenii de care dispunea spre Hönningen, Strobel abandonase misiunea sa tehnică pe care o avea la punctele de trecere de pe Rin. Cînd generalul Wirtz se înapoie spre ora 13, dădu ordin să fie oprită acțiunea ordonată de von Berg. Generalul Janowski, şeful geniului din comandamentul Regiunii 12 militare se plînse că unitățile sale de geniu sînt nepotrivit folosite într-o misiune tactică. După părerea lui, toate eforturile trebuiau consacrate trecerii trupelor pe malul drept. În sfîrşit, spre ora 15 sosi generalul von Berg care constată furios că ordinul său de contraatac nu fusese executat şi avu, cu acest prilej, un viu schimb de cuvinte cu Janowski.

După părerea expertului acțiunea ordonată de von Berg şi care urma să se execute fără sprijin de tancuri şi artilerie, nu avea absolut nici o şansă de succes. El e încredințat că era pur şi simplu un ordin „pentru a se pune la adăpost“, aşa cum procedau mulți comandanți la vremea respectivă.

După părerea lui Hübner, sarcina lui Strobel era să se ducă la Remagen, în loc să rămînă la punctul de comandă. Dar atunci, cum ar fi putut asigura executarea misiunii sale tehnice, pregătirea mijloacelor de trecere a Rinului? Şi în ce măsură putea să schimbe situația prezența sa la Remagen? Reproşurile permanente adresate de către judecători ofițerilor implicați, de a fi rămas la punctul lor de comandă, sînt analizate de către generalul von Schwerin, care constată că această tendință de „a alunga comandanți de la punctele lor

de comandă în liniile înaintate“ se generalizase, ajungîndu-se uneori la situații groteşti.

În cazul de față, nimic nu justifica o condamnare la moarte pentru acest motiv.

Maiorul Kraft, comandantul unui batalion din regimentul lui Strobel şi şeful direct al lui Friesenhahn, era responsabilul tehnic al sectorului Remagen-Horchhein (la sud de Koblenz), care cuprindea cinci poduri şi cîteva puncte de trecere pe portițe. Toți oamenii lui erau ocupați şi el nu mai dispunea de nici o rezervă.

Lui Kraft i s-a imputat că nu s-a preocupat suficient ca să mențină legătura cu Friesenhahn, că nu s-a dus la podul de la Remagen, cînd ştia bine că acolo exista o situație critică şi că nici măcar nu a trimis acolo un ofițer. În sfîrşit, că în loc să execute ordinele şefului său, Strobel, de a se duce imediat la Remagen şi de a organiza o acțiune împotriva americanilor, rămăsese la punctul său de comandă şi se dusese abia a doua zi dimineață numai la celelalte poduri de care răspundea.

Punctul de comandă al lui Kraft se găsea la Sayn, la 35 km de Remagen. Categoric, maiorul nu dispunea de mijloace potrivite pentru a asigura legătura directă cu cele cinci poduri ale sale. Punctul de comandă a lui Strobel se afla mult mai aproape de Remagen, numai la vreo 12 km, şi era firesc să asigure chiar el legătura directă cu Remagen. De fapt, Kraft menținuse legătura cu Friesenhahn prin centrala „Diana“ a grupului de armate; el nu avea cum să prevadă că centrala va fi mutată în cursul nopții de 6 spre 7 martie. Dar, oricum, chiar dacă Kraft putea fi învinuit de oarecare neglijență în legătură cu aceasta, o sancțiune disciplinară ar fi fost deajuns.

Aflînd de la superiorul său, Strobel, în seara de 7 martie, către ora 21, vestea pierderii podului, Kraft propusese inițierea unei acțiuni în acea direcție, dar solicita trupe, întrucît nu dispunea decît de vreo douăzeci de oameni. Strobel îi spuse că se va ocupa el însuşi de această chestiune,

dar îi ordonă să facă rost de 1 000 kg exploziv şi de un tehnician după care a trimis un autocamion o oră mai tîrziu. În sfîrşit, îi recomandă lui Kraft să bage de seamă ca „să nu mai fie posibil să se producă o asemenea pană“ la celelalte poduri din sectorul său, după care Kraft a pornit imediat la drum, înapoindu-se la punctul de comandă de abia seara, la ora 20. Nici unul dintre martorii audiați la Koblenz nu a menționat vreun ordin de contraatac pe care să-l fi dat Strobel lui Kraft. Trebuie de altfel subliniat că declarațiile acestor martori, pe care Hübner nu a considerat necesar să-i audieze, au fost foarte precise şi concordante, spre deosebire de cele ale celor trei judecători, de la care nu se putea afla cum s-a desfăşurat interogatoriul celor doi maiori. Prin urmare, conchide generalul von Schwerin, pedeapsa cu moartea nu era nicidecum justificată.

În încheierea întregii acestei anchete, expertul desemnat de tribunalul de la Koblenz vădeşte o foarte mare asprime pentru felul de a proceda al lui Hübner şi al asesorilor săi. El subliniază, de asemenea că, în cursul interogării lor la Koblenz, toți trei şi-au modificat adesea declarațiile privind procedura folosită la Rimbach şi la Oberirsem, precum şi privind temeiurile de condamnare a celor cinci inculpați.

Tot după părerea generalului expert, aceste condamnări au fost, indiscutabil, pronunțate în pripă, fără anchete prealabile serioase şi fără ca martorii să fie în stare să aducă lămuriri folositoare curții marțiale. Aceasta a fost cu atît mai regretabil, cu cît membrii curții marțiale nu aveau nici măcar cunoştințe juridice elementare.

Lipsiți de apărători, nedispunînd nici de timp, nici de mijloace pentru a-şi pregăti apărarea, inculpații nu se puteau decît simți descumpăniți în fața unui preşedinte nemilos, violent, arțăgos, care făcea mai degrabă oficiu de acuzator public, decît de magistrat, menit să cumpănească argumentele expuse de procuror şi apărare.

În aceste condiții, expertul consideră că inculpații şi-au dat probabil foarte repede seama de zădărnicia eforturilor lor

de justificare şi nu încape îndoială că unii dintre ei, cum e, de pildă, Kraft, au adoptat în cele din urmă o atitudine de totală resemnare.

Pentru expert, nu există nici cea mai mică îndoială că această curte marțială itinerantă a acționat pripit şi conducîndu-se după prejudecăți. Studierea minuțioasă a faptelor exclude ipoteza unui sabotaj sau a unei trădări pentru a explica faptul că podul Ludendorff nu a fost distrus. Cauza acestui lucru trebuie atribuită esențialmente insuficienței mijloacelor de luptă puse la dispoziția apărătorilor podului, îndeosebi tancuri, precum şi a subunităților de geniu. Aceasta era consecința erorilor şi a dispozițiilor necorespunzătoare din punct de vedere strategic şi tactic date de eşaloanele superioare, începînd chiar cu Hitler.

Toate condamnările pronunțate trebuie considerate eronate. Cele patru sentințe referitoare la ofițerii prezenți la proces implică trei greşeli categorice. În cazul locotenentului Peters era absolut necesară o anchetă, spre a elucida anumite puncte esențiale. Procedura folosită în cazul lui a fost în orice caz absolut ilegală. În sfîrşit, în legătură cu executarea sentințelor, generalul conte von Schwerin o consideră ca inumană şi cu totul nevrednică de o asemenea jurisdicție.

„În martie 1945, a conchis el, nu mai era momentul să se pronunțe condamnări la moarte care să constituie exemplu, în scopul de a stimula voința de rezistență a trupelor. O armată care priveşte cu ochi foarte răi continuarea luptei este pierdută şi nu mai poate fi constrînsă la o rezistență dîrză numai prin intermediul curților marțiale.“

Această frază ar putea sluji drept epitaf celor patru morți de la Rimbach şi Oberirsen. Dacă nu poate şterge suferințele îndurate de familiile lor, ea le oferă totuşi balsamul dreptății…

ANEXE

COMANDAMENTUL AMERICAN LA 7 MARTIE

Grupul 12 de armate: general Omar Bradley
Armata 1: general Courtney Hodges
- Corpul 3 armată: general Millikin
- Corpul 5 armată: general Gerow
- Corpul 7 armată: general Collins
  - Divizia 9 blindată de tancuri: general Leonard
  - Grupul de luptă A: colonel Harrold
  - Grupul de luptă B: general de brigadă Hoge
  - Grupul de luptă C: colonel Burnside
  - Artileria divizionară: colonel West
  - Batalionul 2 tancuri: maior Schantz
  - Batalionul 14 tancuri: locotenent-colonel Engeman
  - Batalionul 19 tancuri: locotenent-colonel Karsteter
  - Batalionul 27 infanterie: maior Deevers
  - Batalionul 52 infanterie: locotenent-colonel Prince
  - Batalionul 60 infanterie: locotenent-colonel Collins
  - Escadronul 89 cercetare: locotenent-colonel Fiore
  - Batalionul 9 geniu: locotenent-colonel Coker
  - Batalionul 656 autotunuri: locotenent-colonel Meador
  - Batalionul 482 artilerie antiaeriană: locotenent-colonel Lupinacci

Alte divizii care au dus acțiuni de luptă în capul de pod:
- D.1.I.: general Andrus
- D.7. B1. Tc.: general Hasbrouck
- D.9.I.: general Craig
- D.78.I.: general Parker
- D.99.I.: general Lauer

RAPORTUL DE LUPTĂ AL BATALIONULUI 14 TANCURI DIN DIVIZIA 9 BLINDATĂ DE TANCURI PENTRU ZIUA DE 7 MARTIE 1945

Ora 5,20 – Batalionul primeşte ordinul să se pregătească pentru deplasare. Toate ordinele precedente sînt revocate. Comandantul batalionului se duce la punctul de comandă al comandantului Grupului de luptă B.

Ora 08,00 – Comandanții de companii se duc la punctul de comandă al batalionului. Se dă ordinul de marş. Batalionul 14 tancuri, minus companiile B şi C, formează o coloană, împreună cu Batalionul 27 infanterie. O altă coloană este formată din Batalionul 52 infanterie, la care se ataşează compania B a Batalionului 14 tancuri.

Cele două companii vor porni din Meckenheim pe acelaşi itinerar. Coloana Batalionului 52 infanterie va înainta spre sud pînă la Gelsdorf, apoi va schimba direcția spre stînga.

Formația de marş a coloanei Batalionului 14 tancuri va cuprinde:

Un pluton al companiei A din Batalionul 27 infanterie

Un pluton al companiei A din Batalionul 14 tancuri

Compania A din Batalionul 27 infanterie, minus un pluton
Un pluton al companiei A din Batalionul 9 geniu
Compania C din Batalionul 27 infanterie
Plutonul de tunuri fără recul al Batalionului 27 infanterie
Plutonul de aruncătoare al Batalionului 27 infanterie
Compania A din Batalionul 14 tancuri
Plutonul de aruncătoare al Batalionului 14 tancuri
Compania B din Batalionul 27 infanterie
Plutonul de tunuri fără recul al Batalionului 14 tancuri
Secția de comandă a Batalionului 14 tancuri
Compania D a Batalionului 14 tancuri

Ora 08,20 – Capul coloanei Batalionului 14 tancuri iese din Meckenheim.

Ora 9,35 – Coloana ajunge la Adendorf. Pînă în prezent nu s-a semnalat nici o rezistență.

Ora 9,55 – Elementele înaintate ale coloanei ajung la un punct situat la o milă (1,6 km) dincolo de Adendorf.

Ora 10,40 – Se trage în capul coloanei cu tunuri antitanc şi tunuri de cîmp. Infanteria curăță pădurile. Capul coloanei ajunge Ia Arzdorf.

Ora 11,56 – Capul coloanei se află la aproximativ o milă est de Birresdorf. Se pregăteşte să intre în pădure şi să atace obiectivul său, Remagen. Nu se înregistrează vreo rezistență notabilă a inamicului.

Ora 12,38 – Infanteria se opreşte la jumătatea drumului între Birresdorf şi Remagen. Ia contact cu inamicul, de valoarea unei patrule.

Ora 12,42 – Coloana din cap se pune din nou în mişcare.

Ora 12,55 – Serviciul operații al Grupului de luptă ordonă comandantului Batalionului 14 să înainteze pînă la Remagen.

Ora 12,56 – Comandantul unui pluton din compania A semnalează că se află pe o colină deasupra Remagenului. Podul de cale ferată de pe Rin e intact. Se circulă în continuare pe pod. Se face apel la artilerie.

Ora 13,24 – Se întocmeşte planul de atac. Comandantul Batalionului 14 tancuri (comandantul grupării tactice) hotărăşte să trimită la Remagen compania A din Batalionul 27 infanterie. Itinerarul este mascat de copacii de pe partea stîngă a drumului. Plutonul 1 al companiei A din Batalionul 14 tancuri trebuie să înainteze prin localitate. În urma acestui pluton va înainta compania C a Batalionului 27 infanterie. Restul coloanei se va deplasa în ordinea stabilită la constituire. Subunitățile de infanterie se deplasează cu 30 de minute înaintea tancurilor, pentru ca după aceea să acționeze împreună.

Ora 14,20 – Plutonul 1 al companiei A din Batalionul 14 tancuri primeşte ordin să înainteze spre Remagen.

Ora 15,00 – Coloana care urmează după compania A a Batalionului 14 tancuri primeşte ordinul de a pătrunde în localitate. Tunurile fără recul şi plutonul de aruncătoare se dispun în capul coloanei. Comandantul plutonului 1 tancuri semnalează că înaintează în direcția podului. Orăşelul Remagen pare pustiu. Se raportează că pe pod nu par a se afla mai mult de douăzeci de soldați inamici. Plutonul de cap este primit cu foc sporadic tras de armament uşor.

Ora 15,10 – Plutonul de tunuri fără recul şi cel de aruncătoare încep să tragă cu proiectile fumigene asupra localității Erpel, dincolo de fluviu, pentru a crea o perdea de fum pe pod. Vîntul e foarte puternic şi atenuează efectul tragerilor. Infanteria raportează totuşi că perdeaua e suficientă.

Ora 15,12 – Plutonul de tancuri al companiei A acoperă podul cu focul său. Singura rezistență pare să vină de la nişte grupe ale infanteriei inamice. Este detonată o încărcătură de exploziv în urma căreia a rezultat o groapă.

Ora 15,17 – Personal de geniu este pus la dispoziția comandantului grupării tactice în apropiere de pod.

Ora 15,20 – Un mesaj semnalează că, după spusele unui prizonier, podul urmează să sară în aer la ora 16.

Ora 15,22 – Comandantul grupării tactice dă ordin infanteriei să treacă podul sub acoperirea focului tancurilor companiei A, al plutonului de tunuri fără recul şi al plutonului de aruncătoare.

Ora 15,55 – Elementele înaintate ale infanteriei ajung pe malul drept al Rinului, după ce au trecut podul. Încep să ocupe imediat malul şi să se consolideze pe pozițiile cucerite.

Ora 16,05 – Transportorul blindat al comandantului Batalionului 14 tancuri începe deplasarea spre Remagen. Punctul de comandă este instalat pe taluz, la aproximativ 200 iarzi distanță de intrarea pe pod.

Ora 17,22 – Se comunică batalionului că punctul de comandă al Grupului de luptă B se găseşte la Birresdorf.

Ora 18,55 – Generalul comandant al Grupului de luptă B ordonă printr-un mesaj să fie cucerite înălțimile din sectorul capului de pod. Toate drumurile trebuie minate. S-au trimis întăriri. Divizia îşi asigură spatele. Înainte de a primi aceste dispozițiuni comandantul Batalionului 14 tancuri luase deja aceste măsuri de prevedere.

Ora 20,00 – Ofițerul cu cercetarea al companiei C din Batalionul 656 autotunuri se prezintă la punctul de comandă al batalionului.

Ora 20,30 – Compania B semnalează că unul din tancurile ei a fost scos din luptă în apropiere de Sinzig.

Ora 20,40 – Compania D anunță că unul dintre plutoanele ei caută să identifice locul de amplasare a unor piese de artilerie care i-au fost semnalate. Comandantul plutonului trimite oameni pentru a continua cercetarea.

Ora 20,50 – Este anunțată convocarea comandanților de subunități la punctul de comandă al batalionului, instalat într-o pivniță din Remagen.

Ora 21,00 – Următoarele unități vor fi afectate Batalionului 14 tancuri:

– Compania C din Batalionul 656 autotunuri
– Compania C din Batalionul 89 cercetare
– Batalionul 52 infanterie
– Batalionul 2 din Regimentul 310 infanterie
– Batalionul 27 infanterie
– Un pluton al companiei B din Batalionul 9 geniu

Misiunea grupării tactică este de a asigura menținerea capului de pod, de a instala baraje şi cîmpuri de mine.

Ora 21,20 – Restul zilei a trecut în aşteptarea unor noi unități de infanterie şi elaborarea planurilor de apărare. Geniştii continuă să înlăture urmările distrugerilor şi să repare podul.

ORDIN DE PĂSTRARE A SECRETULUI

Führerul, comandant suprem al Wehrmachtului

Berlin, 11 ianuarie 1940

ORDINUL DE BAZÀ No. 1

1. Nimeni, nici un serviciu, nici un ofițer nu pot fi puşi la curent cu vreo informație care trebuie să rămînă secretă, dacă nu este absolut necesar, în interesul serviciului, să ia cunoştință de ea.

2. Nici un serviciu, nici un ofițer nu trebuie să ia cunoştință de vreun document care trebuie să rămînă secret, sau de partea pe care trebuie neapărat s-o cunoască, înainte de a fi nevoie de aceasta pentru îndeplinirea misiunii lor.

3. Se interzice difuzarea nerațională, circulară, de ordine al căror secret e de importanță deosebită.

Semnat: Adolf Hitler

CONSTITUIREA INSTANȚEI „FLIEGENDES STANDGERICHT"

Traducerea unui document german aflat la „Militärgeschichtliches Forschungsamt" din Freiburg, înregistrat sub No. AOK 19 H 12-19/202.

SECRET
Teleimprimator
10.3.1945 A.O.K./Ia

Prezentăm mai jos un ordin al führerului pentru a fi luat la cunoştință şi a se comunica tuturor serviciilor:

„Führerul a ordonat la 9.3.45:

1. Se constituie imediat o „Curte marțială itinerantă".

2. Curtea este în directa mea subordine şi primeşte însărcinări numai de la mine.

3. Preşedinte este ofițerul cel mai vechi dintre membrii curții. El face cercetările şi dacă doreşte îşi asumă rolul de preşedinte în sesiunea principală.

4. „Curtea marțială itinerantă" este competentă pentru faptele penale comise de membrii tuturor unităților forțelor armate şi ale trupelor SS, fără deosebire de grad. În plus, preşedintele curții poate, după ce îmi aduce la cunoştință, să se ocupe de orice faptă reprobabilă, chiar dacă s-a intentat deja o acțiune.

5. Preşedintele curții exercită fără restricție dreptul de ratificare a tuturor sentințelor date de curte. El decide asupra executării sentinței.

6. În procesele care au o importanță cu totul deosebită, preşedintele curții poate să-mi solicite părerea, înainte de a hotărî asupra ratificării sentinței.

7. Nu se exercită dreptul de grațiere.

8. Toate serviciile trebuie să acorde asistență deplină curții.

Ordinul de mai sus al führerului este transmis spre a fi luat la cunoştință. Führerul a numit în calitate de preşedinte al curții pe generalul-locotenent Hübner. El va sosi pe 10.3 la comandantul suprem al frontului de vest.

Semnat: Burgdorf, general de infanterie etc.
No. 355/45 g.K.dos.

ORDIN AL FELDMAREŞALULUI MODEL PRIN CARE SE COMUNICĂ ORDINUL COMANDANTULUI SUPREM VEST (FELDMAREŞAL KESSELRING DIN 15.3/1945)

Traducerea unui document german aflat la „Militärgeschichtliches Forschungsamt" din Freiburg înregistrat sub No. H Gr. B 75 145/2

K R blitz – H B I H/I U 0536 1146

–QED-

SECRET

Mesajul comandantului suprem al Frontului de vest No. 346/45 din 15.3.45 transmis prin teleimprimator trebuie să fie imediat adus verbal la cunoştinţa tuturor ofiţerilor, funcţionarilor, subofiţerilor şi trupelor:

„Cu toate pregătirile tehnice adecvate, un pod important de pe Rin a căzut intact în mîinile inamicului, întrucît unii comandanţi răspunzători, ca urmare a comportării lor nehotărîte, incompetente şi laşe, au cedat capul de pod şi au dat prea tîrziu ordinul de distrugere. Cei cinci ofiţeri vinovaţi au fost condamnaţi la moarte de către o curte marţială; unul dintre ei, un căpitan, a fost condamnat la moarte în contumacie. Sentinţa referitoare la trei maiori şi un locotenent a fost executată.

Responsabilitatea pe linie de urmaşi în cazul căpitanului care nu a fost prins a intrat în vigoare [58].

Cele de mai sus trebuie aduse imediat la cunoştinţa trupelor, pe calea cea mai rapidă. Cel care nu trăieşte cinstit, piere acoperit de ruşine. Prin prezenta, ordon din nou ca orice caz de slăbiciune să fie examinat sub raport judiciar şi lichidat cît mai expeditiv. Aştept de la curţile marţiale intervenţia cea mai energică şi cea mai mare asprime.

Comandantul suprem al Frontului de vest,
Semnat: Kesselring, general-feldmareşal
Comandantul suprem al Grupului de Armate B,
Semnat: Model, general-feldmareşal

MULŢUMIRI

Autorii exprimă profunda lor gratitudine tuturor foştilor comandanţi din ambele tabere, care le-au acordat un ajutor permanent, sincer şi devotat, o colaborare fără de care această lucrare n-ar fi putut cuprinde atîtea amănunte şi precizări. Dintre sutele de persoane cu care au discutat sau cu care au purtat corespondenţă, autorii exprimă îndeosebi via lor recunoştinţă:

Excelenţei sale domnului John Eisenhower, fiul comandantului suprem aliat, ambasador al Statelor Unite la Bruxelles.

Domnului general-locotenent John W. Leonard, la San Antonio (Texas), fost comandant al Diviziei 9 blindate de tancuri.

Domnului general-maior James W. Sutherland Jr., director al Şcolii de tancuri de la Fort-Knox (Kentucky).

Domnului general-maior Vernon A. Walters, ataşat militar la Paris.

Domnului colonel J.C. Petrone, ataşat militar adjunct la Paris.

Domnului colonel Leonard E. Engeman, la San Jose (California).

Domnului locotenent-colonel Cecil R. French de la Cartierul general din Heidelberg (Republica Federală Germania).

Domnului căpitan R.M.A. Hiest la Washington (D.C.).

Doamnei Marie O'Donnell, secretara Asociației foştilor combatanți din Regimentul 9 geniu la Ozone (statul New York).

Doamnei R. Schuler la Washington (D.C.).

Toate aceste persoane nu şi-au cruțat niciodată strădania în vederea regăsirii adreselor foştilor membri ai Diviziei 9 blindate de tancuri, pentru a furniza indicații, mărturii, note, memorii şi documente de tot soiul referitoare la acțiunile de luptă duse de Armata 1 americană, Corpul 3 armată, Divizia 9 blindată de tancuri şi unitățile organice ale acestei din urmă mari unități.

Se cuvine de asemenea să mulțumim domnului Ken Hechler membru al Congresului, reprezentantul statului Virginia de vest, care a intrat personal în legătură cu cei unsprezece foşti combatanți încă în viață, participanți la primul asalt pentru cucerirea podului.

Dar toate aceste eforturi n-ar fi putut fi atît de extinse, fără ajutorul tot atît de generos al domnului general-locotenent Van Rolleghem, din armata belgiană, ataşat militar, naval şi al aerului la Washington (D.C.);

al domnului general-maior Baurin din armata belgiană;

al domnului colonel Penneman din Bosscheyde;

al domnilor locotenenți-colonei Bartholoeyns (Bruxelles), Torreele (în serviciu la Washington D.C.), Tabary şi Stéphanie (în serviciu la Köln şi respectiv la Hamburg), precum şi domnului comandant Farcy, la Mannheim.

Exprimăm încă o dată tuturor acestora profunda noastră gratitudine.

Din partea germană, autorii au întîlnit pretutindeni o sinceră dorință de cooperare. Ei aduc încă o dată sincerele lor mulțumiri tuturor foştilor combatanți din Armata 15, din Conpul 67 armată şi din unitățile de Volkssturm din regiunea Remagen care au binevoit să-şi aducă mărturia sau să pună la dispoziție însemnări personale, memorii, jurnale de campanie şi diverse documente care au contribuit în mare măsură la lămurirea multor puncte obscure dintr-o dramă cu consecințe cumplite pentru unii dintre ei.

Gratitudinea autorilor se îndreaptă în special spre:

Domnul general conte von Schwerin, la Bonn, desemnat în calitate de expert de către tribunalul din Koblenz, care a pus la dispoziție toate datele privind lucrările şi cercetările sale.

Domnul general Hitzfeld, la Dossenheim, care a prezentat în detaliu acțiunile de luptă duse de Corpul 67 armată în cursul lunilor februarie şi martie 1945, precum şi caracteristicile misiunii maiorului Scheller.

Domnul general Westphal, la Bad-Godesberg, fostul şef al statului major al grupului de armate de pe frontul de vest.

Numeroase documente, memorii, explicații furnizate de aceste personalități au deținut un rol esențial în reconstituirea evenimentelor care au precedat şi au urmat cucerirea podului şi au contribuit astfel la cea mai minuțioasă reconstituire a faptelor.

Autorii mulțumesc de asemenea călduros:

Domnilor colonel Gronemann-Schoenborn (din Fribourg), Grollmann (ataşat militar la Bruxelles), Bujard (Mermannstein), Bertram (Bonn).

Domnului maior diplomat ing. Jenner (Hanovra).

Domnului von Hase (Mannheim).

Doamnei Pieck (Oberirsen).

Domnilor Rothe, Kleebach şi Klute la Remagen, care au relatat cu maximum de precizie situația existentă în jurul podului înainte şi în timpul evenimentelor care au servit drept temă cărții de față.

În sfîrşit, şi cu deosebire, se cuvine să exprimăm o profundă recunoştinţă căpitanului Bratge, din Udenhausen, care a răspuns întotdeauna la toate cererile de informaţii şi care ne-a pus la dispoziţie un mare număr de documente şi note personale ce au permis, în cursul unor îndelungate convorbiri, să stabilim o cronologie a evenimentelor la care a participat.

La toate aceste persoane se cuvine de asemenea să-l asociem pe domnul Paul-Julien Doll, consilier la curtea de apel din Paris, pe fiica sa Sylviane pentru preţioasa ei muncă de traducere a documentelor în limba engleză, pe domnii Jacques Peuchmaurd, directorul literar al editurii Robert Laffont, Georges Belmont şi Max Gallo, actualul director al colecţiei „În acea zi“, pentru sfaturile lor competente, pe domnul Ther, cartograf, şi întreg personalul serviciului de producţie al editurii Robert Laffont pentru deosebita lor amabilitate.

Martie 1970

Cuprins

Cuvînt înainte 5

Partea întîi

DIN ARDENI PÎNĂ LA RIN

„Doamne, ia te uită!“ 17

Goana spre Berlin 19

Ianuarie: Jukov loveşte 22

Februarie: Ike îl imită pe Jukov 24

Martie: Rundstedt la strîmtoare 32

Partea a doua

PODUL

În primul rînd, materialul, apoi oamenii 44

Cu Grupul de luptă B 49
„Domnule locotenent, veniți să vedeți!... 54
Despre podul Ludendorff 58
Necazurile căpitanului Bratge 65
Lucrări de apărare sumare 71
„Lorelei“ 77
„S-ar zice că vi-e frică!“ 82
O nouă subordonare! 90
Misiunea maiorului Scheller 97
Nu există trotil... 103
„Îndreptați-vă spre pod!“ 108
Hoge alege 115
O distrugere preventivă 118
„Distrugeți podul!“ 122
„All right... Let's go!...“ 128
„Credeți că o să ajungem?“ 133
A dispărut Scheller! 140
Un steag alb 143
„Bill, cred că ai dreptate!“ 148
De la Birresdorf la Spa 155
„Flăcăul“ de peste drum 159
Reacția colonelului Reichhelm 163
„Înainte, Brad, o să-ți dau tot ce pot!“ 168
Eisenhower impune păstrarea secretului 175
Primele tancuri 182

Partea a treia
DINCOLO DE RIN

Ziua de 8 martie 189
Primele reacții ale germanilor!... 193
Rundstedt destituit 196
9 martie 200
Reversul decorului 204
Înotătorii lui Skorzeny 208
Curtea marțială itinerantă 213
Primii trei inculpați 219

„Putem rezolva repede!...“ 223
Alți doi condamnați... 228
De la 10 la 12 martie în zona capului de pod .....
235
Podul închis pentru circulație .....
239
Autostrada Köln-Frankfurt interceptată!... .....
244
Podul se prăbuşeşte .....
250
De ce? .....
253
Intervin totuşi şi înotătorii... .....
257
De la Rin la Elba .....
260

Partea a patra
DREPTATE

Unele chestiuni hotărîtoare .....
267
Reabilitarea de drept sau de fapt .....
269
Raportul expertului militar .....
271
Care era valoarea acestor ofițeri? .....
275
Pedeapsa cu moartea nu era justificată .....
278

ANEXE

Comandamentul american la 7 martie .....
283
Raport de luptă al Batalionului 14 tancuri din Divizia
9 blindate de tancuri pentru ziua de 7 martie 1945 .....
283

Ordin de păstrare a secretului 287
Constituirea instanței „Fliegendes Standgericht“ 288
Ordin al feldmareşalului Model prin care se comunică ordinul comandantului suprem vest (feldmareşal Kesselring din 15.3.1945) 289
Mulțumiri 291

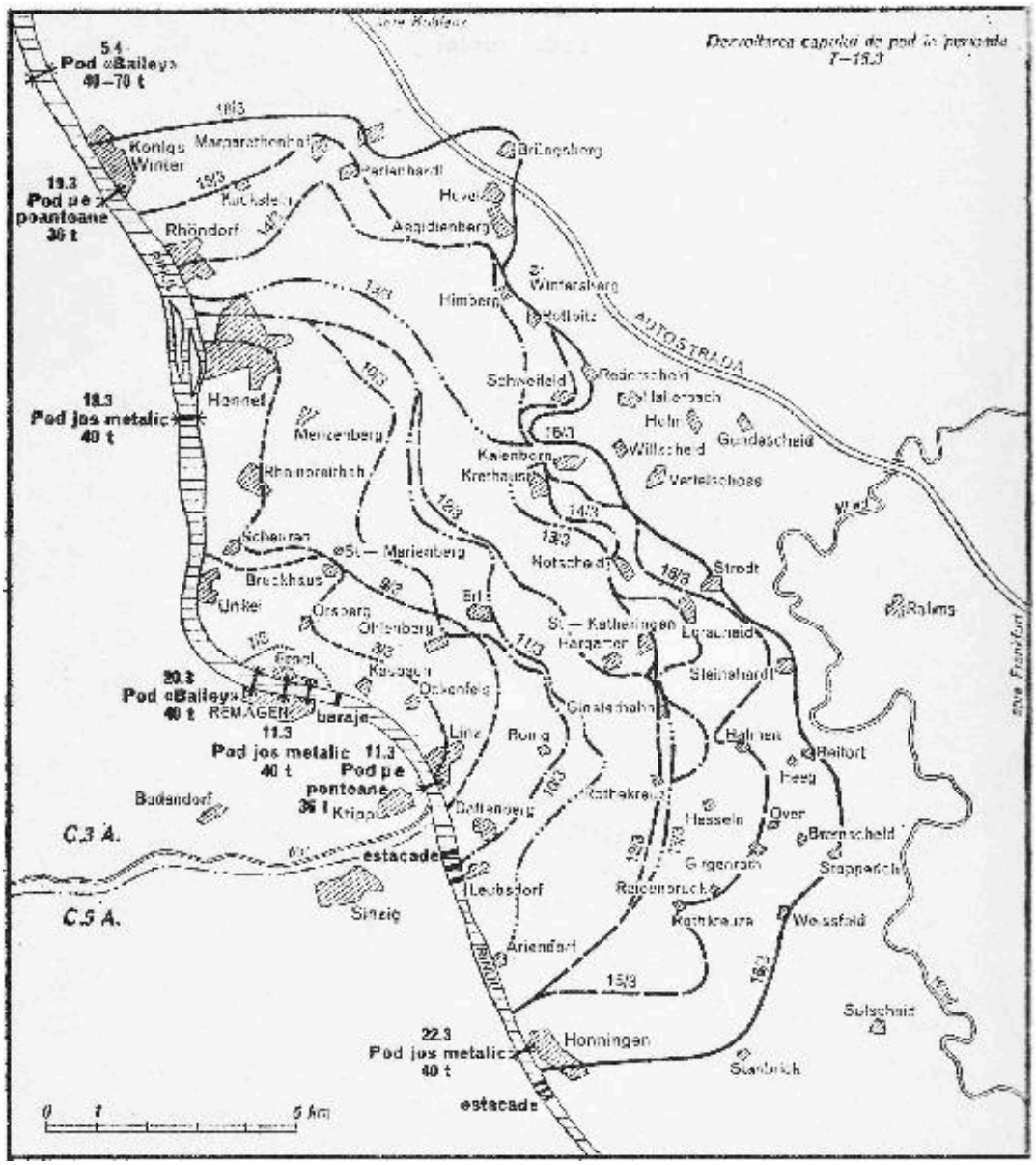

SUEDIA
MAREA BALTICĂ
Meme
Bagramean
LITUANIA
Koenigsberg
Gdyniad
Danzig
PRUSIA ORIENTALĂ
FR. 3
BIELORUS
Cernealhovski
POMERANIA
Stettin
Schneidemühle
Graudenz
Torun
FR. 2
BIELORUS
Rokossovski
Oder
Netze
Vistula
BERLIN
Kustrin
Frankfurt
POZNANIA
Poznan
Warthe
VARŞOVIA
Kutno
Guben
Forst
Glogau
Kalisz
Lodz
FR. 1
BIELORUS
Jukov
Görlitz
Dresda
SILEZIA
Breslau
Radom
Kielce
Czestochowa
FR. 1
UCRAINEAN
Konev
Baranov
Neisse
Katowice
Cracovia
Petrov
BOEMIA-
MORAVIA
Moravska-
Ostrava
SLOVACIA
CARPAŢII
frontul la 12.1
frontul la 23.2
fortificaţii permanente
0
100 km

Notes

[←1]

Supreme Headquarters Allied Expeditionary Forces – Cartierul general suprem al forțelor expediționare aliate.

[←2]

Granițele Reichului.

[←3]

Miliție populară – *nota trad.*

[←4]

Generalul-locotenent Jacob L. Devers, comandantul Grupului 6 de armate constituit din Armata 7 americană (Patch) şi Armata 1 franceză (de Lattre de Tassigny).

[←5]

D. Eisenhower, *Croisade en Europe* (R. Laffont).

[←6]

De Lattre de Tassigny, Histoire de la Première Armée française (Plon).

[←7]

General Westphal, *Herr in Fesseln.*

[←8]

Fiecare grup de luptă constituie în principiu o unitate tactică independentă, compusă dintr-un batalion de tancuri, un batalion de infanterie moto, o baterie antitanc, o companie de geniu şi diverse servicii.

[←9]

Şcoală de ofițeri în S.U.A., creată în anul 1802 – nota trad.

[←10]

Poreclă dată de soldații americani germanilor. Termenul vine de la cuvîntul german Sauerkraut (varză acră).

[←11]

Specialist în poduri – nota trad.

[←12]

D. Eisenhower, Croisade en Europe.

[←13]

A nu se confunda cu generalul Bodsch, şeful Comandamentului 12 teritorial nord de la Koblenz.

[←14]

Bratge îl va întîlni în prizonierat la 10 martie, în lagărul de la Namur, şi în felul acesta va afla de ce statul major al generalului Botsch nu dăduse nici un semn de viață.

[←15]

General Hitzfeld, Soldat im Volk, nr.3, 4, 5, Köln, 1965.

[←16]

Comandant al unei organizații locale – *nota trad.*

[←17]

Sînt aici!

[←18]

Potrivit ordinelor führerului, ofițerii erau obligați să fie rezervați şi circumspecți cu cei din anturajul lor. Vezi anexa: Nota în legătură cu păstrarea secretului.

[←19]

General von Ahlfen. Revista Pioniere, nr.1, 1965.

[←20]

E în ordine, s-o pornim!

[←21]

Mîinile sus!

[←22]

Friesenhahn a murit în 1954.

[←23]

Dialog reprodus de John Toland în *The last 100 days*.

[←24]

Wehr im Volk, nr.5, 1958.

[←25]

Wehr im Volk, nr.5, 1958.

[←26]

D. Eisenhower, *Croisade en Europe*.

[←27]

Ca răsplată pentru succesul repurtat la Remagen, generalul Hoge avea să primească la 22 martie comanda Diviziei 4 blindate de tancuri.

[←28]

General Motors Co.

[←29]

General C. Wagener. Extras dintr-un studiu asupra încercuirii Ruhrului, publicat în revista *Wehrwissenschaftliche Rundschau*, nr.10, 1957.

[←30]

General Hitzfeld, *Soldat im Volk,* nr.3, 4, 5, Köln, 1965.

[←31]

Jodl.

[←32]

Unitate de elită comandată de mareşalul Rommel în 1941-1943 în luptele din Libia şi Egipt – *nota trad.*

[←33]

Comandate respectiv de Model, Hausser şi Blaskowitz. Frontul Grupului „H“ se întindea din Westfalia pînă în Zelanda olandeză. Frontul Grupului „G“, de la Koblenz pînă la granița cu Elveția. Model se afla la mijloc.

[←34]

Locotenent-colonel Patterson. *Antiaircraft Journal*: „Protection of a river crossing. Remagen“. Martie-aprilie

1950.

[←35]

Batalionul 203 armament automat, Self-Propelled 376 şi 482, Batalioanele 535, 552, 563, 639, 654 şi 839.

[←36]

Forțele aeriene militare engleze.

[←37]

Este vorba despre *Blitzkrieg*, războiul fulger preconizat de Hitler – *nota trad.*

[←38]

Vezi anexa.

[←39]

N.S.F.O.: Nazional Sozialistische Führungs Offiziere.

[←40]

După spusele fiului mareşalului Model, şi acesta ar fi fost interogat de Hübner.

[←41]

Lehr und Versuchs-Abteilung (Detaşament de instrucție şi experimentări).

[←42]

După încheierea ostilităților, fiul maiorului Strobel a pus să fie înhumate ambele corpuri în cimitirul evanghelic din Birnbach, unde au fost transportați, de

asemenea, Scheller şi Peters. Cu toţii se mai află acolo în afară de Strobel, mutat ulterior în cavoul familiei.

[←43]

În realitate Peters nu comanda decît unitatea sa de apărare antiaeriană.

[←44]

Wehr im Volk, nr.5, 1958.

[←45]

După drama de la Remagen, nu a mai fost publicată decît o singură condamnare la moarte într-un comunicat. Aceasta s-a întîmplat pe data de 12 aprilie. De rîndul acesta, chiar în cadrul textului era anunţată condamnarea generalului Lasch, apărătorul Königsbergului, pentru a fi capitulat şi a se fi predat inamicului. Familia celui condamnat a fost considerată şi ea răspunzătoare!

[←46]

The Remagen Bridgehead. Research and Evaluation Division of Armored School (U.S.A.).

[←47]

Denumirea de „blindat de cavalerie“, întîlnită în armata americană, este tradiţională. În fapt unităţile respective sînt înzestrate cu tancuri şi execută, de regulă, misiuni de cercetare, care în trecut reveneau unităţilor de cavalerie – *nota trad.*

[←48]

Mareşal Albert Kesselring, *Soldat jusqu'au dernier jour…*

[←49]

Ibidem.

[←50]

General Hitzfeld, *Soldat im Volk*, nr.3, 4, 5. Köln, 1965.

[←51]

Conform unui studiu al Serviciului de cercetări al Şcolii de tancuri americane.

[←52]

Unitate SS de aruncătoare – *nota trad.*

[←53]

Germanii posedau în vremea aceea o armă denumită „Biber" (bursucul), lungă de 29 m, purtătoare a 2 torpile. Fusese utilizată în toamna anului 1944 împotriva pilonilor podului de la Nimègue, în Țările de Jos.

[←54]

General Hitzfeld, *Soldat im Volk*, nr.3, 4, 5, Köln, 1965.

[←55]

Ibidem.

[←56]

Dwight Eisenhower, *Croisade en Europe.*

[←57]

Ibidem.

[←58]

Este vorba de *Sippenhaftung*, răspunderea pe care o poartă familia presupusului vinovat. Aceasta era făcută răspunzătoare (*Haftung*) cînd vinovatul nu putea fi descoperit şi chiar în alte cazuri. De pildă, după atentatul din 20.7.44 membrii familiilor conspiratorilor au fost internați în lagăre de concentrare.